

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Seurassa olevan lähetysten rap. no 1.
Ministeri Kolehvi.

15/2 1932.

No. 166.

helmikuun 18 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/29/kei. 1932		
22/2.32	3	LL
FINLAND	Genève	ASIA
5	C 81	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille
min. Holstiin
lähettää ~~raporttini~~ No. 1, joka sisältää:

Kiinalais-japanilainen selkkaus siv. 1 - 4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ministerin puolesta:

Caractylenböyl

Lähetystöneuvos

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

A. K u k k o n e n,

Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Geneve ..... ssa 15 p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/29/1932	22/2.32	1932
RUBRIK		ASIA
5	C31.	

Asia: Kiinalais-japanilainen.....

selkkaus.....

Otsakeasiasta lähetin Ministeriölle raportin viime loka-kuun 21 päivänä (No.22.). Senjälkeen olen ollut poissa Genevestä kolme kuukautta ja palattuani vasta viime tammikuun loppupuolella takaisin Geneveen olen ollut ensin Neuvoston ja senjälkeen varustusten supistamiskonferenssin vuoksi niin kiinni, etten aikaisemmin ole voinut puuttua raportin kirjoittamisen muodossa k.o. asiaan. Ei näinollen ole syytä enää tehdä mitään yhteenvetoa viime kuukausien tapahtumista Itä-Aasiassa, vaan tyydyn tällä kertaa eräisiin yleisiin johtopäätöksiin.

Ei voi olla muuta kuin syvästi valittamatta, että tilanne Itä-Aasiassa on huononemistaan huonontunut. Tosiasiallisesti vallitsee Kiinan ja Japanin välillä sotatila, vaikka muodolliselta kannalta kumpikaan sotiva puoli ei ole antanut toiselle suoranaista sodanjulistusta. Niin hyvin Kiina kuin Japanikin väittää virallisesti olevansa vain puolustus-kannalla. Tässä esiintyy kaikessa alastomuudessaan aasialainen mentaliteetti: Europa ja Amerika ovat kaukana eivätkä voi "paikan päällä"

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- .....
.....
.....
- 1) Tavallinen.
  - 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
  - 3) Ei tiedoituksiin.
  - 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

helposti todeta kuka todellisuudessa on syytä vihollisuuksien jatkumiseen.

Tavatessani äskettäin lord Cecil'in, joka hoiti Englannin puolelta asiaa Neuvostossa viime syyskuulla ja sen jälkeen Parisissa marraskuulla, sekä aluksi täällä Genevessä myös tammi-kuulla, kysyin häneltä suoraan mitä hän henkilökohtaisesti ajattelee tilanteesta Itä-Aasiassa, käsitykseni mukaan hän vastasi yhtä suoraan tunnustaessaan, että Neuvosto oli syyskuulla tehnyt suuren virheen tyytyessään pelkkiin suosituksiin sen sijaan, että silloin olisi puhuttu varsinkin Japanille täysin ankaraa kieltä. Epäilemättä Cecil oli oikeassa tehdessään tämän tunnustuksen. Jo edellisessä raportissani olin viitannut siihen tosiasiastaan, että Neuvosto käsitellessään kysymystä viime syyskuulla oli vaila suurempaa auktoriteettia sen kautta, että, tärkeimmät ulkoasiainministerit olivat Neuvostosta poissa ja että heidän tilallaan oli vain paremminkin satunnaisia edustajia. Ei suinkaan ole voinut olla sattuma, että M. Yoshizava, joka viime syksynä edusti Japania Neuvostossa sittemmin tuli kutsutuksi ulkoasiainministeriksi. Jos kuka, hän ainakin voi Japanin Hallituksessa laskea tarkalleen mitä Kansainliitto ja Yhdysvallat saattavat sallia Japanin tekevän. Ja hän on viime viikkojen tapahtumien kautta nyt käytännössä osoittanut vieneensä mukanaan Euroopasta sen käsityksen, että Neuvosto on suurin piirtein katsoen sangen eripurainen eikä myöskään Yhdysvaltain yhteistoiminta Neuvoston kanssa ole erikoisen harmooninen. [Jos koettaa saada selville mistä syistä Neuvosto ja Yhdysvallat ovat voineet sallia tilanteen Itä-Aasiassa kehittyä nykyiseen todelliseen sotatilaan saakka, saa yhtä monta eri suuntaan käyvää vastausta kuin on puhuteltujen henkilöiden lukumäärä. En tällä tahdo sanoa niinkään paljon näiden henkilöiden arvostelukykyä vastaan kuin todetakseni vain sen, että tapahtumain tavaton etäisyys Genevessä pakostakin aiheuttaa väärinkäsityksiä, sekä yli- ja aliarviointeja. Mutta yhdes-

tä seikasta ollaan sentään tätä nykyä yksimielisempiä kuin viime vuoden lopulla, nim. siitä, että Japani on yhtämittaisesti kieltäytynyt multilateralisista neuvotteluista riidan selvittämiseksi, kun sitä vastoin Kiina on kaiken aikaa vain pyytämällä pyytänyt toisten maiden välitystä vihollisuuksien lopettamiseksi. Japani on kolmella tavalla ilmeisesti velvollinen suostumaan toisten maiden välitykseen. Ensiksi sitä velvoittaa siihen Kansainliiton peruskirja, toiseksi tuo yhdeksän vallan sopimus Washingtonissa 1922 ja kolmanneksi Briand-Kellogg'in pakti. Mitä ikinä Kansainliiton Neuvosto ja Yhdysvallat ovat yrittäneet tehdä sovittelujen hyväksi, on tähän saakka rauennut Japanin vastarintaan. Vaikka Japani muodollisesti on antanut suostumuksensa tutkimuskomissionin lähettämiseen Mandshuriaan, on se viikko viikolta yhä lisännyt valtauksiaan ja sotavoimien lähettämistä Kiinaan ikäänkuin komissionin tehtävänä ei olisikaan aikaansaada välitystä. Tällä välin ovat suurvaltain lähettiläät Japanissa ja Kiinassa, sekä niiden sotilaalliset ja konsulaariset edustajat Shanghaissa tehneet voitavansa vihollisuuksien lopettamiseksi, mutta kaikki tuloksetta.

Vasta nyt tämän kuun aikana on Genevessä aljettu ymmärtää mihin tilanne Itä-Aasiassa on johtamassa, ellei saada aikaan pikaista ratkaisua.

Kiina vaatii nyt ylimääräistä Kansainliiton Yleiskokousta kutsuttavaksi koolle ja Neuvosto ymmärtää mihin ristituleen se silloin joutuu. Neuvosto istuu nyt yhtämittaa salaisissa kokouksissa ilman Japanin ja Kiinan edustajia. Sikäli kuin olen saanut tietää, suunnittelee nyt Neuvosto nootin antamista tällä kertaa vain Japanille. Jos niin käy, merkitsee se itse asiassa Japanin saattamista maailman silmissä pääsylliseksi vihollisuuksien jatkumiseen.

Kerrotaan Japanin koettavan saada vielä kerran Neuvoston

horjumaan niin hyvin nootin lähettämisen kuin Yleiskokouksen kokoontumisen ajan suhteen. Jos Neuvosto lopultakin päättäisi kutsua Yleiskokouksen koolle vasta noin kuukauden kuluttua, ennättäisivät japanilaiset kenraalit ja amiraalit todennäköisesti sotkea tilanteen Kiinassa sellaiseksi, että nykyinen puolittainen sota olisi muuttunut täydeksi sodaksi. Ja se kaiketi onkin ~~niiden~~ Japanin nykyisen politiikan päätarkoitus.

Jatkoa 17p:vä helmikuuta.

Odotettuani nyt pari päivää, olen saanut juuri tietää yllämainitun nootin suhteen seuraavaa:

Se tulee julkaistavaksi huomenna ja on sisällöltään jyrkempi kuin mihin suurvallat ensiksi olisivat tahtoneet myöntyä. Mutta Espanjan, Norjan ja Etelä-Amerikalai-
Neuvoston jäsenten harjoittama painostus on saanut aikaan sen, että nootti saa kaikista kohteliaisuuksistaan huolimatta aivan selvän sävyn. Siinä tullaan tekemään ero Shanghaiin ja Mançshurian tapahtumien välillä.

Palaan parin päivän kuluttua koko k.o. asiaan uudelleen niin pian kuin Neuvosto on tehnyt päätöksensä ylimääräisen Yleiskokouksen suhteen.

Neuvostoliitto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₃₁

ASIA:

Geneivessä olevan lähetystön rap. 2.

Ministeri Holsti

29/2 1982.

29 p:nä helmikuuta 1932.

No. 189.

8	29/2/32	P. 10 3/2
5/3. 31		
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille
lähettää raporttini No.2, joka sisältää:

Varustusten supistamiskonferenssi siv. 1 - 5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusuvaara

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

A. K u k k o n e n ,

Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 2.

Geneve ..... ssa 29 p:nä helmi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8	29/1	32
5	32	32
5	32	32

Asia: Varustusten supistamiskonferenssi.

Kaikista pessimistisistä ennustuksista huolimatta on nyt varustusten supistamiskonferenssi ei ainoastaan koontunut vaan. on kaiken lisäksi menestyksellä toiminut kokonaisen kuukauden. Yleiskeskustelu saatiin suoritetuksi loppuun viime keskiviikkona t.k. 24 p:vä ja komiteatyöt ovat juuri päässeet alkamaan. Niiden odotetaan jatkuvan maaliskuun 19 päivään ja pääsiäisloman jälkeen alotetaan työt jo huhtikuun 4 päivänä. Tosin aikaisemmin oli ollut puhetta siitä, että pääsiäisloma tulisi kestämään huhtikuun loppupuolelle, jotta Saksan presidentivaalien jälkeen emätettäisiin tänä loma-aikana saada suoritetuksi parlamenttivaalit Ranskassa. Mutta etäisten maiden, lähinnä Yhdysvaltain, Japanin ja Kiinan, valtuuskunnat ovat äänekkäästi vastustaneet tarpeettoman pitkää ajantuhlausta ja niin on päätetty aloittaa työt uudelleen jo huhtikuun 4:ntenä päivänä.

Seikka, joka on omansa eniten herättämään huomiota koko yleiskeskustelun suhteen, on ollut sen suurin piirtein katsoen erittäin positiivinen luonne. Konferenssissa on edustettuna 66 maata ja niistä otti yleiskeskusteluun osaa 50:n eri valtuus-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen ..... lle.
 2) Tavallisen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

kunnan puheenjohtajat. Puhuessani yleiskeskustelun positiivisesta luonteesta en tarkoittanut läheskään niin paljon sitä yksimielistä rauhanrakkauden suitsutusta, jota saatiin kuulla joka päivä, kuin todellakin vakavana ilmennyttä tahtoa päästä konferenssissa täysin varmoihin tuloksiin.

Jos poimitaan kaikista näistä ~~xxx~~ puheista ne eri kohdat, joiden suhteen voidaan katsoa ilmenneen jotakuinkin täyttä yksimielisyyttä, ovat ne ennen kaikkea seuraavat:

Ensimmäkin on tyydytyksellä todettava, että konferenssin töiden perustaksi on katsottu olevan syytä ottaa viime vuosina Kansainliiton aloitteesta ja johdolla valmistettu ehdotus sopimukseksi varustusten supistamisesta tai rajoittamisesta. Tosin Litvinoff tahtoi pohjaksi otettavaksi hänen alkuperäisen ehdotuksensa, jonka mukaan konferenssin tulisi päättää kaikki varustukset sinänsä poistettaviksi ja tosin myös Saksan valtuuskunta ilmoitti pitävänsä mainittua luonnosta liian vähän tyydyttävänä, mainitakseni vain pari huomattavinta arvostelua luonnoksen suhteen, mutta epäilemättä konferenssin presidentti Henderson oli täysin oikeassa, kun hän t.k. 24 p:nä yleiskeskustelun päättäjäisiksi pitämässään puheessa sanoi katsovansa yleiskeskustelussa ilmenneen miltei yksimielisen halun hyväksyä mainittu ~~sopimus~~ luonnos konferenssin töiden pohjaksi.

Toiseksi on katsottava, että kaikki esiintyneet valtuuskunnat ovat aivan yksimielisesti kannattaneet ajatusta varustusten supistamisesta tai ainakin rajoittamisesta. Ainoastaan eri mieltä on puheissa esiintynyt noiden kahden pääprobleemin suhteen: onko tämä päämäärä saavutettava pelkästään vähentämällä eri valtioiden nykyisiä sotavoimia, vai onko ensi sijassa pyrittävä luomaan todella tehokas

kansainvälinen turvallisuusjärjestelmä, olkoon se mikä tahansa, jotta sen turvin kaikki maat voisivat vieläkin enemmän supistaa kansallisia puolustusvoimiaan. Toisin sanoen, ollaan edelleen eri mieltä paremminkin itse metoodien kuin varsinaisen päämäärän suhteen.

Kolmantena yksimielisyyden kohtana on ollut kontrolliperiaatteen hyväksyminen. Muistan vielä v.v. 1926-30 ajan, jolloin Englanti, Saksa, Italia, Venäjä, Yhdysvallat ja Japani useista pienistä maista puhumattakaan pitivät kontrolli-ajastusta suorastaan mahdottomana. Tämän kysymyksen suhteen on siis ollut viimeisen puolentoista vuoden aikana havaittavissa sangen huomattavaa edistystä.

Samaa on syytä sanoa mitä tulee varsinaisiin n.s. hyökkäysaseisiin. Tosin tietysti oli odotettavissa, että kaikki valtuuskunnat ankarasti tuomitseisivat bakteorologisen ja kaasusodan, sillä siitähän on jo ennestään voimassa kansainvälisiä sopimuksia. Mutta niin yksimielisesti kuin nyt on ilmaistu halua luopua raskaasta liikkuvasta tykistöstä, tankeista, ilmailuaseen pommituskoneista j.n.e., ei tähän saakka ole tehty vielä missään kansainvälisessä konferenssissa tai Kansainliiton eri komissioissa.

Pahimpiin hyökkäysaseisiin kuuluvat tietysti myös suuret panssarilaiivat ja vedenalaiset, mutta näiden suhteen ei luonnollisesti ole vielä voitu päästää yhtä suureen yksimielisyyteen. Englantia, Yhdysvaltoja ja Japania ei voida taivuttaa luopumaan hirvittävän kalleista panssarijättiläisistään, vaikkapa Italia, Venäjä ja Saksa tahtoisivatkin tyytyä paljoa pienempiin taistelulaivoihin. Samaten taas, vaikka Englanti, Yhdysvallat, Italia ja Venäjä vaatisivatkin edelleen täysin vakavassa mielessä vedenalaisten kieltämistä, eivät pienet maat siihen vähällä voi suostua, vaikka Ranskakin tässä nimenomaisessa kohdassa vielä siirtyisi noiden toisten

suurvaltojen kanssa samalle kannalle. Vedenalaiset ovat kerta kaikkiaan pienten maiden halvin puolustusase merellä. Sen vuoksi voitaneen ehkä päästä tämän hyökkäysaseen suhteen sellaiseen kompromissitulokseen että tullaan kieltämään suurempien vedenalaisten rakentaminen, että niiden liikkumisala saadaan todella rajoitetuksi vain kotirannikkoihin. Tämä tietäisi Lontoon sopimuksen vastaavien pykälien tuntuvaa muuttamista.

Lopuksi tahtoisin käsittää näissä puheissa ilmenneen, että myös ajatus budgettien kautta tapahtuvasta varustusten supistamisesta on edelleen voittanut tuntuvasti alaa.

Mitä eri muutos- ja täydennys ehdotuksia eri valtuuskunnat toivoivat yleiskeskustelun aikana esille, niitä ei ole syytä vielä tämän raportin yhteydessä käsitellä, sillä sopivin kohta siihen tulee piakkoin, kun kaikki nämä eri ehdotukset joutuvat yksityiskohtaisen käsittelyn alaisiksi asianomaisissa komissioissaan. Tyydyn tässä viittamaan vain Ranskan valtuuskunnan radikaaliseen ehdotukseen, jonka mukaan olisi luotava Kansainliitolle omat sotilaalliset keinot ryhtyä tarpeen tullen auttamaan hyökkäyksen uhriksi joutunutta valtiota ja rankaisemaan rauhanrikkojaa.

~~XXXXXXXXXX~~. Viittaan tähän ehdotukseen lähimmän vain siitä syystä, että vapaaherra Yrjö-Koskinen puheessaan Yleiskokouksessa antoi Suomen periaatteellisen kannatuksen Ranskan valtuuskunnan ehdotukselle, vaikka hän samalla huomautti, että ehdotus ilmeisesti tahtoo tehdä Kansainliiton omista elimistä ja yleensäkin Kansainliitosta keskeisemmän tekijän kuin mitä todella käytännöllinen tarve vaatii, sillä Liiton ulkopuolella on useita tärkeitä valtioita, jotka eivät ole Liiton jäseniä ja jotka siis tuskin tahtovat ainakaan toistaiseksi alistua k.o. Kansainliiton ehdotettuun johtoasemaan.

Keskiviikkona t.k. 24 p:nä yleiskeskustelun päätyttyä aloitti heti toimintansa n.s. konferenssin yleiskomissioni, jonka puheenjohtajaksi oli valittu konferenssin presidentti ja varapuheenjohtajaksi M. Politis. Nyt komitea ensi töikseen valitsi raportörrikseen M. Benešin.

Sir John Simon ehdotti tämän jälkeen, että konferenssin töiden pohjaksi otettaisiin yllämainittu luonnos kansainväliseksi sopimukseksi varustusten supistamisesta ja rajoittamisesta. Useimmat suurvallat kiirehtivät heti kannattamaan tätä ehdotusta. Seuraavana päivänä kuitenkin keskustelua jatkettaessa Litvinoff teki vasta-ehdotuksen, jonka mukaan "konferenssi ottaa töittensä perustaksi varustusten yleisen ja täydellisen hävittämisen periaatteen". Tätä ehdotustaan Litvinoff perusteli puheessaan sangen laajalti. Kun näinollen oli olemassa kaksi täysin vastakkaista ehdotusta koetti Espanjan edustaja, suurlähettiläs de Madariaga sovittella, mutta hänen ehdotuksensa, joka luonnollisesti lähenteli pääkohdissaan Sir John Simon'in ehdotusta, ei saavuttanut riittävää kannatusta. Kun näinollen Litvinoff'in ehdotuksen puolesta oli ensiksi annettu kaikkiaan vain 3 ääntä, myös Turkin ja Persian, hyväksyi komissioni senjälkeen yksimielisesti Sir John Simon'in alkuperäisen ehdotuksen.

Tällä tavalla siis on nyt lopullisesti saatu varma pohja konferenssin töille. Kuinka pitkälle nyt eri komissionit ennättävät pääsiäiseen mennessä, jää edessä olevien päivien osoitettavaksi. Konferenssilla tulee yleiskomissionin päätöksen mukaisesti olemaan kaikkiaan 5 muuta komissionia, nimittäin, poliittinen komissioni, 3 sotilaallista komissionia eri pääaselajien mukaan sekä vielä budgettikomissioni.

Ruusuhaara

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *C31.*

ASIA:

Geneivessä olevan lähetystön rap. 3.

Ministeri Kallio.

29/2 1932.

No. 190.

29 p:nä helmikuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9	29. he. 32
5/3-31	
5	231

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta raporttiani No. 3, joka sisältää:

Konsulien kokous Genèvessä

siv.1 - 4.

Vastanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusuvalio

Herr v.t. Ulkoasiainministeri

A. K u k k o n e n ,

Helsinki.

Genevè ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Genevessä ..... 29 p:nä helmi kuuta 1932.

MINISTERIÖ	
9 29 p:nä	29
5/3 - 31	
5	Est.

Asia: Konsulien kokous
Genevessä.

Noudattaen viime vuotista esimerkkiä olin päättänyt kutsua johonkin sopivaan aikaan kuluvan vuoden alusta kaikki Sveitsissä olevat Suomen konsulit luokseni Genèveen neuvotellakseni heidän kanssaan lähimmän taloudellisten etujemme mahdollisimman tarmokkaasta valvonnasta. Viime lauantai t.k. 27 p:nä osoittautui soveliaaksi kaikille konsuleillemme. Kokoukseen siten ottivat osaa: Pääkonsuli Schauwecker (Bern), konsulit Schoch (Zürich), Hofmann-Hess (Basel), Åkesson (Luzern), Wullschleger (Lugano) ja Wieland (Geneve). Kokouksessa oli sitäpaitsi läsnä lähetystöneuvos Gyllenbögelin ja lähetystösihteeri Hjeltin lisäksi pääkonsuli Nordberg.

Lausuttuani kaikki osanottajat tervetulleiksi ja kiitettyäni heitä erinomaisesta yhteistyöstä viime vuoden kuluessa loi pääkonsuli Schauwecker laajan katsauksen Suomen ja Sveitsin välisiin kauppasuhteisiin. Koska tämä hänen alustuksensa kaikkine tilastollisine tietoineen saapuu viikon kuluttua Ministeriöön hänen vuosikertomuksenaan,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

en pidä tarpeellisena tässä raportissa erikseen käsitellä samoja kysymyksiä. Tyydyn vain lyhyesti toteamaan, että edellisiin vuosiin verrattuna vientimme viime vuonna on parantunut verrattain huomattavalla tavalla ja joskin myös tuontimme Sveitsistä on hieman noussut, jää bilanssin passiivisuus viime vuodelta pienemmäksi kuin aikaisemmin. Tällöin on erikseen huomattava, että Suomen luopuminen kultakannasta tapahtui siksi myöhään viime vuonna, että Sveitsin markkinoilla kilpailumme toisten maiden kanssa ei siitä vielä ennättänyt suuresti-kaan hyötyä.

Tämän jälkeen kukin herroista konsuleista käsiteli lausunnossaan samoja kysymyksiä kuin pääkonsuli Schauwecker oli selostanut alustuksessaan.

Yleisesti katsottiin näissä eri lausunnoissa, että suomalaisia tuotteita voidaan saada sijoitetuksi Sveitsin markkinoille entistä yhä runsaammin. Koska Sveitsin hallitus ei tule ainakaan lähiaikoina soveltamaan useimpiin vientiartikkeleihin kuin selluloosaan kontingenttisysteemiä, jää mahdollisuus viejillemme koettaa tunkeutua vielä suuremmin tavaramäärin kuin tähän saakka Sveitsiin.

Yksimielisellä tyytyväisyydellä kokous tervehti tietoa Suomen Viennin Edistämisen Osuuskunnan toimiston avaamisesta Bernissä ensi maaliskuulla. Tämän toimiston kautta voidaan nyt entistä tarmokkaammin palvella Suomen viennin kaikinpuolisia etuja.

Epäkohtina taas huomauttivat useat puhujat varsinkin kahdesta seikasta. Niinkuin edellisinä vuosina, ovat myös viime vuonna monet suomalaiset toiminimet jättäneet vastaamatta niille osoitettuihin kyselyihin; suurimmat vientiliikkeemme taas ovat yleensä olleet haluttomat lähettämään varsinaisia johtajiaan Sveitsiin ja pienempien edus-

tajain käynneistä ei ole ollut vastaavaa hyötyä, koska näillä ei ole ollut mitään valtuuksia tehdä sopimuksia. Toiseksi todettiin, että Suomi soveltuisi erittäin hyvin turistimaaksi, sekä pääkonsuli Schauwecker että konsuli Schoch olivat viime kesänä pitemmän aikaa Suomessa, hra Schoch matkusti tällöin aina Petsamoon saakka. Mutta propagandaa Suomen hyväksi tässä suhteessa ei tehdä läheskään riittävästi, minkä vuoksi on hyvin ymmärrettävissä, että turistit yleensä suuntaavat matkansa maihin, jotka vanhastaan ovat tunnettuja ulkomaalaisten sopivina lomanvieton paikkoina.

Lopuksi otin esille kysymyksen Suomen ja Sveitsin välisen kauppasopimuksen merkityksestä. Mainitsematta mitään muutama päivä aikaisemmin äkisti ilmenneestä kriisistä kauppasopimuksen suhteen pyysin konsuleita ilmaisemaan mielipiteensä olisiko luultavaa, että nykyisen väliaikaisen kauppasopimuksen irtisanominen Suomen puolelta todennäköisesti johtaisi meille edullisempiin kaupallisiin mahdollisuuksiin. Konsulit vastasivat kaikki yksimielisesti pitävänsä nykyistä sopimusta parempana kuin jättäytymistä kokonaan sopimusta vaille. Sveitsi voisi ilman sopie mustamme varsin helposti täyttää tarpeensa muista maista, kun taas suomalaisten viejien kävisi erittäin vaikeaksi enää kilpailla muiden maiden kanssa sen jälkeen kuin he olisivat menettäneet suosittuimmuuden aseman. Vastasiinä tapauksessa, että Sveitsin hallitus ulottaisi kontingenttisysteemin useimpiin vientiartikkeleihin, voi olla syytä ottaa harkittavaksi väliaikaisen kauppasopimuksen mahdollisen irtisanomisen. Näihin näkökohtiin nojaututtuaan ja samalla ottaen huomioon Suomen Viennin Edistämisen Osuskunnan juuri alkavan toiminnan, jonka pääedellytyksenä on ollut nykyisen kauppasopimuksen voimassaolo, konsulit siis katsoivat mitä tärkeämmäksi, ettei kauppas-

sopimusta ainakaan nykyisissä olosuhteissa sanottaisi irti. Tästä konsulien kannasta olen tänään tiedoittanut saläsähkeellä No 70.

Kokous kesti lähes neljä tuntia.

Illalla tarjosin konsuleille puolisoineen päivälliset. Tällöin Herra Ulkoasiainministeri, vapaaherra Yrjö-Koskinen konsuleille osoittamassaan puheessa kiitti heitä heidän toiminnastaan, huomautti miten varsinkin nyt kansainvälisen taloudellisen pulan aikana on syytä entistäkin tarmokkaammin ja monipuolisemmin koettaa edistää Suomen vientiä ja toivotti heille lopuksi kaikkea menestystä tärkeissä tehtävissään. Konsulien puolesta vastasi pitämällä puheella pääkonsuli Schauwecker.

Rudolf Heine

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 4.

Ministeri Kallio.

2/3 1922.

No. 200.

2 p:nä maaliskuuta 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

ULKOASIAINMINISTERI	
10.291	h. 32
9/3.32	AGIA
5	C81.

Ohellisena minulla on kunnia Teille

lähettää viisi kappaletta raporttiani No. 4, joka sisältää:

Kiinalais-japanilainen selkkaus siv. 1 - 6.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Holsti.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

A. Kukkonen,

Helsinki.

G e n è v e ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Genève ..... ssa 2 p:nä maalis kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
10 291 Pa.	10 291 Pa.	10 291 Pa.
9/3.32	10	10
RITTA	C. ASIO	ASIA
5	C. 31.	

Asia: Kiinalais-japanilainen
selkkaus.

Edellinen raporttini otsakeasiasta oli kirjoitettu kaksi viikkoa sitten, eli juuri ajankohtana, jolloin Neuvosto vihdoinkin asettui täysin määrätulle kamalle itä-aasialaisen vakavan selkkauksen suhteen. Siihen saakka Neuvosto oli aina lähettänyt noottejaan kummallekin riitapuolelle, mutta v.k. puolivälissä se ensi kerran vetosi yksinomaan Japaniin. Tämä Neuvoston päätös selvensi ensi kerran aivan ratkaisevalla tavalla ~~koko~~ tilannetta osoittamalla koko maailmalle, että Neuvosto yhteisymmärryksessä Yhdysvaltain hallituksen kanssa pitää varsinaisesti Japania vastuullisena selkkausten jatkumisesta ennen kaikkea juuri Shanghaissa.

Näiden kahden viime viikon kuluessa on siten yleinen mielipide Genèvessä ja yleensäkin Kansainliiton piireissä yhä selvemmin kääntynyt Japania vastaan. Kun nyt Kiinan vaatimuksesta ylimääräinen Yleiskokous kokoontuu huomenna, on odotettavissa, että itä-aasialaisen selkkauksen ainakin toinen pulma, nimittäin taistelut Shanghaissa saadaan ratkaistuksi.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

Etta Neuvosto on ymmärtänyt venytelleensä tilanteen selvittämistä aivan liian kauan, käy hyvästi ilmi Neuvoston päätöksestä, joka tehtiin toissa iltana, v.k. 29 p:nä. Sitä ennen oli Genèveissä jaettu runsaalla kädellä Mr. Stimson'in kirjetta Mr Borahl'lle, jossa kirjeessä Yhdysvaltain ulkoasiainministeri oli verrattain yksityiskohtaisesti analysoinut eri sopimusten valossa tilannetta Itä-Aasiassa. Neuvosto saattoi siis jälleen luottaa siihen, että Yhdysvallat antavat kaiken moraalisen kannatuksensa Neuvoston välitystoimimalle. Neuvoston kokoontuessa toissa iltana Sir John Simon teki laajasti selkoa edellisenä päivänä tapahtuneista neuvotteluista Shanghaissa englantilaisella amiralilaiivalla, joihin neuvotteluihin otti suurvaltain edustajain lisäksi osaa Kiinan ja Japanin armeijain edustajat. Tällöin oli sovittu toimenpiteistä vihollisuuksien lakkauttamiseksi.

Tämän johdosta Neuvoston presidentti M. Paul-Boncour ehdoitti varsinaisen konferenssin järjestämistä Shanghaihin, siten, että siihen ottaisivat osaa suurvaltain sikäläisten edustajain lisäksi Kiinan ja Japanin hallitusten edustajat. Samalla Paul-Boncour'in ehdotukseen sisältyi yksityiskohtainen ohjelmaluonnos. Kiinan edustaja M. Yen hyväksyi puolestaan tämän välitysehdoituksen, mutta Japanin edustaja, suurlähettiläs Sato teki sen ehdollisesti odottaen hallituksensa lopullista päätöstä.

Huolimatta mainitusta englantilaisella amiralilaiivalla tehdystä päätöksestä vihollisuuksien lakkauttamiseksi ovat kuitenkin kaikki tiedot kolmelta viime päivältä osoittaneet, että japanilaiset ovat yhä jatkaneet tarmokkaita hyökkäyksiään Shanghaissa ja ovatkin saavuttaneet sotilallisesti parempia tuloksia kuin viime viikolla. Näyttää melkein siltä kuin heidän tarkoituksensa olisi koettaa saavuttaa siellä niin vahva sotilaallinen asema kuin mahdollista ennenkuin Yleiskokous nyt pääsee puuttumaan koko pulmaan.

Sihteeristö on nyt näinä päivinä julkaissut paksuja asiakirjoja, jotka sisältävät kaiken tärkeimmän aineiston, mitä viime kuukausina on syntynyt k.o. selkkauksen johdosta. Yleiskokous tulee ne ottamaan käsittelynsä perustaksi.

Veisi liian paljon aikaa ja tilaa selostaa niitä kaikkia. Sen sijaan lienee paikallaan käsitellä tässä paria niistä.

Japanilainen valtuuskunta on laatinut kieltämättä sangen taitavasti kokoonpannun selostuksen maansa tärkeimmistä moitteista Kiinaa vastaan. Katsaus alkaa vsta 1908 saakka ja siinä osoitetaan kuinka varsinkin maailmansodan jälkeen kansallismielinen liike Kiinassa on johdonmukaisesti ollut muukalaisvastainen. Ensiksi joutui Englanti ja osittain Amerika kiinalaisen boikottauksen alaiseksi, jolloin 1927 näiden molempien maiden sotalaivat m.m. pommittivat itse Nankingiakin. Mutta sen jälkeen on tämä muukalaisviha suuntautunut japanilaisia vastaan saavuttaen viime kuukausina suorastaan uhkaavan luonteen. Näistä syistä Japani katsoo olevansa sekä Mandshuriassa että Shanghaissa pelkästään puolustautuvalla kannalla, eikä ole mielestään tässä menetellyt toisin kuin muut suurvallat käyttäessään aseellista voimaa kansalaistensa hengen ja omaisuuden puolustamiseksi.

Kiinan valtuuskunnan vastaava selitys on painettuna vieläkin laajempi asiakirja, se sisältää kaikkiaan 48 sivua suurta kokoa. On sanomattakin selvä, että Kiinan valtuuskunta, kuten johdonmukaisesti tähän saakka, vyörittää kaiken vastuun Mandshurian-Shanghain tapahtumista Japanin niskoille. Kohta kohdalta tässä asiakirjassa torjutaan kaikki Japanin valtuuskunnan väitteet.

Mutta Kiinan valtuuskunta on samalla ottanut erikseen analysoidakseen peruskirjan 15:sta artiklaa, jonka nojalla Kiinan hallitus on tahtonut saada Neuvostoa sekaantumaan selkkaukseen. Palaan näihin Kiinan valtuuskunnan esittämiin näkökohtiin tuonempana.

Niin paljon kuin Yleiskokouksen tuleekin ottaa huomioon nämä molempien riitapuolien valmistamien asiakirjain sisällöt, on syytä uskoa, että ainakin hyvin monet valtuuskunnat tulevat samal-

la pitämään silmällä myös monia muita paljoa yleisempiä näkökohtia.

Mitä ensinnäkin Kiinaan tulee, täytyy lukea sen ehdottomaksi miinukseksi todellisen sisäisen järjestyksen puutteen, Ei ole ollut mitään lujaa keskushallitusta, jonka kanssa vieraat maat olisivat voineet sopia kaikista syntyneistä erimielisyyksistä. Kaikenlaisia "sotamarsalkkoja" on sukeltanut esiin milloin sotimaan keskenään välittämättä keskushallituksesta, milloin taas sotimaan suorastaan keskushallitusta vastaan. Voidaan näinollen käsittää, että Japanin jyrkkä esiintyminen viime kuukausina on kaikessa hiljaisuudessa herättänyt Euroopan maiden taholla suurempaa sympatiaa kuin mitä julkisesti on uskallettu osoittaa.

Toiseksi lienee syytä huomauttaa, että japanilaisten esiintyminen Mandshuriassa on ilmeisesti herättänyt suurta levottomuutta Venäjällä ja sen vuoksi Venäjä varmaankin on nyt varustusten supistamiskonferenssissa paljoa maltillisempi kuin, jos Itä-Aasiassa vallitseisi täydellinen rauha.

Sitäpaitsi on muistettava, että kiinalais-japanilainen selkkauks on pakottanut Yhdysvallat erinäisten valtiomiestensä vastustuksesta huolimatta mahdollisimman kiinteään yhteistyöhön Kansainliiton kanssa. Sellaista tulosta täytyy tervehtiä mitä suurimmalla tyytyväisyydellä.

Japanin suhteen taas käyvät mielipiteet Genevessä pääasiallisesti seuraavaan suuntaan:

Kieltämättä Japani on oikeassa viitatessaan Shanghain selkkauksen suhteen toisten suurvaltain samanlaiseen menettelyyn viime vuosina. Asiallista eroavaisuutta ilmenee lähinnä vain siinä, että toisten suurvaltain sotilaalliset toimenpiteet jäivät verrattain vähäpätöisiksi sen vuoksi, että Kiinan vastarinta oli heikkoa, kun taas japanilaiset ovat kohdanneet odottamattoman ankaraa ja taitavaa vastarintaa. Vielä luullaan Genevessä tiedettävän, että 19:sta kiinalainen armeija on itse asiassa jotakuinkin kommunistista ainesta, jonka hävittäminen ei olisi Nankinin hallituksellekaan itse asiassa mikään varsinainen vastoinkäyminen.

Mutta kaikkea tätä vastaan on toisaalta huomattava ennen kaikkea seuraavaa:

Japanissa äskettäin suoritettuja vaaleja varten hallitus ilmeisesti tarvitsi jotain ulkonaista kiihoitusaihetta ollakseen varma vaalivoitostaan. Välittämättä siis vähääkään kansainvälisestä tilanteesta yleensä Japanin hallitus antautui Mandshuriassa ja Shanghaissa laajoihin sotilaallisiin toimenpiteisiin. Minkä raportin Kansainliiton lähettämä komissioni tulee antamaan Mandshurian tapahtumista, sen saamme tietää vasta kuukausien kuluttua. Mutta tuskin on luultavaa, että raportti tulee pesemään puhtaaksi japanilaisten kädet sillä taholla.

Mitä taas tulee Shanghain tapahtumiin, pidetään selviönä jo nyt, että Japani laski perusteellisesti väärin luullessaan suhteellisen vähäisillä voimilla voivansa kurittaa kiinalaisia. Viikko viikolta on Japanin nyt täytynyt lähettää lisää joukkoja Shanghaihin ja sittenkin sen sotilaallinen menestys on jäänyt suhteellisen vähäiseksi. Kysytään sen vuoksi Genèvessä onko Japanin todellakin kamattanut näin näyttää Kiinalle ja yleensä koko maailmalle, että Kiina pystyy tätä nykyä aivan toisin kuin aikaisemmin selviytymään kohtuullisen hyvästi sodassa Japania vastaan.

Vielä on muistettava, että Japanin viimeaikainen esiintyminen ei ole tuottanut Japanin kaupalle tavattomia tappioita ainoastaan Kiinassa, vaan yleensäkin on Japanin koko ulkomainen kauppa kärsinyt suuresti. Maailman pörseissä on samaan aikaan Japanin lainojen noteeraus mennyt huimasti alaspäin. Kun vielä viime syyskuulla, ennen selkkausten alkamista Japanin lainaa v. 1907 noteerattiin kurssiin 91 ja laina vltta 1910 kurssiin 75, ovat vastaavat noteeraukset nyt puoli vuotta myöhemmin 44 ja 30. On näinollen itsestään selvää, että Japani ei mitenkään kestäisi pitkäaikaista sodankäyntiä Kiinaa vastaan.

Kun siis nyt Japani on taipumaisillaan Kansainliiton välitykseen, ei se suinkaan tapahdu pelkästään omantunnon heräämisestä ja katumisesta, vaan puhtaasta poliittisesta pelosta. Jatkuvat sotilaalliset toimenpiteet Kiinassa yksistään kiinalaisia

vastaan tulisivat varmasti tuottamaan Japanille kovin raskaita taloudellisia uhrauksia takaamatta edes Japanin sotilaallisen arvovallan säilymistä. Mutta jos lisäksi vielä Kansainliitto ja Yhdysvallat ryhtyisivät taloudelliseen boikottaukseen Japania vastaan, silloin, niin huomautetaan Genèvessä, Japania voi uhata suorastaan sisäinen murtuminen.

Kaiken ylläolevan lisäksi lasketaan Japanin virheeksi voimassaolevien sopimusten julkea rikkominen. Olkoon että Kiina on kansallismielisen liikkeen painostuksesta yksipuolisesti sanonut irti aikaisempia sopimuksia, mutta se ei ole kohdistunut yksinomaan Japaniin vaan kaikkiin muihin maihin. Japanilla ei siis ole ollut mitään oikeutta muka "sopimusten pyhyden" loukkausten vuoksi Kiinan puolelta rikkoa julkeasti Washingtonin sopimusta vastaan vltta 1922, Briand-Kellogg'in sopimusta vastaan ja ennen kaikkea Kansainliiton peruskirjaa vastaan. Ja kaiken tämän Japani on tehnyt juuri hetkellä, jolloin maailman taloudellinen pula rasittaa kaikkia maita ja jolloin varustusten supistamiskonferenssin pitäisi saada työskennellä mahdollisimman rauhallisten ulko-naisten olosuhteiden vallitessa.

Luettakoon siis miten hartaasti tahansa nyt Yleiskokoukselle jaettuja k.o. asiakirjoja ~~tahansa~~ ja esittäkööt Kiinan ja Japanin valtuutetut Yleiskokoukselle suullisesti mitä lisäselvittäjä tahansa, sittenkin tulee varmaankin ehkä valtuuskuntien enemmistö kiinnittämään päähuomionsa näihin juuri yllä esittämiini yleisempiin näkökohtiin.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 481

ASIA:

Seuravessa olevan lähetyksen rap. no 5.

Ministeri Holsti.

7/3 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

7 p:nä maaliskuuta 1932.

No. 202.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	32
11 29/3.32	
12/3.32	
5 C81	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille

lähettää viisi kappaletta raporttiani No.5, joka

sisältää:

Eräitä Sveitsin talouspolitiikan periaatteita siv.1-6.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,

suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusuhaara

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

A. Kukkonen,

Helsinki.

Genève ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.

Genève ..... ssa 7 p:nä maaliskuuta 1932.

11/29/32		82
12/3-32	№ 2	
YHÄ	5	C 31.

Asia: Eräitä Sveitsin talous-
politiikan periaatteita.

Tuon tuostakin Sveitsin Valaliiton hallitus katsoo tarpeelliseksi antaa kansalle selostuksia m.m. maan taloudellisesta tilasta ja senjohdosta myös niistä toimenpiteistä, joihin hallituksen mielestä joko valtiovallan, tai yksityisten kansalaisten olisi ryhdyttävä esiintyneiden epäkohtien poistamiseksi. Varsinkin nykyisen kansainvälisen pulakauden aikana on sen vuoksi syytä seuraavassa selostaa Sveitsin hallituksen uusinta tällaista tiedonantoa.

Se on päivätty t.k. 2:na päivänä ja sisältää pääkohdiltaan seuraavaa:

1. Yleiskatsaus.

Tiedonannon tässä ensimmäisessä osassa luodaan katsaus Sveitsin viimeaikaiseen vientipolitiikkaan. Siinä esitetään miten erinomaisen tärkeää Sveitsin talouselämän kannalta on, että vienti saadaan edelleen pysymään mahdollisimman suurena siitä huolimatta, että esteet ja vaikeudet ovat esiintyneet yhä suurempina. Toisaalta ovat hyvin monet maat korot-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. ....
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

taneet tullejansa, toisaalta taas ovat yleensä muissa maissa tavarain hinnat viime aikoina laskeneet niin tavattomasti, että sveitsiläisten tuotteiden menekki on vaikeutunut erittäin suuresti. Jotta siis Sveitsin vienti voisi edelleen jatkua joltisellakaan menestyksellä, täytyy vientituotteiden tuotantokustannusten laskea nykyisestä. " Sveitsi ei voi muodostaa mitään itsenäistä hintasaarta, joka voisi välttyä muiden maiden ja maailman markkinain vaikutukselta ja sen vuoksi sen täytyy hintojen suhteen soveltautua muiden maiden hintatasoon".

Mutta samalla kun Sveitsin hallitus omaksuu tämän tosiasian ja periaatteen, se kiirehtii heti senjälkeen toteamaan toisaalta, että tätä hintatasonlaskua ei voida koettaa toteuttaa millä keinolla tahansa, sillä " Sveitsin kansa ei voi elää olosuhteissa ja työskennellä palkoilla, jotka monessa muussa maassa voivat tulla kysymykseen".

2. Hintatason lasku.

Tämän jälkeen käsitellään tiedonannossa niitä lähempiä toimenpiteitä, joihin Sveitsin hallituksen mielestä on ryhdyttävä viennin turvaamiseksi.

Mihinkään äkillisiin toimenpiteisiin hallituksen mielestä ei voida ryhtyä, vaan on ne toimeenpantava asteittain ja mahdollisimman suurella joustavuudella. Hallitus sanoo olevansa sitä mieltä, ettei se puolestaan katso voivansa ryhtyä säännöstelemään hintoja, vaan on hintojen laskeminen jätettävä yksityistalouden järjestettäväksi. Yleensä ovatkin jo tukkuhinnat laskeneet melkoisesti, mutta vähittäishinnat ovat edelleen jääneet jokseenkin entiselleen luottaen siten välikäsille kohtuuttoman suuria voittoja. Samalla hallitus kuitenkin toteaa, että yleinen tuotanto Sveitsissä on liian vähän keskitettyä pitäen siten tuotantokustannuksia kohtuuttoman korkeina.

Kaiken tämän johdosta hallitus siis nyt vetoaa sekä tuottajiin, että varsinkin vähittäiskauppiaihin kehoittaen niitä

tekemään vpitavansa yleisen hintatason alentumiseksi.

Erikseen hallitus kinnittää vielä huomiota vuokriin. Joskin ne luonnollisesti tulevat monessa tapauksessa määrätyiksi rakennuskustannusten kautta, on kuitenkin tässä yhteydessä otettava huomioon kaksi muuta näkökohtaa, nimittäin ensiksi vuokrat vanhoista taloista ja toiseksi ne mukavuusvaatimukset, joita asetetaan rakenteillaoleville tai vasta rakennettaville taloille. Edellisten suhteen huomautetaan hallituksen tiedonannossa, että vuokrien laskeminen pitäisi yleensä olla varsinkin nykyoloissa mahdollista. Jälkimmäisestä taas sanotaan, että Sveitsin kansa yleensä asettaa asuntoloilleen paljoa suurempia vaatimuksia kuin monissa muissa/maissa tehdään. Nykyisen maailmanpulan aikana ei kuitenkaan pitäisi ylläpitää näin korkeita vaatimuksia asuntojen suhteen, koska se vaikeuttaa huomattavasti sveitsiläisen tuotannon kilpailukykyä. Mutta yhtävähän kuin hallitus katsoo valtiovallan voivan sekaantua tavarain hintatason määräämiseen, pitää se asianmukaisena koettaa säännöstellä vuokraolosuhteita. Senvuoksi hallitus vetoaakin lähinnä talonomistajiin kehoittaen heitä tekemään voitavansa vuokrien alentumiseksi.

Mutta hallitus vetoaa samalla myös kaikkiin hypoteekkipankkeihin. Joskin nämä pankit lainoja myöntäessään ovat yleensä vahvistaneet korkokamman, pitäisi pankkien hallituksen mielestä nyt vapaaehtoisesti alentaa lainakorkoa, sillä se on tällä hetkellä suurin piirtein katsoen huomattavasti korkeampi kuin yleinen korkotaso. Koska kuitenkin Sveitsissä hypoteekkipankit ovat kantonaalisia laitoksia, tulee hallitus kääntymään erityisellä kirjelmällä kanttoonien hallitusten puoleen, jotta saataisiin yhdenmukaistetuksi tämä hypoteekkilainain toivottava koronaleneminen niin hyvin kaupunkitalojen kuin maatalouselinkeinojen hyväksi.

3. Palkkojen alentaminen.

Yleisen hintatason samoinkuin vuokrien alentuminen oikeuttaa vastaavasti odottamaan, että yksityistaloudessa saadaan

myöskin palkkataso laskemaan. Tämäkin tärkeä toimenpide on jätettävä, niin sanotaan tiedonannossa, elinkeinonharjoittajain ja työläisten väliseksi asiaksi valtiiovallan puuttumatta siihen muuten kuin isompien työselkkausten sattuessa. Mutta samalla kuin siis yksityisessä tuotannossa näin on pyrittävä palkkojen vähentämiseen, on samalla pidettävä silmällä, ettei palkkojen supistus mene niin pitkälle, että se samalla supistaa kansan yleistä kulutuskykyä.

Välittömäksi jatkoksi on hallituksen tiedonannon tähän kohtaan liitetty lupaus, että hallitus ryhtyy harkitsemaan valtion palveluksessa olevien henkilöiden palkkojen mahdollista supistamista vuodesta 1933 lähtien.

Tahdon lopuksi liittää tähän eräitä täydentäviä huomautuksia.

Ennen viime vuotta Sveitsin kauppabalanssin vajaus oli keskimäärin korkeintaan noin 600 miljoonaa frangia. Mutta se peittyi maksubalanssissa kovinkin helposti senkautta, että turis-tiliike tuotti niinä vuosina 3 à 5 sataa miljoonaa frangia, minkä lisäksi tulivat erittäin runsaat voitot sveitsiläisistä sijoituksista vieraisiin maihin, yleensä ulkomaalaisesta pankkiliikkeestä, vakuutustoiminnasta j.n.e. Mutta uusimmat numerot Sveitsin ulkomaankaupasta ovat suorastaan hälyyttävää laatua. Tuonnin arvo viime vuonna sivuutti yhdeksällä sadalla miljoonalla viennin arvon. Kuluva vuosi näyttää vieläkin huonompia tilastotietoja. Kun vielä esim. tammikuulla 1925 Sveitsistä vietiin tuotteita 164:n miljoonan frangin arvosta, oli vastaava summa alentunut tammikuulla 1930 146:een miljoonaan, tammikuulla 1931 113 miljoonaan ja tämän vuoden tammikuulla oli viennin arvo ainoastaan enää 70 miljoonaa. Viime kesänä alkanut taloudellinen pula on tyrehtänyt miltei kokonaan turistiliikenteen, Sveitsin ulkomaalaisista kapitalistikirjoituksista on

viimevuotinen voitto jäänyt mitättömäksi ja muistakin ulkomaalaisista tulolähteistä on viime aikoina kertynyt kuntuvasti vähemmän tuloja kuin aikaisempina vuosina. V.k. 19 päivänä Valaliiton valtiovarainpäällikkö M. Musy pitämässään julkisessa esitelmässä Bernissä totesi senvuoksi, että ensi kerran pitkiin aikoihin Sveitsin maksubalanssi viime vuodelta jäi todennäköisimmäksi passiiviseksi.

Tämä M. Musy'n esitelmä luo erinomaista valaistusta Sveitsin hallituksen edellä selostamaani tiedonantoon ja siihen sisältyneihin pyrkimyksiin saada vienti uudelleen elpymään. Kun Sveitsin omista toimenpiteistä ei riipu onko ulkomaalaisilla riittävästi rahaa täyttää Sveitsin hotellit, & niinkuin edellisinä vuosina, kun Sveitsin hallitus ei voi pakoittaa niitä ulkomaalaisia toiminimiä ja liikkeitä, joihin sveitsiläistä pääomaa on sijoitettu, nykyisenä pulakautena maksamaan yhtä hyviä korkoja ja osinkoja kuin aikaisemmin, jää ainoaksi mahdollisuudeksi maan taloudellisen tilanteen parantamiseksi viennin suurentaminen. Mutta se taas edellyttää ennen kaikkea tuotantokustannusten erittäin suurta supistamista. Mihin määrin tässä onnistutaan sitä yksityistä tietä myöten, johon hallitus neuvoa niin hyvin tuottajia kuin työläisiä, on lähimmän tulevaisuuden näytettävä.

On itsestään selvää että viennistä näin puheen tulleissa molemmat pääryhmät tuottajia, nim. teollisuus ja maatalous jälleen joutuvat ankarasti vastakkain. Teollisuuden miehestä työpalkkain alentaminen voi tapahtua parhaiten elintarpeiden hintatason yleisellä laskemisella. Senvuoksi näinä päivinä käydäänkin teollisuusmiesten taholta ehkä entistä vielä ankarammin maatalouden kimppuun, jota parlamentti ja hallitus edelleen tukee sekä korkeilla suojelustulleilla että erilaisilla palkkiosysteemeillä. Mutta toisaalta taas maatalouden taholta osoitetaan aivan oikein, että Sveitsin viennissä muodostavat teollisuustuotteet arvoltaan vain 20 % koko kansallistuotannon arvosta, kun taas maanvilje-

lyksen kokonaistuotannon arvo on vastaavasti 26 % ja maataloudesta elää 27 % maan koko väestöstä.

Edellisinä vuosina olen kirjoittanut useita raportteja ja valaistakseni Sveitsin maatalouden eri probleemeja lähinnä sosiologiselta kannalta. Tahtomatta siis tällä kertaa enää palata silloin esittämiini näkökohtiin yksityiskohtaisemmin, tyydyn vain toteamaan, että Sveitsissä ylläpidetään nimenomaan juuri maalaisväestön ja erikoisesti maataviljelevän väestön hyväksi keinotekoista systeemiä osittain tullien osittain palkkiojärjestelmien avulla, jotta saataisiin estetyksi väestön pakko pois maaseudulta. Kun tämä pidetään mielessä, ymmärretään hyvin miten erinomaisen vaikeaksi tulee yksityistä tietä saada yleinen palkkataso alenemaan ja vastaavasti niin hyvin teollisuudessa kuin maataloudessa tuotantokustannukset pieneneväin.

Vaikka teollisuuden hyväksi ryhdyttäisiinkin mitä perusteellisemmin säännöstelemään tuontia ulkomailta, voi se lähinnä auttaa Sveitsin teollisuustuotteiden menekkiä kotimaassa, mutta ei kykene edistämään niiden kilpailukykyä muiden maiden markkinoilla, elleivät Sveitsin kotimaiset tuotantokustannukset saada lähentelemään muiden maiden vastaavia kustannuksia. Tässä suhteessa näyttelevät juuri elintarpeiden hinnat tärkeintä osaa. Siitä syystä on käsittäökseni Sveitsin koko nykyisessä pyrkimyksessä saada yleinen elintaso halvemmaksi kaikkein vaikeimpana probleemina kysymys maataloustuotteiden hinnan tuntuvasta alenemisestä. Mutta Sveitsin talonpoikainen väestö taas näyttelee maan valtiollisessa elämässä ratkaisevan tärkeää osaa. Senvuoksi juuri mielestäni tuleekin kaikkein mielenkiintoisimmaksi nähdä millä tavalla elintarpeiden tuottajat tulevat lopultakin suhtautumaan hallituksen kehoituksiin ryhtyä vapaaehtoisuuden tietä edellä esittämiini suuriin taloudellisiin toimenpiteisiin.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genéressä olevan lähetystön rap. no 6.

V.a. Asiamies. Gyllenbögél.

7/4 1932.

No. 281.

7 p:nä huhtikuuta 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

12/292 ke. 1932	
13/4-32	
5	031

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia No.6, joka sisältää:

Kiinalais-japanilainen selkkaus

siv.1- 7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

T. a. Asiamiehitys G. Gyllenberg.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

Genève ..... SSÄ OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

Genève ..... ssa 7 p:nä huhti kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIO		
12/292/32		
13/4-32	30	U11
RYHMÄ		ASIA
5	231.	

Asia: Kiinalais-japanilainen
selkkaus.

Koska Ylimääräisen Yleiskokouksen 11 p:nä maaliskuuta asettama 19-miehinen pysyvä komitea pääsiäistauon jälkeen taas t.k. 11 p:nä kokoontuu Genèveen, samalla kuin asevarustusten supistamiskonferenssin valtuuskunnat tänne palaavat jatkamaan sanotun konferenssin istuntoja, on syytä luoda lyhyt katsaus kiinalais-japanilaisen selkkauksen viimeviikkoisiin vaiheisiin sekä samalla siihen, miltä puheenaoleva "selkkaus" tällä hetkellä näyttää Genèveä näkökulmalta katsottuna.

Ylimääräisen Yleiskokouksen kokoontuessa 3 p:nä maaliskuuta sekä Yleiskokouksen ensimmäisen viikon olitte Te, Herra Ulkoasiainministeri, henkilökohtaisesti mukana Genèveässä johtamassa Suomen valtuuskuntaa, joten minun ei ole syytä puuttua asian alkuvaiheisiin Yleiskokouksessa. Tyydyn vain toteamaan että Yleiskokous päätti 11 p:nä maaliskuuta eli noin viikkoa ennen hajautumisestaan pääsiäisen ajaksi asettaa 19-miehistä komitean seuraamaan tilanteen kehitystä Idässä sekä antamaan viimeistään toukokuun 1 päiväksi (ensimmäisen) kertomuksensa tilanteesta

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
2) ~~Tavallinen ja lisäksi~~ ..... lle.
3) ~~Ei tiedoitettiin.~~ .....
4) ~~Ei tiedoitettiin.~~ ..... lle.

Yleiskokoukselle. Tähän komiteaan tuli Yleiskokouksen Presidentti, neuvoston jäsenet (paitsi Kiina ja Japani) sekä seuraavat kuusi valtiota, nim. Sveitsi, Tšechoslovakia, Kolumbia, Portugali, Unkari ja Ruotsi (kaksi viimeainittua minimiäänimäärällä). Suomi, joka oli ollut mukana maaliskuun 11 päivän päätöslauselmaa valmistamassa sai kokonaista 21 ääntä (46:sta) mutta valitettavasti ei tarpeeksi tullakseen mukaan tähän komiteaan. -- Muuten pyydän viitata ministeri Erichin erikoiskertomukseen 21 plää maaliskuuta Suomen osuudesta mainittuun päätöslauselmaan.

Yleisenä arvosteluna tästä Yleiskokouksen ensimmäisestä istuntokaudesta ei juuri voida sanoa, että se olisi päättynyt suureen menestykseen, mutta joka tapauksessa voidaan todeta, että Yleiskokous on täyttänyt velvollisuutensa sekä onnistunut nostamaan kysymyksen aivan eri tasolle. Tämä ei riitakysymyksen monisärmäisyyteen ja Kansainliiton jäsenvaltioiden hyvin erilaisiin intresseihin nähden olekaan aivan pieni tunnustus. Yleiskokouksen osoittama hyvä tahto ja päättäväisyys tulee enemmän silmiinpistäväksi, jos taustaksi asettaa neuvoston menettelyn. Neuvostossa näyttävät suurvalta-intressit olleen määräävinä. Siellä eivät pienten valtioiden äänet päässeet paljoakaan kuuluville ja, mikä ehkä onkin tärkeintä, asian käsittelyltä neuvostossa puuttui (ainakin suuressa määrin) se julkisuus, jota ilman kansojen yleinen mielipide ei päässyt tarpeeksi vaikuttamaan tämän korkean "oikeusasteen" vastuunalaisiin jäseniin.

Yleiskokouksen alussa esiintyi, kuten tunnettua, Paul-Boncour neuvoston puheenjohtajana antaen Yleiskokoukselle selostuksen siitä, mitä neuvosto tämän riitaisuuden asettamiseksi oli tehnyt. Tätä esitystä voi hyvällä syyllä sanoa suureksi puolustuspuheeksi. Sittemmin oli suorastaan yllättävää kuulla ja havaita, miten Suurbritannian ulkoasiain valtiosihteeri, Sir John Simon yritti Yleiskokouksellekin suositella samanlaista surkeata

saamattomuuden politiikkaa, kuin mitä maailma viime syksystä saakka oli saanut seurata neuvoston "hoitaessa" asiaa. Tämä yritys kuvastaa ehkä paremmin kuin mikään muu Suurbritannian viimeaikais- ta kansainliittopolitiikkaa. Siitä on sanottu, että se, heilahdel- tuaan varsin huomattavasti aina sen mukaan, onko ohjaksissa ollut vanhoillinen vaiko vapaamielinen tai viimeksi, vasemmistosuunta, nyt viime syksyn ja tämän kevään välisenä aikana on saavuttanut tä- hänastisen kylmimmän pisteensä. Mitä tulee nimenomaan Suurbritan- nian suhtautumiseen kiinalais-japanilaiseen selkkaukseen, täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että Japani on Suurbritannian vanha liittolainen maailmansodan ajoilta, joten Suurbritannian sympatia luonnollisestikin on Japanin puolella. Samoinhan muikin maailma suhtautui aluksi sympaattisesti tähän "länsimaisen järjestyksen etuvartijaan". Toiseksi tähän Suurbritannian asenteeseen on myös- kin täytynyt vaikuttaa sen koko maapalloa käsittävät intressit, jotka asettavat Suurbritannian jossain määrin toiseen asemaan kuin muut Kansainliiton jäsenvaltiot. - Ja sitten Suurbritannia sai hy- vää - ainakin hiljaista ja alistuvaa seuraava Saksasta ja Italias- ta -.

Terveellisenä vastapainona suurvaltapyyteille olivat pienet maat, joiden joukossa Suomi ja Skandinavian maat kunniakkaasti nousivat puolustamaan paktien loukkaamattomuutta. Nämä maat, jotka - kuten William Martin kirjoitti Journal de Genève-lehdessään - muodostavat Yleiskokouksen taustan, ovat päättävällä esiintymi- sellään pelastaneet Kansainliiton kunnian. Erikoisesti haluan tässä yhteydessä mainita siitä, että Suomi oli ehdottanut sen seikan tehostamista Yleiskokouksen päätöslauselmassa, että riittäisyys koko- naisuudessaan (siis myöskin Mantshurian-kysymys) on Yleiskokouksen käsiteltävänä. Tämä tulikin sitten Yleiskokouksen päätökseksi.

Mitä Shanghaiin tapahtumiin tulee, edellytän edustustomme Shanghaissa tiedottaneen niistä, ja Ministeri Winckelmann on osal-

taan selvittänyt Japanin osuutta näihin tapahtumiin. Tässä ei olekaan kosketeltava muuta kuin yhä edelleen käytyjä neuvotteluja sotatoimien lopullisesta lopettamisesta ja japanilaisten sotatoimien poistamisesta Shanghaiin ympäristöstä samoinkuin kaupungin kansainvälisiltä toimilupa-alueilta.

Sotatoimet saatiin, kuten tunnettua, virallisesti lopetetuiksi juuri ylim. yleiskokouksen alkuun. Tämä on sittemmin osottautunut olevan enemmän näennäistä kuin todellista, mutta suhteellinen rauhantilanne saatiin joka tapauksessa syntymään, niin että neuvottelut voitiin aloittaa. Niiden kestäessä kiinalaiset tämän tästä ovat Sihteeristön välityksellä tiedottaneet japanilaisten jatkavan milloin milläkin suunnalla lentokone- y.m. pommitusta sekä heidän muista jatkuvista sotatoimistaan. Samoin kiinalaiset ovat väittäneet japanilaisten koettavan vapautua Shanghaiissa heti alussa syntyneestä alustavasta sopimuksesta samoinkuin Yleiskokouksen päätöslauselman asettamista velvollisuuksista. Ilmeistä onkin, että Japani edelleenkin pyrkii Kansainliiton selän takana järjestämään asiansa suoraan Kiinan kanssa yrittäen esim. saada Kiinaa hyväksymään ne sitoumukset, mitkä Shanghaiin pormestari Wu oli antanut kirjelmässään 28 pltä viime tammikuuta. Tämä ei kuitenkaan enää voine onnistua.

Japani, joka väittää ryhtyneensä Shanghaiin seikkailuun itsepuolustukseensa - Kiinan boikotin ja Japanin Shanghaiissa olevien kansalaisten uhanalaisen aseman vuoksi - , on vakuuttanut, ettei sillä ole mitään valtausaikeita. Luultavaa onkin, että Japani on ryhtynyt tähän uuteen yritykseen, jotta maailman huomio kääntyisi pois Mantshurian kysymyksestä, mutta toiselta puolen se varmaan hyvin mielellään järjestäisi Shanghaihin oman "kansainvälisen" alueensa muitten suurvaltojen malliin, jos se vain osottautuisi mahdolliseksi.

Olkoon että lopullisen sopimuksen syntymiseen Shanghaiissa vielä kuluu paljonkin aikaa, se tuntuu kuitenkin nykyoloissa mahdolliselta ja jopa luultavaltakin. Nyt ei enää näytä olevan

kysymys muusta kuin menettelytavasta. Japani ei tahtoisi vielä sitoutua kuljettamaan joukkonsa pois itse Shanghaista eikä varsinkaan määräämään ajankohtaa, milloin se tulisi tapahtumaan. Ja Kiina ei halua Shanghain neuvotteluissa ruveta puuttumaan kysymykseen boikotista, koska se kiinalaisen käsityksen mukaan ei ole mikään Shanghaihin rajoittuva, japanilaisiin kohdistuva ilmiö. Viimeisten tietojen mukaan näyttääkin siltä, että ainakin periaatteessa jo on voitu sopia siitä, että japanilaiset joukot ennen lopullista lähtöään Shanghaista tulisivat vetäytymään kaupungin raja-alueilta itse kaupungin kansainvälisille toimilupa-alueille.

Oli miten oli, Japani puolestaan tekee vaikeuksia, ehkä osaksi prestige-syistä, mutta varmaankin pääasiassa siksi, että se toivoo, lopulta ruvetessaan myöntyväiseksi Shanghaissa, saavansa jäädä rauhaan Mantshurian taholla. Vaikkei Kiina nyt enää, kun sillä on Kansainliitto turvanaan, olekaan pakotettu tekemään nöyryyttäviä sopimuksia vanhaan malliin, voinee sekin ennen pitkää osaltaan tehdä erinäisiä myönnytyksiä, kun esim. ottaa huomioon, että Shanghain kauppataistelujen jälkeen ja selkkauksen aiheuttaman epävarmuuden johdosta on (täkäläisten tietojen mukaan) supistunut 30 %:iin entisestään. Nykyistä tilannetta ei siis taloudellisista syistä voine kestää kovinkaan kauan. Ja Kiina saa kyllä "ystävällistä" apua asian selvittämiseksi mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa niitten valtioiden taholta, joilla itsellään on Shanghaissa valvottavinaan erinomaisten suuria taloudellisia etuja.

Mitä Mantshurian kysymykseen tulee, ei voine kieltää, että se historiallisten tosiseikkojen valossa jää jossain määrin toiseen asemaan, koska Mantshurian ei milloinkaan ole laskettu kuuluvan varsinaiseen Kiinaan. Kun Japani sitäpaitsi sai aikaa järjestääkseen Mantshurian itsenäiseksi-julistamisen, faktillinen tilanne tällä taholla on Kiinalle suhteellisen epäedullinen. - Nähtäväksi jää nyt aluksi, miten Mantshurian "itsenäinen" hallitus

lopulta suhtautuu Neuvoston 10 p:nä joulukuuta 1931 asettaman tutkimuskomission pääsyyn tämän uuden valtakunnan alueelle. Kansainliiton julkaisemien tietojen mukaan sen pitäisi saapua Mantshuriaan t.k. kolmannen viikon alussa, mutta Mantshurian hallitus on toistaiseksi ilmoittanut, että komissiota seuraavaa japanilaista jäsentä ei lasketa maan rajojen sisäpuolelle. Sihteeristössä arvellaan kuitenkin, että tässäkin syntyy kompromissi, ehkä siten, että Mantshuria suostuu japanilaisen maahantuloon sillä edellytyksellä, että hänelle annetaan vain huomioijan asema.

Tavantakaa on eri maitten lehdistöissä kierrellyt huhuja siitä, että Japani uhkaa erota Kansainliitosta. Äskettäin uudistui tämä väite siinä muodossa, että Japanin sotaministeri olisi lausunut Japanin eroavan Kansainliitosta, jos Mantshuriaan lähetetyn komission raportti kävisi Japania vastaan. Sihteeristössä minulle on tiedusteluihini tämän johdosta vastattu, ettei uhkaa ainakaan tähän saakka ole otettu vakavasti. Tämä kahdestakin syystä. Ensiksikin, jos Japani päättäisi ryhtyä tällaiseen uhkamieliseen tekoon, se ei Kansainliiton perussäännön 1 artiklan mukaan voisi vapautua Kansainliiton jäsenyydestä ennenkuin kahden vuoden kuluttua; ja tällöinkin vain sillä ehdolla, että se siihen mennessä on täyttänyt kaikki kansainväliset velvoituksensa, Kansainliiton perussäännön edellyttämät niihin luettuina. Toisekseen yleinen kansainvälinen tilanne tulisi Japanin eron kautta ^{vain jos} sekavamaksi, eikä tilanteen muutos missään suhteessa olisi Japanille itselleen edullisempi kuin nykyinen. - Voi kuitenkin olla, että Japani saattaa valmistaa maailmalle yhä suurempia yllätyksiä kansalliskiihkoisten Seyiukai'tten ollessa määräävinä. Kansainliitolle Japanin ero olisi murhaava isku, mutta toivoa täytyy, että Japani oman etunsa vuoksi jättää täyttämättä tämän uhkansa ja tyytyy vain siihen varmaankin laskemaansa moraaliseen vaikutukseen, mitä tällä uhkalla epäilemättä on.

Ellei odottamattomia yllätyksiä satu, voidaan siis toivoa, että Kansainliitto on selvittävä tämän sen olemassaolon aikana sattuneen suurimman ja monimutkaisimman selkkauksen. Oikeastaan tätä "riitaisuutta", jolla mahdollisimman selvästi on kaikki sodan ominaisuudet, tulisi kutsua sodaksi. On yksinomaan kiinalaisten maltin ansioksi luettava, että siitä on välttytty. Ja jos jäsenvaltioilla riittää rohkeutta ja yksimielisyyttä, ehkäpä piakkoinkin voidaan todeta, että Kansainliitto on kestänyt tulikokeensa.

Juuri tällä hetkellä tulee Shanghaista tieto, että aseleponeuvotteluissa siellä ei vielä tänäänkään ole päästy mihinkään lopulliseen tulokseen, ja että koko asia palautettaisiin Kansainliittoon, ellei tulevana lauantaina pidettävässä istunnossa päästä sovintoon. Nykyhetken tilanne ei siis ole erikoisen lupaava. - Hyvänä enteenä on kuitenkin tieto siitä, että Amerikan Yhdysvaltain valtiosihtööri Stimson kohdakkoin saapuu Genèveen. Hänen matkansa yksinomaisena tarkoituksena on kylläkin - presidentti Hooverin mukaan - neuvottelut asevarustusten supistamiskysymyksistä. Mutta ei tarvitse olla kovin optimisti voidakseen siitä huolimatta otaksua, että Stimsonilla tulee olemaan aikaa ja halua neuvotella myöskin kiinalais-japanilaisesta selkkauksesta, varsinkin kun Suurbritannian pääministeri Mac Donald'kin aikoo tulla Genèveen t.k. lopulla. Näin ollen voidaan hyvällä syyllä toivoa, että Kansainliiton ja Yhdysvaltain yhteistoiminta tässä kysymyksessä on muodostuva mahdollisimman kiinteäksi ja tulokselliseksi, mitä parhaallakaan tahdolla ei ole voitu sanoa Neuvoston ja Yhdysvaltain yhteistoiminnasta selkkauksen aikaisemman vaiheen aikana.

V.a. Asiainhoitaja: *E. O. Rytkönen*

5. C 31. (1932)

Raporttia no 7 Jämsenverta ei ole la-
hetetty. (O. a. As. hoit. Jämsenverta ilmoitus 8/8-32).
As.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rapo. no 8.

Ministeri Koletti.

15/4 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

No. 299.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

15 p:nä huhtikuuta 1932.

13/292/ae. 32

20/4-32

5 C81.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia No. 8, joka sisältää:

Kertomus Suomen ja Sveitsin välisistä
kauppasuhteista v. 1931.

siv. 1 - 5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rubén

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Genève:ssä ~~SSA~~ OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 8.

Genève:ssä 15 p:nä huhti kuuta 1932.

18/292 Pac. 17. 32		
20/4. 32	19	LINE
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C 31	

Asia: Kertomus Suomen ja Sveitsin välisistä kauppasuhteista v.1931.

Kolmena edellisenä vuotena olen pitänyt tarpeellisena laatia Suomen ja Sveitsin välisistä kauppasuhteista mahdollisimman perusteelliset vuosikertomukset. Tilastollisten taulukkojen avulla olen osoittanut miten heikko asema Suomen viennillä on Sveitsin markkinoilla samaan aikaan kuin Sveitsin vastaava vienti Suomeen on ollut kunakin vuonna suhteellisesti paljon suurempi. Samalla olen vielä osoittanut miten eräät muut n.s. uudet maat ovat nopeasti valloittaneet itselleen sangen huomattavan aseman Sveitsin markkinoilla. Kaikesta tästä olin tullut siihen johtopäätökseen, että suomalainen yritteliäisyys oli jäänyt kokonaan takapajulle ja että siis oli ryhdyttävä sangen tarmokkaisiin toimenpiteisiin parantaaksemme vientiämme Sveitsiin.

Kiireellisimpänä toimenpiteenä pidin tässä suhteessa kunniapäkonsulaatin perustamista Berniin. Se aloitti toimintansa helmikuulla 1930. Kunniapäkonsuli tohtori Carl Schauwecker on senjälkeen tehnyt useita matkoja Suomeen ja hänen toimestaan perustettiin viime vuonna Berniin vielä Suomen Viennin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

lle.

Edistämisen Osuuskunta. Tämä uusi järjestö pääsee kuitenkin täyteen toimintaansa vasta tämän vuoden kuluessa.

Pääkonsuli Schauwecker on nyt laatinut ensimmäisen taloudellisen vuosikertomuksensa. Koska se on sangen laaja ja on laadittu samoille periaatteille, joita olin soveltanut edellisiin taloudellisiin vuosikertomuksiini, ei minulla ole syytä tässä enää toistaa samaa tilastollista aineistoa. Pidän myös tohtori Schauweckerin esittämiä johtopäätöksiä ja tekemiä ehdotuksia kaikin puolin oikeina, minkä vuoksi niiden toistaminen tässä vuosikertomuksessani käy tarpeettomaksi. Voin senvuoksi rajoittaa eräiden yleisten johtopäätösten tekemiseen.

Ensinnäkin on täysi syy kiinnittää huomiota Suomen viennin lisääntymiseen Sveitsiin.

Suomalaisen tilaston mukaan on vientimme Sveitsiin vuodesta 1928 alkaen säännöllisesti kohonnut arvossa. Pyörein luvuin se teki v. 1928 Smk. 1,9 miljoonaa markkaa, v. 1929 Smk. 2,13 milj. markkaa, v. 1930 3,4 milj. markkaa ja viime vuonna vihdoin 4,94 miljoonaa markkaa. Tällöin^{on} lisäksi vielä huomattava, niinkuin vuosikertomuksessaan myös tohtori Schauwecker toteaa, että suomalaisia tuotteita on tuotu Sveitsiin erinäisten toisten maiden välityksellä, minkä vuoksi suomalainen vientitilasto ei ole voinut niitä ottaa lukuun.

Vastaavan sveitsiläisen tilaston mukaan kasvoi tuonti Suomesta viime vuonna edelliseen vuoteen verrattuna puolellalla miljoonalla frangilla kohoten 0,8 :sta miljoonasta frangista 1,3:een miljoonaan frangiin. Kun otetaan huomioon Sveitsin kokonaistuonti ja Suomen osuus siihen, oli se viime vuonna prosenttuaalisesti suurempi kuin koskaan aikaisemmin, nim. 0,06 %, kun se edellisenä vuotena oli 0,03 % ja esim. v.v. 1925 ja 1927 jolloin se teki 0,05 %.

Kuten näistä tilastollisista numeroista ilmenee, on siis viime vuoden kokemus osoittanut todeksi edellisissä vuosikertomuksissani esittämäni väitteen, että Suomen vienti Sveitsiin on jäänyt niin mitättömän pieneksi ennen kaikkea vain siitä

syystä, että vientijärjestöme ja yleensä liikemaailmamme oli kokonaan jättänyt Sveitsin varsinaisen intressipiirinsä ulkopuolelle. Kun nyt varsinkin juuri viime vuonna Suomessa on alettu kiinnittää edes hiemankin huomiota Sveitsin tuontimarkkinoihin, ovat tuloksemme heti osoittaneet entistä parempia saavutuksia.

Viittaan tässä suhteessa ennen kaikkea siihen mitä edellisessä vuosikertomuksessani kirjoitin suomalaisten kumituotteitten myyntimahdollisuuksista Sveitsissä. V. 1928 tuotiin Suomesta Sveitsiin kalosseja ja kumisia päällyskenkkiä 184 paria, seuraavana vuonna 423 paria, v. 1930 7,450 paria, jolloin niiden arvo teki 22,000 frangia, mutta viime vuonna on tämän vientitarvan menekki noussut arvoltaan enemmän kuin yksitoista kertaiseksi, nim. 258,000:een frangiin. Tässä on loistava esimerkki siitä kuinka meidän vientimme voi olla kansainvälisellä markkinoilla kilpailukykyinen jos hiemankin osoitetaan aloitekykyä ja päättäväisyyttä.

Edellisessä vuosikertomuksessani olin vakavasti valittanut, että Valio ei ollut osoittanut minkäänlaista intressiä Sveitsiä kohtaan, vaikka tähän maahan tuodaan vuosittain voita noin 30 miljoonan frangin edestä, ja vaikka sellaisetkin maat kuin Viro, Latvia, Liettua ja Puola olivat aivan lyhyessä ajassa valloittaneet itselleen sangen huomattavan aseman Sveitsin voimarkkinoilla. Palautan mieliin tässä suhteessa, että Viro ja Latvia yhteensä lähetti v. 1930 Sveitsiin voita yli 900'000:n frangin arvosta, kun meidän vientimme arvo ei tehnyt 100'000 frangia ja Puola myi voita sinä vuonna Sveitsiin yli 4:n miljoonan frangin arvosta. Yhdyn täydellisesti pääkonsuli Schauweckerin valitukseen, että hänen ponnistuksistaan huolimatta Suomessa osoitetaan edelleenkin mahdollisimman vähäistä intressiä Sveitsin voimarkkinoita kohtaan.

Useissa aikaisemmissa raporteissani olen kiinnittänyt Ministeriön huomiota meidän vientimme epäelastisuuteen verrattuna muiden maiden vientikaupan mukautumis-ominaisuuksiin. Eduskunnassa, sanomalehdistössä y.m. esiintyy aina tuontuostakin milloin jyrkem-

piä, milloin hillitympiä vaatimuksia, että ulkomainen edustuksemme on saatettava pääasiallisesti kaupalliseksi. Periaatteessa nuo vaatimukset luonnollisesti ovat olleet täysin oikeutettuja. Mutta kaikkein kaupallisinkin edustus, niinhyvin lähetystöt kuin konsulaatit jää pyrkimyksiltään tuloksettomaksi, elleivät ne henkilöt, jotka ovat vientimme johdossa, katso asiakseen kiinnittää huomiota lähetystöjen ja konsulaattien ehdotuksiin ja neuvoihin. Vuosi takaperin kirjoitin taloudellisessa vuosikertomuksessani seuraavaa:

"Lähetystön ja pääkonsulaatin ponnistuksista huolimatta näyttävät vienti-liikkeemme edelleen suhtautuvan melkoisella välinpitämättömyydellä Sveitsin tuontimarkkinoihin. Tässä suhteessa olisi siis kiireimmiten tärkeä parannus saatava aikaan. Olkoonkin, että melkoinen määrä suomalaisia tuotteita saapuu vieraiden välikäsien kautta Sveitsin tuontimarkkinoille ja että siis kauppavaihto Suomen ja Sveitsin välillä ei todellisudessa ole Suomelle niin suhteettoman epäedullinen kuin Suomen virallinen tilasto tietää, sittenkin täytyy pitää mitä tärkeimpänä, että suomalaisten tuotteiden myynti Sveitsiin saadaan järjestetyksi välittömäksi, vapaaksi toisten maiden liikehuoneiden välityksestä."

Siitä huolimatta, että eräillä vientialoilla saavutuksemme viime vuonna osoittavat ilahduttavaa parannusta ja että yleensäkin vientimme Sveitsiin on vuosi vuodelta kohonnut arvoltaan, täytyy kuitenkin loppupäätelmänä todeta, että edelleen täytyy tehdä vakavaa työtä Helsingissä saadaksemme viennistämme edesvastuulliset henkilöt kiinnittämään riittävää huomiota Sveitsin markkinoihin. Siinä suhteessa olen siis pakoitettu uudistamaan kaiken sen mitä esitin viime vuoden kaupallisen vuosikertomuksen yhteydessä ylläsiteerattuna kehoituksena. Varsinkin nyt, kun tämän vuoden kuluessa Suomen Viennin Edistämisen Osuuskunta tulee aloittamaan toimintansa Sveitsissä, täytyy voida toivoa, että vientijärjestömme heräävät tajumaan mitä mahdollisuuksia niillä todellakin voi olla Sveitsin tuon-

timarkkinoilla.

Lopuksi tahdon vielä palata erääseen kysymykseen, jota olen käsitellyt eräissä aikaisemmissa raporteissani.

Olen niissä tiedoittanut miten useat maat tehdessään suurempia tilauksia Sveitsistä ovat samalla hankkineet itselleen erikoisia etuja milloin lainojen saannin, milloin tuotteittensa myynnin muodossa. Mitään tällaista kauppapolitiikkaa Sveitsin suhteen ei tähän saakka ole harjoitettu Suomen puolelta. Me olemme tilanneet vedenalaistemme kalliit koneet Sveitsistä esittämättä mitään taloudellisia vastaavaatimuksia. Meidän vuotuinen tuontimme Sveitsistä on säännöllisesti ollut paljoka suurempi kuin vientimme tähän maahan. Kun nyt Sveitsi siirtyy yhä enemmän ja enemmän kontingenttisysteemin kannalle, on meillä tietysti mahdollisuus koettaa passiivisen kauppabalanssimmme avulla saavuttaa mahdollisimman suuria kontingentteja kauppataasemme tasoittamisen tarkoituksessa. Mutta samalla meidän tulisi sittenkin pitää silmällä varsinkin suurempien valtion tilausten tekemisen yhteydessä, että Sveitsi vastaavasti tekisi suurehkoja ostoja Suomesta. Tällainen vaatimus meidän puoleltamme olisi sitä oikeutetumpi, kun, kuten sanottu, monet muut maat ovat menestyksellä hankkineet itselleen tällaisia etuja Sveitsiltä.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rapo. no 9.
Ministeri Kolehmainen.

12/5 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 361.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

12 p:nä toukokuuta

MINISTERIO		
1932.		
14/29/2ae.		
23/5.32.		LIH.
RYHMÄ	ALUE	ASIA
5	C81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia No. 9, joka sisältää:

N.s. suomalaisten laivojen korvausasia Neuvostossa.

siy.1-8.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

E. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Geneve ..... ssa 12 p:nä touko kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ.		
14/292 he D. 15 32		
28/5.32	10	LML
ACIA		
5 C 31.		

Asia: N.s. suomalaisten laivojen
korvausasia Neuvostossa.

Otsakeasiasta en ole toistaiseksi tahtonut kirjoittaa mitään varsinaista raporttia, sillä sen tähän-astiset vaiheet Neuvostossa eivät toistaiseksi ole olleet positiivisessa suhteessa mainittavan suuret. Vasta nyt ~~si~~ toissapäivänä Lontoossa tapahtunut noottien vaihto merkitsee tosiasiallisesti ensimmäisen etapin saavuttamista suurin piirtein katsoen tyydyttävin tuloksin. Näin ollen tuntuu siltä kuin olisi syytä selostaa kysymyksen tähänastisia vaiheista Neuvostossa.

Syksyllä 1930 saatua Ulkoasiainministeriön kirjallisen kyselyn olisiko mielestäni Hallituksen mahdollista pyytää Neuvostolta apua, jotta Englanti vihdoin saataisiin suorittamaan korvaus v.v. 1916-1917 suomalaisten laivojen sille suorittamista palveluksista kuin myös niinä vuosina upotetuista laivoista. Neuvottelin useaan otteeseen M. Avenolen kanssa ja hänen mielestään asia soveltui hyvin Neuvoston käsiteltäväksi sillä tavalla, että Suomen Hallitus pyytäisi Neuvoston "hyviä palveluksia", eli t.s. jättäisi Neuvoston itsensä harkittavaksi minkä pykälän nojalla se saattaisi tapahtua parhaiten.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen ..... lle.
2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

Vuosi takaperin saapui Genèveen Mr. Fachiri, eräs Lontoon tunnetuimpia asianajajia, mukanaan valmiit luonnokset Neuvostolle jätettäväksi memorandumiksi, sekä lähetekirjelmäksi. Epäilemättä memorandumini oli laadittu suurella huolella, mutta se samoinkuin lähetekirjelmäkään ei täysin vastannut mielestäni sitä tarkoituspäätä, josta juuri lähinnä Neuvoston kannalta tuli olla kysymys. Mr. Fachiri oli ehdottomasti vakuutettu siitä, että "the controversy is purely legal in character, and that the claim of the Finnish Government is based entirely upon matters of international law". Omasta mielestäni olisi ollut edullisempaa asettua kantelussa vähemmän juridiselle ja enemmän puhtaasti poliittiselle kannalle, sillä sellainen menettely olisi ollut enemmän sopuisuudessa M. Avenolin antamien neuvojen kanssa.

Kun jätin tarpeelliset asiakirjat Sihteeristöön viime heinäkuun 30 pnä (K.Liiton asiakirja C.470.M.200,1931.V11), huomautti joku aika myöhemmin M. Avenol minulle, että Suomen taholta olikin alettu käyttää asiassa "suurta tykistöä" (grosse Artillerie), mikä hänen käsityksensä mukaan tulisi komplisoimaan asian käsittelyä Neuvostossa.

Viime syyskuun 19 pnä Neuvosto päätti pyytää Espanjan edustajaa raportööriksi käyttämällä apunaan Italian ja Norjan edustajia. Koska Englannin taholta tehtiin vakavia vastaväitteitä, ettei asia lainkaan kuulunut erikoisen luonteensa puolesta Neuvostolle, sai siis tämä Comité de trois ensi tehtäväkseen laatia raportti tästä n.s. Neuvoston kompetenssi-kysymyksestä.

Kielteistä kantaansa Englanti oli ensiksi koettanut perustella memorandumilla viime elokuun 28 pntä (K.Liiton asiakirja C.519.M.218, 1931.V11.) sekä toisella syyskuun 17 pntä (K.Liiton asiakirja C.573.M.231. 1931.V11.).

Raporttöorit saivat viime joulukuun mennessä Suomen taholta sekä suullisia että kirjallisia selityksiä. Näiden tietojen nojalla valmistui sittemmin tammikuun 30 pnä Comité de trois'n raportti Neuvostolle (K. Liiton asiakirja C. 145.M.61.1932.V11).

Epäilemättä täytyy katsoa, että raportti oli tärkeimmiltä

johtopäätöksiltään Suomelle erittäin suopea.

Ensinnäkin siinä todetaan, että komitean mielestä Neuvosto on, vastoin kaikkia Englannin väitteitä, täysin kompetentti käsittelemään asiaa peruskirjan XI artiklan 2 allienan nojalla. Mutta koska vastaväitteiden tekijänä Englannin puolella oli esiintynyt itse Lord Cecil, joka henkilökohtaisesti on ollut mukana peruskirjaa laatimassa, olivat hyvin ymmärrettävistä syistä herrat de Madariaga, Pilotti ja Colban tunteneet itsensä velvollisiksi antamaan hänelle sen verran hyvitystä, että raportissa kehoitettiin Suomen ja Englannin hallituksia: "d'étudier en premier lieu ces deux questions:

- a) les armateurs finlandais ont-ils ou non épuisé les voies de recours mises à leur disposition par le droit britannique;
- b) le fait que ces armateurs n'auraient pas épuisé ces voies de recours était-il un obstacle à ce que le Gouvernement finlandais réclamât une indemnité au Gouvernement britannique"

Siinä tapauksessa että Suomen ja Englannin hallitukset eivät pääsisi yksimielisyyteen, tuli raportin mukaan Neuvoston päättää eikö sen olisi syytä pyytää "un avis consultatif à la Cour permanente de Justice internationale", näistä ennakkokysymyksistä.

Jos toisaalta on syytä myöntää, kuten yllä olen tehnyt, että kysymys a) on sisällytetty raporttiin hyvityksen antamiseksi Englannille lähinnä vain Lordi Cecil'in itsensä arvovalaan näennäiseksi pelastamiseksi, on toisaalta ainakin yhtä selvää, että kysymys b) tarkoittaa vastaavan hyvityksen antamista Suomen Hallituksen edustamalle kannalle. Ellei siis molempien hallitusten välisissä neuvotteluissa tästä riitaisuuden ensi puolesta voitaisi päästä positiivisiin tuloksiin, ovat Comité de trois'n jäsenet erittäin nokkelasti tahtoneet suosittaa Neuvostolle vetoamista itsensä Haagin tuomioistuimen neuvon, onko Neuvoston katsottava olevansa kompetentti käsittelemään itse pääkysymystä.

Voidaan ymmärtää hyvin Lordi Cecil'in haluttomuus hyväksyä raportti sellaisenaan, kun raportti esitettiin Neuvostolle tammik. 30 pvä. Mutta vapaaherra Yrjö-Koskisen lisäksi puhuivat raportin

hyväksymisen puolesta kaikki kolme Comité de trois'n jäsentä torjumalla Lordi Cecil'in vastaväitteitä siksi asiallisilla syillä, että Lordi Cecil lopuksi näki hyväksi pyytää lykkäystä saadakseen alistaa raportin hallituksensa harkittavaksi.

Ministeri Saastamoisen jätettyä viime huhtikuun 4 päivänä Englannin ulkoasiainministeriölle kirjallisen kyselyn olisiko Englannin hallitus suostuvainen aloittamaan Suomen Hallituksen edustajien kanssa sellaiset neuvottelut kuin k.o. raportti suosittaa, saapui myönteinen vastaus s.k. 25 päivänä ja neuvottelut alkoivat viikkoa myöhemmin eli t.k. 2 päivänä.

Palattuani nyt Lontoosta katson täten olevan syytä esittää paremminkin eräitä yksityisiä ja täydentäviä huomautuksia kuin yhtäjaksoista selostusta neuvottelujen koko kulusta.

Jo heti ensimmäisenä kokouspäivänä, eli t.k. 2 päivänä ilmeni täyteen mittaansa englantilaisen valtuuskunnan halu työntää kokonaan etualalle kysymys a). Pyyntöni että kaikkien loogillisten syiden nojalla alettaisiin kysymyksestä b), vastattiin englantilaiselta taholta ehdottoman kielteisesti. Lisättäköön, että myöskin Mr. Fachiri katsoi puhtaasti juridisista syistä, kuten hän minulle yksityisesti huomautti, edullisemmaksi, että neuvottelut alettaisiin kysymyksestä a).

Jotta lainkaan olisi päästy asiassa eteenpäin, katsoi suomalainen valtuuskunta tarpeelliseksi suostua tähän englantilaiseen vaatimukseen.

Tulen näin lopulta tuohon mielestäni kokonaan tässä riidassa toisarvoiseen probleemiin, joka nyt vuoden päivät on kummitelut tässä asiassa, nimittäin siihen jota kutsutaan lyhyesti sanoilla "local remedies".

Englannin hallituksen ratsastettua edellämainitussa memorandumissaan C.573.M.231.1931.V11. juuri tällä probleemilla vastasi Suomen Hallitus uudella vastaselityksellä viime joulukuun 30 p:nä (C.1008.M.560.1931.V11.) Tässä asiassa siis seisovat molemmat hallitukset mitä jyrkimmästi vastakkain. Mutta en ole koskaan voinut asiallisilla syillä käsittää mitä tekemistä tällä kysymyksellä on

itse sen tosiasian kanssa, että Suomen ja Englannin hallitukset ovat nyt 15 vuotta yhteen mittaen käyneet diplomaattisia neuvotteluja korvausasiassa ja että Kansainliitonkin kompetentit elimet ovat katsoneet Suomella olevan kaikki oikeudet puolellaan asian saattamiseksi Neuvoston käsiteltäväksi. Jos tällöin yksityiset laivanomistajamme ovat, erinäisistä varoituksista huolimatta, kääntyneet englantilaisen tuomioistuimen puoleen siellä häviten asiansa, ei se seikka voi minkään logiikan nimessä painaa vaassa mitään sen tosiasian rinnalla, että Englannin hallitus itse on kaiken aikaa käsitellyt asiaa diplomaattisena riitaisuutena Suomen kanssa.

Toisin sanoen, puhuakseni nyt raporttöörien kielellä, kysymykset a) ja b) ovat "rinnakkaiskysymyksiä" diplomaattisessa merkityksessä, vaikka ne juridiselta kannalta katsottuna voivatkin olla "peräkkäiskysymyksiä". Edellisen käsityskannan mukaan voidaan koettaa saada riita selvitettyksi joko oikeudellista tai diplomaattista menettelyä käyttämällä, kun taas jälkimmäisen mielipiteen mukaan yksityisten kansalaisten esiintyessään korvausvaatimuksineen vierasta valtiota vastaan on ensin tyhjennettävä kaikki tämän valtion tarjoamat mahdollisuudet saada asia ratkaistuksi tuomioistuimen kautta, olkoon siinä kuinka monta vetoamisen mahdollisuutta tahansa.

Tämä Englannin valtuuskunnan kanta, sellaisena kuin sen mainitsin esiintyneeksi äskeisissä neuvotteluissa Lontoossa, tietää siis lyhyesti sanoen sitä, että jos kysymykseen a) vastataan Lordi Cecil'in Neuvostossa vaatimalla tavalla, silloin seuraa loogillisesti, että asia ei voi kuulua Neuvostolle vaan englantilaiselle tuomioistuimelle ja ellei taas siellä enää voi aueta mitään jatkokäsittelyn mahdollisuutta, silloin ovat suomalaiset laivanomistajat lopultakin menettäneet asiansa.

Mutta mitään tällaista suomalais-englantilaisen riitaisuuden analyysiä eivät Comité de trois'n jäsenet koskaan ole ajatelleet. He ovat päinvastoin asettamalla kysymyksen b) rinnakkais-

probleemiksi nimenomaan tahtoneet saada molemmilta riitapuolilta selvitystä siihen onko noilla "local remedies"- näkökohdilla ja väitteillä itse asiassa tässä riitaisuudessa mitään asiallista merkitystä, koska Suomen itsenäisyyden synnyn ensi hetkestä saakka molemmat hallitukset ovat olleet diplomaattisessa kirjeenvaihdossa keskenään ja siten Englannin hallitus on tunnustanut Suomen Hallituksen puhevallan tässä asiassa jo paljoa ennen kuin asia vedettiin Englannissa oikeuteen ja myös senkin jälkeen ai-
van viime päiviin saakka.

Näistä syistä katsoin mitä tärkeimmäksi painostaa neuvotte-
luissa Lontoossa, että olkoon lopullinen vastaus kysymykseen a)
mikä tahansa, molempien hallitusten on vastattava myös kysymykseen
b), sillä Neuvoston komitean omaksuma kanta asiassa on lähinnä
poliittinen eikä juridinen. Tämän käsitykseni tueksi pyydän vielä
erikseen viitata sekä M. de Madariagan että M. Pilotti'n lausun-
noinhin Neuvostossa viime joulukuun 30 p:nä raporttinsa puolustami-
seksi Lord Cecil'in arvostelujen johdosta.

Paitsi sitä että Englanti näin käytti mahtisanaansa vetämällä
kysymyksen a) kokonaan etualalle ja koettamalla saattaa kysymyksen
b) tutkimisen riippuvaiseksi siitä millaiseen tulokseen päästään
kysymyksen a) suhteen, täytyy mielestäni arvostella verrattain jyr-
kästi Englannin toista menettelyä^{sen/} ilmoittaessa yhtä kategorisesti,
ettei se tule koskaan hyväksymään raportin suositusta, että, ellei
molempien hallitusten kesken päästä näiden kysymysten suhteen yksi-
mielisyyteen, silloin Neuvoston olisi hankittava kompetenssinsa suh-
teen lausunto Haagin tuomioistuimelta. Tuntuu sangen omituiselta,
että Englannin asemassa oleva maa tahtoo näin tinkimättömästi
kieltää Courilta niin ehdottoman luonnollista tehtävää kuin antaa
lausunto Neuvoston kompetenssin suhteen.

Että tällaisissa olosuhteissa suomalaisen valtuuskunnan täytyi
tehdä osittaisia myönnytyksiä saavuttaakseen itse pääasiassa positi-
visia tuloksia, on itsestään selvää. Siten on täytynyt suostua sii-
hen, että kysymys a) tulee lykättäväksi molempien hallitusten
kesken lähiaikoina sovittavan kansainvälisen auktoriteetin ratkaista.

vaksi, jolla henkilöllä katsotaan olevan riittävää englantilaisen lainsäädännön ja oikeudenkäytön tuntemusta. Toiseksi on suomalaisen valtuuskunnan täytynyt taipua siihen, että kysymyksen b) tullessa vuorostaan tutkittavaksi Suomen Hallituksen vaatimuksesta molempien hallitusten on sovittava jostain toisesta henkilöstä tai elimestä jolle se tehtävä uskotaan. Ei siis ole olemassa nimenomasta määräystä siitä, että kysymys b) lykättäisiin samalle henkilölle kuin kysymys a), vaikka raporttöörit itse ovat nimenomaan kytkeneet kokonaan yhteen molemmat kysymykset a) ja b). Voihan tuonnempana käydä niin että kysymyksen b:n) lykkäminen jollekulle toiselle henkilölle ei tule tuottamaan käytännössä vakavia haittoja, mutta ainakaan etukäteen ei ole syytä ummistaa silmiä siltä vaaralta, että kummankin auktoriteetin lausuntojen mennessä aivan vastakkaiseen suuntaan loppujan lopuksi voidaan joutua Neuvostossa siihen tuskalliseen tilanteeseen, että Neuvosto riitelee kummankin auktoriteetin arvovalta ja asiantuntemus lopultakin on suurempi.

Sanottuani kaiken tämän Englannin kantaa vastaan tulen nyt lopuksi niihin positiivisiin saavutuksiin, jotka ovat kaikesta huolimatta todettavissa:

Ensinnäkin Englanti nyt on kiistämättömästi de facto tunnustanut Comité de trois'n raportin sen pääosilta; ainakaan raportin viimeinen neuvo loppukädessä tiedustella Neuvoston kompetenssin suhteen Courin mielipidettä on jäänyt Englannin puolelta hyväksymättä. Kirjeessään Ministeri Saastamoiselle Englannin valtuuskunnan puheenjohtaja Sir Lancelot Oliphant toissapäivänä, t.k. 10 p:nä, sanoo Englannin hallituksen lähteneen näiden neuvottelujen tielle "out of respect for the recommendations of the committee of the Council and as evidence of their friendly feelings towards the Finnish Government". Sitä paitsi sellaiseksi kuin nyt raporttööri de Madariaga on suunnitellut raporttinsa, ei jää Englannille mitään mahdollisuutta koettaa myöhemmin viisastella, ettei se ole muka hyväksynyt olennaisimmilta osiltaan raporttia tammikuulta.

Toiseksi, siitä huolimatta että Englamin kirjelmä t.k. 10 pltä mielestäni sisältää ilmeisiä epäjohdonmukaisuuksia, on kuitenkin toisaalta todettava, että siinä sentään turvataan täysi mahdollisuus vaatia myöskin kysymyksen b) tutkimista ja senkin suhteen vastauksen tiedoittamista Neuvostolle.

Kieltämättä voidaan näin, joskin tarpeettoman suurella ajan ja rahan hukalla, vähitellen päästä itse pääkysymyksen käsittelyyn Neuvostossa. Mutta ilmeisesti on edelleen olemassa vaaroja, että Englanti tulee koettamaan vieläkin kaikkensa saadakseen asian ajetuksi umpikujan. Niinkuin tämän raportin alkupuolella jo mainitsin, olin jo alunpitäen verrattain epäilevällä kannalla olisiko Mr. Fachirin edustama englantilainen juridinen mentaliteetti riittävän joustava ymmärtämään asian käsittelyn luonnetta Neuvostossa. Mitä nyt on tapahtunut Lontoossa, on saanut minut lopullisesti vakuutetuksi siitä, että Sihteeristön antamat neuvot ovat alusta alkaen olleet täysin oikeat. Sihteeristö itsekin hoitaa tätä asiata poliittisella eikä juridisella osastollaan, Comité de trois'n jäsenistä on Mr. Pilotti juristi, jota vastoin molemmat muut jäsenet, M.M. de Madariaga ja Colban ovat ammattidiplomaatteja, jotka ovat aikaisemmin vuosikausia palvelleet Sihteeristössä. On vaikea käsittää että Sihteeristön ja Comité de trois'n edustama kompetenssi olisi kokonaan väärässä sitä käsitystä vastaan, että riittävä olisi koetettava selvittää käyttämällä mahdollisimman paljon juridisia metoodeja. Juuri juridisia vastaväitteitä on Englanti tähän saakka koettanut käyttää, ennen kaikkea vetoamalla lempiajatuksensa local remedies'estä. Sitä välttämättömämpää on silloin, että Suomen puolelta aivan johdonmukaisesti pidetään etualalla asian ennen kaikkea diplomaattinen luonne, niinkuin Sihteeristö johdonmukaisesti on kaiken aikaa neuvonut.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Geneivestä olevan lähetystön rap. no 10.
Ministeri Kolsti.

27/5 1932.

No. 410.

27 päivä toukokuuta - 1932.

No 15/292 ke		
2/6-32	2	171
5	31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappalatta Genève-lähetystön raporttia No.10, joka sisältää:

Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen, No.1.
siv. 1-11.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

Geneve

SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10.

Genèvessä ksa 27 p:nä touko kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15/292 he. 10 32		
2/6.32	5	LEH.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
	5	03

Asia: Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen, No. 1.

( ) Nykyinen aivan ainutlaatuisen jännittynyt kansainvälinen tilanne antaa välittömästi aihetta useampaankin, pareminkin psykologiseen kuin kronologiseen katsaukseen. Oltuani yhtämittaisesti 30 vuotta poliittisessa elämässä täytyy minun todeta, että, lukuunottamatta kesää 1914, en ole tuntenut mitään niin suurta poliittisen ilmavehän painostusta kuin näinä viime viikkoina. Tämä käsitykseni ehkä on sitäkin oikeutetumpi, kun olen ollut yli 9 vuotta säännöllisesti ainakin joitakin kuukausia Kansainliiton pääkaupungissa, joten takäläinen atmosfääri ukkosta ennustavine sähkömäärineen ei juuri hevilla ole voinut yllättää minua.

Jakaakseni käsiteltävänäni olevat probleemit jollain enemmän tai vähemmän metoodisella tavalla, vaikka ne kaikki kutoutuvat toisiinsa mahdollisimman täydellisellä tavalla, tahdon aloittaa katsaukseni varustusten supistamiskonferenssin onnistumisen nykyisistä edellytyksistä.

Kuten muistettaneen, teki Yleiskokous v. 1924 Genèveen protokollan hyväksymisen yhteydessä päätöksen, jonka mukaises-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

ti kansainvälisen varustusten supistamiskonferenssin tuli kokoontua tarkalleen maanantaina kesäkuun 25 p:nä 1925. Silloin elettiin siinä, olosuhteiden mukaan täysin oikeutetussa, varsin optimistisessä uskossa, että maailman kaikki kansat olisivat empimättä hyväksyneet Englamin ja Ranskan pääministerien, Mr. Ramsay Mac-Donald'in ja M. Herriot'in juhlallisesti julistaman ohjelman, jonka mukaan arbitrage, sécurité ja désarmement oli asetettava uuden kansainvälisen sopimuksen johtavaksi periaatteeksi sillä tavalla kuin ne olivat tulleet käytännöllisesti suunnitelluiksi juuri tehdyssä Genève'n protokollassa. Hallituksille piti jäädä lähes 8 kuukauden aika allekirjoittaa tämä erinomaisella taidolla ja kaukonäköisyydellä laadittu sopimusluonnos, minkä jälkeen siis varustusten supistamiskonferenssi olisi voinut vaivatta kokoontua mainittuna kesäkuun päivänä 1925.

Silloisista odotuksista on nyt kulunut yli 8 vuotta. Omasta puolestani olen aina valittanut ja olen tällä hetkellä vakaumukseni oikeutuksesta vakuutetumpi kuin koskaan aikaisemmin, että, jos varustusten supistamiskonferenssi todellakin olisi päässyt kokoontumaan kesällä 1925, maailman poliittinen ja taloudellinen tilanne olisi kokonaan toinen kuin tällä hetkellä on laita. Tosin silloin Saksa oli sekä sisäisesti että ulkonaisesti täydessä alennustilassa, tosin Ranskalla oli finanssi- ja taloudellinen kriisi pahasti kärjistymässä, mutta suurin piirtein katsoen yleinen kansainvälinen tilanne olisi kuitenkin kyennyt takaamaan paljoo paremmat edellytykset varustusten supistamiskonferenssin onnistumiselle kuin mitä tällä hetkellä on mahdollista.

Lähtekäämme pelkästään vertailussa yhdestä ainoasta näkökohdasta, nimittäin tärkeimpien hallitusten mahdottomuudesta määritellä varma kantansa varustusten supistamisen

suhteen tällä hetkellä.

V. 1925 Yhdysvallat olivat täydessä kansainvälisessä nousukaudessa, arvosteltakoon asemaa poliittisesti tai taloudellisesti. Tällä hetkellä pysähtyvät kaikki kansainväliset poliittiset ja taloudelliset laskelmat ^{sen} tosiasian eteen, että Yhdysvaltain hallitus ei voi lopullisella varmuudella määritellä kantaansa varustusten supistamishjelman suhteen, sillä presidentinvaalit tapahtuvat vasta ensi marraskuulla ja senvuoksi Mr. Stimson on palannut Genèvestä takaisin Washingtoniin verrattain epävarmalla käsityksellä siitä, mitä loppujen lopuksi Yhdysvallat uskaltavat vaatia velkaantuneelta Euroopalta varustusten täysin radikaalisen supistamisen alalla. Että presidentti Hoover joka tapauksessa vaatii tässä suhteessa paljon, on teoreettisesti itsestään selvää. Yhdysvaltain delegationi on salaisesti näinä päivinä jakanut suurvalloille laajahkon memorandumien taulukoineen, joka asiakirja kieltämättä on teoreettisesti sangan kaunis. Mutta suomalaisen valtuuskunnan onnistuessa hankkia siitä käytettäväkseen kappale täytyy valittaen todeta, että Yhdysvaltain valtuuskunnan mentaliteetti on asiakirjan laatimisessa ollut äärimmäisen etäällä realiteetista. Esim. Suomen puolustusvoimien tulisi sen mukaan rajoittua noin 20 %:iin nykyisestä miesvoimastaan. Virolle jätettäisiin Venäjää vastaan vain parin tuhannen miehen aseellinen voima. Miten on todellakin mahdollista uskoa, että varustusten supistamiskonferenssi saattaisi menestyksellä niellä vaatimuksia, että pelkästään kunkin eurooppalaisen maan väkiluku olisi otettava puolustusvoimien laskuperustaksi silloin kuin toiset eurooppalaiset maat ovat sotaisen suurvallan naapurina alttiina mille uhkalle tahansa toisten taas ollessa maantieteellisen asemansa puolesta välittömästi turvatut kaikelta hyökkäysvaaralta. Mainittu amerikkalainen salainen memorandumi on sinänsä paras todistus Yhdysvaltain kyvyttömyydestä juuri ennen presidentinvaaleja katsella eurooppalaisia sotilaallisia tosiasioita silmästä silmään.

Kuka vähänkin Euroopan poliittisiin probleemiin perehtynyt henkilö voisi yhtä vakavassa mielessä kuin Amerikan valtuuskunta väittää uskovansa, että kunkin Euroopan maan ulkonaisen ja sisäisen turvallisuuden mitaksi riittäisi vissin standardiprosentin vahvistaminen puolustusvoimien laskemiseksi. Suomelle ja Virolle yhteensä 10 tuhatta miestä Venäjän saadessa pitää suunnattomasti paljon suuremman armeijan ja laivaston, mikä suomalainen ja virolainen hallitus hyväksyisi sellaisen konferenssin päätökseksi! Kaikkein parasta tässä ameriikkalaisessa salaisessa asiakirjassa on, että Yhdysvaltain itsensä ilman ainoatakaan todelliseen uhkaukseen pystyvää naapuria olisi saatava lisätä nykyisiä puolustusvoimiansa yli 70 tuhanella miehellä!

Tulen tämän jälkeen Englantiin. Käytännössä Englanti on omasta vapaasta tahdostaan vähentänyt maavoimiansa niin radikaalisesti, että uusi konferenssin suosittama vähennys käy tarpeettomaksi. Mitä brittiläisen maailmanvallan merivoimiin tulee, ovat ensin Washingtonin ja sen jälkeen Lontoon sopimukset supistaneet ne niin perusteellisesti, että varustusten supistamiskonferenssin tehtäväksi jää paremminkin hyväksyä tapahtuneet tosiasiat kuin suosittaa uusia supistuksia. Mutta on myös otettava lukuun brittiläisen maailmanvallan tavaton mahdollisuus painostaa Euroopan muita maita vastaaviin varustusvoimiensa supistuksiin. Tässä suhteessa ovat kieltämättä brittiläisen valtuuskunnan kannanilmaukset viime kuukausina käyneet täysin positiivisesti määrättyyn suuntaan: Euroopan mannervaltioiden täytyy kerta kaikkiaan ymmärtää nykyisen kansainvälisen taloudellisen kriisin vaativan radikaalista puolustusmenojen supistamista. Mutta samalla ilmenee myöskin Englannin hallituksen tavaton häilyväisyys siinä tosiasiallisessa, että valtuuskunta jättää jokseenkin yhtä selvästi kuin Yhdysvaltain valtuuskunta ottamatta huomioon miten eri tavalla Euroopan mantereen maat ovat alttiina hyökkäyksille. Toiseksi, jos mahdollista vielä suuremmaksi psykologiseksi laskuvirheeksi tahtoisin asettaa Englan-

nin ja Yhdysvaltain valtuuskuntien vakavassa mielessä esittämän vaatimuksen, että suuret panssarilaiivat ovat katsottavat puolustusaseiksi, mutta kaikki vedenalaiset hyökkäysaseiksi. Näiden kahden maailman suurimman merivallan kannalta voi jollakin tavoin tuntua luonnolliselta selitys, että niiden 30 ä 35 tuhatta tonnia suuret super-dreadnoughtit ovat niiden meristrateegisten näkökohtien kannalta pelkästään puolustusvälineitä, kun taas esim. Ranskan ja Japanin vedenalaiset muodostavat niille hyökkäys-uhkan. Mutta suomentakaamme tämä vastaaviin meristrateegisiin olosuhteisiin Suomenlahdella. Sen mukaisesti siis 3 venäläistä super-dreadnoughtia, kukin 26,500 tonnia ja jokainen varustettu kahdella-toista 12 tuuman tykillä muodostaa Venäjän vähäpätöiselle rannikkolueelle välttämättömän puolustusvoiman, kun taas vastaavasti 3 pientä suomalaista vedenalaista tehtävänään 1,600 km. pituisen rannikon puolustus merkitsee Venäjän merivoimille peloittavaa hyökkäysvoimaa! Tällaista on Yhdysvaltain hallituksen lisäksi Englanninkin hallituksen poliittinen logiikka, kun Lontoossa ei tällä hetkellä ole hallitusta, joka uskaltaisi katsoa kansainvälisiä sotilaallisia realiteetteja silmästä silmään. Miten toisin olisi-kaan voinut olla Englannin hallituksen kanta 1925, ellei se silloin konservatiivien johdossa olisi tavattomalla lyhytnäköisyydellä kieltäytynyt ratifioimasta Genève'n protokollaa.

Mitä Saksaan tulee, on aivan samalla tavalla täysi syy pitää selviönä, että sen kanta v. 1925 olisi ollut äärettömästi paljon asiallisempi kuin mitä se viime viikkoina on ollut. Silloin Saksaan hallitus olisi tuntenut todellisen kansainvälisen heikkoutensa ja olisi tyytynyt täysin järjellisiin vaatimuksiin. Mutta kaikki Saksan vaalit Rheinin maan evakuoinnin jälkeen ovat käyneet äärimmäisen nationalismin radikaalisen voiton merkeissä, kunnes varustusten supistamiskonferenssin ensimmäisten kuukausien aikana tänä keväänä natsit ovat käyneet entistäkin selvemmin voitosta voittoon. Genève'ssä tunnetaan siitä syystä tällä hetkellä mitä täydellisintä epävarmuutta koko saksalaisen tilanteen suhteen. Yhtä paljon kuin eräät johtavat valtiomiehet täällä uskovat, että

jatkuva taipuvaisuus Saksan edessä vielä voi pelastaa varustusten supistamisen suhteen jotain positiivista, yhtä paljon kuuluu varoittavia ääniä, että ainoastaan selvän realipoliittisen ohjelman noudattaminen pystyy turvaamaan rauhan säilymisen Euroopassa. Jos, jälkimmäisen katsantokannan mukaan, Saksa säisi sotilaallisesti täysin tasaarvoisen aseman jo aivan näinä aikoina, niin väitetään, johtaisi se lähimpinä vuosina Saksan sotilaallisen vallan tavattomaan paisumiseen ja vastaaviin poliittisten vaatimusten jyrkkään esittämiseen. Toisin sanoen siis Saksa tahtoo tällä hetkellä aivan toisin kuin sille olisi ollut mahdollista v. 1925 yhdellä iskulla saavuttaa Euroopan mantereella entisen sotilaallisen ylivallan. ^{olen} Raportissa-
~~jo aikaisemmin tekemyt selkoa~~ ni No. 4 viime vuoden helmikuun 5/ pltä tein selkoa erään suurvallan edustajan (ei Ranskan) pessimistisestä lausunnosta Saksan tulevasta liian jyrkästä kannasta varustusten supistamiskonferenssissa. Mutta silloin ei vielä osattu aavistaa natsien tavatonta voimallisäystä viime kuukausien vaaleissa. On siis itsestään selvää, että Genèvessä todellakin ollaan syystä huolestuneita miten löydetään positiivinen ratkaisu Saksan sotilallisluntoisten vaatimusten tyydyttämiselle.

Jos Saksan kanta näin on kokonaan toinen käytännölliseltä kantavuudeltaan kuin mitä se olisi saattanut olla konferenssin kokoontuessa kesällä 1925, täytyy ymmärtää miksi Ranskan kanta tällä hetkellä on samalla tavalla tuntuvasti paljoka jyrkempi kuin miksi se todennäköisesti olisi muodostunut v. 1925. Puhumattakaan Saksan silloisesta heikkoudesta, vaikuttaa tällä hetkellä Ranskan jyrkkään esiintymiseen ennen kaikkea tietoisuus siitä, että ensinnäkin on Rheinimaan miehitys nyt pois ja että miehityksen lakkauttamisesta odotettu Saksan ja Ranskan välien tuntuva parantuminen on päinvastoin muuttunut entistä uhkamielisemmäksi vaatimuspolitiikaksi Saksan taholta. Se pääministeri Herriot, joka Ramsay MacDonaldirin kanssa niin optimistisesti odotti konferenssin kokoontumista kesällä 1925,

ei voi nyt tullessaan Ranskan hallituksen johtajana Genèveen konferenssiin enää ojentaa englantilaiselle virkaveljelleen samaa suurten odotusten kättä kuin oli mahdollista heidän suurten voittojensa päivinä Yleiskokouksessa v.1924. Että Genèveessä on oltu Saksan viime vaalien jälkeen tästä täysin selvillä, osoittaa parhaiten konferenssin viime viikkojen töiden kulku. Konferenssin alkaessa helmikuulla näytti kieltämättä siltä kuin johtavat valtiomiehet täällä olisivat täysin vakavassa mielessä iloinneet yhteisestä harrastuksestaan päästä konferenssissa ehkä suuriinkin positiivisiin tuloksiin. Mutta heti kun vaalien tulokset Saksassa osoittivat ennen kaikkea natsien ajaman politiikan tavatonta menestystä, muuttui mieliala Genèveessä. Nyt ovat n.s. teknilliset komissionit istuneet viikkomäärin edistyen sangen hitaasti tehtävissään. Mutta toisaalta ei ole myöskään ollut syytä kiirehtiä, sillä kaikki tietävät varsin hyvin, että loppujen lopuksi täytyy kuitenkin odottaa varsinaisempien päätöksien tekemisessä Ranskan uuden hallituksen muodostumista ja sen ohjelman ilmestymistä Genèveen vasta kesäkuun 10 päivän jälkeen. Vaikka Herriot tällöin olisikin sellaisen hallituksen johdossa, joka nojautuu etusijassa sosialisteihin, ei Genèveessä kukaan odota, että turvallisuuskysymyksissä uusi hallitus uskaltaisi ainakaan aluksi tehdä vastaavaa käännöstä vasempaan. Jos sittenkin myöhemmin konferenssin kuluessa Ranskan täytyisi tehdä tuntuvia myönnytyksiä, täytyy sen johtua paremminkin silloisen tilanteen yleismaailmallisesta painostuksesta kuin Ranskan uuden hallituksen omasta ohjelmallisuudesta.

Mitä Italiaan tulee, pidetään Genèveessä yleisesti sen kannanilmaisuja ennen kaikkea suurina manöövereina, täysin määrättyinä ulkopoliittisina eikä suinkaan sotilaspoliittisina tarkoituksiperinä. Sama Mussolini, jonka valtuutetut varustusten supistamiskomissionin ensimmäisinä työvuosina edustivat komissionissa mahdollisimman jyrkkää militarististä kantaa, antaa nyt valtuuskuntansa Genèveessä kannattaa mikäli mahdollista kaikkia radikaal-

lisimpia varustusten supistamisen vaatimuksia. Täysin tietoisena siitä, etteivät ne tule kuitenkaan hyväksytyiksi eivätkä siis Italialle itselleen vaarallisiksi. Mutta sellaisella menettelyllä lasketaan harjoitettavan suurta painostusta Ranskaa vastaan ja senvuoksi siis kannattaa näin poliittisesti tehdä sitä, mikä sotilaspoliittisesti olisi kokonaan Italian omaa ohjelmaa vastaan, jos olisi vähänkin pelkoa, että konferenssi lopultakin hyväksyisi sellaiset päämäärät.

Jos näin Italia toisin kuin Yhdysvallat, Englanti, Saksa ja Ranska, ajaa konferenssissa pelkän taktikoimisen politiikkaa, voidaan hyvällä syyllä katsoa Venäjän esiintyvän sen menettelytapatoverina. Tuskin koskaan koko Kansainliiton olemassaolon aikana Venäjälle on tarjoutunut niin edullista ajankohtaa kuin viime kuukaudet käyttääkseen äärimmäisiä keinoja propagandan harjoittamiseen koko Kansainliittoa ja yleensä kapitalistista maailmaa vastaan. Viime syyskuun 18 pstä eletään Itä-Aasiassa todellisessa sotatilassa, mutta Kansainliiton esiintyminen rauhan palauttajana on ollut äärimmäisen häilyvää. Samaten on Japani ilmeisesti rikkonut Parisin paktia vastaan, mutta Yhdysvallatkin ovat paktin toisten allekirjoittajain kanssa, niiden joukossa myöskin Venäjä itse, katsoneet paremminkin sormien lävitse tätä rikkomusta kuin olisivat käyneet nyrkkivoimalla kurittamaan Japania. Juuri tämä Venäjän omakin vastuu Parisin paktin loukkamattomuudesta on pakoittanut Venäjän valtuuskunnan täällä Genèveissä esiintymään niin suurella kiltteydellä, että se on herättänyt Litvinovin aikaisempaan esiintymiseen verrattuna suurta hämmästyttä, tosin sen ⁿ ~~saan~~ hyväksyvässä merkityksessä. Mutta ei ainoastaan tämä nimenomainen kärjistynyt tilanne Itä-Aasiassa ole saanut Venäjän valtuuskunta taltutetuksi, se on yleensäkin pidättäytynyt kaikista suurista palopuheista ja on liikkunut silloinkin, kun se on tehnyt joitakin jyrkempiä ehdotuksia, jokseenkin selvän asiallisuuden puitteissa saavuttaen siten sangen usein Italian, Saksan ja useiden pienten n.s.

pacifististen maiden kannatuksen. Näin on Venäjä siis kaiken aikaa Genèveä paremminkin taktikoinut kuin koettanut ajaa sitä kaikkien varustusten äärimmäistä vähentämistä, joka oli Venäjän valtuuskunnalle tunnusmerkillistä vielä pari vuotta sitten ja jota kommunistinen sanomalehdistö kautta maailman koettaa uskotella Venäjän edelleenkin tavoittelevan.

Mutta puhtaassa taktikoimisessa vienee sentään Japani voiton sekä Italiasta että Venäjästä.

Tässä on tarpeetonta palauttaa mieliin mitä Itä-Aasiassa on tapahtunut sitten viime syyskuun 18 päivän. Yhtä tarpeetonta on laajemmalti perustella miten Japanin sikäläiset edesottamiset ovat vaikuttaneet varustusten supistamiskonferenssiin. Tyydyn vain muutamaiin lyhyisiin toteamisiin.

Onnettomampaa tekoa ei Japani juuri hevillä olisi voinut ajatella Genèveä konferenssin onnistumisen järkyttämiseksi kuin Mandshurian valtaus ja Shanghaiin pommitus juuri ennen Genèveä konferenssin kokoontumista. Kaiken tämän kautta on osoitettu maailmalle mitä räikeimmin, että tähän saakka voimassa olevat kansainväliset sopimukset rauhan säilyttämiseksi ovat liiankin selvästi pelkkää paperia. Kansainliiton peruskirja olisi tarjonnut Liitolle erinomaisen tilaisuuden ja pohjan voimakkaalle esiintymiselle Japania vastaan. Mutta käytäntö on ollut juuri päinvastaisista kuin mihin teoria olisi sekä oikeuttanut että velvoittanut. Viimeksi eilen kuulin luottamuksellisesti mitkä syyt ovat saaneet suurvallat kohtelevaan Japania erinomaisella helläkätisyydellä. Ensimmäkin Yhdysvallat eivät ole tahtoneet luoda ennakkotapausta, jonka mukaan ne etusijassa olisivat vastuussa Parisin paktin loukkaamattomuudesta. Toiseksi ei Yhdysvalloilla ole sisäpoliittisistakaan syistä, s.o. ekonoomisen kriisin^{ja} lähestyvän presidentinvaalin vuoksi, ollut mitään halua sekaantua vakaviin selkkauksiin Itä-Aasiassa. Ilman Yhdysvaltain laivaston nopeaa vahvistamista Kiinan vesillä ei taas Englanti heikkojen ranskalaisten ja italialaisten merivoimien avustamana ole uskaltanut esiintyä Japania vastaan. Näin ollen on siis

Japani hyvin laskenut voivansa esiintyä Kiinaa vastaan mahdollisimman julkealla tavalla.

Mutta mitä tämä kaikki on vaikuttanut Genève-konferenssiin, se on nyt saatu nähdä viime kuukausien kuluessa, Ranska on esittänyt tunnetun ohjelmansa kansainvälisten sotavoimien luomisesta, jotta saataisiin edes jotain varmaa tukea niille kansainvälisille sopimuksille, jotka tarkoittavat kaikessa jalomielisyydessään rauhan säilyttämistä. Konferenssi ei ole tähän saakka uskaltanut puuttua ranskalaiseen ohjelmaan ainoaltakaan olennaiselta osalta, vaan tulee se tapahtumaan vasta tuonnempina. Huvittavaa on myös ollut nähdä millä tavalla konferenssi on suhtautunut tuohon suurella touhulla turvallisuuskomitean v. 1927-1928 laatimaan Acte générale. En ole koskaan salannut käsitystäni, että tämä niin voimakkaalla optimismilla valmistettu muka hyvinkin uusi turvallisuustae varmasti tulee osoittautumaan varustusten supistamiskonferenssissa niin köykäiseksi asiakirjaksi, ettei mikään maa sen nojalla uskalla sitoutua sanottaviinkin varustustensa supistamiseen. Nyt on neljän kuukauden kokemus osoittanut, että konferenssille Acte générale on vieläkin enemmän "pelkkää ilmaa" kuin Parisin pakti.

Kaikesta tästä saamme ennen kaikkea kiittää Japania. Se on niin suurella menestyksellä politikoinut Itä-Aasiassa ja taktikoinut Genèveä, että jokainen vähänkin sotilaspoliittisesti epäedullisessa asemassa oleva maa on nyt esiintynyt Genèveä varustusten supistamisen suhteen erinomaisen suurella varovaisuudella. Ajan kohta ei todellakaan ole Japanin esiintymisen valossa osoittautunut mahdollisimman edulliseksi ajatellaan täysin vakavassa mielessä yleistä radikaalista varustusten vähentämistä.

Ja kuitenkin, jos tämän vuoden loppuun mentäessä Genève konferenssi sittenkin pääsee huomattaviin tuloksiin, täytyy sen johtua kokonaan toisista syistä kuin edellä on kosketeltu. Kansainvälinen taloudellinen kriisi ja suurimpienkin valtioiden

finanssipula käy päivä päivältä yhä pahemmaksi. Kansat eivät siis jaksa enää kunnolla kantaa nykyistä sotilaskuormaansa. Kunhan päästään vielä kuukausi eteenpäin ja nähdään mitä Lausannen konferenssi tulee saamaan aikaan, silloin saadaan myös tietää millä tavalla Genèveen konferenssiin täytyy lopulta-kin ottaa huomioon myös taloudelliset näkökohdat. Ne tulevat puhumaan kokonaan toista kieltä kuin poliittiset tekijät, jotka tähän saakka ovat olleet varustusten supistamiskonferenssissa kokonaan johtavina tekijöinä. »

Lausannen konferenssista ja sen onnistumisen edellytyksistä tarkemmin seuraavassa raportissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31

ASIA:

Geneven olemus lähetysten rap. no 11.

Ministeri Kolehmainen.

31/5 1982.

No. 418.

31 p:nä toukokuuta 1932.

17/29/32	1. 10 32
8/6-32	L.M.L.
	ACIA

5 C81

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia No.11, joka sisältää:

Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen No.2.

siv. 1-12.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Ruusu

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

Geneève ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Geneèvessä ..... ssa 31 p:nä touko kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 17/292 ad. 10 32		
8/6-32		
1/10-3	C. 1031	ASIA
5	031	

Asia: Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen N2.

Edellinen katsaukseni otsikossa mainittuun tilanteeseen koski lähinnä varustusten supistamiskonferenssin probleemeja; se päättyi huomautukseen, että tulisin tällä kertaa vastavasti pitämään silmällä kansainvälisiä taloudellisia kysymyksiä sellaisina kuin ne nyt konsentroituvat etusijassa Lausannen konferenssin ja sitä todennäköisesti seuraavien toisten taloudellisten konferenssien ohjelmaan kuluvan vuoden aikana.

Samoin kuin edellisessä katsauksessani tulen myös tällä kertaa käsittelemään tehtäväni paremminkin psykologisten ~~kuvi~~ näkökohtien kuin tilastollisten tietojen valossa.

Tuskin mikään karakterisoi maailman nykyisen taloudellisen pulan vakavuutta niin hyvin kuin lukuisat viimeaikaiset kirjat ja artikkelit, jotka täysin n.s. porvarillisen maailman-katsomuksen ja tuotantojärjestelmän kannattajien kynistä lähteinä sittenkin puhuvat aivan julkisesti kapitalismin lähestyvistä perikadosta. Ja että kapitalismi onkin auttamattomasti ajautunut vakavampaan kriisiin kuin koskaan aikaisemmin, sitä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....
.....
.....

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

lle.

ei käy enää mitenkään kieltäminen, jos todellakin on tarkoitus päästä uudelleen edes jonkinlaisiin normaalsiin kansainvälisiin taloudellisiin suhteisiin.

Tasan viisi vuotta sitten oli Genèvessä Kansainliiton aloitteesta koolla suurin kansainvälinen taloudellinen konferenssi mikä koskaan on pidetty. Konferenssin tulos oli ohjelmallisessa suhteessa epäilemättä parasta mitä tähän saakka maailman etevimmät taloudellisen elämän tuntijat ovat yhteistoimin saaneet aikaan. Ennen kaikkea on muistettava, että vaikka konferenssissa olivat edustettuina kaikki tärkeimmät elinkeinot, maailman kauppa mitä moninaisimpine aloineen, merenkulku j.n.e., samoin kuin protektionistiset ja vapaakaupalliset harrastukset, sittenkin konferenssin valmistama ohjelma hyväksyttiin yksimielisesti. Lyhyesti sanoen se ~~siksi~~ sisälsi neuvon että kaikkien maiden tuli asteettaisesti poistaa sodanaikaiset pakkotoimenpiteet ja palata sodan edellä vallinneisiin olosuhteihin tuotannon, kaupan luoton ^{alalla} /j.n.e. Mutta miltei poikkeuksetta kaikki maat ryhtyivät juuri päinvastaiseen politiikkaan, nim. tekemään sodanaikaisista poikkeustoimenpiteistä koko taloudellisen elämän vakinaisen sisällön ja muodon. Turhaan on Kansainliitto vuosi vuodelta koettanut saada tätä tendenssiä pysähtymään. Mitä sopimusluonnoksia tässä suhteessa v.1927 jälkeen onkin Liiton järjestämissä konferensseissa valmistettu, ei niitä ole riittävien ratifiointien puutteessa saatu voimaan. Viimeisen sellaisen yrityksen, nim. n.s. kansainvälisen kaupallisen konventionin, päivätty 24/3-1930, hautasimme täällä Genèvessä vuosi takaperin, tarkemmin sanottuna juuri juhannuksen edellä.

Tuskinpa silloin osasivat suurimmatkaan pessimistit aavistaa, että tasan vuosi myöhemmin, eli t.k. 16 p:nä täytyisi kutsua koolle Lausannen konferenssi panemaan alulle ehkä hyvinkin radikaalisia toimenpiteitä kansainvälisen taloudellisen tilanteen pelastamiseksi siitä kriisistä mihin nyt on jouduttu, kun viiden vuoden aikana miltei kaikki maat - ovat järjestelmällisesti toimineet

päinvastaiseen suuntaan kuin tuo suuri Genève'n taloudellinen konferenssi v. 1927 oli niin yksimielisesti neuvonut.

Otan nykyhetken tilanteen valaisemiseksi eräitä tietoja Kansainliiton ekonoomisen komitean uusimmasta julkaisusta (E.780 Genève, le 20 mai 1932).

Raportin ensimmäisenä lauseena todetaan, että "heinäkuusta lähtien 1931 on tapahtunut erittäin suuria muutoksia kansainvälisen tavaravaihdon yleisissä olosuhteissa". Tätä johtopäätöstään komitea perustelee seuraavasti:

"Siihen hetkeen saakka kansainvälinen kauppa noudatti sitä rytmiä, jonka sille antoi tosin yhä enemmän ja enemmän protektionistinen kauppapolitiikka, mutta se perustui kuitenkin bilateraalisiin kauppasopimuksiin, joihin sisältyi suosittuimmuusklausuli..."

Mutta siitä hetkestä, jatketaan raportissa, kansainvälinen kauppa on joutunut mitä moninaisimpien toimenpiteiden kontrolloimaksi. Ensiksi tulevat kaikki ne uudet tullipoliittiset toimenpiteet, jotka varsinkin v.1930 alkaneena ovat viime kesästä lähtien kiihtymistään kiihtyneet, kunnes tätä nykyä ei ole enää olemassa ainoatakaan maata, joka ei tullipoliittikallaan pyrkisi sulkemaan pois vieraan maan tuotteet markkinoiltaan. Toiseksi mainitaan raportissa uutena syynä kansainvälisen kaupan tyrehtymiseen hallitusten toimenpiteet ulkomaisen kaupan suoranaiseksi säännöstelemiseksi ja kontrolloimiseksi. Kolmannen ryhmän toimenpiteitä muodostavat ne, joiden kautta on järjestetty eri maiden kesken suoranaista vaihtokauppaa tavaroille.

Näitä johtopäätöksiänsä ja toteamisiansa ekonoominen komitea valaisee muutamilla tilastollisilla tiedoilla, jotka varsin selvästi osoittavat mikä on ollut tulos k.o. kauppapolitiikasta. Otan niistä tähän eräitä numerotietoja; numerot ovat lasketut miljoonissa dollareissa. Tämän mukaan olivat kansainvälisen kaupan kannalta tärkeimpien maiden yhteenlasketut tuonnit ja viennit seuraavat:

	Tuonti	Vienti	Eroavaisuus
V. 1929	31.198	28.487	-2.711
" 1930	25.370	22.825	-2.545
" 1931	18.258	16.221	-2.037

Verrattaessa toisiinsa tilastollisia tietoja vuosilta 1929 ja 1931, havaitaan, että tuonti on pienentynyt 41 $\frac{1}{2}$ %:illa sekä vienti 43,01 %:illa.

Mutta jos otetaan vielä huomioon kuluvan vuoden kahden ensimmäisen kuukauden vastaavat tiedot, käy vertailu vieläkin räikeämmäksi tuloksiltaan:

	Tuonti		Vienti	
	1929	1932	1929	1932
Tammik.	2.740	1.101	2.415	957
Helmik.	2.380	1.114	2.202	1.006

Näiden numeroiden valossa nähdään, että tuonti tammikuulla 1929 ja 1932 verrattuna toisiinsa osoittaa vähennystä vähän alle 60% ja vienti vastaavasti vähän yli 60%. Sen sijaan osoitti tuonnin vähentyminen viime helmikuulla vähän yli 53% ja viennin vähentyminen runsaasti yli 54%. Kaiken kaikkiaan täytyy siis päättää, että kansainvälisen kapen lopputulos kuluvalta vuodelta uhkaa tulla vielä tuntuvasti huonommaksi kuin viime vuona.

Raportissa esitetään tämän jälkeen vielä eri tilasto tammikuulta 1930 ja tammikuulta 1932. Sen mukaan on ulkomainen kauppa pienentynyt prosenteissa seuraavilta mailta siten kuin allaolevat numerot osoittavat:

	Tuonti	Vienti
Saksa	66	49
Itävalta	37	54
Belgia	50	40
Espanja	62	70
Ranska	51	51
Suur-Britannia	39	47
Unkari	59	70

	Tuonti	Vienti
Italia	52	46
Puola	63	58
Rumania	61	42
Ruotsi	26	34
Sveitsi	21	50
Tschechoslovakia	48	61
Jugoslavia	59	65
Argentina	54	31
Brasilia	44	21
Kanada	60	49
Yhdysvallat	58	63
Japani	37	53
Ete-Afrikan Unioni	47	48

Tämän jälkeen raportissa esitetään erinäisten maiden tarkempia tilastoja kaupasta ja samalla myös työttömyydestä, joka luonnollisesti on kasvanut tuotannon ja viemin supistuksen kautta.

On itsestään selvää, että heti kun vuosi takaperin kaatui Kansainliiton viimeinenkin yritys koettaa estää kansainvälistä kauppaa joutumasta paniikitilaan, heti seuraavalla heinäkuulla paniikki alkoi ja on johtanut niin turmiollisiin tuloksiin kuin Kansainliiton ekonoomisen komitean raportti näin selostaa. Jos tarkemmin katsotaan mitkä psykologiset syyt ovat aiheuttaneet tämän paniikin, joutunemme suurin piirtein katsoen seuraaviin tuloksiin,

Voitaneen pitää selvionä että kaiken kansainvälisen kaupan pohjimmaisena psykologisena syynä on voiton ja yleensäkin hyödyn tavoittelemine. Jos nämä laskelmat tuntuvat epävarmoilta, tai näyttävät päättyvän suorastaan tappion vaaraan, antaudutaan kauppasuhteisiin suurella varovaisuudella, tai pidättäydytään niistä kokonaan. Silloin ollaan pakoitettut tyytymään lähinnä vain kotimaiseen kauppaan ja senkin suhteen ollaan entistä varovaisempia laskelmissa.

Tuskin mikään maa on maailman sodan jälkeen rakentanut kaikki taloudelliset laskelmansa niin suurella optimismilla kuin Yhdysvallat. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina kohosi ainakin näennäisesti kotimainen taloudellinen hyvinvointi ja Europasta saatiin vuosittain sota- y.m. lainojen korkoina ja kuoletuksina keskimäärin noin pari miljardia dollaria. Kaikki tämä näytti antavan aihetta vahvaan luottamukseen, että Yhdysvaltain taloudellinen hyvinvointi tulisi ei ainoastaan jatku- maan vaan yhä lisääntymään. Mutta sitten tulivat äkisti nuo suunnattomat romahdukset pörseissä v.1929. Tällöin luultiin jälleen psykologisten harhalaskelmien varassa, että asema kor- jautuisi helpoimmin huikeasti korottamalla tulleja, jotta Eu- ropa tulisi pakotetuksi maksamaan entistäkin enemmän velkansa korot ja kuoletuksiset puhtaassa kullassa eikä niin paljon kuin aikaisemmin tavarassa. Tästä oli seurauksena tuo nykyään voi- massaoleva uusi tullitariffi vuodelta 1930.

Mutta on itsestään selvää, että tällainen politiikka Yhdysvaltain puolelta ajoi Euroopan taloudellisesti entistä pahempaan umpikujaan. Kunkin velallismaan täytyi ryhtyä entis- tä enemmän kehittämään vientiänsä ja supistamaan tuontiansa saadakseen tarpeelliset varat ulkomaisten ja lähinnä juuri ame- rikalaisten velkojensa suoritukseksi. Lähestyvän kriisin vauhtia lisäsi vielä Yhdysvaltain haluttomuus enää antaa uutta luottoa Euroopalle.

. Kaikista Yhdysvaltain psykologisista laskelmista on näinä aikoina enää yksi ainoa elämässä ja se voi sen tehdä vain sen takia, että se yksistään on pohjimmaltaan ollut ja on edelleenkin oikea, tarkoitan varsinkin Euroopan nähden tavattoman suuria sotilasmenoja. Kun viime budgettivuoden yhteenlasketut suoranaiset sotilasmenot maailman kaikissa maissa tekivät pyörein luvuin 815 miljoonaa puntaa, käytti tästä sunnattomasta summasta neljäs osa ihmiskuntaa, nim. Europa yksinään 522 miljoonaa puntaa, joten koko muu ihmiskunta, eli pyörein luvuin 1½ miljardia ihmistä, käytti puolustusmenoihinsa vähemmän kuin 300 miljoonaa

puntaa. Kuitenkin on vielä otettava huomioon, että tähän jälkimmäiseen ryhmään kuuluu kaksi suurvaltaakin nim. Japani ja Yhdysvallat, joista jälkimmäisellä on maailman suurin sotilasbudgetti.

Ei siis ole ihme, jos Yhdysvallat herkeämättä toittavat Euroopalle, että sen finanssi- ja taloudellinen kriisi pohjistuu erittäin suurelta osalta suunnattomaan tuhlaukseen sotilaallisella alalla. Näin ollen ei voida millään järjellisellä syyllä väittää, että taloudellinen- ja finanssipula Euroopassa olisi siihen määrin Yhdysvaltain taloudellisen ja finanssipolitiikan aiheuttama kuin Euroopassa koetetaan uskotella. Ainakin tässä Europan sotilaskuorman nimenomaisessa tapauksessa ovat senvuoksi, niin päätetään Yhdysvalloissa, kaikki ameriikkalaiset huomautukset psykologisesti täysin paikkansapitävät.

Tätä tosiasiaa vastaan onkin Europan erinomaisen vaikea puolustautua. Siitä tarkemmin seuraavassa, eli kolmannessa raportissani.

Mitä Englantiin tulee, on sekin kieltämättä tehnyt itsensä syyppäksi suurin laskuvirheisiin. Melkoisella optimismilla stabilisointiin punta aikoinaan liian korkealle; se virhe on sittemmin maksettu kalliisti. Mutta, kysytään Kansainliiton piireissä, ollaanko Englannissa edes nyt oikealla tiellä tässä suhteessa? Viime syyskuulla Englant sanoutui irti kultakannasta ja hallitukselle on annettu ylimääräisiä valtuuksia koettaa stabilisoida punta, mutta täytyy kysyä, tullaanko siinä onnistumaan, sillä viime kädessä punnan kansainvälinen arvo joutuu riippumaan siitä kuinka suurta luottamusta maailma tulee tuntemaan puntaa kohtaan. Se taas riippuu melkoiselta osalta siitä jatkuuko poliittista levottomuutta maailmassa, jolloin muiden maiden kapitali ehkä mielelläänkin pakenee Englannin lipun turviin.

Suurta optimismia osoitettiin myös Englannissa työttömyyskysymyksen suhteen. Sen ratkaisemiseksi Englanti ajoi varsinkin vasta 1927 saakka Kansainliitossa kansainvälisen kaupan palautta-

mista normaaliselle kannalle, mutta tuloksetta. Täyskokous Englannin koko kauppapolitiikassa tapahtui viime syksynä ja nyt on purjehdittu puolittaisen protektionismin merkeissä ikäänkuin kokeiluksi. Mutta mihin lopulta on jouduttava, siihen ei Englannin parlamentin enemmistö anna vielääkään varmaa vastausta. Jos Englanti päättää toteuttaa täyden protektionismin, merkitsee se tosiasiallisesti kansainvälisen kaupan entistäkin pahempaa järkyttämistä. Sen oivaltavat Kansainliiton ekspertit, siitä ovat Englannin omatkin taloustieteilijät selvillä, mutta hallitus ja parlamentti jatkavat epäröimistään estäen sillä yleisempien kansainvälisten suunnitelmien tekemistä tilanteen pikaiseksi parantamiseksi.

Ranskankin talouspolitiikkaa arvostellaan Kansainliiton piireissä sangen ankarasti; sillä puhtaasti taloudellisessa suhteessa sillä olisi ollut aikaisemmin täysi mahdollisuus tukea Kansainliiton pyrkimyksiä saada taloudellisen paniikin tulo estetyksi, mutta silloin se oli kovin hanakasti aina niiden maiden joukossa, jotka jättivät tehdyt sopimusluonnokset ratifioimatta. Nyt kun paniikki on pahimmillaan, Ranska vetäytyy poliittisten kysymysten vuoksi entistä vielä enemmän omaan kuoreensa. Jo ennen maailman sotaa se kärsi tavattomia tappioita huonojen ulkomaalaisten sijoitustensa vuoksi. Maailmasodan jälkeenkⁿ sen ulkomainen finanssipolitiikka on edelleen liiankin monessa tapauksessa johtanut samoihin tuloksiin; muistakaamme mitä viimeksi Ivar Kreugerin suurhuijaus on niellyt ranskalaisiakin varoja.

On syytä palata näihin poliittisiin näkökohtiin seuraavassa raportissa.

Jos kaikki kolme yllämainittua suurvaltaa ovat tehneet suuria laskuvirheitä maailman taloudellisen tilanteen suhteen luottaen sen terveeseen kehitykseen lisäksi, on sitävastoin Saksa pessimistisellä esiintymisellään osannut hyötyä yli kaikkien odotusten. Yhdellä iskulla se vapautui kaikista aikaisemmista valtiovelloistaan, sen teollisuus- ja maatalous

teki saman huojenuksen tilanteeseensa. Sen jälkeen teollisuus on rationalisoitu aivan äärimmilleen entisten vihollisten varoilla. Kaikista Saksan omista vastaväitteistä huolimatta ei mikään osoita Saksan teollisuuden rationalisointia sen vääjäämättömämmin kuin se tosiasia, että tuotannon suurentuminen ei ole vaatinut enää ^{edes/} samaa työmiesmäärää kuin aikaisemmin, vaan on päinvastoin fyöttömmän armeija kasvanut kasvamistaan. Kaikkein merkillisin on se, että Saksan on onnistunut hankkia miljaardien Rmk. edestä lainoja entisiltä vihollisiltaan enemmän kuin mitä se on niille maksanut sotakorvauksena.

Kansainvälisen taloudellisen ja finanssikriisin nyt kärjistyessä pahemmaksi kuin edellisinä vuosina Saksa julistaa sekä eri puoluejohtajien että suorastaan hallituksensa kautta, ettei se enää kykene maksamaan sotakorvauksia. Toisin sanoen, kansainvälinen tilanne käy seuraavaksi: On edessä lähinnä kaksi ratkaisumahdollisuutta, joko Saksan europalaiset velkojamat tyytyvät pyyhkimään nämä saatavansa Saksalta ja samalla yhtyen Saksaan kieltäytyvät maksamasta vastaavasti velkojansa Yhdysvalloille, tai sitten Saksan europalaiset velkojamat jäävät edelleen vuosikymmeniksi maksamaan velkojaan Yhdysvalloille. Kummankol näistä Saksan velkojamat Euroopassa valitsevat, se ei liikuta Saksaa. Se tahtoo vielä kerran supistaa valtiovelkansa täyteen minimiin, jääkööt sitten sen europalaiset entiset viholliset millaisen finanssitaakan alle tahansa, tai jääköön Yhdysvallat yksin tein ilman sodanaikaisia saataviansa.

Tätä nyt pitäisi Lausannen konferenssin ryhtyä muodossa tai toisessa selvittämään. Se on etusijassa poliittinen probleemi ja senvuoksi siitäkin tarkemmin ensi raportissa.

Mutta niin paljon kuin tämä maailman suurimpien taloudellisten maiden nykyinen kriisi koskettaa koko kapitalistisen tuotantojärjestelmän perusprobleemeja, olisi mielestäni väärin päätää siitä, että Venäjän osuus tässä pulassa jäisi syrjään.

Annan tässä puheenvuoron itse Karl Radek'ille, joka viime kuukausina on oleskellut täällä Genèveessä ja joka on

sangen avomielisesti puhunut koko nykyisen pulakauden vaikutuksesta Venäjänkin taloudellisiin laskelmiin.

Toisaalta pitäisi olla itsestään selvää, että Neuvosto Venäjä tervehtii kapitalistisen tuotantojärjestelmän nykyistä kansainvälistä ehdinkotilaa mitä suurimmalla tyytyväisyydellä. Mutta tosiasia on, niinkuin Radek täällä avoimesti tunnustaa, että Moskovan valtaherroille kansainvälinen taloudellinen kriisi ei ole ainoastaan ikävä yllätys, vaan muodostaa se Neuvosto Venäjälle oman erikoisen vaaransa. Koko viisivuotissuunnitelma perustuu laskelmaan että maailman markkinat kykenevät nielemään Venäjän uuden teollisuuden kuin myös maatalouden kaiken viennin liikenevän tuotannon. Näiden odotusten varassa Venäjä on tehnyt ulkomaalaisia velkoja viisivuotissuunnitelman toteuttamiseksi. Mutta nyt onkin kapitalistinen maailma mitä suurimmassa taloudellisessa ehdinkotilassa eikä senvuoksi kykene ostamaan venäläisiä tuotteita niin paljon kuin Moskovan mainitut laskelmat edellyttävät. Ja mikä pahinta, vaikka monien maiden markkinoille teoreettisesti katsoen mahtuisikin myös venäläisiä tuotteita, ovat niiden hallitukset ryhtyneet kaikenlaisiin säännöstelyihin, jotka häiritsevät venäläistä vientiä niihin maihin. T.s. myöskin Venäjä kärsii ulkomaisessa kaupassaan nykyisestä pulakaudesta. Venäjä siis on sekin huolimatta kehumisistaan, että se on ainoa maa, jolla on yhtenäistytetty tuotantosuunnitelma, joutunut syypääksi mitä vaikeimpiin psykologisiin laskuvirheisiin: toisaalta se toimii määrätietoisesti kapitalistisen tuotantojärjestelmän kukistamiseksi kautta maailman, mutta samaan aikaan sen koko uusin taloudellinen elämä pysyäkseen pystyssä edellyttää kapitalistisen tuotantojärjestelmän mahdollisimman voimakasta säilyttämistä venäläisen viennin kuluttajana. Kun sitten kansainvälinen taloudellinen kriisi kärjistyi erittäin vaikeaksi, kärsii Venäjän oma taloudellinen elämä siitä ainakin yhtä paljon kuin minkä kapitalistisen maan tahansa.

On tarpeetonta laajentaa tätä raporttia käsittelemään taloudellista ehdinkotilaa erinäisissä muissa maissa, sillä Yhdysvaltain, Englannin, Ranskan, Saksan ja Venäjän esimerkit antavat epäi-

lemättä riittävää taustaa ymmärtämään miksi näinä päivinä, s.o. paria viikkoa ennen Lausannen konferenssin kokoontumista Genèveen ilmapiiri on sekavampi kuin ehkä koskaan.

Alkuperäinen suunnitelma oli, että maailman sotaan osaanottaneet europalaiset valtiot kokoontuisivat yhteisiin neuvotteluihin etsimään ratkaisua sodanaikaisille velkakysymyksilleen. Varsinkin oli tällöin pidettävä silmällä n.s. Hoover-moratorion päättymistä heinäkuun ensimmäisenä päivänä. Mutta tähän ohjelmaan on sittemmin mitä likeisimmin punoutunut kysymys Itävaltan, Unkarin ja yleensä Tonavan-maiden sekä Kreikan nykyisestä finanssi- ja taloudellisesta kriisistä. Jotta Lausannen konferenssilla olisi mahdollisimman selvä kuva viimeksimainituista problemeista, on v.k. 31 pstä Parisissa koolla Kansainliiton finanssikomiteajaosto, johon Neuvosto on määrännyt muutamia lisäjäseniä. Mutta samaan aikaan kuin tätä asiaa valmistellaan Parisissa, syntyy Englannin taholla ajatus tavalla tai toisella laajentaa Lausannen konferenssi käsittelemään yleensä nykyisen taloudellisen pulakauden monia tärkeimpiä problemeja, m.m. perääntymistä maailman kaupan pahimmista häiritsijöistä, joihin hallitukset ovat viime aikoina ryhtyneet. Mutta tilanteen sekavuus Lausannen konferenssin lopullisen ohjelman suhteen ei pääty edes tähän. Heti kun Brüningin hallitus oli kaatunut, aljettiin Genèveessä selittää, että Lausannen konferenssi ei missään tapauksessa voi onnistua sotavelkojen selvittämisessä ennen heinäkuun 1 päivää, niinkuin on ollut alkuperäisenä tarkoituksena, sillä kukaan konferenssista ei voi loppujen lopuksi ottaa Saksan hallituksen allekirjoitusta vakavalta kannalta. Jos hittleriläisten painostuksesta Saksassa tulee toimitettaviksi syksyyn mennessä uudet vaalit, on mitä todennäköisintä, että hittleriläiset tulevat voittamaan vieläkin enemmän ja silloin uusi hallitus ja uusi Reichstag tulevat kieltäytymään Lausannen sopimuksen ratifioimisesta. Näin ollen, niin päätellään, olisi itse asiassa parasta supistaa Lausannen konferenssin tehtävä velkakysymysten suhteen vain jonkinlaisen työvaliokunnan asettamiseen, jonka mietintöä sitten kokoon-

nuttaisiin tarkastamaan johonkin sopivaan aikaan ensi syksynä, mieluummin vasta presidenttivaalien jälkeen Yhdysvalloissa.

Jos tällä suunnitelmalla kieltämättä on omat poliittiset oikeutuksensa, puhuvat monet paremminkin taloudelliset näkökohdat sitä vastaan.

Täällä Genèvessä on paljon vaikutusvaltaisia henkilöitä, jotka eivät näinä päivinä salaa pelkoansa, että ellei Lausannen konferenssi johda edes joihinkin positiivisiin tuloksiin, ajautuu maailma seuraavina kuukausina sekä poliittisessä että taloudellisessa suhteessa entistäankin uhkaavaampaan umpikujaan. Kysytään: Miten käy heinäkuun ensimmäisenä päivänä, jos Saksa kieltäytyy maksuistaan ja Yhdysvallat vaativat entisiltä liittolaisiltaan Hoover-moratorion lakkauttamista? Kysytään edelleen millaiseksi muuttuu taloudellinen tilanne Tonaanvan-maissa, ellei Lausannen konferenssi tuottaisi niille muuta kuin pettymystä.² Pieni ei ole senkään ryhmän jäsenluku, joka täällä utelee vakavissaan: ellei Englanti saa maailman kaupan suhteen aivan lähiaikoina Lausannen tai jonkun esim. Lontóossa kokoontuvan kansainvälisen konferenssin kautta pikaista huojenusta aikaan, eikö sillä syöstä Englantia pakostakin täyteen protektionismiin, jolloin lähinnä Europan taloudellisen tilanteen selvittäminen voi lykkäytyä ehkä vuosiksi eteenpäin.²

Kahden viikon kuluttua tiedettäneen jo millaisen ohjelman Lausannen konferenssi tulee saamaan, tai, ja sekään ei ole mahdollisuus, luovutaanko koko konferenssin pitamisestä, ellei siltä uskalleta odottaa riittävän hyviä tuloksia.

Jos kansainvälisen taloudellisen tilanteen selvittämispönnistukset ovat tällä hetkellä näin kriittisessä tilassa, täytyy sen olla johtunut muistakin kuin puhtaasti ekonomisista syistä. Poliittisillakin tekijöillä on täytynt olla tämän ahdingon luomisessa erittäin tärkeä, ellei suorastaan ratkaiseva vaikutuksensa. Siitä tarkemmin seuraavassa raportissa.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Geiivesta olevan lähetyksen rap. no 12.

Ministeri Holsti:

8/6 1982.

7 p:nä kesäkuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No. 20/293 ac.	i. i. 32
13/6-32	LL
Herra Ulkoasiainministeri,	
5	C31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia No. 12, joka sisältää:

Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen No.3.

siv. 1-9.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni undistettu vakuutus,

J. W. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

Genève

SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

Genève

ssa 7

p:nä

kesä

kuuta 19 32.

ULKOASIAIN		
No 20/293	ae	U. 13 82
13/6.82	to	LEL
FINA	AFRO	ASIA
5	081	

Asia: Eräitä katsauksia kansainväliseen tilanteeseen No.3.

Lopetin edellisen katsaukseni nykyisen kansainvälisen tilanteen taloudellisiin vaikeuksiin huomautuksella, että kriisin on täytynyt johtua muistakin kuin puhtaasti ekonomisista syistä ja että tällöin poliittisilla tekijöillä on ollut ahdingon luomisessa "erittäin tärkeä, ellei suorastaan ratkaiseva vaikutuksensa".

Lähinnä edellisessä katsauksessani viittasin miten tuhoisasti Japanin viimeaikainen esiintyminen on vaikuttanut varustusten supistamiskonferenssin onnistumiseen. Epäilemättä Japanin politiikka on ainakin joiltakin osilta johtunut taloudellisista syistä. Väestön nopea lisääntyminen on pannut erinäiset japanilaiset piirit tavoittelemaan Mandshurian lopullista valtausta juuri ajankohdalla, jolloin maailman taloudellinen ahdinko pakostakin tekee kaikki suurvallat haluttomiksi aseelliseen esiintymiseen Japania vastaan. Mutta olisi käsittäkseni väärin tehdä sitä johtopäätöstä, että Japanin itäaasialainen politiikka on osaltaan ollut aiheuttamassa taloudellista pulakautta maailmalle. Päinvastoin täytyy syy- ja seuraussuhteet asettaa oikein

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

s.o. Japani on tahtonut käyttää hyväkseen muista syistä aiheutunutta taloudellista kriisiä saavuttaakseen määrättyjä poliittisia ja taloudellisia etuja.

Mutta vaikka jätetäänkin näin Japani syrjään, jää meille riittävästi muita tekijöitä selittämään omalla painavuudellaan miksi johtavat valtiomiehet, vaikka tietävätkin, miten maailman taloudellinen kriisi helpoimmin saataisiin selvitetyksi, eivät kuitenkaan käytä niitä keinoja, vaan antavat tilanteen sekä poliittisessa että taloudellisessa suhteessa yhä vain kärjistyä.

Jos kaiken kansainvälisen kaupan syvimpänä vaikuttimena on pyrkiä taloudellisesti hyötymään eri kansojen välisestä tavara- vaihdosta, on mielestäni yhtä aksiomaattista, että poliittiset kriisit aiheutuvat jonkun tai joidenkuiden kansojen tyytymättömydestä oleviin sisä- tai ulkopoliittisiin oloihinsa, tai molempiin samalla kertaa.

Jos tässä mielessä tarkastetaan nykyhetken kansainvälisiä poliittisia kriisejä, astuu kaikkein vaikeimmassa muodossa esille Saksa sisä- ja ulkopoliittisine pyrkimyksineen.

Voi ilman pienintäkään epäilystä allekirjoittaa Genèvessä näinä aikoina yleisesti kuullun selityksen, että tri Brüning on lyhyessä ajassa valloittanut itselleen maailman sympatioja enemmän kuin kukaan muu saksalainen valtiomies tällä vuosisadalla; niin suosittu mies kuin Stresemann olikin Genèvessä, ei hän tässä suhteessa voinut kohota Brüningin tasolle. Mitä eri hallituksia Saksalla tähän saakka onkin maailmansodan jälkeen ollut, ovat ne kaikki lojaalisesti asettuneet Weimarin konstitutiioonin kannalle. Tulevatko Saksan seuraavat hallitukset menettelemään samoin, se on tällä hetkellä ehkä kaikkein suurin kansainvälinen probleemi. Uudet valtiolliset vaalit ovat tulossa ja natsien voittokulkua tulee yhä jatkumaan. Mutta kukaan ei tällä hetkellä voi vastaavalla varmuudella ennustaa millaiseksi muodostuu vaalien jälkeen syntyvien hallitusten sisä- ja ulkopoliittikka. Uusi kansleri von Papen

ja hänen uusi ulkoasiainministerinsä von Neurath ovat tosin viime päivinä puhuneet Saksan tarkoituksista rauhallisin keinoin koettaa saavuttaa Saksalle "tasaarvoinen kansainvälinen asema". Mutta milloin tämä asema todellakin tulisi "tasaarvoiseksi", se on lukemattomien tulkintain varassa.

Olisiko se tasaarvoisuutta, että Saksa saisi vapautua kaikista ulkomaisista sotaveloistaan samaan aikaan kuin sen entisille vihollisille jäisi omat suunnattomat kotimaiset ja ulkomaiset sotavelat kannettaviksi tämän vuosisadan loppupuolelle saakka? Se on kuitenkin Saksan oikeistoryhmien unelmana.

Olisiko edelleen tasaarvoisuutta Saksan näiden puolueiden mielestä se, että varustusten supistamiskonferenssi palauttaisi muodossa tai toisessa väestön lukumäärän suhteellisuuden nojalla Saksan sotilaallisen vallan? Muun maailman mielestä se ei ainakaan sitä olisi, vaikka mainitut saksalaiset puolueet ilmoittavat siihen tahtovansa päästä.

Eikö Saksan oikeistopuolueiden läheisiin tai sinakin etäisiin päämaaleihin kuulu vielä "alueellisetkin korjaukset" naapurimaitten kustannuksella, ja myös, eikö unelmoida monarkian ehkä pikaistakin palauttamista?

Kieltämättä voidaan ~~voidaan~~ "tasaarvoisuus" määritellä siten, että siihen mahtuu suurin piirtein katsoen Saksan entisen vallan palauttaminen.

Mutta maailma muistaa, että Hohenzollerien valta ollessaan huipussaan ei kuitenkaan tuntunut saksalaisista patrioteista tyydyttävän tasaarvoiselta, vaan oli Saksalle hankittava "sijaa auringossa" toisten suurvaltain rinnalla ja se johti huimaan varustuskilpailuun ja lopulta maailmansotaan.

Kysytään nyt Genèvessä ja myöskin muissa maailman pääkaupungeissa, ollaanko todellakin menossa natsien lopulliseen voittoon Saksassa ja sitä tietä aavistamattoman sotkuisiin kansainvälisiin selkkauksiin.

Katsottaessa asiaa Genève'n horisontilta voidaan tilanne kuvata lyhyesti toteamalla, että Saksan poliittiset osakkeet Kansainliitossa eivät koskaan tähän saakka ole olleet suuremmat kuin Saksan astuessa Kansainliiton jäseneksi ja, toiseksi Briand'in ja Stresemannin saadessa aikaan Rheininmaan evakuoinnin; tällä hetkellä taas on poliittinen ilmapuntari Genevessä Saksan suhteen alempana kuin koskaan aikaisemmin; se on paljoa alempana kuin Itä-Aasian pulan suhteen.

Mikään kansa ei vuosittain julkaise niin paljon psykologian oppikirjoja kuin Saksa tekee ja siitä huolimatta sen oikeistopuolueilta näkyy aina puuttuvan tärkeimmät edellytykset ymmärtää kansainvälisen politiikan prima principia.

Jos kerran on tarkoituksena saada Euroopan sotilaallinen kuorma tästä vuodesta alkaen kevennetyksi ja jos kerran Japanin taktikoiminen Itä-Aasiassa on jo sinänsä järkyttänyt maailman luottamusta tehtyjen sopimusten sitovaan voimaan, miten voidaankaan silloin edellyttää, että Saksan naapurimaat voitaisiin tällä hetkellä saada vähentämään varustuksiansa siihen määrin kuin Saksan oikeistoryhmät muka "tasaarvoisuuden" nimessä tällä hetkellä vaativat. Mutta vielä hullummaksi on tämä psykologinen ristiriita tullut sen kautta, että Saksan vaatimusten innokkaimpana kannattajana varustusten supistamiskonferenssissa esiintyy sama Venäjä, joka parhaillaan on sekä pitkin rajojansa, että sisämaassaan varustautumassa kiihkeämmin kuin koskaan aikaisemmin.

Katsottakoon tätä taustaa vastaan Ranskan mentaliteettia näinä aikoina. Juuri päinvastoin kuin viime vuoden lopulla Englannissa ja tänä vuonna Saksassa, ovat Ranskan äskeiset vaalit johtaneet radikaalisten ainesten voittoon. Selitettäköön syytä tähän Ranskan valitsijain kannanilmaisun millä tavalla tahansa, pohjimmaisiksi syyksi jää kuitenkin aina se tosiasia, että Ranskan kansan enemmistö ei tavoittele enää mitään uutta sotilallista kunniaa, vaan haluaa kerta kaikkiaan elää rauhassa.

Jos tämän tosiasian tahtoo pukea Kansainliitossa käytetyn terminologian muotoon, kuuluisi se, niin paradoksaaliselta kuin se ehkä aluksi tuntuukin, seuraavasti: ranskalaiset elävät minoriteetti-mentaliteetissa. Yhtä korkealle kuin Napoleon III ylimielisyys oli kohonnut, yhtä matalalle laski 1871 jälkeen ranskalaisen itseluottamus, kunnes he pääsivät ensin Venäjän liittoon ja sen jälkeen ententeen Englannin kanssa. Mutta nämä liittosuhteetkaan eivät kyenneet pelastamaan Ranskaa tunnetulta nöyryytykseltä, kun keuhällä 1905 keisari Wilhelm pakotti Ranskan silloisen ulkoministerin suinpäin eroamaan keskellä ~~stadiosta~~ Marokon kriisia. Näin kuului tuo historiallinen uhkaus: "Si Delcassé ne démissionne pas, la France sera rayée du nombre des grandes puissances".

Tällä hetkellä on Englanti vaikeassa ekonomisessa kriisissä; Ranskan entinen liittolainen Venäjä on nyt paremminkin Saksan puolella kuin sitä vastaan; Saksan entisen italialaisen liittolaisen asemasta nykyinen Mussolinin Italia lukeutuu Ranskan päävastustajiin. Venäjän asemasta Ranskalla on Euroopan mantereella liittolaisinaan Puola ja Tschechoslovakia Saksaa vastaan, mutta niiden poliittinen, maantieteellinen ja taloudellinen asema asettaa Ranskalle kokonaan toisenlaisia vaatimuksia, kuin mitä Venäjä oli sen liittolaisena tehnyt. Romania ja Jugoslavia tosin ovat nykyisin väkiluvultaan paljoa suuremmat kuin maailmansodan edellä, mutta ne ovat tällä hetkellä liittolaisena erinomaisen heikossa tilassa. Joskin Ranska saattaa omilla rajoillaan samoin kuin sen liittolainen Belgia tulla sotilaallisesti ainakin verrattain hyvin toimeen, on joka tapauksessa Saksan vaatimus päästä "sotilaalliseen tasa-arvoisuuteen" Ranskan kanssa kaikkienkin ranskalaisten mielestä todellisena uhkana Ranskan omalle turvallisuudelle. Jos tähän tulee lisäksi vielä monarkian palauttaminen Saksassa j.m.s. toimenpiteet, on hyvin ymmärrettävää, että Ranska tuntee n.s. hegemoniansa kaikkea muuta kuin ylivalalta ja että tasaarvoisuudenkin asemasta Ranska on

joutumassa aliotteeseen, ellei aivan nopeasti, niin ainakin asteettaisesti. Mutta sehän on kaikkien n.s. minoriteettien mentaliteetti.

Tässä valossa meidän on ymmärrettävä Ranskan haluttomuus pitää rahojansa ulkomailla, kun minä hetkenä tahansa niitä voidaan kovinkin kipeästi tarvita mihin poliittisiin tarkoituksiin tahansa status quoon säilyttämiseksi.

Toisin sanoen, jos nykyiselle kansainväliselle taloudelliselle kriisille etsitään kaikkein pohjimmaisista poliittisista syistä, tulemme pakostakin Saksan ja Ranskan väliseen konfliktiin. Ranskan raha ei lähde, käyköön kansainvälinen taloudellinen pula millaiseksi tahansa, ~~ennen~~ liikkeelle lainojen muodossa ennen kuin Ranska tietää, että rauha säilyy ja että se myös tulee saamaan rahansa takaisin.

Tästä meidän on helppo tulla kysymykseen nykyisistä sotaveloista. Saksa vaatii ne pois, samoin Italia ja Englantikin suosittaa ainakin niiden radikaalista supistamista. Ranskakaan tuskin tulee asettumaan Lausannessa täysin torjuvalle kannalle jonkun uuden järjestelyn suhteen. Mutta tällöin ilmaantuu pohjimmaiseksi tekijäksi Yhdysvaltain mentaliteetti. Millä saadaan Washingtonin hallitus ja varsinkin millä Amerikan kansa alistumaan sotavelkojen täyteen pyyhkimiseen?

Asettukaamme mahdollisimman ennakkoluulottomasti amerikkalaisten valitsijain kannalle, kun heidän on marraskuuhun mennessä määrättävä kantansa presidentinvaaleissa.

Maatalouden pula jatkuu siellä yhtä pahana kuin yleensä viime aikoina, senvuoksi maanviljelijät ovat erinomaisen tyytymättömiä. Rautatieläiset esittävät jyrkkiä vaatimuksia tilansa parantamiseksi. Teollisuus kärsii yleisestä pulakaudesta, mutta uusia veroja lisätään vuosi vuodelta varsinkin juuri tämän elinkeinoalan kannettavaksi, jotta saataisiin budgettien miljaardiaukot täytetyiksi. Kotimainen kauppa on supistunut miltei minimiin ja ulkomainen kauppa samoin. Siitä huolimatta kohtaavat uudet verot kauppaakin sangen raskaasti.

Tällainen on taloudellinen pula parhaillaan Yhdysvalloissa, kun yhtyneen Europan tulisi astua Amerikan eteen pyytämään enemmän tai vähemmän jyrkässä äänilajissa, että Yhdysvaltain kansa suostuisi peruuttamaan loppujen lopuksi ehkä sangenkin suuren osan europalaisista saatavistaan entisiltä liittolaisiltaan ja vihollisiltaan. Kuvaavana enteenä amerikalaiselle mentaliteetille tämän tilanteen suhteen on maailman ^{osaa} sotaan /ottaneitten sotilaiden vaatimus saada yhdellä iskulla nykyisen ahdinkonsa helpoitukseksi 2 miljardia dollaria. Nämä sotilaat ovat muka taistelleet demokratian pelastamiseksi saksalaiselta militarismilta ja nyt ei heille riittäisikään oman valtion kukkarosta tällaista tilapäistä korvausta samaan aikaan kuin Yhdysvaltain tulisi antaa anteeksi huimasti paljon suurempia summia sille samalle Euroopalle, joka nyt nostaa keskeistään keskellä pahinta kansainvälistä taloudellista kriisiä uuteen sotilaalliseen, poliittiseen ja taloudelliseen mahtiasemaan pyrkivää Saksaa. Ja kaiken psykologisen onnettomuuden huipuksi nousee tässä tilanteessa Saksan uuden valtiokanslerin hahmo, jonka amerikalaiset hyvin muistavat hänen toimintansa nojalla maailmansodan aikana Yhdysvalloissa.

Psykologisesti katsoen esiintyy yhdistynyt Europa näin Amerikan silmissä samanlaisena lievästi sanoen tympäisevänä probleemina kuin Saksan nousun uhka esiintyy Ranskalle ja sen ystäville.

Senvuoksi on myöskin psykologinen reaktio kummassakin tapauksessa sama: yhtä vähän kuin Ranskan kulta lähtee näinä aikoina liikkeelle helpoittamaan kansainvälistä tilannetta, haluaa Amerika enää antaa Euroopalle mitään lainoja, käyköön kansainvälinen tilanne miltei kuinka uhkaavaksi tahansa.

Mutta niin kauan kuin maailman molemmat vapaista kapitaaleista rikkaimmat maat Yhdysvallat ja Ranska asettuvat finanssi- ja ekonomisessa suhteessa näin erinomaisen varovaiselle kannalle, on turha odottaa kansainvälisen taloudellisen tilanteen nopeata

parantumista. Tasan kaksi vuotta sitten istuin Valkoisen Talon isännän kabinetissa, jolloin Hoover analysoi minulle maailman taloudellisen kriisin pääprobleemeja. Hänen lopputukoksensa, lyhyesti sanoen, oli seuraava:

Taloudelliset arvot eivät ole kadonneet maailmasta, kulta on jäljellä, maatilat, metsät, tehtaat, kaupungit j.n.e. Luottosuhteet ovat järkytetyt osittain epäonnistuneiden laskelmien vuoksi mutta myös poliittisen epäluottamuksen lisääntymisen takia. Jos poliittinen luottamus saataisiin palautetuksi maailmassa, tasoittuisivat kyllä vähitellen luottosuhteetkin ja niin päästäisiin takaisin normaalsiin oloihin. Mutta miten saadaan poliittinen luottamus palautumaan kansainvälisiin suhteisiin, siinä on pahin pulma.

Toinen maailman politiikan suuri asiantuntija, Mr. Winston Churchill on näinä päivinä vakuuttamalla vakuuttanut, että nykyisestä pulakaudesta voidaan päästä vain pysymällä kiinni josakin poliittisessa lähtökohdassa ja sellaisena täytyy olla maailmansodan yhteydessä syntyneiden rauhansopimusten jättäminen toistaiseksi koskemattomiksi. Jos nykyisen poliittisen ja taloudellisen ahdingon keskeen vedetään vielä sopimusten revisioidin vaatimus, silloin voi maailmanpula käydä ylivoimaiseksi selvittää.

Varmaankin tämä jälkimmäinen kuva on väikkynyt Sir Austen Chamberlainin ja Lordi Cecil'in mielessä, kun he t.k. 3 p:nä julkaisivat äärimmäisen pessimistisen kirjeensä nykyisestä kansainvälisestä tilanteesta. Viime hetket ovat nyt valtiomiesten edessä pelastaa maailma mitä vaikeimmilta konflikteilta, niin kuului heidän johtopäätöksensä ja luulisi heidän tuntevan verrattain hyvin tilannetta ennen kuin laskevat julkisuuteen näin synkän ~~xxx~~ selityksensä.

Jotain tällaista liikkui epäilemättä Briandinkin mielessä, kun hän pari vuotta sitten esitti ohjelmansa Europan maille taloudelliseksi ja poliittiseksi lähentymiseksi. Ellei Europan maita saada kummassakin suhteessa ymmärtämään ja sovinnossa auttamaan toinen toisiansa, silloin näyttää Europan tulevaisuus

Kaikkea muuta kuin valoisalta. Valitettavasti täytyy todeta, että tämänkin ohjelmansa laatimisessa Briand oli suuri psykologi, jonka viisauteen ja kaukonäköisyyteen ei "hyvän sään aikaan" tarpeeksi osattu luottaa.

Tätä vuotta on nyt jällellä vähän enemmän kuin puolet. Viikon kuluttua on varustusten supistamiskonferenssin n.s. yleiskomissionin määrä jälleen kokoontua jatkamaan töitensä. Samalla viikolla pitäisi myös Lausannen konferenssin kokoontua käsittelemään maailman taloudellisen tervehdyttämisen kannalta mitä tärkeimpiä problemeja sotaveloista y.m.s. Jos Lausannen konferenssi johtaa vain puolittaisiin tuloksiin, silloin odotetaan, että varustusten supistamiskonferenssi ryhtyy radikaalisti vähentämään maailman sotilastaakkaa, jotta sitä tietä saataisiin helpoitusta taloudelliseen ahdinkotilaan.

Mutta jos poliittinen atmosfääri Europassa huononemistaan huononee ja tilanne Itä-Aasiassakin pysyy epävakaisena, mitä edellytyksiä silloin on olemassa, jotta varustusten supistamiskonferenssi pääsisi yksimielisyyteen varustusten yleisestä ja suuresta supistamisesta?

Edellytykset tuntuvat todellakin tällä hetkellä sangen vähäisiltä. Senvuoksi saatoinkin ensimmäisen katsaukseni alussa valittaen todeta, ettei Genèvessä ole kokemukseni mukaan oltu koskaan niin suuria pessimistejä kuin tällä hetkellä ollaan.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C81.

ASIA:

Jenövestä² olevan lähetysten kapp. no 13.

Ministeri Holsti.

18/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 537.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
22 293	ae. i. 37
22/6.32	ASTO
5	C31

kesäkuun 17 p. 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 13, joka sisältää :

Luottamus Suomea kohtaan ulkomailla. Siv.1-6.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Runeberg

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 13.

Geneve ssa 17 p:nä kesä kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22.298/ae. 13.15.32		
22/6.32	13	1111
5	131	ACIA

Asia: Luottamus Suomea
kohtaan ulkomaille.

Nykyisen ainutlaatuisen vaikean kansainvälisen taloudellisen kriisin vallitessa on kieltämättä syytä kiinnittää entistä paljota suurempaa huomiota siihen mitä mainetta Suomi yleensä nauttii ulkomaille. Tällainen tarkastelu on nykyhetkellä sitäkin oikeutetumpi, kun Hallituksellemme ei suinkaan olisi ohjelmanvastaista lähiaikoina saada joku uusi ulkomainen laina kohtuullisen edullisilla ehdoilla.

Kuten Ministeriölle on tunnettua, olin viikko sitten Zürichissä kahden erittäin suuren sveitsiläisen pankin pääkonttorissa tiedustelemassa lainansaantimahdollisuuksia. Ettäi sonderaukseni antaisi aihetta käsitykseen, että liikun virallisissa tehtävissä, selitin kummankin pankin johtajalle, että tein käynnin heidän luonaan kokonaan omasta alotteestani.

Kuten olen käyntieni jälkeen heti tiedoittanut ministeri Jarviselle Pariisiin, olivat molemmat mainitut pankit sitä mieltä, ettei lähiaikoina ole mitään toiveita saada Suomelle lainaa Sveitsistä. Vasta tuonnempana kun on ilmennyt millä tavoin Lausannen konferenssi ja yleensä suurvallat katsovat mahdolliseksi ryhtyä huojentamaan nykyistä kansainvälistä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

pulakautta, voidaan ottaa harkittavaksi olisiko Suomella mahdollisuuksia saada edullisin ehdoin suurehko lyhytaikainen laina Sveitsistä. Sen verran eroa oli molempien vastausten välillä, että toinen pankki osoittautui koko ajatusta kohtaan verrattain reservoiduksi, mikäli oli kysymyksessä käytännöllinen toimenpide lainan myöntämiseksi, kun taas toinen pankki oli ilmeisesti halukkaampi ottamaan asian täysin vakavalta kannalta. Huomattava on, että edellisellä pankilla on tavattoman suuria saatavia "jäätäneinä" Saksassa, kun taas jälkimmäisellä pankilla on saatavia Saksasta sangen vähän ja tämä pankki on sitäpaitsi vanhastaan vilkkaissa liikesuhteissa suomalaisten pankkien kanssa.

Tämä kokemukseni molempien pankkien suhtautumisesta Suomeen vahvistaa uudelleen tuon vanhan tosiasian, että meitä tunnetaan ulkomailla edelleenkin sangen vähän, mutta heti kun ulkomaiset rahalaitokset ovat joutuneet välittömään kosketukseen meidän pankkijemme kanssa, silloin meitä kohtaan aletaan tuntea mielenkiintoa ja luottamusta.

Ehkä ei ole syytä olla tässä yhteydessä mainitsematta, että Kansainliiton Sihteeristössä on minulle moneen kertaan vakuutettu, että Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin, jotka ovat kaiken aikaa pitäneet kunnia-asianaan päivälleen suorittaa jäsenmaksunsa Kansainliitolle. Voinen vielä lisätä, että kun vuosi takaperin kansainvälinen taloudellinen pula alkoi kärjistyä, katsottiin Kansainliitossa Suomen taloudellista asemaa pohjimmaltaan terveemmäksi kuin oli esim. Ruotsin asema. Silloin ei vielä luonnollisesti tiedetty mitään Kreugerin skandaalin tulosta ja Ruotsin taloudellisen aseman uudesta suuresta järkkymisestä.

Bilen ollessani Sihteeristössä neuvottelemassa kansainvälisestä taloudellisesta tilanteesta ja tiedustelemassa Lausannen konferenssin lopullisia pyrkimyksiä huomautettiin

minulle miten itseasiassa vähän syytä pitäisi olla Suomessa ilmaista kaikenlaisilla "kansanliikeillä" tyytymättömyyttä taloudellista tilannetta kohtaan. Suomen Hallitus ja Eduskunta eivät ole kumpikaan millään tavoin edesvastuussa nykyisistä taloudellisista vaikeuksista kautta maailman eivätkä nämä vaikeudet ole myöskään Suomen Hallituksen ja Eduskunnan toimenpiteistä voitettavissa. Työttömyys Suomessa on suhteellisesti paljoa pienempi kuin hyvin monessa muussa maassa. Aikaisempiin vuosiin verrattuna on Suomi kyennyt viime aikoina yhä vain lisäämään vientivoittoisuuttaan. Yleensä kaikissa muissakin suhteissa Suomen pitäisi jaksaa levollisuudella jäädä odottamaan kansainvälisiä toimenpiteitä pulakauden selvittämiseksi, koskapa monet muut paljoa paremmassa asemassa olevat maat tekevät sen suhteellisen kärsivällisellä mielellä.

Nämä viittaukset poliittiseen levottomuuteen Suomessa ovat peräisin kirjeistä ja sähkösanomista, joita Sveitsin, Saksan, Ranskan ja Englannin lehdet ovat jälleen viimeaikoina julkaiseet. Kun näistä lehtien tiedonannoista käy selvästi ilmi, että mellakoitsijoina eivät ole olleet työttömien laumat, niinkuin monessa muussa maassa on tapahtunut, on ollut sitäkin lähempänä johtopäätös, että levottomuudet ovat aiheutuneet paremminkin poliittisessa kuin taloudellisessa tarkoituksessa. Jos siis Suomi yleensä toivoo lähi-aikoina edes jonkinlaista ulkomaista lainaa, on itsestään selvää, että kaikkien mellakointien ja muka pula-ajan aiheuttamien levottomuuksien on mahdollisimman pian lakattava.

Tämän johtopäätöksen ymmärtämiseksi koko kantavuudeltaan on syytä tarkastaa kansainvälisiä talletus- ja luottosuhteita mahdollisimman laajalta kannalta.

Koetettakoon todistaa kuinka moneen kertaan tahansa, että kansallinen kapitaali on ennen kaikkea isänmaallista, suurin piirtein katsoen kaikki tosiasiat päinvastoin osoittavat nykyaikoina, että milloin jossakin maassa sisäpoliittiset olosuhteet käyvät epätydyttäväiksi, silloin pääoma pakenee ensimmäisenä sekä kotimaisesta taloudellisesta elämästä yleensä että myös etsii turvapaikkoja maan rajojen ulkopuolelta.

Hyvin kuvaavana esimerkkinä tässä suhteessa on Sveitsi. Sen pankit ovat viime vuosina täyttyneet varsinkin saksalaisesta, mutta myös englantilaisesta ja ranskalaisesta pääomasta siihen määrin kukkuroilleen, etteivät pankit enää maksa mitään talletuskorkoa, vaan päinvastoin perivät tallettajilta hoitokustannuksia. Saksalainen pääoma on paennut Sveitsiin peljäten poliittisia levottomuuksia kotimaassa, kun taas englantilainen ja ranskalainen pääoma on virrannut Sveitsiin raskasta kotimaista verotusta pakoon.

Mistä syystä vallan pieni Sveitsi näin on muodostunut kansainvälisen kapitaalin turvapaikaksi, osoittaa ratkaisevalla painavuudella mitä merkitsee pohjiaan myöten terve kansanvalta. Olkoonkin, että Sveitsin taloudellisessa elämässä teollisuudella on tärkeä sijansa, sittenkin Sveitsi on ennen kaikkea n.s. talonpoikaisen kansan järkkymättömän luja kansanvalta. Mies vastaa lain edessä sanoistaan ja sitoumuksistaan, saman tekevät pankit ja sen tekee myös koko Valaliitto sisään ja ulospäin. Taphtukoon siis muissa maissa pääomalle mitä tahansa aina voidaan luottaa siihen, että Sveitsi vastaa kunnianmiehen tavoin sekä oman että vieraan pääoman turvallisuudesta.

On kuvaavaa nykyhetken kansainväliselle taloudelliselle pulalle, että yleensäkin pääoma näinä aikoina etsii turvaa samallaisista demokraattisista olosuhteista.

Alottakaamme tunnusmerkillisemmasta esimerkistä, Englannista. Siitä huolimatta, että Englanti sanoutui viime syyskuun 20 p:nä irti kullasta, ovat Englannin vaikeudet jälleen nouse-

massa senkautta, että ulkomaat tuntevat jälleen "liian suurta" luottamusta puntaa kohtaan. Tuo luottamus aiheutuu ei vain Brittiläisen maailmanvallan suunnattomasta varallisuudesta, vaan ennenkaikkea englantilaisen kansanvallan sisäisestä järkkymättömyydestä.

Samaten Ranska nauttii tällä hetkellä suhteellisesti ehkä suurempaa kansainvälistä luottamusta pääomien turvallisuuden kannalta kuin koskaan aikaisemmin. Mutta samaan aikaan Ranskan kansa itse valitsee kauttaaltaan radikaalisen parlamentin.

Toisin sanoen kansainvälinen kapitaali luottaa tätä nykyä kaikkein eniten niihin maihin, jotka ovat täysin demokraattisia valtiolliselta rakenteeltaan ja olemukseltaan.

Katsokaamme toisaalta niitä maita, joissa näinä aikoina joko on toteutettu tai halutaan toteuttaa epäkansanvaltaisia pyrkimyksiä.

Yhtenä tärkeimmistä syistä diktatuurin kaatumiseen Espanjassa oli Primo di Riveran mahdottomuus enää saada lainoja. Diktatuuri Jugoslaviassa ei ole vähääkään kyennyt pelastamaan maata äärimmäisestä taloudellisesta ahdingosta. Puolalla on samoista syistä mitä suurimpia vaikeuksia. Rumania etsii sekin taloudellisen ahdingonsa vuoksi paluuta parlamentarismiin. Diktatuuri ei ole kyennyt pelastamaan Unkaria. Oikeistolaisten ainesten voitto Saksassa on lisäämistään lisännyt saksalaisen pääoman pakoa kotimaastaan. Italiakaan ei ole diktatuuristaan huolimatta voinut välttyä yhä lisääntyneiltä budjettivaikeuksilta; ulkomaalaisia lainoja on Mussolini monet vuodet turhaan yrittänyt saada.

Jos näitä tosiasioita vastaan tarkastetaan tilannetta Suomessa, pitäisi olla itsestään selvää, että ulkomaalainen pääoma haluaa sijoittautua Suomeen sitä helpommin, kuin

enemmän Suomen kansa itse osoittaa luottamusta valtiollisiin olosuhteisiinsa ja taloudelliseen voimaansa. Kun aikoinaan Suomen uusi hallitusmuoto tuli voimaan, pidettiin sitä monessa suhteessa sangen konservatiivisenä. Jos nyt keskellä pahinta kansainvälistä taloudellista kriisiä me itse toivotamme maailmalle, että Suomi on liiaksi kansanvaltainen maa, teemme sillä itsellemme ehkä pahimman karhunpalveluksen. Suurimmat syyt kansainväliseen taloudelliseen pulakautteen eivät suinkaan ole etsittävässä vähäväkisten poliittisista ja taloudellisista laskuvirheistä, vaan suurten valtiomiesten, suurten pankkiherrain, suurten teollisuusmiesten ja yleensä suurten liikemiesten kyvyttömydestä ajoissa ryhtyä toimenpiteisiin kansainvälisen pulan syntymisen estämiseksi. Jos tämä kaikki väärä politiikka koskee yksinomaan vieraita maita ja ennen kaikkea suurvaltoja, mitä silloin itse asiassa merkitsee onko Suomessa äänioikeus myönnetty sitä tai tätä laiveampaa tai suppeampaa rajaa myöten, kun kuitenkin muun maailman luottamus Suomen poliittista kestävyyttä ja taloudellista voimaa kohtaan ei vähääkään riipu siitä. Missä maissa yleensä näinä aikoina on ajateltu kajoamista kansanvallan supistamiseen yhtenä keinona "taloudellisen elämän tervehtyttämiseksi"! Ei ainakaan niissä maissa, joihin pääoma kansainvälisiltä markkinoilta on ensimmäisenä lähtenyt etsimään itseelleen turvaa.

Jotta Suomen ulkomailla nauttima maine ja luottamus pysyisi, etten sanoisi palautuisi, entiseen korkeaan tasoonsa, ja jotta meidän olisi ennen kaikkea juuri nykyisinä vaikeina taloudellisina aikoina mahdollisimman helpo saada ulkomaisia lainoja, on ehdottomasti välttämätöntä, että Suomessa lopetetaan, kuta pikemmin ja kuta perusteellisemmin, tyytymättömyys oleviin valtiollisiin oloihimme, sitä parempi.

Genèvessä, kesäkuun 17 p:nä 1932.

Ruhovalta

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C81.

ASIA:

Genèressä olevan lähetyksen rap. no 14.

Ministeri: Kolehmainen.

20/6 1932.

N:o 545.

kesäkuun 20 p:n 1932.		
23/294 (ai. i. 32)		
27/6.32	no	III
5 C31		ACIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lä-

hettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia

n:o 14, joka sisältää :

N.s. Oslon sopimusvaltioiden kauppapolitiikka

siv. 1 - 4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,

suurimman kunnioitukseni vakuutus.

Ruuskutu.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 14.

Geneve ssa 20 p:nä kesä kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29/294/10.13 82		
27/6-32	9	LII.
5	C31	ASIA

Asia: N.s. Oslon sopimus-
valtioiden kauppapolitiikka.

Ministeriö oli t.k. 14 p:nä kehoittanut minua ottamaan selville paljoko oli perää erinäisissä lehtien tiedoissa, joiden mukaan Ruotsin, Norjan, Tanskan, Hollannin, Belgian ja Luxemburgin ulkoministerit tulisivat seuraavana päivänä täällä Genevessä pohtimaan "Lausannea varten Belgian ehdotusta kollektiivisopimusten erottamisesta suosituimmusklausulista".

Kävin seuraavana päivänä tapaamassa parooni Ramelia ja sattui samalla kertaa hänen luonaan olemaan Hollannin ulkoasiainministeri Beelaerts van Blokland. Otin heidän kanssaan asian puheeksi verrattain varovaisessa muodossa, ensiksi koska oli kysymyksessä pelkkä sanomalehti-uutinen ja toiseksi koska otaksuin, että Ruotsin ulkoasiainministeri tulisi olemaan vastauksissaan verrattain pidättäytyväinen hollantilaisen virkaveljensä läsnäolon vuoksi.

Kuten heti käyntini jälkeen tiedoitin Ministeriölle sähköellä n:o 164, katsoivat molemmat ulkoasiainministerit tarpeelliseksi ensiksikin huomauttaa, etteivät he

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- .....
.....
.....
- 1) Tavallinen.
  - 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
  - 3) Ei tiedoituksiin.
  - 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

tunteneet mitään belgialaista ehdotusta. Toiseksi he selittivät, että mainittujen maiden ulkoasiainministerien kesken käydään keskusteluja kansainvälisestä taloudellisesta tilanteesta yleensä eikä suinkaan nimenomaan silmälläpitäen Iamsannen konferenssia, johon näitä maita, kuten tietty ei edes ole kutsuttu.

Tänä aamuna julkaisivat Genèveh-lehdet k.o. maiden ulkoasiainministerien yhteisen tiedonannon neuvottelujensa tuloksista. Samassa yhteydessä julkaisi vielä Journal des Nations'issa Norjan ulkoasiainministeri Braadland oman selityksensä neuvottelujen yleisimmistä tarkoituksista (Liitteet n:o 1 ja 2).

Näistä molemmista asiakirjoista olen tänään vielä erikseen sähköittänyt Ministeriölle (sähke N:o 169).

Kuten ulkoasiainministerien yhteisestä tiedonannosta ja hra Braadlandin erikoisselityksestä käy ilmi, on neuvotteluissa pyritty paremminkin toistamaan n.s. Oslon sopimuksen yleisiä periaatteita ja tarkoituksia kuin luomaan mitään uutta ja positiivisesti täydentävää.

Kävin asian johdosta tänään tapaamassa ministeri Ramelia ja sain kuulla häneltä seuraavaa :

1) Ensiksi hän pyysi anteeksi, että edellisen käyntini aikana hänen oli ollut mahdotonta ministeri Bloklandin läsnäollessa antaa minulle yksityiskohtaisempia selityksiä kuin mihin Hollannin ulkoasiainministeri itse näytti olevan halukas. Sitäpaitsi olivat silloin neuvottelut vasta aivan alullaan, joten lopputuloksista oli suorastaan mahdoton vielä antaa varmoja selityksiä.

2) Alotteen näihin neuvotteluihin olivat ottaneet Hollanti ja Belgia. Keskustelujen kuluessa kävi ilmi, että Skandinaavian maat olivat kutsutut mukaan paremminkin lojaalisuudesta kuin positiivisten saavutusten tarkoituksessa. Ruotsi, Norja ja Tanska olivat neuvotteluista olleet

tuntenee mitään belgialaista ehdotusta. Toiseksi he selittivät, että mainittujen maiden ulkoasiainministerien kesken käydään keskusteluja kansainvälisestä taloudellisesta tilanteesta yleensä eikä suinkaan nimenomaan silmälläpitäen Lausannen konferenssia, johon näitä maita, kuten tietty ei edes ole kutsuttu.

Tänä aamuna julkaisivat Genèven lehdet k.o. maiden ulkoasiainministerien yhteisen tiedonannon neuvottelujensa tuloksista. Samassa yhteydessä julkaisi vielä Journal des Nations'issa Norjan ulkoasiainministeri Braadland oman selityksensä neuvottelujen yleisimmistä tarkoituksiperistä (Liitteet n:o 1 ja 2).

Näistä molemmista asiakirjoista olen tänään vielä erikseen sähköttänyt Ministeriölle (sähke N:o 169).

Kuten ulkoasiainministerien yhteisestä tiedonannosta ja hra Braadlandin erikoisselityksestä käy ilmi, on neuvotteluissa pyritty paremminkin toistamaan n.s. Oslon sopimuksen yleisiä periaatteita ja tarkoituksiperiä kuin luomaan mitään uutta ja positiivisesti täydentävää.

Kävin asian johdosta tänään tapaamassa ministeri Ramelia ja sain kuulla häneltä seuraavaa :

1) Ensiksi hän pyysi anteeksi, että edellisen käyntini aikana hänen oli ollut mahdotonta ministeri Bloklandin läsnäollessa antaa minulle yksityiskohtaisempia selityksiä kuin mihin Hollannin ulkoasiainministeri itse näytti olevan halukas. Sitäpaitsi olivat silloin neuvottelut vasta aivan alullaan, joten lopputuloksista oli suorastaan mahdoton vielä antaa varmoja selityksiä.

2) Alotteen näihin neuvotteluihin olivat ottaneet Hollanti ja Belgia. Keskustelujen kuluessa kävi ilmi, että Skandinaavian maat olivat kutsutut mukaan paremminkin lojaalisuudesta kuin positiivisten saavutusten tarkoituksessa. Ruotsi, Norja ja Tanska olivat neuvotteluista olleet

ymmärtävinään, että Hollanti, Belgia ja Luxemburg pyrkivät keskinäiseen tulliuunioniin, mutta olivat kuitenkin kohteliaasti halunneet antaa Skandinaavian maille tilaisuuden Oslon sopimuksen pohjalla ilmaista mielensä k.o. asiasta. Kuitenkaan ei oltu haluttu tässä yhteydessä saattaa asiaa julkisuuteen enemmän kuin tällä hetkellä tuntui otolliselta. Senvuoksi olikin neuvottelujen tuloksista laskettu julkisuuteen vain sen verran kuin sanomalehdille oli tiedoitettu.

Keskustellessani asiasta tarkemmin eri henkilöiden kanssa Sihteeristössä on minulle huomautettu, että mainittujen n.s. Oslon sopimusvaltioiden tarkoituksena ilmeisesti on ollut antaa Englannille viittaus, että sen ei tulisi Ottawan konferenssissa ensi kuulla sitoa käsiänsä liiaksi dominiointien vaatimuksiin, vaan että Englannin olisi pidettävä avoimena mahdollisuus päästä nykyistä kiinteämpään kauppapolitiikkaan mainittujen Oslon sopimusvaltioiden kanssa. Onpa Sihteeristössä liikkeellä huhuja siitäkin, että Tanska ja Argentiina koettavat päästä Englannin kanssa nykyistä paljoka läheisempään kauppayhteyteen.

Ollessani paroni Ranolin luona annoin hänen varovassa muodossa kuulla yllämainituista huhuista. Hän kuitenkin torjui kaikki väitteet, että Oslon sopimusvaltioiden ulkoasiainministerien k.o. tiedonanto olisi osoitettu nimenomaan Ottawaan päin. Hänestä sellaiset tulkinnat olivat yhtä perusteettomat kuin otaksumiset, että hänen ja hänen virkaveljiensä tarkoituksena tiedonannollaan olisi ollut vaikuttaa Lausannen konferenssiin.

Oma käsitykseni on, että paremminkin kuin mainittu tiedonanto valaisee ministeri Braadlandin julkaisema lausunto kuuden ulkoasiainministerin neuvottelujen sisältöä. Hänen viittauksensa k.o. maiden ja niiden siirtomaiden asu-

kaslukuun, ulkomaisen kaupan suuruuteen j.n.e. tuntuvat mielestäni puhuvan sen puolesta, että myöskin Skandinavian maat tavoittelevat jotain kaupallisessa suhteessa uutta kansainvälistä asemaa tapahtukoon se sitten Hollannin ja Belgian ympärillä, tai sitten Englannin tulevan empire-politiikan yhteydessä. Mutta toistaiseksi on minun vaikea saada selville sen enempää kuin yllä olen selostanut.

Genève:ssä, kesäkuun 20 p:nä 1932.

Ruutikangas

Liite Geneven-lähetystön raporttiin n:o 14.
=====

Journal des Nations n:o 241 19-20/6 32.

Le communiqué

Nous avons annoncé, il y a deux jours, que des conversations se poursuivaient entre les représentants des Etats signataires de la convention d'Oslo. Voici le texte du communiqué qui a été publié hier à l'issue de ces entretiens :

Les ministres des affaires étrangères des six Etats, Suède, Norvège, Danemark, Pays-Bas, Belgique et Luxembourg, qui par la convention et le protocole d'Oslo de 1930 sont convenus de respecter autant que possible leurs intérêts réciproques et d'agir de concert dans le but d'améliorer le régime général des échanges, ont discuté les 15, 17 et 18 juin la situation économique générale.

Ils considèrent la diminution du chiffre des échanges internationaux comme très grave et sont d'accord pour reconnaître que la création de nouvelles barrières douanières et d'autres mesures diverses de restrictions, a contribué dans une très grande mesure à aggraver la crise.

Ils reconnaissent qu'il est nécessaire de

mettre fin à cette politique d'isolement avant que l'économie des différents pays n'ait été transformée d'une manière contraire à tous les principes fondamentaux d'une répartition saine et rationnelle du travail entre les diverses nations.

En conséquence, ils attachent la plus grande importance à ce que très prochainement intervienne une réduction générale des tarifs.

Dans le même ordre d'idées ils considèrent qu'il est nécessaire de remédier à la désorganisation des systèmes monétaires et de ranimer le crédit international.

Ils ont confiance que les efforts entrepris par les Etats signataires de la convention d'Oslo en vue d'assurer une plus grande liberté dans les échanges, efforts qu'ils ont la ferme volonté de poursuivre en collaboration avec tous les Etats partageant les mêmes vues, trouveront dans les décisions des conférences internationales actuelles ou futures un encouragement précieux et un appui puissant. »

Liite Genève-lähetystön raporttiin n:o 14.

=====

Les déclarations de M. Braadland

A ce sujet, M. Braadland, ministre des affaires étrangères de la Norvège, nous a fait les déclarations suivantes :

Les six pays signataires de la convention d'Oslo représentent ensemble à peu près 29 millions d'habitants auxquels viennent s'ajouter 70 millions d'habitants de colonies. Leur marine marchande représente 10 millions et demi de tonnes, leur commerce extérieur en 1930 était de 5 milliards et demi de dollars. Il est donc clair que ces pays qui ont un commerce extérieur si important ont un intérêt primordial à la liberté des échanges, ce qui les a conduits à conclure la convention d'Oslo, qui est restée en vigueur, malgré que tous ces pays ont été obligés d'augmenter leurs droits de douane. (La Norvège, par exemple, a procédé à une augmentation forfaitaire de 20 % sur tous les droits).

L'échange de vues auquel ont procédé maintenant les hommes d'Etat les a cependant amenés à la conclusion qu'un abaissement ou même la disparition des droits de douane, tout en atténuant la crise, ne suffi-

rait pas actuellement à la conjurer. Il y a des facteurs politiques et économiques autres que les barrières douanières, d'une importance plus grande, et c'est ces facteurs, qu'il s'agit de démêler par une analyse aussi correcte que possible.

Les experts ont déjà fait à ce sujet du travail excellent. Mais à l'heure actuelle la parole est aux gouvernements, qui doivent faire une évaluation politique du travail des experts. Et il faut la faire aussi vite que possible parce que l'heure presse.

Ainsi les hommes d'Etat des six pays sont arrivés à une constatation unanime de thèses générales. Cependant ils n'ont pas envisagé les modalités pratiques de leur application et n'ont pas discuté les questions concrètes. Pour prendre un exemple il y a dans le communiqué l'affirmation qu'il faut sortir au désordre monétaire actuel. Mais ceci ne veut pas dire qu'il y a une doctrine commune entre les Etats signataires de la convention d'Oslo sur le règlement de la question monétaire par le retour à l'étalon-or ou bien par une réforme du système monétaire actuel.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA: .....

Genevessä olevan lähetystön rap. no 15.
Ministeri Holsti.

21/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 547.

kesäkuun 21 p. 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

27/6-32	No	27
5 C31	ASIA	

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 15,
joka sisältää :

Suunnitelmia maailmanpulan selvittämiseksi,
siv.1 - 7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Haarto

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. Yrjö - Koskinen,
Helsinki.

G E N E V E S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 15.

Genève ssa 21 p:nä kesä kuuta 19 32.

MINISTERIÖ		
24/294 he 11 32		
27/6-32		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31	

Asia: Suunnitelmia maailman-
pulan selvittämiseksi.

Lausannen konferenssin päästyä alulle rupeavat ainakin jollain tavoin selviytymään ne suuntaviivat, joita siinä ja Genèven konferenssissa nyt pidetään silmällä hahmoiteltaessa ratkaisuja nykyisille pahimmille kansainvälisille pulmille niin poliittisessa kuin taloudellisessa suhteessa.

Tuskin Lausannen konferenssi oli alkanut tärkeine ohjelmapuheineen ja julistuksineen, kun maailman sanomalehdistössä pääsi vallalle usko, että oltiin nopeasti pääsemässä pitkä askel eteenpäin sotavelkakysymysten lopullista ratkaisua kohti. Samaan menoon luultiin, että myös Genèven konferenssi pääsisi kokonaan uuteen vauhtiin. Mutta ne keskustelut, joita minulla on viime päivinä ollut kummankin konferenssin johtavien henkilöiden kanssa, osoittavat puolestaan miten vähän vielä on syytä täyteen optimismin.

Että Lausannen konferenssin täytyj pakostakin aivan ensi töikseen tehdä tuo tunnettu päätöksensä sotavelkojen maksujen lykkäämisestä, oli itsestään selvää,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

sillä ensimmäiset maksut alkoivat erääntyä jo heinäkuun 1 p:nä, johon mennessä siis oli aivan mahdotonta saada mitään lopullista velkojen selvitys-ohjelmaa valmiiksi. Mutta jo eilen ajautuivat neuvottelut Lausannassa kaikkein tärkeimpien probleemien suhteen mitä pahimmin karille. Se paljon puheenaihetta antanut MacDonaldin ja Herriotin "yhteisymmärrys", joka muka oli viime viikolla saavutettu Parisissa, osottautui siis eilen sangen kestäättömäksi. Eräs valtiomies, joka on näissä neuvotteluissa mukana mitä läheisimmin, sanoi minulle eilen illalla luottamuksellisesti, että MacDonaldin ja Herriotin välinen erimielisyys pohjistuu ennen kaikkea erilaiseen käsitykseen Europan velallismaiden tulevasta suhtautumisesta Yhdysvaltoihin. Hänen tietämänsä mukaan Herriot tahtoo, että konferenssissa asetettaisiin mahdollisimman pian erityinen komissioni laatimaan yleistä suunnitelmaa sotavelkojen lopulliseksi suorittamiseksi. Tällöin olisi komissionin samalla koetettava päästä ainakin jonkinlaiseen kosketukseen sen amerikalaisen enemmän tai vähemmän salaisen komissionin kanssa, joka vastaavasti on valmistamassa omaa suunnitelmaansa Europan velallismaiden velkojen lyhentämiseksi ja lopulliseksi suorittamiseksi. Kertojani lisäsi, että Herriot olisi valmis suostumaan siihen, että Europan velallisvaltiot luopuisivat suoranaista saatavistaan Saksalta ehdolla, että Saksa sensijaan ottaisi vastatakseen välittömästi Yhdysvalloille siitä velasta, jonka suuruuden Europan velallismaat ja Yhdysvallat yhteisesti tuonnempana vahvistaisivat Yhdysvaltain lopulliseksi saatavaksi maailmansotaan osaaottaneilta europalaisilta mailta.

Mutta, jatkoi kertojani, MacDonald puolestaan katsoo tilannetta jo niin kypsäksi, että Lausannen konferenssin tulisi ilman mitään viivytystä komissionikasittelyn

kautta itse ryhtyä laatimaan lopullista suunnitelmaa velkakysymysten ratkaisemiseksi.

Kolmannen mielipiteen ovat esittäneet Läusannessa pienet velallismaat, jotka eivät tahtoisi hyväksyä Herriotin ehdotusta, jonka mukaan siis Europan kaikki velallismaat luopuisivat Yhdysvaltain hyväksi saatavistaan Saksalta. Niiden mielestä niiden tulisi edelleenkin saada Saksalta ainakin jotain jatkokorvausta, koska muuten niiden budjetin tasapaino järkkyisi liian pahasti.

Erittäin suuria vaikeuksia Lausannen konferenssille tuottaa myös uuden hallituksen muodostuminen Saksassa. Kukaan Lausannessa ei voi minkäänlaisella varmuudella laskea millaiseksi tilanne elokuulla alkaa muodostua Saksan uusien vaalien jälkeen. Jos nyt Läusannen konferenssi asettaisi von Papenin hallitukselle niin suuria vaatimuksia, että ne vähänkin vastaisivat toisten hallitusten, ennen kaikkea Yhdysvaltain odotuksia, silloin on itsestään selvää, että sillä vain yllytettäisiin Saksan valitsijoita vastarintaan. Jos taas von Papenille tehtäisiin niin suuria myönnytyksiä kuin Saksan valitsijat vaativat, sillä todennäköisesti vain lisättäisiin Saksan vaatimusten määrää ja suuruutta. N.s. "kultaisen keskitien" löytämistä koetetaan nyt Lausannessa jotenkuten tavoitella, mutta todennäköisintä on, että näissä yrityksissä ei päästä tuloksiin, vaan täytyy jäädä odottamaan Saksan vaalien tuloksia.

Omana lisävaikeutena on vielä tullut erinäisten valtiomiesten herättämä ajatus, että olisi otettava joko heti erityisen neuvottelukokouksen kautta, tai ensi Yleiskokouksen yhteydessä esille kysymys n.s. saksalaisista minorigiteeteistä. Tosiasiallisesti tällä tarkoitetaan Saksan ja Puolan välistä selvittelyä Danzigista ja n.s. puolalaisesta koridorista. Englanti tietävästi on luopunut aikai-

semmasta ajatuksestaan, että osa koridooria olisi palautettava Saksalle, jotta se pääsisi välittömään yhteyteen Itä-Preussin kanssa. Koridorin väestö on nyttemmin miltei kokonaan, nimittäin noin 90 %, puolalaista, ja niissä olosuhteissa olisi mahdotonta enää taipua Saksan vaatimuksiin. Sensijaan puhutaan nyt sekä Lausannessa että Genèvessä entistä enemmän sellaisesta ratkaisusta, että osa koridooria saatettaisiin kansainvälisen kontrollin alaiseksi, joten saksalainen liikenne Itä-Preussin ja puolalainen liikenne Itämeren kanssa tulisi täysin turvatuksi.

Mutta, kysytään, onko mitään toiveita olemassa siitä, että k.o. koridorikysymyksen ratkaisun tavoittelun kautta helpoitettaisiin nykyistä kansainvälistä pulakautta? Eikö päinvastoin ole peljättävissä, että heti kun maailman talouspulaa^{ja} varustusten supistamista käsittelevien konferenssien yhteydessä otettaisiin esille vielä tällaisia minoriteettikysymyksiä, silloin voidaan vasten tahtoa joutua käsittelemään muitakin minoriteettiprobleemeja, jolloin loppujen lopuksi ehkä päädytään nykyistä vielä pahempaan poliittiseen ja taloudelliseen villitykseen?

Kaiken kaikkiaan näyttää tällä hetkellä luultavimmalta, että Lausannen konferenssi tulee edistymään verrattain hitaasti varsinaisen tarkoituksensa suhteen. Ensinnä haluttaneen nähdä millaisen hallituksen Saksa saa ensi elokuulla, jotta voitaisiin päättää mihin vaatimuksiin Saksa saadaan taipumaan. Mitä taas tuohon ajatukseen minoriteettikysymysten käsittelystä tulee, oltiin eilen Sihteeristön johtavimmissa piireissä sitä mieltä, että olisi asiallisinta jättää asia kokonaan Yleiskokouksen huoleksi ensi syyskuulla. Sitten tarvitsisi enää odottaa pari kuukautta, kunnes nähtäisiin millaiseen tulokseen johtaa

presidentin vaali Yhdysvalloissa. Sitäpaitsi ehtisivät Yhdysvallat muutenkin hiljalleen mukautua entistä paremmin ~~sihen~~ ajatukseen, että on lopultakin tullut pakko taipua kokonaan uuteen velkojen järjestelyyn Europan kanssa.

Mitä taas tulee varustusten supistamiskonferenssiinä näinä aikoina, ovat nyt maa-, meri-, ilma-ase- ja budjettikomissionit joko saaneet ensimmäiset laajahkot raporttinsa valmiiksi tai ne valmistuvat aivan lähipäivinä. Senvuoksi suunnitellaan yleiskomissionin kutsumista koolle ensi viikolla. Tämä komissioni istunee senjälkeen enemmän tai vähemmän yhteen mittaan heinäkuun keskipaikkeille tai loppupuolelle koettaen sovittaa yllämainittujen n.s. teknillisten komissionien välisiä tai sisäisiä erimielisyyksiä. Senjälkeen jäänevät vielä nuo teknilliset komissionit jatkamaan töitään elokuulle saakka.

Viime sunnuntaina t.k. 19 p:nä alkoivat täällä Genevessä Yhdysvaltain, Englannin ja Ranskan valtuuskuntien välillä tärkeät sovitteluneuvottelut. Odotetaan niiden ensiviikkoon mennessä johtavan ainakin osittaisesti suotuisiin tuloksiin. Sen jälkeen kutsuttaneen Italia, Japani ja Saksa mukaan näihin erikoisneuvotteluihin. Jos odotukset tulevat pitämään paikkansa, on toiveita olemassa, että ennenkuin yleiskomissioni lopettaa työnsä heinäkuulla, konferenssi voi ilmoittaa maailmalle ainakin joitakin positiivisia saavutuksia.

Ennen kaikkea tarvitaan tällaista tulosta kahdessa tarkoituksessa. Ensiksi sen pitäisi tuntuvasti helpottaa Lausannen konferenssin lopullisten päätösten tekemistä. Toiseksi tarvitsee presidentti Hoover vaalinsa onnistumiseksi mahdollisimman suuria valtteja. Jos siis Europa odottaa hänen uutena presidenttikautenaan taipuvan velka-asiassa Europan hyväksi erittäin suuriin myönnytyksiin, tulisi Europan toisealta osoittaa Hooverin politiikkaa kohtaan varustusten supistamisen alalla vastaavasti suurta ymmärtämystä

ja hyväksymistä, muussa tapauksessa vaarannetaan kovin pahasti Hooverin valitseminen uudelleen.

Samalla kuin Lausannen ja Genèven konferenssit ottanevat lomaa elo- syyskuulla pidetään itsestään selvänä, että ne tulevat jatkamaan töitään vuoden lopulla; tämä kuitenkin Lausannen konferenssin suhteen sillä edellytyksellä, ettei MacDonald saa tahtonsa mukaisesti Lausannen konferenssia loppumaan jo aivan lähiviikkoina:

MacDonaldin kiire johtuu yleisen kansainvälisen pulan ohella kahdesta paremminkin henkilökohtaisesta syytä.

Ensiksi hän tahtoisi päästä Ottawan konferenssiin niin valmiilla europalaisella talousohjelmalla kuin mahdollista. Toiseksi hän, kuten tietty, haluaa syksyllä kutsua koolle Lontooseen yleisen kansainvälisen taloudellisen konferenssin ja senkin onnistuminen edellyttää suurelta osaltaan sotavelkojen vaikean kysymyksen selvittämistä sitä ennen.

Mutta eri asia on saako MacDonald tuota kansainvälistä taloudellista konferenssia niin kokonaan johtoonsa kuin hän näyttää haluavan. Sihteeristössä väitetään useimpien muiden maiden haluavan, että tuo kansainvälinen taloudellinen konferenssi valmistettaisiin Kansainliiton johdolla, koska muussa tapauksessa varsinkin kaikkien pienten maiden taloudelliset edut tulisivat konferenssin valmistuksissa sangen huonosti otetuiksi varteen. Millään maalla ei ole niin täydellistä taloudellisen elämän turtemiskoneistoa kuin on Kansainliitolla, ja sen vuoksi on sanomattakin selvää, niin väitetään MacDonaldia vastaan, että konferenssin onnistuminen on parhaiten taattu, jos valmistustyöt uskotaan Kansainliiton tehtäväksi. Sitä vastoin ei väitellä Lausannessa ja Genèvessä niinkään paljon siitä pidetäänkö tämä kansainvälinen taloudellinen konferenssi Genèvessä tai Lontoossa.

Kuten kaikesta ylläesittämästäni ilmenee, on siis maailmalla edessään koko tämän vuoden aikana mitä monipuolisin konferenssi-ohjelma: Lausannen konferenssi sotavelkojen

selvittämiseksi, Genève'n konferenssi pääsee varustusten supistamisen alalla lopullisiin tuloksiin aikaisintaan tämän vuoden lopulla, ja milloin tuo uusi kansainvälinen taloudellinen konferenssi saanee työnsä valmiiksi, sitä on tällä hetkellä mahdoton arvata. Useimmat tapaamani henkilöt tuntuvat kaiken varovaisuuden nimessä pitävän hyvinkin mahdollisena, että kaikki kolme yllämainittua konferenssia ovat tavalla tai toisella koolla vielä ensi vuoden alussa.

Genève'ssä, kesäkuun 21 p:nä 1932.

Arvid Hansen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5^r

OSASTO: C 31

ASIA: _____

Genevenä olevan lähetystön rap. no 16.

Ministeri Holsti.

28/29/6-32.

N:o 560.

kesäkuun 29 p. 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 22 / 29 p. 29. 6. 1932		
5/2-32	No	102
RYHMÄ 5	OSASTO C 31	ALUE

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 16, joka sisältää :

Tilanne Genève konferenssissa kesäkuun

lopulla 1932.

siv. 1 - 16.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruokkainen

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Geneve SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 16.

Geneve ssa 28 p:nä kesä kuuta 1932.

Asia: Tilanne Genève-konferenssissa
kesäkuun lopulla 1932.

Viime päivinä on tilanne Genève-konferenssissa kehittynyt sellaiseksi, että on mahdollista tehdä jälleen eräitä yleisempiä johtopäätöksiä.

N.s. teknilliset komissionit olivat Juhannuksen edellä saaneet valmiiksi vastauksensa niille annettuun tehtävään tutkia mitä edellytyksiä on olemassa n.s. kvalitatiiviseen varustusten supistamiseen. Kuten tietty ja kuten oli odotettavissakin, menivät maa-, meri- ja ilmakomissionien vastaukset paljoo enemmän hajalle kuin yhtenäiseen suuntaan. Tämän vuoksi odotettiin suurella jännityksellä poliittisen eli Yleiskomissionin kokoontumista, jotta se harkitsisi näitä eri raportteja ja valmistaisi uusia kompromissin nojalla aikaansaattavia suuntaviivoja konferenssin jatkotöille.

Jouduttaakseen tätä asiain luonnollista kulkua olivat Ranska, Englanti ja Yhdysvallat alottaneet keskinäiset neuvottelut tärkeimmistä riitakysymyksistä, kun äkisti tiistaina t.k. 21 p:nä Yhdysvaltain valtuuskunta vaati Yleiskomissionia kutsuttavaksi koolle seuraavaksi

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- .....
.....
.....
- 1) Tavallinen.
  - 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
  - 3) Ei tiedoituksiin.
  - 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

päiväksi klo puoli 5 :ksi i.p., jotta suurlähettiläs Gibson voisi lukea komissionille ohjelmapuheen, jonka presidentti Hooverin oli aikomus samalla hetkellä esittää Yhdysvalloissa.

Minun on tarpeetonta esittää tässä presidentti Hooverin suosittama varustusten supistamisohjelma yksityiskohdittain, koska se on yleisesti tunnettu. Voin sen vuoksi rajoittaa tässä vain eräisiin yleisempiin huomautuksiin.

Sekä ~~Yleiskomission~~ Yleiskomissioni sinänsä, että läsnä ollut yleisö otti Hooverin puheen vastaan mitä vilkkaimmin suosiosoituksin. Erikoisesti tervehdittiin voimakkailla kättentaputuksilla Grandin puhetta, kun hän ilmoitti Italian tulevan sellaisenaan hyväksymään Hooverin ohjelman. Nyt viikkoa myöhemmin koetetaan vielä sanomalehdistössä ilmoittaa suuren yleisön uskottavaksi, että 28 valtuuskuntaa on aikeissa yhtyä tähän amerikalais-italialaiseen kannanottoon.

Mutta tosiasiat puhuvat kuitenkin verrattain selvästi päinvastaista kieltä.

Myönnetään tosin edelleen, että Hooverin ohjelmalla on monta erittäin hyvää kohtaa, mutta näiden kohtien valinnasta käyvät mielipiteet kovinkin hajalle. Juuri sen vuoksi aljetaan jo kysyä Genèvessä miten oikeastaan konferenssi voi loppujen lopuksi käytännöllisesti käsitellä tätä ohjelmaa, kun tällä hetkellä on itse asiassa vain Hollanti Italian lisäksi ilmoittanut hyväksyvänsä sen ja kaikilla muilla maille on sen eri kohtien suhteen mitä moninaisimpia varaumia. Sen vuoksi on minulle tänään Sihteeristän taholta huomautettu, että Hooverin ohjelma, sen sijaan että se, niinkuin presidentin alkuperäinen tarkoitus oli ollut, tulisi jouduttamaan ja yleensäkin yksinkertaistuttamaan konferenssin töitä, todennäköisesti tuleekin vain sotkemaan jo komissioneissa ja Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltain valtuuskuntien välillä saavutettujen tulosten hyväksymistä Yleiskomissionissa.

Tämä otaksuma lienee kaikesta päättäen oikea.

Jo heti, kun viikko sitten suurlähettiläs Gibson esiintyi Yleiskomissionissa lukemalla Hooverin ohjelman, esittivät Englannin, Ranskan ja Japanin edustajat varaamiansa vaahtien aikaa antaa lopulliset vastaukset. Näitä detaljitutkimuksia on nyt jatkettu Englannin, Ranskan ja Japanin taholla kokonainen viikko ja samaan aikaan ovat Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltain väliset neuvottelut olleet pysähtyneissä. Vastaavasti on Yleiskomissionin seuraava kokous jo nyt katsottu mahdolliseksi aikaisintaan heinäkuun 7 p:nä. Kaikilta tahoilta eilen ja tänään kokoamani tiedot viittaavat lisäksi siihen, ettei Yleiskomissioni tule saamaan ensi istuntokaudellaan mitään sanottavia tuloksia aikaan, vaan komissioni lopettanee työnsä heinäkuun jälkimäisellä puoliskolla hyväksymällä joitakin yleisempiä päätöslauselmia, minkä jälkeen kaikki työt keskeytetään marraskuulle saakka.

Viikko takaperin esitin raportissani n:o 15' miten vielä niihin aikoihin oltiin optimistisia uskossa, että Yleiskomissioni ennättäisi antaa teknillisille komissioneille uusia ohjeita, minkä jälkeen nämä komissionit jatkaisivat töitään vielä elokuulle. Nyt pidetään tätä mahdollisuutta rauenneena. Kaikki tärkeimmät ratkaisut lykättyvät aivan vuoden lopulle ja konferenssin päättymisen siirtyy varmasti ensi vuoteen.

Suurin vika Hooverin ehdotuksessa on sen ilmeinen teoreettisuus. On helppo ehdottaa, että kaikkien maiden armeijat jaetaan kahteen osaan, nimittäin kotimaiseen sisäisen järjestyksen ylläpitämiseen tarvittavaan armeijaan, joka jätetään koskemattomaksi, ja toiseksi kotimaata ulkomaista vihollista vastaan puolustavaan armeijaan, joka on vähennettävä kolmanneksella. Tämä sama jakoperusta on sovelutettava myös siirtomaajoukkoihin. Mutta, kysytään syystäkin, voidaanko jättää ottamatta huomioon vielä Kansainliiton

jäsenvaltioiden selvä velvollisuus sotilaallisesti auttaa toinen toistaan hyökkääjä-valtiota, tai -valtioita vastaan; sen seikan on Hooverin ohjelma kokonaan unhottanut. Toiseksi on siinä yksipuolista se otaksuna, että kunkin maan puolustusjoukkojen vahvuus voidaan määritellä vain yhden naapurimaan puolustusvoiman nojalla ikäänkuin kaksi tai kolme maata ei voisikaan sodassa yhdistää sotilaallisia voimiansa tuota yhtä maata vastaan. Kolmanneksi jättää Hooverin ohjelma laskuista pois sen, että suurvallan naapurina olevilla pienillä mailla on paljoka vaikeampi suostua sotavoimiensa vähentämiseen kuin tuolla suurvallalla itsellään voi olla. Mutta jos Hooverin ohjelman soveltamisessa sallitaan tehdä kaikki tarpeelliset muutokset kunkin maan erikoistarpeita silmälläpitäen, silloin voidaan kyllä lähteä siitä yleisestä ajatuksesta, että Parisin paktin kiellettyä kaikki hyökkäyssodat, konferenssin tulisi sopia varsinaisten hyökkäykseen tarvittavien sotavoimien poistamisesta ja näiden tärkeimpien hyökkäysaseiden kieltämisestä.

Varsinkin koskee tällöin kieltö tankkeja, raskasta tykistöä ja lenteeseen pommituskoneita. Ennen kaikkea on näiden viimeksimainittujen aseiden kieltö herättänyt pienissä ja yleensä köyhissä maissa suurta myötätuntoa.

Mitä tulee laivastoihin, myönnetään samoin Hooverin ohjelman sisältävän monta hyvää kohtaa. Varsinkin pieniä maita on siinä kiinnostanut Yhdysvaltain kannanmuutos, jonka mukaan ei enää vaadita vedenalaisia kokonaan poistettaviksi, vaan ainoastaan kunkin vedenalaisen maksimisuuruuden supistamista 1.200 tonniin. Näin pienet vedenalaiset soveltuvat todellakin lähinnä vain puolustukseen ja siinä tarkoituksessahan pienet maat rakentavat ja ylläpitävät vedenalaisia.

Vielä on konferenssissa tervehditty suurellakin tyytyväisyydellä Yhdysvaltain tarjousta hävittää nykyisistä sotalaivoistaan 300.000 tonnia ja luopua 50.000 tonnin määrästä uusia sotalaivoja, jotka Lontoon konferenssin sopimuksen nojalla Yhdysvallat saisivat rakentaa edessä olevina vuosina. Mutta vastaavat supistusvaatimukset toisten suurvaltain laivastojen supistamisen suhteen ovat jälleen yhtä epäelastiset kuin Hooverin ohjelman vastaava kohta maa-armeijain suhteen.

Otettakoonpa ensiksi puheeksi Englannin laivasto. Englanti on aina ollut valmis supistamaan panssarilaivojen tonnimäärää 35.000 tonnista 25.000 tonniin; samaten se on ollut valmis luopumaan suurista risteilijöistä 8-tuumaisine tykkeineen, kunhan sen laivastossa on vähintään 50 kevyttä risteilijää 6-tuumaisine tykkeineen. Nyt Hooverin ohjelma edellyttää risteilijäin vähentämistä 25 % :lla, mikä tietäisi Englannin suhteen entistäkin suurempia vaikeuksia suojella kauppalaivoja.

Oma hankaluutensa on tällä laivasto-ohjelmalla myös Ranskalle. Sen nykyisen laivasto-ohjelman mukaan sillä tulisi olla v. 1936 77.000 tonnia vedenalaisia täysin uutta mallia, kun Hooverin ohjelman mukaan sen tulisi luopua 53 % :sta ja tyytyä 35.000 tonniin. Jos otetaan Ranskan koko laivasto verrattuna toisten merivaltojen laivastoihin, tulisi Ranskan laivaston vähennys kaikkein suurimmaksi, nimittäin lähes 37 % :ksi, kun Suur-Britannian, Yhdysvaltain ja Japanin vastaava supistus olisi 25 % ja Italian ei edes 9 % :a. Käytännöllisesti johtaisi siis Hooverin ohjelman toteuttaminen siihen Ranskan ja Italian laivastojen tasa-arvoisuuteen, jota Italia on aina vaatinut ja Ranska vastustanut.

Mitä Japaniin tulee, on se mitä suurimmilla

vaikeuksilla saatu taipumaan Lontoon konferenssin päätöksiin. Genèveissä pidetään sen vuoksi jotakuinkin varmana, että Japanin taholta tulee Hooverin ohjelma kohtaamaan sangen vakavaa vastarintaa.

Ainoastaan Italia, kuten sanottu, on antanut Hooverin pyrkimyksille täyden siunauksensa, koska sen kautta Italialle tarjoutuu tilaisuus päästä lähemmäksi tavoittelemaansa merivoimien tasa-arvoisuutta Ranskan kanssa.

Mutta se kohta Hooverin ohjelmassa, joka eniten on tepsinyt n.s. suureen yleisöön, on hänen laskelmansa, että tämän ohjelman toteuttamisen kautta kymmeneksi vuodeksi eteenpäin säästettäisiin maailman sotilasmenoista 10 à 15 miljardia dollaria. Varsinkin tänä tavattoman vaikeana kansainvälisenä pula-aikana tuon summan pelkkä mainitseminen on luonnollisesti ollut omansa herättämään kunnioitusta ja ihastusta. Säästämisen välttämättömyyden tuntee Genèveen konferenssi tietysti varsinkin juuri näinä päivinä niin erinomaisten hyvin, kun Lausannen konferenssi on koolla aivan naapurikaupungissa. Mutta saavutetaanko nuo säästöt nimenomaan juuri Hooverin ohjelman pohjalla, sitä on ruvettu epäilemään päivä päivältä yhä enemmän.

Sillä välin kuin Ranska, Englanti ja Japani nyt ovat viikon päivät tutkineet Hooverin ohjelman yksityiskohtia, on Genèveissä syntynyt kaksi verrattain irrallista ryhmää, jotka tutkivat samoja kysymyksiä lähinnä kahdelta eri lähtökohdalta.

Toiseen ryhmään kuuluvat seuraavat maat: Ruotsi, Norja, Tanska, Hollanti, Belgia, Tšekkoslovakia, Sveitsi ja Espanja. Lukuunottamatta Belgiaa ja Tšekkoslovakiaa ovat tämän ryhmän kaikki muut maat aina ajaneet Kansainliitossa pitkällemenevää varustusten supistamista ottamatta huomioon toisten maiden turvallisuuden tarvetta. Sikäli kuin

Ruotsin edustaja näissä neuvotteluissa, ministeri Westman äsken juuri käydessään luonani tiedotti minulle, pyrkivät nämä maat toisaalta ottamaan lukuun eräitä Hooverin ohjelman kohtia ja toisaalta seuraamaan Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltain välisiä neuvotteluja. Toistaiseksi ne ovat sopineet yleisen ilmasta tapahtuvan pommituksen kieltämistä ja samaten liikkuvan raskaan tykistön supistamisesta mahdollisesti 155 mm maksimiin. Mitä taas tulee n.s. efektiivisiin, ovat näiden maiden sotilasasiantuntijat parhaillaan tarkastamassa Hooverin ohjelmaan liittyvien laskelmien mahdollisuutta kunkin eri maan puolustustarpeen kannalta. Epäilemättä näiden maiden väliset neuvottelut ovat tärkeänä lisänä suurvaltain joko käynnissä oleviin neuvotteluihin ja sen jälkeen vielä Italian, Saksan, Venäjän ja Japanin kanssa aljettaviin neuvotteluihin. Mutta kuten ministeri Westman itsekin minulle sanoi, näyttää tilanne Genèvessä ylensä tällä hetkellä siltä, ettei parhaistakaan ponnistuksista huolimatta voida lähiviikkoina päästä sanottavan suuriin tuloksiin.

Erikseen on syytä huomata, että Tšehkoslovakian läsnä-olo tässä ryhmässä aiheuttaa lähinnä siitä, että sen maan ulkoasiainministeri, tohtori Benes on Yleiskomissionin raportööri. Hän on siis ilmeisesti tervehtinyt tyytyväisyydellä k.o. maiden pyrkimystä päästä yksimielisyyteen omasta ohjelmastaan, koska sen kautta selvästi joudutetaan Yleiskomissionin töitä.

Kieltämättä vieläkin höllemmällä tavalla joutuivat eilen kosketuksiin seuraavat maat : Tšehkoslovakia, Jugoslavia, Romania,, Puola, Latvia, Viro ja Suomi.

Ministeri Zaleski oli kutsunut luokseen lounaalle seuraavat henkilöt : Benes, Titulesco, Choumenkovitch, Feldmanns, Laidoner ja allekirjoittanut, jonka lisäksi läsnä oli

joukko puolalaisen valtuuskunnan muita jäseniä. Lounaan kuluessa keskustelu liikkui aivan tavallisissa Genèveen ja Lausannen konferenssin asioissa, mutta kahvia juotaessa Zaleski ehdotti, että Yleiskomission raporttöörinä Benes tekisi selkoa mitä hän tiesi ensiksi Ranskan, Englannin ja Amerikan välisistä neuvotteluista, toiseksi yllämainittujen kahdeksan pienen maan välisistä neuvotteluista ja kolmanneksi Mr Hendersonin suunnitelmista konferenssin lähimmän työ-ohjelman suhteen.

Koko seuraavan keskustelun kulusta tulin siihen käsitykseen, että varsinaisena alotteentekijänä tälle lounaalle oli ollut Benes itse, mutta koska hänen tuli raporttöörin ominaisuudessa pysyä mahdollisimman puolueettomana, oli isännäksi ruvennut Zaleski.

Aluksi Benes huomautti, että Ranskan, Englannin ja Yhdysvaltain nyt neuvotellessa omalla tahollaan ja senjalkeen jatkaessa Italian, Saksan, Venäjän ja Japanin kanssa, sekä eräiden pienten maiden ryhmitettyä Espanjan johdolla neuvottelemaan mistä kaikista kysymyksistä ne voisivat lähiaikoina päästä yksimielisyyteen olisi hänen hyvä saada kuulla mitä näistä eri problemeista puolestaan ajattelivat ne pienet maat, jotka aina olivat tähän saakka tehostaneet securité-probleemien tärkeyttä. Sen vuoksi hän raporttöörinä toivoi, että nyt läsnä olleet maat antaisivat hänelle ainakin joitakin suuntaviivoja, jotta hän valmistaessaan raporttiansa Yleiskomissionin ensi istuntoon voisi ottaa ne huomioon, koska muuten voisi komissionissa käydä niin, että näiden maiden täytyisi kunkin erikseen ryhtyä määrittelemään kantaansa.

Ensimmäiseksi tiedusteli Titulesco Benes'iltä olisiko mahdollista, että Ranskan, Englannin ja Yhdysvaltain välisissä neuvotteluissa päätettäisiin yhdistää

Hooverin ohjelman periaatteet ja Ranskan ehdotus budjetärisestä rajoituksesta. Tällaista yhdistelmää hän sanoi henkilökohtaisesti vastustavansa. Jos on valittava toisaalta Hooverin ja toisaalta Ranskan ehdotusten välillä, piti hän sittenkin Hooverin ohjelmaa ainakin Romanianle edullisempänä. On muistettava, että kaikki maailman sotaan osaaottaneet pienet maat ^{ovat} sodasta lähtien kärsineet suurista taloudellisista vaikeuksista. Kasarmiolut, sotilaiden vaatetus, ruoka, varusteet j.n.e. olivat jääneet takapajulle. Jos nyt Hooverin ehdotuksen mukaan kunkin maan tulisi vähentää tuntuvasti sotavoimiansa, ja sen lisäksi vielä tulisi supistaa suuresti sotilasmenoja, stabilisoitaisiin itse asiassa maiden ekoonomisesti heikkojen maiden rauhanaikaiset sotilaalliset olosuhteet nykyiseen epätyydyttävään olotilaansa, jota vastoin suurvallat ja yleensä rikkaat pienetkin maat saisivat nauttia vanhastaan hyvistä kasarmi-oloistaan, sotilaiden vaatetuksesta j.n.e. Jos siis Hooverin ohjelman mukaisesti kaikki maat tulevat vähentämään sotavoimiansa, olisi taloudellisesti heikkojen pienten maiden saatava käyttää näin säästyneitä varoja saattaakseen k.o. olosuhteet nykyistä paremmalle kannalle.

Kenraali Laidoner ilmoitti puolestaan kannattavansa ennen kaikkea kvalitatiivista supistusta, koska sen kautta poistettaisiin, tai ainakin rajoitettaisiin suurten maiden todellista hyökkäysvoimaa, kun taas pienet maat vapautettaisiin pakosta koettaa hankkia sellaisia erittäin kalliita taisteluvälineitä kuin raskas tykistö, pommituskoneet, j.n.e..

M. Feldmanns sanoi kaipaavansa Hooverin ehdotuksesta, mitä armeijoihin tulee, kolmijakoa. Hoover oli määritellyt osan kunkin maan armeijasta n.s. sisäiseksi poliisivoimaksi ja toisen osan kotimaiseksi puolustusvoimaksi,

mutta on muistettava, että toisin kuin Yhdysvalloilla on kaikilla Kansainliiton jäsenvaltioilla pakko ylläpitää sotavoimia vielä kolmatta tarkoitusta varten, nimittäin hyökkäyksen uhrin auttamiseksi hyökkääjää vastaan. Näin ollen tulisi varustusten supistusta suunniteltaessa ottaa huomioon myös kuinka paljon kullakin maalla on mahdollisia velvollisuuksia esiintyä Kansainliiton nimessä hyökkäyksen uhrin auttajana.

Tätä M. Feldmannsin esittämää näkökohtaa pidettiin sangen tärkeänä lisäperusteluna niiden maiden hyväksi, jotka eivät itse asiassa katso ainakaan sanottavasti voivansa olla mukana puolustusvoimien supistamisessa.

Benes lupasi ottaa tämän näkökohdan huomioon raporttiaan laatiessaan. Sen jälkeen hän selosti tarkemmin eri suunnitteluja budjettien rajoitusten kautta tavoiteltavaksi varustusten supistamiseksi. Hän mainitsi m.m. konferenssin johtopiireissä ehdotetun, että otettaisiin esim. viiden viime vuoden ajalta kunkin maan sotilasmenot laskuperustaksi, jotta saataisiin jonkinlainen normaalibudjetti ja tätä sitten supistettaisiin vissillä prosentilla.

Tämän selityksen johdosta huomautin, että menetelmää ei pitäisi soveltaa liiallisella tarkkuudella. Varsinkin n.s. uusilla mailla on ollut suuria vaikeuksia luoda nopeasti puolustuslaitoksensa täysin ajanmukaiselle kannalle ja sen vuoksi niillä voi vielä olla lähimpinä vuosina tarkeitä tehtäviä suoritettavana loppuun. Sitä paitsi olisi syytä suorittaa kaikki nämä budjettilaskelmat saman kultakanteen nojautuvan raha-yksikön pohjalla, koska eri maiden rahan arvo on viitenä viime vuotena vaihdellut paljon, vaikka budjeteissa näkyy vain kotimaisen rahan mukaan lasketut menoerät. Varsinkin sen jälkeen kuin hyvin-

kin monet maat ovat sanoutuneet irti kultakannasta, johon palaamisesta ei myöskään tulevaisuuteen nähden ole mitään lopullista tietoa, olisi kaiken kohtuuden nimessä, mikäli budjettien supistuksen kautta tullaan tavoittelemaan yleistä varustusten supistamista, laskettava kaikkien maiden sotilasmenot viime vuosina samaan kultakantaan nojautuvan metoodin mukaan.

Benes sanoi hyväksyvänsä tämänkin näkökohdan.

Useiden kyselyjen johdosta mitä hänellä oli tiedossaan Venäjän suhteen ilmoitti Benes, että toistaiseksi Ranska, Englanti ja Yhdysvallat neuvotteluissaan keskenään eivät olleet kimmittäneet mitään haamiota Venäjän varustuksiin ja niiden rajoittamisen perusteisiin. Tätä hän sanoi pitävänsä valitettavana, koska sen kautta Venäjälle mahdollisesti jäisi hyväkin tilaisuus itse tehdä tulevissa suurvaltain välisissä neuvotteluissa ehdotuksia.

Sen sijaan hän sanoi tietävänsä Saksan suunnitelmista seuraavaa :

On olemassa n.s. teoreettinen ohjelma, jonka mukaan Saksa suurin piirtein hyväksyy Hooverin ohjelman sellaisenaan. Mutta konferenssin päästessä niin pitkälle, että tullaan lopullisesti suunnittelemaan määrättyjä supistuksia ja rajoituksia, silloin Saksa tulee pitämään silmällä n.s. Gleichberechtigung-periaatetta. Jos tällöin osoittautuu, että konferenssi vastoin kaikkia odotuksia aikoo soveltaa kaikkiin muihin maihin samat rajoitusperiaatteet kuin Versailles'n sopimus soveltaa Saksaan, silloin Saksa katsoo käytännössä saavuttaneensa tasa-arvoisuuden. Jos taas, kuten luultavaa on, konferenssi ei mene näin pitkälle, silloin Saksa tulee vaatimaan itselleen oikeutta täydentää niitä varustuksia, joita Versailles'n

sopimus on rajoittanut suhteellisesti liikaa, sekä hankkia sellaista aseistusta, kuten tankkeja ja raskasta tykistöä, minkä mainittu sopimus on kieltänyt Saksalta.

Edelleen Benes kysyttäessä vastasi Hooverin ehdotuksen liitteenä olevan taulukon n.s. "vahvuuksista" olevan paremminkin keskustelun pohjana kuin valmiina ehdotuksena.

Suomeen tämä ehdotus vaikuttaisi seuraavasti :

Puolustusvoimiemme ilmoitettu suuruus on : armeijan vahvuus 33.445 miestä, laivaston 4.585, ilmavoimien 1.918, mikä tekee yhteensä 39.948 miestä. Tästä laskee amerikkalainen ehdotus n.s. poliisiarmeijaksi 7.818 miestä. Jaljelle jäävästä miesvahvuudesta, 32.130 miehestä, olisi vähennettävä kolmannes, eli 10.710 miestä, joten siis n.s. puolustusarmeijan vahvuudeksi tulisi 21.420 miestä, Kaiken kaikkiaan olisi siis miesvahvuutemme v.s. poliisiarmeijan kanssa 29.238 miestä. Palaan asiaan alempana.

Lopuksi Benes vielä ilmoitti konferenssin johdon edellyttävän, että sopimus tehdään sikäli "ikuiseksi", ettei sitä saisi sanoa irti, vaan että kaikki tarpeelliset muutokset tulisivat tehtäviksi määrä-aikaisten tarkistusten kautta.

Kuten tästä selostuksestani ilmenee, oli siis k.o. neuvottelutilaisuus paremminkin informatorista laatua kuin mikaan todellinen neuvottelukokous, jossa olisi päätetty jostain määrätystä yhteisestä esiintymisestä.

Näiden eri keskustelujen jälkeen on minulla nyt juuri ollut pitempi keskustelu kahdenkin eri henkilön kanssa, nimittäin Benes'n ja Yhdysvaltain valtuuskunnan jäsenen ministeri Wilsonin kanssa.

Benesiltä tahdoin ensinnäkin saada tietää miten hänen käsityksensä mukaan Venäjän naapurimaiden olisi parhaiten valvottava etujansa.

Hän sanoi antavansa vastauksensa täysin luottamuksellisesti ja sen nojalla voivansa neuvoa kaikkia näitä maita koettamaan mahdollisimman paljon yhteisvoimin valvoa etujansa, sillä tietysti on se vaara tarjolla, että Venäjä sen ja tois-

ten suurvaltain välillä piakkoin alkavissa neuvotteluissa koettaa saada sotketuksi pienempien naapurimaittensa puolustusnäkökohdat niin paljon kuin mahdollista.

Tämän johdosta kysyin häneltä onko konferenssin johdon taholla yleensä tai nyt Ranskan, Englannin ja Yhdysvaltain välisissä neuvotteluissa pidetty silmällä joi-takin mahdollisuuksia lisätä nykyisiä turvallisuustakeita. Erikoisesti halusin tietää mitä tultaisiin tekemään Ranskan ehdotukselle kansainvalisen sotavoiman luomisesta.

Hän vastasi nytkin täysin luottamuksellisesti, että kaikki ajatukset lisätakeiden hankkimisesta joko ranskalaisen tai jonkun muun ehdotuksen nojalla täytyy heittää kerta kaikkiaan sikseen. Saksa, Englanti ja Yhdysvallat ja todennäköisimmasti myös Italia ovat kaikkia sellaisia suunnitelmia vastaan ja näihin maihin yhtyvät lukuisat pienet maat. Näin ollen täytyy jokaisen maan, joka katsoo asemansa vaativan turvallisuustakeiden tehostamista, laskea nyt tekeillä olevaa sopimusta valmistettaessa mihin varustusten rajoittamiseen tai supistamiseen se puolestaan katsoo voivansa suostua. Sen jälkeen ei sille jää muuta turvallisuutta kuin mitä tämä uusi sopimus hyökkäyskykyisimpien valtioiden sotavoimien supistuksen kautta suo ja mitä Kansainliiton Peruskirja lupaa.

Huomautin tämän johdosta mitä hän oli sanonut Zaleskin luona tehtävän sopimuksen pysymisestä alati voimassa; sen mukaisesti siis tulisi myös jo valmis sopimus finanssiavusta, joka sopimus sinänsä merkitsi uuden turvallisuustakeen myöntämistä, aina pysymään voimassa.

Tämän huomautukseni Benes hyväksyi.

Käynnilläni ministeri Wilsonin luona tahto-in saada selvitystä kahteen kysymykseen.

Ensiksi tiedustelin häneltä, viittaamatta Benesin vakuutukseen, onko Hooverin ohjelman liitteena oleva tau-

lukko n.s. efektiiviestä kasitettava sinansa valmiiksi ehdotukseksi vai muodostiko se paremminkin yleisen neuvotteluperustan. Jalkimäiseen hän vastasi täysin myöntävästi. Hän huomautti, että Amerikan valtuuskunnan oli ollut mahdotonta ottaa kunkin maan miesvahvuuden perustaksi toisia numeroita kuin mitä maat itse olivat tiedottaneet konferenssille.

Tämän johdosta kysyin oliko perää kuulemissani huhuissa, että Yhdysvaltain valtuuskunta nyttemmin olisi taipuvainen jättämään 50.000 miestä pienemmät vahvuudet rajoitusten ja supistusten ulkopuolelle.

Ennen kuin Wilson halusi vastata kutsui hän neuvotteluihimme mukaan eraan valtuuskunnan jäsenistä. Tein heille kummallakin yksityiskohtaisesti selkoa mitä näkökohtia suomalaisen valtuuskunnan täytyi pitää silmällä ja minkä vuoksi siis olisi mitä tärkeintä, että samoin kuin 100.000 tonnia pienempiä laivastoja ei tultaisi jakamaan täysin määrättyihin kategorioihin, joille kullekin olisi vahvistettava maksimitonnistonsa, pitäisi myös jättää esim. juuri 50.000 miestä pienemmät efektiivit rajoitusten ulkopuolelle. Niin pienet armeijat, laivastot ja ilmavoimat yhteensä eivät itse asiassa voisi muodostaa kenellekään mitään todellista hyökkäysvaaraa.

Tähän vastasivat molemmat puhuttelemani henkilöt, että esittämäni näkökohdat ansaitsevat kaikkea harkintaa. Näin ensi kuulemalta he kuitenkin tahtoivat huomauttaa, että milloin oli useita pieniä maita toistensa naapureina, voisi kaikkien niiden efektiivien jättäminen entiselleen vuorostaan muodostaa yhtyneinä vaaran jollekulle muulle maalle ja sitä ei siis saataisi vuorostaan suosittamaan efektiivinsä supistamiseen. Toiseksi oli heidän mielestään laskettava käytännöllisesti miten tämän peri-

aatteen soveltaminen vaikuttaisi ennen kaikkea Etelä-Amerikan maihin, joilla ei ole yleensä 50.000 miestä suurempia puolustusvoimia. Voitaisiin siis helposti joutua siihen, että jos rajaksi asetetaan 50.000 miestä, varustusten supistaminen ei tulisikaan ulotetuksi millään tehokkaalla tavalla Etelä-Amerikkaan.

Ministeri Wilson lupasi antaa Amerikan valtuuskunnan sotilaallisten asiantuntijain tehtäväksi laatia tarkkoja laskelmia mikä efektiivien alin raja, jota pienempi puolustusvoimia ei lainkaan olisi pakko supistaa, osoittautuisi oikeimmaksi.

Toinen kysymykseni koski sitä miten Amerikan valtuuskunta oli ajatellut niiden aseellisten voimien kohdaloksi, jotka eivät ole lainkaan luetellut k.o. taulukossa. Suomen kannalta, sanoin, oli kysymys ennen kaikkea tärkeä sen vuoksi, että taulukosta oli jätetty pois Venäjän koko miliisiarmeija y.m. n. s. vapaaehtoiset sotilaalliset järjestöt.

Wilson vastasi Amerikan valtuuskunnan nyttemmin ottaneen tutkittavakseen fascistiarmeijan, Saksan Schupojoukot ja saksalaiset vapaaehtoiset sotilaalliset järjestöt. Mutta Venäjän miliisiarmeijaan ei vielä oltu ehditty. Tällaisten tosiasiallisten sotilaallisten voimien tulevaa supistamista oli toistaiseksi suunniteltu monella eri tavalla, mutta mitään lopullista ohjelmaa ei vielä oltu löydetty. Hän mainitsi kuitenkin ajattelun, että, niiden vahvuuden rajoituksen lisäksi, niiltä olisi kiellettävä oikeus saada pitää tykistöä ja että ne eivät saisi muuta kuin korkeintaan komppanioittain tapahtuvaa harjoitusta, joten ne eivät kelpaisi hyökkäys- vaan ainoastaan puolustussotaan. Mutta suurimpana vaikeutena on oikean metodin löytäminen.)

sillä k.o. sotilaalliset järjestöt kuuluvat luonteeltaan kovin läheisesti n.s. harjoitettujen reserveihin, joiden supistamisen suhteen taas, kuten tietty, ei ole päästy minkäänlaiseen yksimielisyyteen.

Näinä päivinä ovat Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltain väliset neuvottelut alkamassa uudelleen. Mihintuloksiin ne johtavat viikon kuluessa, nähdään kun Yleiskomissioni kokoontuu heinäkuun 7 p:nä.

Genèvessa, kesäkuun 28 p:nä 1932.

Haut.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 31

ASIA: _____

Genevenä olevan lähetystön rap. no 17.

Ministeri Holsti.

8/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 572.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28 / 29 / 1932		
14/2-32	No	L.N.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
S	C 31	

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

heinäkuun 8 p. 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 17, joka sisältää :

Tuleva kansainvälinen taloudellinen konferenssi.
siv.1-3.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. Yrjö - Koskinen,

H e l s i n k i.

..... G E N E V E ..... S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 17. ....

..... Genève ..... ssa 8 p:nä heinä kuuta 1932.

Asia: Tuleva kansainvälinen .....
..... taloudellinen konferenssi.
.....

Eräissä edellisissä raporteissani olen selostanut miten Genèvessä on katsottu mitä välttämättömimmäksi, että ennen vuoden loppua kutsuttaisiin koolle uusi kansainvälinen taloudellinen konferenssi. On kuvaavaa, että Yhdysvaltain kongressi puolestaan jo on myöntänyt määrärahan Yhdysvaltain osanottoa varten tähän konferenssiin jo ennen kuin konferenssin kokoontuminen on virallisesti päätetty.

Kuten tietty, on katsottu konferenssin kokoonkutsumisen ainakin alustavasti kuuluvan Lausannen konferenssin tehtäviin. Käydessäni Lausannessa viime maanantaina sain tietää, että k.o. konferenssiasia oli vielä kokonaan auki. Paikasta missä konferenssi kokoontuisi, oli konferenssin tärkeimpien edustajien kesken keskusteltu vain sen verran, että ajettiin pitää entistä varmempana Genèveä kokouspaikkana, vaikka tosin Englanti edelleen lienee halukas koettamaan saada konferenssia Lontooseen, koska muka Genèvessä ei ole tilaa tälle konferenssille rinnan varustusten supistamiskonferenssin kanssa.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- .....
.....
.....
- 1) Tavallinen.
  - 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
  - 3) Ei tiedoituksiin.
  - 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

Lausannen konferenssin odotettiin päättyvän eilen illalla, jotta Ramsay MacDonald olisi voinut tänään lähteä takaisin Lontooseen. Mutta mikäli lordi Londonderry minulle kertoi eilen, ovat toiveet Lausannen konferenssin päättymisestä edes tänään jääneet verrattain vähäisiksi. En sen vuoksi voi tämän raportin laatimisen hetkellä antaa lopullisia tietoja miten Lausannen konferenssi on päättänyt tulevan kansainvälisen taloudellisen konferenssin kokoontumisen paikasta ja ajasta.

Tällä välin olen keskustellut pitkältä Sihteeristön finanssiosaston päällikön, Mr. Lovedayn kanssa asiasta. Hän sanoi pitävänsä aivan itsestään selvänä, että k.o. konferenssi tulee olosuhteiden pakosta sekä ekonomiseksi, että finanssikonferenssiksi. Vaikka jotkut suurvallat, lähinnä ehkä Yhdysvallat tahtoisivatkin antaa konferenssille pää-asiassa finanssikonferenssin leiman, joutuu konferenssi sittenkin käsittelemään ainakin yhä paljon ekonomista luonnetta olevia problemeja.

Kysymykseeni, tuleeko Kansainliitto suoranaisesti ottamaan konferenssin hoitoonsa hän vastasi myöntävästi. Hänen käsityksensä mukaan ei Lausannen konferenssi vähällä voi syrjäyttää Kansainliittoa, vaan tulee ensi syyskuun Yleis kokous käsittelemään asiaa myöntäen tarpeelliset varat ja jättäen Neuvoston tehtäväksi kutsua konferenssi koolle joko Genèveen, tai vaihtoehtoisesti johonkin muuhun pääkaupunkiin, esim. Lontooseen.

Kysyin edelleen onko luultavaa, että konferenssista tulisi täysin kansainvälinen. Mr. Loveday vastasi pitävänsä luultavimpana, että konferenssiin kutsutaan kaikki Euroopan maat, sekä tärkeimmät Europan ulkopuolella olevista maista.

Mitä konferenssin valmistukseen tulee, sanoi hän puolestaan toivovansa, että mahdollisimman pian asetettaisiin

kaksi eksperttikomiteaa, toinen ekonomisia ja toinen finanssikysymyksiä varten. Kenen aloitteesta komiteat määrättäisiin, oli vielä vaikea sanoa, mutta Neuvosto ennättäisi sen kyllä vielä tehdä niin pian kuin Lausannen konferenssi on kääntynyt asiassa Kansainliiton puoleen ja Neuvosto voidaan kutsua koolle minä hetkenä tahansa niin kauan kuin varustusten supistamiskonferenssi istuu.

Sitä vastoin sanoi Mr. Loveday epäilevänsä, että konferenssi ennättäisi kokoontua jo lokakuulla.

Kysymykseeni olisiko suotavaa, että konferenssiin kutsuttavat maat lähettäisivät yhtä suuria valtuuskuntia kuin v.v. 1927 ja 1930 konferensseihin vastasi hän paremminkin epävästi. Esim. Suomen suhteen hän sanoi suoraan pitävänsä täysin riittävänä, jos, kuten hänen sanansa kuuluivat, Suomen setelipankki lähettäisi oman edustajansa ja Hallitus puolestaan kaupallisen edustajan.

Kysymykseeni olisiko syytä, että kukin konferenssiin kutsuttava maa valmistaisi konferenssia varten omat erikois-memoranduminsa, vai olisiko parempi, että valtuutetut saapuisivat käsittelemään Kansainliiton toimenpiteistä valmistettavia ohjelmaehdotuksia ja vasta senjälkeen määräisivät kantansa, hän vastasi pitävänsä edellistä menettelyä parempana. Olen tahtonut saattaa tämän Ministeriön tietoon, jotta Ministerio voisi mahdollisimman pian ryhtyä toimenpiteisiin memorandumien laatimiseksi Suomen finanssi- ja ekonomisesta tilasta, sekä niiden nojalla ohjeiden valmistamiseksi suomalaiselle valtuuskunnelle.

Genèvessä, heinäkuun 8 p. 1932.

Kaivuo.

Jatkoa heinäkuun 9 p:nä.

Senjälkeen kuin tämän raportin edellinen osa oli kirjoitettu eilen saapui Lausannesta tieto, että asianomaiset valtuuskunnat olivat päässeet lopulliseen yksimielisyyteen ja että tänään aamupäivällä tultaisiin allekirjoittamaan lopulliset päätökset, niihin sisältyen myös päätös tulevasta taloudellisesta konferenssista.

Tiedustellessani tänään Sihteeristöstä oliko jo sinne saapunut tarkempia tietoja k.o. päätöksestä, vastattiin minulle, että asia tulee esille Neuvostossa vasta ensi viikolla ja että Sihteeristö saanee kaikki tarpeelliset asiakirjat Lausannesta aikaisintaan ensi maanantaina t.k. 11 p:nä. Koska seuraavana päivänä lähden lomalle, tulee lähetystösihteerin Hjeltin asiainhoitajana toimittamaan Ministeriölle kaikki tarpeelliset asiakirjat sekä Lausannen konferenssin, että Neuvoston päätöksistä.

Tiedustellessani erikseen Sihteeristöstä pitävätkö minulle sieltä annetut ennakkotiedot edelleen paikkansa, vastattiin niin olevan asian laita.

Genèveissä, heinäkuun 9 p:nä 1932.

Ruusuhaara

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Geneivessä olevan Lähetystön rap. no 18.

(P. Heijelt.)

28/7 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 614.

28

p:nä heinäkuuta 1932.		
29/295/ae. 1. 32		
2/8.32	9	L.II
TEMA		ADIA
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genèven lähetystön raporttia N:o
18, joka sisältää:

Sveitsin Valaliiton lainakassa. siv.1-5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

P. Nyberg

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 18.

Geneve ..... ssa 28 p:nä heinä kuuta 1932.

LKKO: 29/295/20.1.32		
2/8.32	10	111
YHTEÄ		ASIA
5	Col.	

Asia: Sveitsin Valaliiton laina-
kassa.

Vallitseva pulakausi alkaa yhä voimakkaammin vaikuttaa myöskin Sveitsin aikaisemmin niin varmassa asemassa oleviin rahalaitoksiin. Maan pienemmistä pankeista on jo moni ollut pakkoitettu sulkemaan ovensa, kun sekä kotimaiset että ulkomaiset saatatavat ovat "jäätäneet kiinni", kuten nykyään sanotaan. Vuosien 1925-28 kultakausi etenkin matkailijaliikenteen alalla aiheutti Sveitsissä huiman rakentamis- ja perustamisvimman. Vanhat vankat hotelliyhtiöt laajensivat ja ajanmukaistuttivat rakennuksensa ja laitoksensa ja uusia yrityksiä perustettiin vanhempien kilpailijoiksi.

Tähän kaikkeen tarvittiin tietysti paljon lainavaroja, eivätkä sveitsiläiset pankit, etenkin pienemmät, varmoina hyvis- tä voitoista osoittautuneet kovinkaan kitsaiksi lainojen myöntä- misessä.

Pulakausi on monella eri tavalla vaikuttanut matkai- lijaliikenteen alituisen heikkenemiseen. Varojen puute, Sveitsin korkea hintataso ja eräitten maitten (etenkin Saksan) suoranai- sesti maastalähtöä rajoittavat toimenpiteet ovat aikaansaaneet sen, että Sveitsin matkailukeskukset ovat joko osaksi aivan tyhjät, joko saavat tyytyä vähäiseen, säästeliääseen ja suurelta osal-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

2) Tavallinen ja lisäksi Valtiovarainministeriölle.

taan kotimaiseen vierasmäärään. Luonnollisesti ovat etenkin ne yritykset, jotka äskettäin ovat turvautuneet varojen lainaamiseen, nyt joutuneet suuriin vaikeuksiin korkojen ja kuoletusten suorittamisessa. Eivätkä luottoa antaneet pankitkaan suuresti hyödy takavarikoimalla tällaisten yritysten maalliset omaisuudet, koska niitä ei nykyhetkenä millään saa muutetuksi rahaksi.

Tämän takia ovatkin monet pienemmät pankit vuorostaan joutuneet vaikeuksiin, eivätkä ole voineet täyttää sitoumuksiaan.

Välttääkseen nyt paniikin syntymistä, jos esim. kiertävien huhujen perusteella jonkun pankin tallettajat äkkiä vaatisivat takaisin rahansa, on Sveitsissä jo jonkun aikaa pohditettu Valaliiton valvonnanalaisen lainakassan perustamista, joka tarpeen tullen voisi pankkeja y.m. avustaa. Liittoneuvosto tekikin viimekuluneen kesäkuun 24 p:nä esityksen ehdotuksineen Sveitsin molemmille kansanedustustoille (National- und Ständerat) ja kulu- van kuun 6 - 7 p:nä hyväksyivät nämä p.a. lainakassan perus- säännön, jonka voimaansaattaminen uskottiin Liittoneuvostolle.

Lainakassan perustamisesta onkin nyttemmin Liittoneuvos- ton t.k. 20 p:nä voimaanastuneella asetuksella säädetty suurin piirtein seuraavaa:

Perustetaan Valaliiton lainakassa antamaan lainoja pan- tattuina takeita vastaan Sveitsissä oleville liikeyrityksille.

Kassan pääkonttori on Bernissä ja voi se avata tarpeen tullen haarakonttoreja muuallakin Sveitsissä.

Kassa on vapautettu kaikista kunnallis- ja kantonive- roista.

Kassan varat saadaan aluksi 100 miljoonan Svfr:in luo- tolla, josta Sveitsin pankit ja muutkin halukkaat yritykset itse laatimansa jakoperustelun mukaisesti asettavat käytettäväksi 25 milj. ja Valaliitto 75 milj. Yllämainitut 25 milj. voidaan joko maksaa kassalle tahi vain taata.

Valaliitto on edesvastuussa niistä mahdollisista kassan sitoumuksista, jotka ylittävät 100 milj.

Kassa saa käyttövaroja diskonteeraamalla edelleen lainaajien sille takuiksi antamat vekselit. Se voi myydä korkoa kantavia kassamaksuosoituksia, joitten voimassaoloaika ei saa ylittää 5 vuotta.

Kassa myöntää lainoja 1 - 3 kuukauden ajaksi seuraavia takuita vastaan:

- 1) Valaliiton ja sveitsiläisten rautateitten, kanttoonien ja kuntien obligatiot ja pankkien sitoumukset, joiden panttiarvo laskeaan 80 %:ksi päivän pörssinoteerausarvosta,
- 2) sveitsiläisten pankkien, yksityisten rautatieyhtiöitten ja teollisuusyritysten pörsissä noteeratut obligatiot, arvo 70 %,
- 3) kassaobligatiot ja pankki- sekä säästökassatalletuskirjat, arvo 70 % nimellisarvosta,
- 4) hypoteekkilainakirjat, mikäli tarjoavat täyttä varmuutta, arvo 60 %,
- 5) Sveitsin pörsseissä noteeratut osakkeet aina 50 %:iin noteeratusta arvosta, mutta ei missään tapauksessa enemmästä kuin nimellisarvo.
- 6) muut Sveitsissä olevien henkilöiden tai liikkeitten sitoumukset (vekselit, osakkeet, obligatiot y.m.) aina 50 %:iin,
- 7) ulkomaalaiset valtion-, kuntien, rautateitten ja varmojen teollisuusyritysten pörsseissä noteeratut obligatiot, 50 %:iin päivänkurssista,
- 8) ulkomaalaisten henkilöiden ja liikkeitten sitoumukset, 40 %:iin,
- 9) henkivakuutuskirjat, Sveitsissä toimimaan oikeutetuissa vakuutusyhtiöissä, 80 % ostoarvosta,
- 10) raaka-aineet, puoli- tai kokonaan valmiit teollisuustuotteet, jotka eivät säilyttämisestä kärsi, 50 % tarkan arvion määräämistä kokonaisarvosta.

Kassan johtokunta päättää laina-anomusten hyväksymisen tai hylkäämisen tarvitsematta ilmoittaa syitä hylkäämiseen. Lainanhakijoitten tulee johtokunnalle antaa kaikki tarvittavat tiedot liiketilanteestaan y.m. ja heille voidaan asettaa ehdoksi toiminnassa varteenotettavia parannuksia ja menojen vähentämistä.

Kassan myöntämät lainamäärät eivät saa ylittää yhteensä 200 milj. Svfr.

Arvopaperien ja tavarain panttaamisesta on annettu yksityiskohtaiset erikoisohjeet.

Jos panttien arvo vähenee, pyydetään lainansaajaa joko antamaan lisäpantteja tahi takaisinmaksamaan osan velastaan.

Jollei lainansaaja näin tee, ilmoitetaan hänelle, että pantit tullaan muuttamaan rahaksi, ja ellei hän sittenkään ryhdy mihinkään toimenpiteisiin, myydään pantit kassan toimesta. Samaten tehdään, jos lainansaaja ei ajoissa suorita takaisin maksujaan. Silloinkin kun lainansaaja on julistettu vararikoon, saa kassa, riippumatta muista pesän rahaksimuutto- ja jakotoimenpiteistä, myydä sen hallussa olevat pantit.

Kassa saa itse ostaa pantit takaisin vain yleisessä huutokaupassa, ellei niitä noteerata markkinoilla tai pörsseissä. Kassan hallintoneuvosto määrää lainoista nostettavan koron, ottaen huomioon rahamarkkinoiden tilanteen ja panttien luonteen.

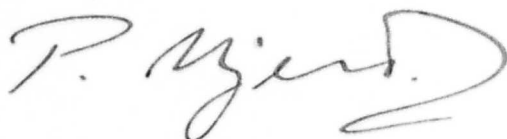
Kassan hallintoneuvoston muodostaa 9 - 11 Liittoneuvoston nimittämää jäsentä, edustaen maan talouselämän eri aloja. Tämä hallintoneuvosto on lainakassan johdon korkein elin. Se kokoontuu milloin tarve vaatii, mutta voi poikkeuksellisesti tehdä päätöksensä (yksink. enemmistöllä) kirjeenvaihtoonkin turvautuen. Se päättää kaikki lainanannot, ja voi kutsua avukseen asiantuntijoita. Juoksevat asiat hoitaa johtokunta (Comité d'administration), joka myöskin valmistaa hallintoneuvostolle esitettävät asiat.

Kassan ensimmäinen tilinpäätös tehdään kuluvan vuoden viimeisenä päivänä. Senjälkeen kuin kaikki kassan hallinnolliset menot ovat voitosta vähennetetyt, siirretään jäännös vararahaan, jonka tarkoituksena on peittää kassan mahdolliset tappiot. Liittoneuvosto hyväksyy hallintoneuvoston laatimat tilit ja antaa viimeainitulle tilinpäätös.

Heti, kun taloudellinen tilanne sallii, ehdottaa Liittoneuvosto Sveitsin kansanedustoille kassan lakkauttamisen. Mikäli yrityksestä on koitunut voittoa, jaetaan se siten, että kassaan osallistuneet pankit ja yritykset saavat neljänneksen ja Valaliitto kolme neljänestä.

Rahavarain departementti määrää päivän, jolloin kassa alkaa toimintansa.

Genèvessä, 28 p:nä heinäkuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 19.

V.a. Asiamiehittäjä Hjelt.

2/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 620.

2 p:nä elokuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
30/295 Val. 1932		
8/8. 32	9	111
5	031	ACIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o
19, joka sisältää:

Sveitsin talouselämästä. siv. 1-4-

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

V.a. Asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Genève ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 19.

Genève ..... ssa 2 p:nä elo kuuta 1932.

30/295 h.c. 1932		
8/8.32		Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	031.	

Asia: Sveitsin talouselämästä.

Jo viime vuoden lopulla olen kertomuksissani Ministeriölle maininnut niistä vaikeuksista, joita Sveitsi jäykällä hinta- ja valuuttapolitiikallaan tuottaa itselleen ulkomaankauppansa y.m. liiketoiminnan alalla. Taloudellisen maailmanpulan eri maille asettamat itsepuolustusvaatimukset käsitetään täällä tavalla, joka suuresti poikkeaa muitten maitten pyrkimyksistä selvitä tilanteesta. Sveitsi nimittäin tekee kyläkin voitavansa estääkseen ulkomaisten tuotteitten tulvaimista maahan, mutta sitävastoin se ei ole pystynyt suuresitikaan mukautumaan niihin vaatimuksiin, joita nykyään asetetaan sen omien tuotteitten viennille.

Vuoden 1930 tuontiylijäämä vastasi arvoltaan 802 miljoonaa Svfr. (Toisten tietojen mukaan 897 milj.) Vienti vastasi 68,6% tuonnista. V. 1931 olivat vastaavat luvut 902,4 milj. ja 59,9%. Kuluvan vuoden tilasto osoittaa vuoden ensimmäiseltä puoliskolta 489,2 milj. tuontiylijäämää ja vienti oli vain 45,9% tuonnista.

Parhaimman kuvan koko ulkomaankauppavaihdon ja viennin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

siihen verrattuna suhteettomasta supistumisesta saamme seuraavasta vv. 1930,-31 ja -32 6 ensimmäisen kuukauden tuonti- ja vientimääriä osoittavasta taulukosta.

Vuosi	Tuonti tammik.-kesäk. milj. fr.	Vienti tammik.-kesäk. milj. fr.	Vienti %:ssa tuonnista
1930	1,268,9	922,4	73,2%
1931	1,108,8	709,8	63,9%
1932	905,7	416,5	45,9%.

Syynä tähän suhteettomuuteen on tietysti osaksi ostokyvyn ja -halun väheneminen sveitsiläisiä tuotteita ostavissa maissa, mutta ennen kaikkea siinä, että sveitsiläiset tuotteet eivät ole voineet seurata nykyistä hintojen romahdusta. Sveitsissä ei olla vielä pitkällekkään päästy esim. palkkojen alentamisessa ja kaikki tähän tähtäävät yritykset ovat kohdanneet mitä jyrkintä vastarintaa. Tämän johdosta eivät myöskään elinkustannuksetkaan ole alentuneet samassa määrässä kuin muissa maissa.

Elinkustannusindeksi (kesäkuu 1914 = 100) oli v. 1930 kesäkuussa 158, v. 1931 vastaavasti 150 ja kuluvana vuonna 138. Osaksi vaikuttavat tietysti tähän vähäiseen alenemiseen koroitettut tullit, mutta vielä suuremmassa määrässä luonnontalon erotus tukkuhintain ja vähittäishintain välillä. Sveitsissä on esim. kilpailevia kaupallisia yrityksiä n. 2 kertaa enemmän kuin mitä tarve vaatii. Nämä ovat järjestyneet keskenään siten, että vapaan kilpailun kautta ei voida alen-
taa hintoja, vaan täytyy tästä aina tehdä yhteinen päätös. Ostokyvyn ja asiakasmäärän vähetessä koetetaan siis suurem-
malla voitolla taata yrityksille toimeentulo. Jos tukkuhinta-
indeksille v. 1914 kesäkuussa lasketaan arvoksi 100, niin
ovat vastaavat luvut v:lle 1930 - 126, v:lle 1931 - 110 ja

v:lle 1932 - 94. Räikeämpää kuvaa taloudellisesti epäterveellisestä vähittäiskauppajärjestelmästä tuskin voi pyytää.

Aikomukseni ei ole tässä yhteydessä lähemmin puuttua Sveitsin kapitaalipolitiikkaan, koska siitä on tällä hetkellä vaikeata saada luotettavia tilastollisia tietoja. Kahdeksan kuukauden aikana ovat Sveitsin kansallispankin kultavarastot kasvaneet (23. XI. 31. - 23. 7. 32.) 2,200,8 miljoonasta frangista 2,693,0 miljoonaan. Tälläväläin on liikkeelläoleva setelimäärä noussut vain 1,413,8 miljoonasta 1,518,9 miljoonaan, mutta lyhytaikaisten korottomien sitoumusten määrä on noussut 1,002,6 miljoonasta 1,234,1 miljoonaan. Kapitaalia on siis virrannut maahan hieman vaille $\frac{1}{2}$ miljaardia. Tästä "kuolleesta" kapitaalista ei koidu maalle suurtakaan hyötyä, koska se ei tuota korkoa, eikä Sveitsissä vielääkään ilmene mitään suurempaa halua lainata rahaa ulkomaille, ei etenkään nykyisenä epävarmana aikana. Seurauksena onkin, että yksityispankit ovat alentaneet juoksevan tilinsä koron $\frac{1}{2}$ %:iin ja nyt huhuillaan jo koron kokonaan poistamisesta, joten juoksevalle tilille tallettaja vain joutuisi maksamaan pankille tämän hoitomenot. Sveitsin kansallispankin diskontto on ylläpidetty 2 %:ssa, mutta rahaa voi saada $1\frac{1}{2}$ %:lla. Ensiluokkaisten hypoteekkien korko on alennettu $4\frac{1}{2}$ %:iin.

Matkustaja- ja matkailuliikenne on huimaavasti vähentynyt kuluvana vuonna edellisiin verrattuna. Hotellien antamien tietojen mukaan olisi tämä vähennys viime kesäkuussa ylittänyt 40 % vuoteen 1930 verrattuna. Keskimäärin oli tällöin, huolimatta kesäkaudesta vain n. 23-24 % tarjolla olevasta huonemäärästä vuokrattu hotellivieraille, mutta tämä prosenttimäärä alense 19 %:iin, jos otetaan huomioon myöskin suljetut hotellit ja matkustajakodit.

Sveitsin kauppapolitiikka suuntautuu nykyään yhä selvemmin kontingenttisysteemiä kohti ja eri maitten kanssa on käyty ja käydään neuvotteluja kontingenttien määräämisestä. Tästä on kuitenkin jo aikaisemmin toisessa (Suomen selluloosavientiä koskevassa) yhteydessä kirjoitettu Ministeriölle, joten en siihen nyt puutu sen pitemmin.

Lopuksi mainittakoon, että useat sveitsiläiset ja ranskalaiset kauppakamarit äskettäin ovat hyväksyneet julkilausuman, jossa huomautetaan siitä tosiseikasta, ettei talouspulaa ole saatu helpottumaan eri hallitusten nykyisillä toimenpiteillä, jotka vain pienentävät kansainvälistä kauppavaihtoa. Tämän kauppavaihdon ylläpitämien ja kehittäminen on elinkysymys kaikille maille. Eri maitten suojelupolitiikalla ei ratkaista nykyistä pulaa. Sentakia kehoitetaan Ranskan ja Sveitsin viranomaisia tutkimaan mahdollisuutta yhtyä Belgian, Hollannin ja Luxemburgin tullisopimukseen, joka parafoitiin (sittemmin allekirjoitettu) Lausannessa (Ouchy'ssa) viime kesäkuun 18 p:nä.

Genèvessä, elokuun 2 p:nä 1932.

P. Njir

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Geneivessä olevan lähelyksen raportti no 20.

Os. Asianhoitaja Bjeld.

8/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o.636.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

8 p:nä elokuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/295/act. i. 32		
13/8-32		UL
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 20, joka sisältää:

Koollekutsuttava talous- ja raha-asiainkonferenssi. siv. 1-37

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

P. Yrjö-Koskinen
V.a. Asiahoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Vaki: 84.

Salainen.

Geneève SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 20.

Geneève ssa 8 p:nä elo kuuta 19 32.

ULKOASIA		
52 31/295 h. i. 82		
12/9.32	60	LIIK
RYHMÄ	LUOKA	ADIA
5	C81.	

Asia: Koollekutsuttava talous- ja raha-asiainkonferenssi.

Kirjeessäni n:o 618, viimekuluneen heinäkuun 29 p:ltä, kerroin Ministeriölle mitä Sihteeristössä tiedettiin yllämainitun konferenssin valmistustöistä y.m. Vaikkakin konferenssin tulee koollekutsumaan Kansainliiton Neuvosto, tuntuu selvästi siltä, kuin suoritettaisiin sen valmistustyöt pääasiallisesti Kansainliiton "ulkopuolella". Tämä onkin luonnollista, kun ottaa huomioon, että tulevassa konferenssissa tärkeimpänä päätekijänä voidaan pitää Amerikan Yhdysvaltoja, jotka velanantajamaana tulevat esiintymään koko muuta maailmaa ja lähinnä Eurooppaa vastaan.

Geneève ei näinollen olekaan oikea paikka, josta voitaisiin antaa suoranaisia uutistietoja konferenssia koskevien kysymysten kehityksestä ja vaiheista. Täällä täytyy tyytyä siihen mitä saapuneista tiedoista yleensä ajatellaan ja mitenkä ne täällä tulkitaan.

Joku aika sitten herätti senaattori Borah'in puhe sotavelkakysymyksestä mitä suurinta mielenkiintoa ja tyydytystä maailmassa. Sitä pidettiin selvänä merkinä siitä, että Yhdysvalloissa yhä enemmän ja enemmän alettiin tajuta, etteivät Euroopan maat voineet suorittaa takaisin sotavelkojaan senjälkeen kuin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

oli todettu Saksan maksukyvyttömyys. Jotta kansainvälinen kauppavaihto ja koko maailman talouselämä uudelleen saataisiin elpymään, olisivat nuo vanhat sodanaikaiset "jarrut" tuhottavat ja kansojen hyvinvointi tehtävä riippuvaiseksi vapaan työn ja kaupan tuloksista.

Masentavan vaikutuksen teki sentakia uutinen niistä varaumista, jotka Yhdysvallat asettivat osanotolleen tulevaa konferenssia valmistavan asiantuntijakomission töihin. Yhdysvaltan ilmoittivat, ettäivät ne halunneet sotavelkoja eikä tariffikysymyksiä koskevien asioiden esilleottamista konferenssissa.

Tätä seikkaa on tulkittu kahdella eri tavalla. Ensimmäisen mukaisesti haluaisivat Yhdysvallat, että konferenssi automaattisesti joutuisi käsittelemään vain sellaisia kysymyksiä, joitten suhteen nykyään on mahdollista päästä käytännöllisiin tuloksiin, toisin sanoen vain raha-asiat. (Viittaa hra Baumont' in lausuman ajatukseen, kirje n:o 618). Onhan itsestään selvää, että tariffikysymysten syrjäyttäminen kokonaan tekisi illusooriseksi toivoa päästä tuloksiin taloudellisella alalla. Myöhemmin kutsuttaisiin sitten koolle toinen konferenssi pohtimaan taloudellisia kysymyksiä mahdollisimman laajalla pohjalla.

Toisen tulkintatavan mukaisesti olisi Yhdysvaltain asettamien varaumien päämääränä painostaa jo alustavasti lähinnä Europan suurvaltojen kantaa eräitten muitten tärkeitten kysymysten suhteen siten, että, kun konferenssi kerran kokoontuu, Yhdysvallatkin voisivat suostua talousasiain käsittelyyn kaikessa laajuudessaan.

Yhdysvallat ovat antaneet maailman tietää, että löytyy todellakin mahdollisuus järjestää sotavelkakysymys, mutta määrätyillä ehdoilla. Varustusten supistamiskonferenssi ei toiseltaiseksi ole päässyt huomattavimpiin tuloksiin, mutta toiselta puolen se vielä tulee jatkamaan töitään ja voi silloin hyvällä tahdolla aikaansaada suuriakin tuloksia.

Ellei varustuksiin tuhlattaisi nykyisiä huimaavia summia, niin voitaisiin vastaavilla summilla helposti maksaa sotavelat. Toiselta puolen aikaansaavat suuret varustukset epäluottamusta eri maitten välillä ja tämä vaikuttaa epäedullisesti kansainväliseen kauppavaihtoon.

Koska kuitenkin näitä asioita ei yksinkertaisesti voida siten ratkaista, että esim. velallismaat pakotettaisiin sotavarustuksiin aijotuista varoista maksamaan velkojaan, niin haluavat Yhdysvallat toisella tavalla saada korvausta velkojen mahdollisella pyyhkimisellä menettämistään summissa. Ne asettavat siis vastakkain sotavelkakysymyksen ja varustusten supistamisen. Toisin sanoen Yhdysvallat ovat valmiit neuvottelemaan myönteellisesti sotavelkakysymyksen uudelleen järjestämisestä, mutta sillä nimenomaisella ehdolla, että suurvallat suostuvat varustusten supistamiseen. Tällä eivät Yhdysvallat saisi korvausta ainakaan omien varustustensa supistamismahdollisuuksien kautta, vaan myöskin maailmankaupan ja taloudellisen elämän elpymisen, eri maitten välisen luottamuksen kasvamisen ja ostokyvyn suurenemisen kautta. Yhdysvallat toisin sanoen viisaan liikemiehen tavoin ajatellen haluaisivat mieluummin avata uuden, hyvillä edellytyksillä toimivan liikeyrityksen kuin turvautua vanhaan, kituvaa olemassaoloa viettävään ja epävarmoin saataviin nojautuvaan yritykseen.

Jos todellakin tämä on Yhdysvaltain valtiomiesten kanta, niin on myönnettävä, että se on radikaalisen terve. Tuleeko tämä kanta voittamaan europalaisen vastarinnan, sen näyttäköön tulevaisuus. Tuntuu siltä kuin olisi taistelu tällä "rintamalla" jo täydessä käynnissä ja sen tuloksista riippuu niinhyvin varustusten supistamis- kuin tulevan talouskonferenssin kohtalo.

Genèvessä, 8 p:nä elokuuta 1932.

P. Nyman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Genevessä olevan lähetystön rap. no 21.

Ministeri Holsti.

25/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 666.

25 p:nä elokuuta 1932.		
32/295 h. 10 87		
3/9.32	2	111
5	031	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 21, joka sisältää:

Kauppariittisten etujemme valvominen ulkomail-
la siv. 1-17.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuhikainen

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 21.

Geneve ..... ssa 23 p:nä ..... elo kuuta 19 32.

32/295/ale. is 32		
3/9.32	2	11
AFRICA	AMERICA	ASIA
5	E 31	

Asia: Kauppapoliittisten etujemme
valvominen ulkomailla.

Otsakeasiasta olen viimeisinä vuosina lähettänyt Ministeriölle useitakin raportteja, mutta viimeksi käsiini tullut "Suomen Ulkomaankauppa", vihko n:o 30 - 31 t.k. 15 pltä antaa etsimättömän aiheen palata asiaan uudelleen. Kun sitäpaitsi olen näinä päivinä uusissa neuvotteluissa Sveitsin hallituksen kanssa vientimme turvaamisen mahdollisuuksista tähän maahan, on sitäkin suurempi syy kajota k.o. asiaan vielä kerran.

"Suomen Ulkomaankaupan" mainitussa numerossa on ensimmäisenä kirjoituksena lähetystöneuvos T. Snellmanin laatima artikkeli nimeltä "Kysymys kotimaisten toimimien ulkomaanedustajien rekisteröimisestä". Lähetystöneuvos Snellman valittaa siitä, että ulkomainen edustuksemme ei ole tietoinen niistä toimimista ja henkilöistä, jotka edustavat suomalaisia vientiliikkeitä ulkomailla. Tästä on aina koitunut lähetystöllemme ja konsulaateillemme moninaisia vaikeuksia. Sen johdosta hän ehdoittaa seuraavaa:

Harkitessaan tätä asiaa on Lähetystö ajatellut sitä mah-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

dollisuutta, että Vientiyhdistys rupeaisi tästä lähin säännöllisesti evästämään lähetystöjä ja konsulinvirastoja k.o. tiedoilla, joten lähetystöt voisivat ruveta pitämään rekisteriäkin suomalaisten toiminimien edustajista ulkomailla. Näissä asioissa kaivattaisiin läheistä vuorovaikutusta Vientiyhdistyksen ja lähetystöjen ynnä konsulinvirastojen välillä.

Omasta puolestaan "Suomen Ulkomaankaupan" toimitus kannattaa lähetystöneuvos Snellmanin ehdotusta. Siitä päättäen voitaneen siis odottaa, että asiassa saadaan tarpeellinen parannus aikaan.

Mutta tässä yhteydessä on syytä vielä kerran palata aikaisemmin esittämiini näkökohtiin mitä yleensä vientimme ulkomaiseen edustukseen tulee, tällöin ottaen huomioon myös mitä lähetystömme ja konsulaarinen edustuksemme voisivat tehdä vientitietujemme valvomiseksi.

Kun k.o. aikakauslehti "Suomen Ulkomaankauppa" alkoi ilmestyä v. 1929, lähetti Ministeriö lähetystöille ja konsulaateille kiertokirjeen päivätty maaliskuun 5 p. 1929, jossa kiertokirjeessä ja sen mukana seuranneessa Suomen Vientiyhdistyksen kirjelmässä tehostettiin ulkomaisen edustuksemme ja mainitun uuden julkaisun välisen yhteistoiminnan tarpeellisuutta. Tämän johdosta lähetin Ministeriölle s.k. 19 päivänä raportin (n:o 4), Siinä huomautin m.m. kahdesta seikasta, ensiksi siitä miten välttämätöntä on, että ennen kaikkea juuri Genève-lähetystön henkilökunta pidetään niin suurena, että lähetystö edes johonkin määrin ennättää seurata koko sitä kansainvälistä taloudellista politiikkaa, jonka keskuksena Genève on enemmän kuin mikä muu kaupunki maailmassa ja toiseksi miten kokemukseni mukaan suomalaiset vientiliikkeet yleensä ovat osoittautuneet kovin haluttomiksi ottamaan varteen erinäisten lähetystöjemme toiveita ja neuvoja vientitietujemme kehittämiseksi.

Katsokaamme mitä kummassakin yllämainitussa suhteessa on mainitun raportin jälkeen, eli siis neljän viime vuoden aikana tapahtunut.

Genève ei suinkaan ole menettänyt merkitystään maailman talouspolitiikan keskuksena. Päinvastoin, ottaakseni vain kaksi tuoreinta esimerkkiä, kesäkuulla pidettiin naapurikaupungissa Lausannessa suuri kansainvälinen velkojenjärjestelykonferenssi ja sen päätösten mukaisesti valmistellaan nyt paraikaa Genèveä uutta tulevaa kansainvälistä taloudellista- ja finanssikonferenssia, jonka kautta toivotaan saatavan parannusta aikaan nykyiseen maailman talouspulaan. Mutta kun v. 1928 minulla oli Genèveen ja Bernin lähetystöissä yhteensä käytettävänäni kaksi miesapulaista, lähetystösihteeri ja attasea, sekä kolme kanslia-apulaista, tullaan kuluvan vuoden suhteen siihen tulokseen, että kanslia-apulaisten luku on vähentynyt kahteen ja attaseakin poistetaan Genèveen-lähetystöstä. Että näissä olosuhteissa lähetystön käy entistäkin vielä vaikeammaksi ennättää seurata kansainvälisen taloudellisen politiikan suhteen Kansainliiton tavattoman suurta kirjallista ja asiakirjallista tuotantoa, on itsestään selvää.

Mainitussa raportissani n:o 4 vuodelta 1929 olin kirjoittanut toivossa, että Genèveen-lähetystön henkilökuntaa lisättäisiin samansuuruiseksi kuin ovat eräiden toisten lähetystöjemme henkilökunnat, m.m. seuraavaa:

" Tuskin on toista paikkaa maailmassa, missä kansainvälisen taloudellisen kehityksen johtolangat yhtyvät niin selvästi kuin Kansainliitossa. Sihteeristön ekonominen ja finanssiosasto käsittelee eri komiteain avulla kaikkia tämän alan tärkeimpiä probleemeja. Meidän Ulkoasiainministeriömme henkilökunta on supistettu minimiinsä, Genèveen Lähetystön henkilökunnan aika menee, niin kuin yllä huomautin, alituisiin kokouksiin ja juokseviin asioihin. Varmaankin olisi "Suomen Ulkomaakaupan" menestykselliselle toimittamiselle mitä tärkeintä, että toimitus saisi säännöllises-

ti täydellä asiantuntemuksella laadittuja selostuksia näistä Kansainliitossa esillä olevista taloudellisista tutkimuksista ja pyrkimyksistä. Mutta se on mahdollista vain siinä tapauksessa että Genève'n Lähetystö saa käytettäväkseen todella riittävät työväpimat". (Vertaa myös raporttia n:o 13 toukok. 27 p. 1929)

Nyt nejä vuotta myöhemmin, kuten sanottu, on tultu siihen, että Bernin-lähetystön lakkauttamisen kautta Genève'n lähetystölle on tämän vuoden alusta tullut kaikki työt, jotka aikaisemmin kuuluivat Bernin-lähetystölle ja samalla on vielä poistettu kolmannen kanslia-apulaisen paikka. Sitäpaitsi Genève'n lähetystö menettää nyt sen virkamiehensä, joka tähän saakka eniten on ennättänyt seurata Kansainliiton taloudellista toimintaa.

Mitä tulee tuohon toiseen yllämainittuun huomautukseeni raportissani n:o 4 v. 1929, nimittäin vientiliikkeittemme yleiseen haluttomuuteen ottaa varteen Lähetystömme neuvoja ja toivomuksia, pyydän nyt samaten todeta viime vuosien uusista kokemuksista tällä alalla seuraavaa:

Raportissani n:o 5 maaliskuun 19 päivältä 1929 käsittelin kysymystä taloudellisesta itsenäisyydestämme. Otettuani useita esimerkkejä toisten maiden pyrkimyksistä k.o. suhteessa lausuin jatkoksi seuraavaa:

"Silmäys kauppatilastoomme osoittaa, että meillä on viennimme kannalta ensiluokkaiset suhteet anglosaksisiin maihin. Sitä vastoin tuotamme suhteettomasti enemmän Saksasta ja Skandinaavian maista kuin mitä nämä maat ostavat meiltä.

Tämä tilasto paljastaa myös meidän täydellisen krediittiheikkoutemme ulkopoliittisen vaaran uhatessa.

Tuontiliikkeemme ovat rakentaneet rauhan aikana suhteellisen heikkoja kosketuksia niiden maiden kanssa, jotka meitä uhkaavan kriisin aikana olisivat tilaisuudessa antamaan yksityisille toiminimillemme luottoa paljoka paremmin kuin ne maat, joista nykyisin ostamme eniten. Suurin piirtein katsoen voi mei-

tä uhata ulkopoliittinen vaara ainoastaan Venäjän taholta. Mutta juuri Saksa on kaikista europalaisista maista Ruotsin ohella kaikkein arin Venäjän suhteen. Kuinka voi olla otaksuttavissa, että nämä kaksi maata, Saksa ja Ruotsi, jotka virallisesti ovat Kansainliitossa eniten reservoituneet kaikkien velvollisuuksien suhteen antaa hyökkäyksen uhrille apua, siitä huolimatta olisivat valmiit meitä uhkaavan ulkopoliittisen vaaran aikana auttamaan yksityisliikkeitämme ja pankkejamme rahaa ja tavaraluotolla? Tämä kysymys on siksi vakava, ettei sitä voi ilman muuta syrjäyttää.

Jos yhdistämme tähän kysymykseen molemmat puolet, saamme seuraavan tilanteen: toisaalla meillä on kriisin meitä uhatessa pääasiallisesti vain vientisuhteita niihin suuriin maihin, joilta poliittisesti meillä on odotettavissa tärkein apu vihollistamme vastaan; toisaalta taas meillä on pääasiassa vain tuontisuhteita niihin maihin, jotka todennäköisesti vähimmin ovat halukkaat auttamaan meitä ulkonaista vihollistamme vastaan.

Tätä epäitsenäisemmäksi ei kernaasti voi ajatella minkään uhatussa asemassa olevan maan sallineen ulkomaisen kauppansa kehittyä. Miten olisikaan asemamme toinen, jos jo hyvillä päivillä suuret ulkomaiset toiminimet olisivat tottuneet antamaan meille länsivalloista ja Yhdysvalloista päin tuontiluottoa! . . .

Pitäisi näin ollen olla aika meillä ryhtyä vakavasti harkitsemaan miten järjestämme ulkomaiset kauppasuhteemme niin, että vaaran uhatessa meillä on omankin kaupparamme varassa mahdollisuus saada luottoa niistä maista, joiden poliittinen apu tällaisessa uhatussa asemassa taistelleessamme valtiollisen olemassaolomme puolesta meille on todennäköisesti kaikkein varmin.

Asian laatuun katsoen olisi kaiketi parasta, että Hallitus salaisesti antaisi erityisen komitean tutkia tätä asiaa koko laajuudessaan".

Sunnilleen samaa asiaa käsittelin raportissani n:o 25 marraskuun 15 pltä v. 1929. Otan siitä tähän muutamia kohtia:

" Ensimmäinen kysymys, joka... olisi otettava päiväjärjestykseen, koskee sitä mihin määrin vientiliikkeemme ovat osanneet oikealla tavalla pitää silmällä toisaalta yhteistoimintaa muiden maiden vientiliikkeiden kanssa ja mihin määrin samalla itsenäisten vientietujemme valvomista.

Eräät Kansainliiton asiakirjat antavat aavistaa, että edellisessä suhteessa meidän vientiliikkeidemme tuskin katsotaan osanneen järjestää yhteistoimintaansa riittävän laajalle ja samalla tarpeeksi asialliselle pohjalle. Tässä suhteessa olen siis saanut ilmeistä tukea sille viime kesänä lähettämälleni raportille, jossa viittasin meidän ulkomaisen myyntimme liialliseen riippuvaisuuteen skandinaivalaisista agenteista. . . . On turha vetäytyä sen väitteen turviin, ettei Suomen Hallitus voisi vahingoittamatta vientimme etuja panna toimeen tutkimuksia mihin määrin vientimme nykyisin on järjestetty korkeimpia taloudellisia etujamme silmälläpitäen..... Ellei Hallituksella ole vakavaa otetta koko vientimme suhteen, vaan vientiliikkeiden on muka taloudellisen vapauden nimessä itse saatava järjestää ulkomaalaiset suhteensa, miten silloin Hallitus myöskään voi antaa lähetystöille, tai edes konsulaateille määrätietoisia ohjeita vientietujemme valvomiseksi, ellei Hallituksella ole koko vientipolitiikan suhteen määräämisvaltaa yksityisten liikkeitten toimintavapauden yli..... Tulen näin kolmanteen kysymykseen: miksi meillä ei ole järjestetty samanlaista "kauppavakoilua" kuin muilla mailla on. Sana "kauppavakoilu" on muodollisesti yhtä ruma kuin asiallisesti oikea. Suurten teollisuusmaiden tärkeimmät vientiliikkeet jättävät säännöllisesti asianomaiselle virastolle salaisia raportteja toisten kilpailevien maiden viennistä, keksinnöistä, teollisuuden toimeenpanemista parannuksista j.n.e.

Monet suuret liikemiehet käyvät suorastaan hallitustensa salaisina "kauppa-attasheoina" hankkimassa tarpeellisia tietoja toisten maiden taloudellisesta elämästä. Meillä ei ole mitään tällaista järjestetty. Ei ainakaan Ulkoasiainministeriö ole tietävästi koskaan lähettänyt tällaisia salaisia raportteja lähetystöjen käytettäväksi."

Tietämäni mukaan ei neljän vuoden kuluessa yllämainittujen raporttien syntymisen jälkeen ole tehty asiallisesti mitään näiden eri ehdotuksieni ottamiseksi varteen. Seuraukset ovat vastaavasti viime vuosina muodostuneet ulkomaisille kauppasuhteillemme jokseenkin kohtalokkaiksi.

Vasta maailmanpulan kärjistyttyä äärimmilleen on meillä nyt kiirehditty kiinnittämään huomiota Englantiin myyjänä meille ja samaan aikaan on vastaavasti tämän vuoden kuluessa supistettu tuontia Saksasta. Kaikki tämä tapahtuu vasta sitten kun Englanti on purjehtimassa selvään suojelustullisuuntaan. Kun nyt Suomen on täysi pakko alistua Englannin uuteen tullipolitiikkaan, on meillä tulevaisuudessa neuvotteluissa Englannin kanssa suurten myyntietujemme vastapainoksi asetettavana vasta tänä vuotena erikoisemmin ilmennyt halumme esiintyä Englannin markkinoilla myöskin ostajana. Toisaalta Saksa ja Ruotsi eivät suinkaan ole olleet viimeaikaisessa kauppapolitiikassaan meitä kohtaan myötätuntoiset, vaan ovat kohdelleet vientiämme sangenkin kovakouraisesti. Viimekin vuosina jatkunut näiden maiden suosiminen tuonnissamme ei ole siis kyennyt hankkimaan meille sen enempää Saksassa kuin Ruotsissakaan sen parempia kauppapoliittisia "ansioita".

Taloudellisen toimintavapauden nimessä meidän vienti- ja tuontiliikkeemme ovat myöskin viime vuosina saaneet hoitaa ulkomaisia kauppasuhteitaan aivan oman mielensä mukaan. Mistään järjestelmällisestä kauppavakoilusta ei liioin ole näkynyt sellaisia oireita, että lähetystöt olisivat niistä päässeet hyötymään. Ja yhtä valittaan täytyy todeta, etteivät vientiliikkeemme ole osoittaneet harrastusta laajentaa ulkomaisia suhteitansa

sillä tavoin kuin toisten maiden esimerkkien olisi tullut kehottaa ja oma etumme tinkimättömästi olisi vaatinut.

Lähetin Ministeriölle marraskuun 14 päivänä 1929 lähes 70 sivun suuruisen raportin (n:o 23) " Suomen vientietujen valvomisesta Sveitsissä". Osoitin mielestäni siinä kuinka Suomi on verrattuna toisiin uusiin maihin jäänyt Sveitsin tuontimarkkinoilla kokonaan takapajulle, minkä vuoksi meidän vientiliikettämme kannattaisi kiinnittää vakavaa huomiota Sveitsin markkinoihin. Raportissani n:o 5 maaliskuun 3 päivältä 1930 selostin kahden suomalaisen konsulin valituksia miten tukalissa olosuhteissa heidän on täytynyt toimia Suomen vientietujen edistämiseksi, kun vientiliikkeemme eivät osoita minkäänlaista harrastusta tässä suhteessa. Seuraavassa raportissa, nimittäin n:o 6, käsitelin samaa kysymystä eräältä toiselta kannalta. Kertomuksessani Suomen ja Sveitsin välisistä kauppasuhteista v. 1929 (raportti n:o 7 maalisk. 29 pltä 1930) kirjoitin lopuksi:

" Jos otetaan lähtökohdaksi Suomen virallinen vientitilasto, myymme vuosittain Sveitsiin vallan mitättömäh määrän tuotteitamme. Onneksi on Sveitsin tuontitilasto paljoka tarkempi ja tarjoaa siis paremman arvosteluperusteen vientimme suhteen Sveitsiin. Mutta tässä jälkimäisessäkin tapauksessa täytyy tehdä kaksi valitettavan ikävää toteamista.

Ensiksikir. meidän tuotteitamme ilmeisesti myyvät ulkomaalaiset välikädet paljoka suuremman määrän kuin meidän vientiliikkeemme itse, koska vain siten on selitettävissä, että meidän virallinen tilastomme tietää vain murto-osan siitä, minkä sveitsiläinen virallinen tilasto tietää viennistämme Sveitsiin. Tämä epäkohta ei ole korjattavissa muuten kuin että vientiliikkeemme vaivantuvat kukin järjestämään oman välittömän edustuksensa Sveitsissä. Sitä ei luonnollisesti Lähetystö voi tehdä ilman vientijärjestöjemme suoranaista lupaa ja muuta myötävaikutusta.

Toiseksi täytyy mielipahalla havaita, että monet muut undet maat ovat taloudellisesta heikommudestaan huolimatta, puhumattaakaan valtiollisten olojensa suuremmasta epävakaisuudesta, meihin verrattuna, siltäkin onnistuneet hankkimaan aivan lyhyessä ajassa

sangen tärkeän aseman Sveitsin tuontimarkkinoilla meidän jäädessä monen vientituotteen alalla kokonaan rippeille, tai suorastaan näkymättömään asemaan.

On siis täysi syy Suomessa kiinnittää entistä paljota vakavampaa huomiota vientitietujemme kaikinpuoliseksi valvomiseksi Sveitsissä."

Vastaavassa vuosikertomuksessani suomalais-sveitsiläisistä kauppasuhteista v. 1930 (raportti n:o 12 maaliskuun 26 p:ltä 1931) kirjoitin lopuksi:

" Vaikka siis sveitsiläisen tilaston mukaan vientimme Sveitsiin viime vuonna on ollut tuntuvasti suurempi kuin mistä suomalainen virallinen tilasto tietää, ja vaikka onkin syytä uskoa, että suomalaisia tuotteita on saapunut Sveitsiin runsaasti vieraiden välikäsien välityksellä, osoittavat ylläolevat vertailut joka tapauksessa, että suomalaisen viennin hyväksi täytyy Sveitsissä tehdä erittäin tarmokkaasti työtä. Eräiden toisten maiden saavutukset ovat, niinkuin edellisestä näkyy, parhaana todistuksena siitä, että vakavilla ponnistuksilla voidaan saada erittäin tyydyttäviä tuloksia aikaan. Mutta paraskaan toiminta lähetystön, pääkonsulaatin ja konsulaattien puolelta ei voi muodostua hedelmälliseksi, elleivät suomalaiset vientijärjestöt ja -liikkeet omasta puolestaan osoita täyttä mielenkiintoa Sveitsin tuontimarkkinoita kohtaan."

Mitä parannuksia vientitietujemme valvomisessa on viime vuosina ollut havaittavissa, on se suurimmaksi osaksi sveitsiläisten itsensä ansiota. Raportissani n:o 17 viime elokuun 19 p:ltä kerroin Suomen Viennin Edistämisen Osuuskunnan perustamisesta Bernissä ja sen tarkoituksista. Tämän osuuskunnan varsinaisena sieluna on pääkonsulimme, tohtori Carl Schauwecker. Kannattaa vielä kerran palauttaa mieliin, että kun edellisenä vuonna olin Sveitsin hallituksen nimenomaisesti suosituksesta ehdoittanut häntä kunniapääkonsuliksemme, erinäiset elimet Helsingissä pitivät hänen nimittämistään kokonaan tarpeettomana, kuten

ilmeni silloisesta virallisesta kirjeenvaihdosta. Onneksi Ministeri Procopé asettui päinvastaiselle kamalle ja niin saimme pääkonsuliksemme henkilön, joka sittemmin on osoittautunut kunniakonsuleistamme kaikkein tarmokkaimmaksi. Parin viikon kuluttua hän nyt lähtee kolmannen kerran omalla kustamuksellaan Suomeen kehittämään suomalaisen viennin etuja. Hänen ensimmäinen vuosikerromuksensa suomalais-sveitsiläisistä kauppasuhteista viime vuonna ansaitsee tässä oman kiittävän mainintansa, siksi paljon se sisältää europalaista mainetta nauttivan ammattimiehen neuvoja.

Mutta juuri nyt kun uusimman suomalaisen tilaston mukaan vientimme Sveitsiin kuluvan vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana osoittaa kaksinkertaistumista verrattuna vastaavaan aikaan viime vuonna, nimittäin kohoamista tämä vuonna arvoltaan Smk. 3,9 miljoonaan sen oltua samana aikana viime vuonna vain 1,9 miljoonaa, on Sveitsi alkanut toteuttaa kontingenttipolitiikkaa. "Suomen Ulkomaankauppa" valittaa yllämainitussa numerossaan t.k. 15 pltä artikkelissaan nimeltä "Vieläkin kauppapoliittisen aseistuksemme tehostamisesta" miten Tšhekkoslovakia toteuttaa tätä samaa politiikkaa tuottaen sillä meidän viennillemme erinomaisen suuria vaikeuksia. On turha luulla, että vastaavat vaikeudet vientimme suhteen Sveitsiin ovat sanottavasti vähäisemmät. Otan pari tuoreinta esimerkkiä.

Ensimmäiseksi kohtasi kontingointia selluloosamme. Käyttämällä valttina sitä tosiasiaa, että Sveitsin vienti Suomeen on viime vuosina ollut hyvin paljon suurempi kuin meidän vientimme Sveitsiin onnistui minun saada ensin kummallekin selluloosalle kontingentit, jotka suunnilleen vastasivat meidän keskimääräistä myyntiämme Sveitsiin viimeisten viiden vuoden aikana, nimittäin yhteensä 1,300 tonnia. Tämä tulos ei tyydyttänyt selluloosatehtaitamme, koska siinä oli jaettu erikseen kontingentit sulfaatti- ja sulfiittiselluloosalle. Sen jälkeen sain aikaan,

että kontingentit yhdistettiin, joten nyttemmin ei enää tehdä eroa kumpaako selluloosaa tuodaan meiltä tämän kokonaiskontingentin rajoissa. Mutta jälleen ovat selluloosatehtaamme tyytymättömiä. Diesen Wood Co., joka ei kuulu selluloosayhdistykseen, on Ulkoasiainministeriön kautta toimittanut Lähetystölle vaatimuksen, että Lähetystö saisi muutoksia aikaan sveitsiläisten ostajien osaksi jaetuissa ostokontingenteissa! Diesen Wood Co:n edustajana on toiminimi H. & A. Gratenau Hampurista. Kirjeessään v.k. 29 pltä tämä edustaja kirjoitti Diesen Wood Co:lle asiasta m. m. seuraavaa:

"Anscheinend sind die Kontingente der einzelnen Käufer ganz willkürlich und schematisch nach den Bezügen des Jahres 1931 festgesetzt, welche letztere ja unter Umständen ganz und gar von Zufälligkeiten abhängig gewesen sind, d.h. für den einzelnen Käufer viel zu gross oder viel zu klein sein können. Vernünftiger wäre jedenfalls, für die in der Schweiz nicht hergestellte Natron-Cellulose die Regelung zu treffen, dass bei effektivem Bedarf die Einfuhr voll zugelassen wird, da ja sonst die Schweizer Papierindustrie ebenfalls geschädigt sein würde."

Ottaessani asian puheeksi Sveitsin viranomaisten kanssa nämä huomauttivat heti aivan oikein, ettei heidän asiansa ole sekaantua siihen mitkä sveitsiläiset tuontiliikkeet haluavat ostaa selluloosaa Suomesta ja vielä vähemmän kuuluu heidän tehtäviinsä jaotella sveitsiläisiä tilauksia suomalaisten tehtaiden kesken. Heitä ei voinut olla ihmetyttämättä, että Diesen Wood Co. pitää edelleenkin pääedustustaan Sveitsiä varten Hampurissa kun luonnollisinta olisi, että joku sveitsiläinen toiminimi saisi tämän edustuksen. On ilmeistä, että Diesen Wood Co. ei voi Hampurista käsin valvoa etujansa sveitsiläisillä markkinoilla samalla joustavuudella kuin tekee Suomen Selluloos-

sayhdistys, joka nyttemmin on taipunut hankkimaan itselleen oman edustajan Sveitsissä.

Toiseksi esimerkiksi otan Sveitsin hallituksen päätöksen asettaa t.k. 15 pstä lukien paperin tuonnin kontrollinsa alaiseksi. Siitä on vuorostaan ollut seurauksena, että olen parhaillaan neuvotteluissa Sveitsin hallituksen kanssa kontingentin määräämisestä suomalaiselle paperille. Mutta kun selluloosallemme oli vuoden alussa määrättävä kontingentti, oli onneksi mahdollista ottaa sen perustaksi edellisten vuosien keskimääräinen myyntimme, kun sitä vastoin nyt on koetettava saada kontingentti paperille, jota edellisinä vuosina emme ole välittäneet myydä Sveitsiin! En tässä tahdo kuluttaa tilaa tekemällä otteita aikaisemmasta kirjeenvaihdosta, jonka kautta olen edellisinä vuosina yrittänyt kiinnittää paperiteollisuutemme intressiä Sveitsiin. Toistan lyhyesti seuraavat tosiasiat:

Joulukuun 14 p. 1929 tiedustelin Ministeriöltä olisiko mahdollista saada Suomen paperiteollisuuden edustajaksi Sveitsissä eräs tämän maan etevimpiä ammattimiehiä M. Baumgartner, Lausannesta, jota Sveitsin hallitus oli suosittanut Suomen konsuliksi ja joka olisi ollut halukas ottamaan tämän tehtävän vastaan, jos hän samalla olisi saanut paperiedustukseemme. Tasan vuosi myöhemmin eli joulukuun 16 p. 1930 kirjoitin Ministeriölle uudelleen, monista tällä välin lähettämistäni kirjeistä puhumattakaan ja tein virallisen ehdotuksen M. Baumgartnerin nimittämisestä kunniakonsuliksi siitä huolimatta, että paperiteollisuutemme ei ollut sanallakaan vaivautunut vastaamaan M. Baumgartnerin kyselyyn. Herättääkseen paperiteollisuutemme taholla suurempaa mielenkiintoa oli M. Baumgartner tehnyt suurehkon paperitilauksen Suomesta, nimittäin 6 tonnia, mutta sai pilallista tavaraa. Helmikuun 24 pv. 1931 Ministeriö nimitti M. Baumgartnerin kunniakonsuliksi, mutta kieltäytyi tämä paperiteollisuutemme käyttäytymisen johdosta enää ottamasta nimitystä vastaan!

Millainen voisikaan asemamme Sveitsin paperimarkkinoilla olla tällä hetkellä, jos M. Baumgartner olisi otettu edustajaksi jo v. 1930 alussa, siitä on ehkä jonkinlaisena viitteenä se tosiasia, että nyt Suomen Viennin Edistämisen Osuuskunnan päästyä tämän vuoden alusta valvomaan etujamme tälläkin alalla meidän myyntimme kuluvan vuoden kuutena ensimmäisenä kuukautena on nousut yhdellä iskulla noin 500 tonniin ja noin 25 tonnia on nyt joutunut matkalla käinni, kun lähetys ei ennättänyt rajan ylitse ennen t.k. 15 päivää. Miten tällaisissa olosuhteissa nyt on koetettava tavoitella paperillemme mahdollisimman suurta kontingenttia, kun edellisinä vuosina emme ole välittäneet hankkia itsellemme mitään myyntiä, joka voitaisiin ottaa nyt määrättävän kontingentin perustaksi. "Miten me voimme kertoa nollaa jollain määrättyllä luvulla löytääksemme kohtuullisen kontingentin teille", sanoi ironisesti viikko sitten M. Stucki, jonka kanssa neuvotelin paperimme vientiä nyt kohdanneesta rajoituksesta.

Useissa raporteissani olen esittänyt Ministeriölle vakavan arvostelun siitä tavasta, jolla vientiteollisuutemme yleensä on hoitanut edustuksensa ulkomailla. Siten otan tähän muutaman kohdan raportistani n:o 18 heinäkuun 31 p:ltä 1929 "Eräistä huomautuksia vientimme suhteen". Viitattuani miten olin vuosien kuluessa joutunut useassakin eri maassa keskusteluihin liikemiespiirien kanssa m.m. juuri suomalaisten vientietujemme valvomisessa kirjoitin:

"Aivan punaisena lankana läpi kaikkien kuulemieni huomautusten on kulkenut valitus, että vientiliikkeen valitsevat edustajansa eri maissa lähinnä skandinavialaisten toiminimien joukosta, vaikka hyvinkin olisi saatavissa täysin päteviä suomalaisia edustajia tai ainakin sen maan kansalaisia, josta kulloinkin on ollut kysymys. Aivan äskettäin kuulin erään suomalaisen kunniakonsulin kysyvän minulta, miksi hänen verrattain etäisessä maassaan, joka ostaa sangan paljon suomalaisia tuotteita, ei ole suomalaisten vientiliikkeiden edustajia hänen maansa kansalaisia, vaan skandi-

naaveja. Hän alleviivasi nimenomaan, ettei kukaan paheksuisi tai edes ihmetteleisi, että suomalaisia tuotteita olisimyymsä suomalainen agentti, mutta, hän jatkoi, on käsittämätöntä miksi hänen maassaan syrjäytetään hyvinkin korkealla tasolla olevat toiminimet, jotka halukkaasti tulisivat suomalaisten vientiliikkeiden paikallisiksi edustajiksi ja sen sijaan luovutetaan agentuurit skandinavialaisille edustajille, vaikka näillä on paljoa huonommat edellytykset vierasmaalaisina toimia. Eräs toinen myös hyvin liike-elämää tunteva henkilö meni tässä suhteessa vielä pitemmälle osoittamalla tosiasiaan nojalla, että skandinavialaiset agentit pitävät etusijassa silmällä omien maittensa vientietuja ja vasta toisessa sijassa palvelevat suomalaisten toiminimien intressejä.

Tiedustellessani syitä mistä nämä eri puhuttelemani henkilöt katsovat tämän epäkohdan johtuvan, olen saanut suurin piirtein katsoen seuraavat päävastaukset.

Ensimmäkin on sanottu vientiliikkeittemme kehittäneen suhteitaan ulkomaihin skandinavialaisten pankkien ja toiminimien välityksellä, jolloin nämä ovat vuorostaan suosittaneet omia tuttaviaan ulkomailla sopiviksi agenteiksi suomalaisille tuotteille.

Toiseksi on väitetty suomalaisten vientiliikkeiden itsekkin välittömästi antaneen agenttien valinnassa etusijan skandinavialaisille edustajille, vaikka paljoa parempiakin ulkomaalaisia toiminimiä olisi saatu edustajiksi."

Jo ennen tämän raportin syntymistä olin esittänyt, suurin piirtein katsoen, samoja näkökohtia ja olen sen myös tehnyt myöhemmin saattaessani Ministeriön tietoon m.m. Sveitsissä olevien suomalaisten kunniakonsulien mielipiteitä mistä syystä heidän on osoittautunut vaikeaksi valvoa täysin tehokkaalla tavalla vientietujemme järkiperäistä kehitystä.

Ei ole kulunut pitkäkkään aikaa siitä, kun luonani täällä Genèvessä muutamat Sveitsin suurimmista liikemiehistä ihmettelivät sitä, että heidän on osoittautunut erinomaisen vaikeak-

si päästä tehokkaiisiin liikesuhteisiin suomalaisten vientijärjestöjen kanssa. Eräskin näistä herroista lausui silloin puolittain tosissaan, puolittain leikillään seuraavasti: "Jos minä vähänkin annan tietää Berlinissä, Parisissa tai Lontoossa tai joissakin muissa suurissa liikekeskuksissa, että tarvitsen tehtaitani varten Sveitsissä ja ulkomailla tehdä ostoja, lähetetään heti minun luokseni näistä maista kauppa- matkustajia tai tirehtöörejäkin, jos tarve vaatii. Mutta jos minä olen yrittänyt saada samanlaisia liikesuhteita aikaan Suomen kanssa, * saan vastaukseksi, että jonkun ajan kuluttua on joku Suomen suurempien vientijärjestöjen edustajista tavattavissani Berlinissä, Parisissa tai Lontoossa hotelli X:ssä. Muut maat hoitavat kauppasuhteensa kauppa- matkustajain kautta, mutta Suomen vienti näkyy ylläpitävän kauppa- suhteitaan ulkomaiden kanssa parhaasta päästä siten, että kauppa- ambassadöörit suvaitsevat ottaa vastaan meitä joissakin Europan suurista pää- kaupungeista jonkun kerran vuodessa."

Näin puheli herra, jonka kotimaiset ja ulkomaiset pää- omat liikkuvat summassa, jollaisia Suomen liikeelämässä tun- netaan perin vähän.

Myönnän avoimesti, että vientimme on nykyisen maailman pulan monilukuisista vaikeuksista huolimatta pysynyt ilahdutta- van suurena ja että kansainvälinen maksutaseemme on sen johdos- ta kyennyt tuntuvasti parantumaan. Mutta sittenkään meidän ei tulisi niin suurella itse- pintaisuudella pysyä kiinni vanhoissa kauppa- metoodeissamme ja liikesuhteissamme. Sveitsi on Europan ku- lutuskykyisimpiä maita ja sen ovat useimmat eurolalaiset maat ottaneet varsinkin maailmansodan jälkeen tarkasti huomioon. Suo- mi on vientiliikkeittemme omasta aloitteesta menetellyt juuri päinvastoin.

Eräässä tärkeässä suhteessa olemme tästä joutuneet viime- aikoina aivan erikoisella tavalla kärsimään. Me olemme melkoisen

suuren ulkomaalaisen lainan tarpeessa. Viime keväänä kävin tässä tarkoituksessa haastattelemassa paremminkin yksityisluontoisesti paria suurta sveitsiläistä pankkia. (Viittaaan raporttiini n:o 13 viime kesäkuun 17 pvlta.) Huomautin siinä, että Sveitsissä tunnetaan Suomen taloudellista elämää aivan liian vähän sen solideilta puolilta ja liian paljon kaikenlaisten pulaliikkeiden hengessä. Senpa vuoksi eivät mainitut pankit pari kuukautta sitten tunteneet mitään suurempaa mielenkiintoa Suomelle annettavaa lainaa kohtaan. Kuvaavaa on että juuri toinen näistä pankeista nyt on juuri antanut Romaniassa viidenkymmenen miljoonan kultafrangin lainan.

Tätäkin tietä kiertää siis vastaamme se seikka, että Suomi on nyt vasta hiemankin pyrkimässä Sveitsin tuontimarkkinoille; tähän saakka ovat ulkomaalaiset välikädet myyneet suomalaisiakin tuotteita Sveitsiin ja ulkomaalaiset pankit ovat hoitaneet miltei suurimmalta osalta kaikki rahoitukset ja maksut.

On vielä syytä kosketella tässä yhteydessä asiaa, josta samaten olen viime vuosien kuluessa useaan eri kertaan kirjoittanut Ministeriölle. Tarkoitan suomalaisia tilauksia Sveitsistä.

Aikaisempina vuosina olen kiinnittänyt Ministeriön huomiota siihen tosiasiaan, että useat maat, tehdessään suurempia tilauksia Sveitsistä, joko valtion, tai kuntien laskuun, ovat samalla asettaneet ehdoksi sen, että Sveitsi järjestää tilaajille pitempiaikaisen lainan, tai puolestaan tekee suuremman vastatilauksen ostajamaalta. Mitään tällaista menettelyä ei Suomi ole noudattanut. Päinvastoin on viime vuosina tilattu Sveitsistä koneita Imatran voimalaitokselle, melkoinen osa uusien sotalaivojemme koneita on samaten tilattu Sveitsistä ja sotalaitoksemekin on menetellyt samalla tavalla. Mutta millään tavalla ei ole puoleltamme huolehdittu siitä, että sveitsiläiset tehtaat

olisivat tehneet vastatilauksia meiltä. Mainitsen vielä, että kun olin pari kuukautta sitten Zürichissä parilta pankilta tiedustelemassa mahdollisuuksia saada niiltä valtiolaina Suomelle, samalla viittasin suomalais-sveitsiläisen kaupan edullisuuteen Sveitsille vientienammyyden muodossa, suuriin tilauksiin Suomen Valtion laskuun j.n.e. Tähän vastattiin minulle, että viimeksimainittujen tilauksien saaja Brown, Bowery & Co. olisi helposti aikaisemmin voinut tilausten yhteydessä järjestää meille suurenkin lainan. Vastaisuuden varalta pankki nimenomaan neuvoi meitä noudattamaan tällaista menettelyä, koska sitä yleensä harjoitetaan suurempien tilausten yhteydessä.

Tämäkin esimerkki osoittaa kuinka meillä vähän osataan ottaa varteen todellisia kaupallisia etujamme. Pitäisihän olla itsestään selvää, että milloin Puolustusministeriö, Valtion teollisuuslaitokset j.n.e. tekevät suuria tilauksia ulkomailta, Ulkoasiainministeriön, Kauppaministeriön ja Valtionvarainministeriön tulisi saada tieto näistä aikeista, jotta hyvissä ajoin voitaisiin Hallituksen puolelta ryhtyä pitämään silmällä lainojen saanteja, vastatilausten vaatimista j.n.e.

Tulen näin loppuun. Kaiken ylläsanotun nojalla pyydän vielä kerran kunnioittavimmin alistaa harkittavaksi eikö olisi syytä vihdoinkin ottaa huomioon ylläesitettyjä lukuisia näkökohtia kaupallisten ja yleensäkin taloudellisten etujemme paremmaksi valvomiseksi ulkomailla. Kuinka laajassa mitassa Hallitus haluaa ottaa huomioon edellätekemäni ehdotukset ei minusta ehkä ole niinkään tärkeä kuin se seikka, että asiaan puututaan edes jossain muodossa. Kun se on ensiksi tehty, silloin enemmän tai vähemmän kuin itsestään joudutaan tutkimaan näitä kysymyksiä koko niiden laajuudessa.

Genèvessä, elokuun 25 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 22.

Ministeri Kallio.

30/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 672.

GENÈVE
14. RUE CHARLES-BONNET

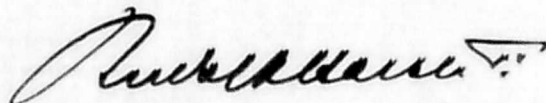
30 p:nä	elokuuta	1932.
33/295	ae	i. 32
7/9.32		
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o
22, joka sisältää:

Rumanian uusi laina Sveitsistä siv.1-4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

G e n è v e ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 22.

Genève ..... ssa 30 p:nä elo kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
33/295 he. 12 32	
5/9.32	
5	C 81.

Asia: Rumanian uusi laina Sveit-
sistä.

Ei ole voinut olla herättämättä melkoista huomiota, että Sociétés de Banque Suisse on näinä päivinä katsonut mahdolliseksi myöntää Rumanialle 50 miljoonan frangin suuruisen lainan. Tunnettua on, että viime keväästä saakka Kansainliitto on tutkinut Romanian finanssiasemaa. Tuonnottain kävi Bukarestissa M. Avenolin johdolla eräitä Kansainliiton asiantuntijoita ja parhaillaan on siellä jälleen eräitä toisiakin asiantuntijoita samassa tarkoituksessa. On siis morellakin taholla ihmetelty miten kesken kaiken mainittu sveitsiläinen pankki on myöntänyt siksikin suuren lainan Rumanialle kuin on 50 milj. kultafrangia. Ensiksi huomautetaan, että Sveitsi on viime kausina kärsinyt erinomaisen suuria vaurioita ulkomaalaisten sijoitustensa vuoksi; Kreuger lienee niellyt noin 300 milj. frangia ja Saksassa on Sveitsillä "jäätäneitä saatavia", niin väitetään, yli miljardi Rmk. Toiseksi kummeksitaan sitä, ettei sveitsiläinen pankki ole jäänyt odottamaan Kansainliiton avustusohjelman valmistumista, minkä jälkeen Sveitsikin olisi helposti voinut päästä mukaan järjestämään kansainvälistä lainaa Rumanialle, jonka lainan saannista Rumania vetoamisellaan

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen. ja lisäksi Valtionvarainministeriölle.

2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

Kansainliittoon odottaa.

Sangen luotettavalta taholta olen näinä päivinä kuullut Société de Banque Suisse'n mynt m n lainan syntyneen seuraavista salaisista syistä:

Pankilla on verrattain vähän saatavia Saksasta ja senvuoksi sille on karttunut suhteellisen paljon ulkomaalaisia talletuksia vastaavine kultakatteineen. Saadakseen tälle käyttämättömälle kullalle jotain korkoa tuottavaa käytäntöä pankki on ollut halukas mynt m  n tuon lainan Rumanialle. Mutta ehdot ovat olleet seuraavat: Kulta j e edelleen pankin holveihin lainan takuiksi ja Rumania maksaa 4 1/4% korkoa.

Rumania puolestaan taas katsoo saaneensa tämän kullan nimiinsä ja voi sen nojalla laskea lis e seteleitä liikkeelle.

Monissa sveitsil isiss  piireissä ei pidetä tällaista laina-operationia "korkeampaan finanssipolitiikkaan" kuuluvana, vaikkakin tiedet n että tällaisia menetelmiä on muissa maissa käytetty sangen runsaasti. My nnet n myös, että Sveitsin pankkien nykyisten sijoitusvaikeuksien vuoksi tällaisetkin lainaj rjestelyt ovat edullisemmat kuin kullan makaaminen pankkiholveissa korottomana. Mutta sittenkin olisi arvostelijain mielestä mainitun pankin tullut mieluummin j eod  odottamaan Kansainliiton välityksellä tapahtuvan lainan järjestämistä kuin tätä nyt käytettyä menettelyä soveltamalla kiirehtiä tapahtumain edelle.

Julkisuuteen on lainasta annettu seuraavat tiedot:

Laina on ehdoiltaan Rumanialle kaksi kertaa niin edullinen kuin se 150 miljoonan Ranskan frangin laina, minkä silloinen valtiovarainministeri Argetoianu sai vuoden alussa Ranskasta. Toiseksi on otettava huomioon, että Rumania tarvitsi sveitsiläistä lainaa kahdesta kiireellisestä syystä, ensiksi virkamiesten maksamattomien palkkojen suorittamiseen ja toiseksi kaupan ulkomaalaisiin sitoumuksiin, sillä sato Rumaniaassa j e tänä vuonna tavallista paljoo huonommaksi eik  sitä vastaan siis ole voinut saada mit n ulko-

maalaista luottoa niin paljon kuin kiireellisimmät ulkomaalaiset sitoumukset tarvitsevat.

Laina on otettu muodollisesti valtion metsähallituksen nimissä, mutta saadaan se milloin tahansa muuttaa jonkun rumanialaisen teollisuus- tai pankkiyhtymän nimiin. Joka tapauksessa asetetaan laina Rumanian setelipankin käytettäväksi, jotta se voisi käyttämällä sitä uutena kultakatteena lisätä ulkona olevaa setelistöänsä. Muodollisesti korkokanta on $4\frac{1}{4}\%$, mutta ensiksi-kin korko on maksettava neljännesvuosittain, toiseksi saa Société de Banque Suisse provisionia 0,25 % ja kolmanneksi saa pankki kahden ja puolen vuoden aikana velottaa kustannuksista korkeintaan 250,000 frangia, vaikka laina korotettaisiin vielä 20 miljoonalla kultafrangilla. Vielä on huomattava että sveitsiläinen pankki on pidättänyt ensi lokakuun ensimmäiseen päivään oikeuden pidentää laina nyt vahvistetusta yhdeksästä kuukaudesta kahteen ja puoleen vuoteen.

Nämä tiedot ovat rumanialaisista lähteistä, sillä Société de Banque Suisse ei ole laskenut julkisuuteen mitään tietoja lainan yksityiskohdista. Kun viikko sitten "Der Bund", eräs Sveitsin suurimmista sanomalehdistä julkaisi ylläolevat tiedot, jotka se oli hankkinut Bukarestista, lisäsi toimitus puolestaan seuraavan peräkanneetin: "Wieso die Schweizer Banken dazu kamen, dem rumänischen Staat trotz seiner schwieriger Finanzlage einen so grossen Kredit und zu so günstigen Bedingungen zu geben, ist nicht ersichtlich. Es gibt darüber verschiedene Lesarten, die wir bisher noch nicht nachprüfen konnten."

Koska Sihteeristöistä ovat parhaillaan poissa ne virkamiehet, jotka välittömimmin ovat tekemisissä Rumanian raha-asiaain tutkimisen kanssa, on parasta, että tiedoitaa vasta tuonnempana mitä Sihteeristöissä ajatellaan Rumanian k.o. sveitsiläisestä lainasta.

Olen katsonut olevan syytä jo tällä asteella selostaa tätä Rumanian uutta sveitsiläistä lainaa lähinnä siinä mielessä, että pari kuukautta sitten tiedustelin paremminkin yksityisesti Société de Banque Suisse'ltä mitä edellytyksiä Suomella voisi näinä aikoi-

na olla esim. 20 miljoonan frangin suuruisen lainan saamiseen. Kuten raportissani n:o 13, viime kesäk. 17 pltä tarkemmin selostin, vastattiin minulle niin hyvin eräästä toisesta sveitsiläisestä pankista kuin erikoisesti juuri Société de Banque Suisse'stä, "ettei lähiaikoina ole mitään toiveita saada Suomelle lainaa Sveitsistä. Vasta tuonnempana kun on ilmennyt millä tavoin Leusannen konferenssi ja yleensä suurvallat katsovat mahdolliseksi ryhtyä huojentamaan nykyistä kansainvälistä pulakautta, voidaan ottaa harkittavaksi olisiko Suomella mahdollisuutta saada edullisin ehdoin suurehko lyhytaikainen laina Sveitsistä."

Mitään tuollaista kansainvälisen taloudellisen ja finanssitalanteen paranemista ei kuitenkaan ole vielä tapahtunut eikä edes voida varmuudella sanoa milloin tuo valmistelunalaisena oleva uusi kansainvälinen taloudellinen ja finanssikonferenssi tulee kutsuttavaksi koolle. Kaikesta tästä huolimatta on nyt kuitenkin Société de Banque Suisse ollut järjestämässä Rumanialle suuren lainan herättäen sillä melkoista huomiota Sveitsissä. Mitä mahdollisuuksia nyt Suomella olisi saada laina Sveitsistä, olisi epäilemättä mielenkiintoista tietää. Jos asia kiinnostaa vaihkapa jälleen täydellisesti epävirallisen tiedustelun muodossa Hallitusta, voin luonnollisesti hankkia kaikki tarpeelliset tiedot minä hetkenä tahansa.

Genèvessä, 30 päivänä elokuuta 1932.

Rudolf Hultén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 23.

Ministeri Holsti.

31/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 680.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

31 p:nä elokuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 34/295/10.10.32		
6/9.32	2	100
ALIA	SECRET	ACIA
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
23, joka sisältää:

Kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta

siv. 1-5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Steiner

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 23.

Geneve:ssa 31 p:nä elo kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No. 34/295		
6/9.32		111
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	1081.	

Asia: Kysymys Sihteeristön korkeim-
masta johdosta.

V. 1929 Yleiskokouksen aloitteesta asetettu n.s. Comité des Treize sai seuraavan vuoden aikana valmiiksi ehdotuksensa Sihteeristön korkeimman johdon järjestämisestä uudelleen. Komitean miehintö ei kuitenkaan ollut yksimielinen, sillä vähemmistö, nim. kreivi Bernstorff (Saksa) ja M. Gallavresi (Italia) ehdottivat lausunnossaan paremminkin muutoksia työn jaossa kuin koko järjestelmän täyttä uudistamista. Heidän mielestään oli siten säilytettävä pääsihteeri ja neljä apulais, eli alisihteeriä, jotavastoin apulaispääsihteerin virka heistä oli lakkautettava. Kun nykyisen järjestelmän mukaan pääsihteeri voi neuvoteltuaan apulaispääsihteerin kanssa yksin päättää kaikista poliittistakin luonnetta olevista kysymyksistä, ehdoittivat Bernstorff ja Gallavresi, että poliittista laatua olevat kysymykset olisi käsiteltävä jonkinlaisessa johtokunnan kokouksessa, johon ottaisivat osaa pääsihteeri, kaikki 4 alisihteeriä, sekä Sihteeristön lainopillinen neuvonantaja.

Komitean enemmistö sitävastoin tahtoi säilyttää pääsihteerin päätäntävällän nykyisellään, mutta ehdoitti sen sijaan, että alisihteerien lukumäärä koroitettaisiin kolmesta kahdeksaan. Tämän ehdotuksen takana oli ajatus, että Sihteeristön korkeimpaan johtoon olisi laskettava myöskin pienten maiden kansalaisia, kun nykyisen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

järjestelmän aikana kaikki tärkeimmät virat Sihteristössä ovat jaetut yksinomaan suurvaltain kansalaisten kesken. Kun suurvalloilla on Neuvostossakin vakinainen paikkansa, on siis itse asiassa näiden maiden vaikutus sekä Neuvostossa että Sihteristössä suhteettoman suuri. Mutta kun Sihteristössä on ennestään kymmenen osastopäällikköä, jotka enimmäkseen ovat pienten maiden kansalaisia, katsoi komitean enemmistö taas voivansa ehdoittaa näiden virkojen vastaavaa supistamista kuuteen. Kaiken kaikkiaan tarkoitti siis komitean enemmistö Sihteristön korkeimpien johtopaikkojen koroittamista nykyisestä kolmesta toista neljäentoista, jolloin edelleen tulisivat vielä lisäksi entisessä asemassaan pääsihteri ja apulaispääsihteri. Korottamalla viisi jaostopäällikköä alisihteereiksi saataisiin työnjako Sihteristössä järjestetyksi nykyistä tasaisemmaksi.

Tätä Sihteristön korkeimman johdon uudistusta suunniteltiin silmällä pitäen myös sitä käytännöllistä tosiasiaa, että kuluvan vuoden aikana tulisivat useat Sihteristön nykyisistä korkeimista päälliköistä eroamaan heidän kanssaan tehtyjen välipuheiden päättyessä.

Mutta tilanne on kääntynytkin sellaiseksi, että pääsihteri Sir Eric Drummond on jo kuluvan vuoden alussa ennättänyt sanoutua irti, hänen lähimmän apulaisensa, M. Avenolin sopimus on päättyvässä ja samoin on alisihteerien Dufour-Féronca'n, markiisi Pauluccin ja ministeri Sugimuran sopimusten laita. (Eräiden tietojen mukaan on M. Sugimuran sopimus vielä voimassa pari vuotta, mutta hän on joka tapauksessa ilmoittanut eroavansa samalla kertaa kuin Sir Eric Drummond lähtee.) Näin on itse asiassa Sihteristö menettämässä koko korkeimman johtonsa eikä Yleiskokous ole vielä päättänyt millaiseksi se vahvistaa uuden ohjesäännön. Sen vuoksi odotetaankin Genevessä mitä suurimmalla jännityksellä miten ensi yleiskokous kuukauden perästä ratkaisee tämän asian.

Jos nykyisin vallitseisi taloudellisessa suhteessa normaalin tila, pidetään jokseenkin varmana, että, suurin piirtein katsoen, Yleiskokouksen päätös lähenteleisi komitean enemmistön ehdoitusta. Mutta kun otetaan huomioon jo viime Yleiskokouksessa vallinnut halu supistaa Kansainliiton menoja, on ymmärrettävissä, että tällä hetkellä kuuluu Genevessä ääniä, jotka otaksuvat komitean vähemmistön kannan pääsevän Yleiskokouksessa voitolle, joskin siihenkin ehdoitukseen voitaneen tehdä joitakin tasoituksia. Tämä epävarmuus molempien ehdotusten suhteen on vuorostaan johtanut siihen, että nykyisin on Genevessä paljon niitäkin, jotka luulevat Yleiskokouksen jättävän koko uudistuspuuhan sikseen, koska sen kautta välttyttäisiin tarpeettomilta riitaisuuksilta. Kun olen tiedustellut tämän viimeksimainitun mielipiteen edustajilta, miten he puolestaan laskevat, että Sihteeristön johtoon voitaisiin nyt nimittää moneksi vuodeksi eteenpäin uusia miehiä ja samalla kuitenkin heti maailman taloudellisen pulan päätyttyä ottaa uudelleen esille kysymys Sihteeristön korkeimman johdon järjestelystä, ovat he vastanneet katsovansa sellaista menettelyä ~~tietyksi~~ tuonnempanakin täysin mahdolliseksi.

Senvuoksi että ei siis ole vielä valmiina mitään uutta ohjesääntöä ja järjestysmuotoa Sihteeristölle, ovat kaikki arvailut Sihteeristön tulevista korkeimmista päälliköistä kokonaan ennenaikaisia.

Yhtä varmasti kuin toisaalta vakuutetaan, että Sir Eric Drummond eroaa aivan lähimmässä tulevaisuudessa tullakseen nimitetyksi suurlähettilääksi, yhtä "varmalta taholta" olen kuulunut, että hän pysyisi paikallaan toukokuun alkuun ottaakseen sen jälkeen vuoden loman ennen kuin tulee nimitetyksi suurlähettilääksi.

Morella taholla lasketaan, että hänen seuraajakseen tulisi hänen lähin apulaisensa, M. Avenol, koska Albert Thomas'in kuoleman kautta Työtoimiston johtajaksi viime keväänä valittiin

Mr. Butler, hänen lähin apulaisensa, joka taas kansallisuudeltaan on englantilainen. Mutta väitetään, että M. Avenol ei ole erikoisemmin Ranskan hallituksen suosiossa ja että Herriot kernaasti asettaisi M. Avenolin tilalle toisen ranskalaisen ehdokkaan, jos sellainen yleensä olisi suhteellisen helposti löydettävissä.

Edelleen kerrotaan, että Saksan hallitus olisi taannut herra Dufour-Féronce'lle lähettilään paikan. Tuonnottain kierteli lehdissä tieto, että niihin aikoihin tapahtuneiden hyvin lukuisien italialaisten lähettiläänvaihdosten yhteydessä markiisi Pauluccille olisi annettu suurlähettilään arvo ja että hänen tulisi palvella Italian ulkoasiainministeriössä, mutta myöhemmin on tämä tieto perutettu. Mitä M. Sugimuraan tulee, pidetään aivan varmana, että jos Japani tänä syksynä eroaa Kansainliitosta, silloin lähtevät kaikki Sihteeristön palveluksessa olevat japanilaiset virkamiehet tiehensä. Mutta vaikka ei näin kävisikään, eroaa M. Sugimura samalla kertaa kuin Sir Eric Drummond.

Kenellekään näistä alivaltioshteereistä ei vielä ole millään varmuudella mainittu seuraajia, vaikka itsestään pidetään selvänä, että suurvallat tulevat jälleen jakamaan virat keskenään. Mutta heti kun ensi Yleiskokous on päättänyt millä tavalla Sihteeristön korkein johto tullaan järjestämään, vai jätetäänkö se nykyiselleen, tietysti silloin aljetaan laskea julkisuuteen sopivien ehdokkaidenkin nimet.

Mitä yksityiseen mielipiteeseeni tulee, alan jo melkein kallistua sille puolelle, että olisi parasta jättää tällä kertaa sikseen koko kysymys Sihteeristön tärkeimpien virkapaikkojen järjestämisestä uudelleen. Vasta kun tuonnempana maailman taloudellinen pula on tullut sivuutetuksi ja Liitolla on jälleen riidattomasti riittävän suuria varoja käytettävänä, voidaan, herättämättä millään tavalla suurempaa katkeruutta, sopia näistä asioista. Jos taas nykyisen säästämispolitiikan aikana kajotaan Sihteeristön korkeimpaan johtoon, herätetään sillä kovinkin helposti katkeruutta ja epäluuloja. Siihen ei nykyisellä poliittisessa suhteessa kovinkin sähköisellä ajankohdalla pitäisi olla

mitään asiallista syytä.

Tulkoon tässä yhteydessä vielä lopuksi mainituksi siitäkin, että näinä päivinä kiertelee Genevessä runsaasti kaikenlaisia arvailuja millä tavalla ensi Yleiskokous tulee suhtautumaan yleensä kysymykseen Kansainliiton menojen supistamisesta. Sihteeristön virkamiehistö tuntuu pelkävän, että heidän palkkojaan tullaan alentamaan siitä huolimatta, että Geneve nykyisin on Europan kallein kaupunki. Muissa maissa on hintataso viime aikojna tuntuvasti laskenut, mutta Sveitsissä siitä ei ole näkynyt paljoakaan jälkeä. Sitäpaitsi ovat Genevessä alituiset konferenssit paremminkin koroittaneet hintoja kuin laskeneet niitä samalle tasolle kuin ne ovat muualla Sveitsissä. Sveitsin hallituksen järjestelmällisenä huolenpitonahan on kaiken aikaa ollutkin koettaa tulli-y.m.s. poliitikalla estää hintojen laskua. Senvuoksi ei voida odottaa että edes läheisessä tulevaisuudessa hinnat Sveitsissä tulisivat laskemaan. Sitä kohtuuttomammalta silloin tuntuu Sihteeristön ja Työtoimiston virkamiehistä ajatus, että heidän palkkojaan nyt ryhdyttäisiin supistamaan.

Viime vuonna jo puhuttiin paljon tästä virkamiesten palkkojen supistamisesta, mutta sillä kertaa asia raukesi sikseen. Voi siis olla mahdollista että ensi Yleiskokouksessa tulee käymään samoin. Siinä tapauksessa tulee Kansainliiton budjetin supistaminen, jos sitä tavoitellaan, tpahtumaan siten, että supistetaan Liiton eräiden muiden elimien toimintaa. Tässä suhteessa olen kuullut huhuja siihen suuntaan, että supistus kohdistuisi n.s. älyllisen yhteistoiminnan, opiumin, orjuuden ja ehkä joidenkuiden muiden erikoiskomiteain budgetteihin.

Olkoon lopuksi huomautettu, että kaiken kaikkiaan maksaa Kansainliitto nykyisellään ihmiskunnalle vuotuisesti saman verran kuin kahden panssarilaivan vuotuismenot ovat!

Genevessä, 31 p:nä elokuuta 1932.

Ruho Hae...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: .....

Genérensä olevan lähetystön rap. no 24.

Ministeri Kolehmainen.

29 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 685.

2 p:nä syyskuuta 1932.

NOA:		
35/296ae		1. 32
7/9. 32		LT
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
24, joka sisältää:

Tuleva kansainvälinen ekonoominen- ja finanssi-
konferenssi siv. 1 - 4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Steiner

Herra Ulkoasiainministeri,

Apaaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 24.

Geneve ..... ssa 2 p:nä syys kuuta 1932.

ULKO		
N:o 357296		1. i. 32
8/9. 32		1. i. 32
FINLAND		ASIA
5 C 31.		

Asia: Tuleva kansainvälinen
ekonoominen- ja finanssikonferenssi.

Otsakeasiaa koskettelin raportissani n:o 17 viime heinäkuun 8 pltä ja samaa asiaa käsitteli asiainhoitaja P. Hjelt raportissaan n:o 19 viime kuun 2 pltä, jota paitsi hän lähetti siitä kaksi eri kirjettä Ministeriölle nim. n:o 584 heinäkuun 16 pltä ja 618 s.k. 29 pltä. Sen jälkeen on konferenssin valmistustöissä jälleen päästy tärkeä askel eteenpäin.

Kuten tietty, päätti Neuvosto, että konferenssin valmistaminen uskottaisiin kahdelle eksperttikomitealle, johon Neuvosto määräisi kolme jäsentä kumpaiseenkin, sekä Saksan, Belgian, Ranskan, Englannin, Italian ja Japanin hallitukset jäsenen kumpaiseenkin, jota paitsi finanssikomiteaan tuli Kansainvälisen Korvauspankin määrätä kaksi jäsentä. Neuvostohan ei itse tee tällaisia jäsenten määräämisiä muuta kuin muodollisesti, sillä ehdokkaat valitsee sopivien tiedustelujen jälkeen Sihteeristö ja asiainomaisen raportööri. Näin ovat nyt konferenssin järjestelykomitean puheenjohtaja, Sir John Simon ja M. Avenol, joka Sir Eric Drummondin loman aikana on hoitanut pääsihteerin tehtäviä, sopineet keskenään, että näiksi molempien komiteain jäseniksi kutsutaan seuraavat henkilöt:

Ekonoomiseen komiteaan: Ministeri Nickl, joka on Unkarin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

ulkoasiainministeriön ekonoomisen osaston päällikkö, M. Dvorasek, joka on/ ^{entinen} tsheckiläinen kauppaministeri ja nykyisin suuren yksityispankin johtaja, sekä kolmanneksi joku argentiinalainen, josta ei vielä ole tällä hetkellä lopullista varmuutta.

Finanssikomiteaan: Sveitsin finanssiministerin M. Musyn, M. Baranskyn, entisen Puolan valtiovarainministeriön osastopäällikön, joka nyttemmin palvelee Puolan Valtiopankissa, sekä pankinjohtaja Risto Rydin.

Kutka henkilöt tulevat näiden komiteain jäseniksi edustamaan yllämainittujen maiden hallituksia, siitä ei Sihteeristössä ollut vielä täyttä varmuutta tänään, jolloin sain tietää kutka tulevat olemaan komiteain Neuvoston määrättäviä jäseniä.

Komiteat suunnitellaan kokoontumaan Genevessä noin ensi loka-kuun 10 päivän paikkeilla. Sihteeristössä katsotaan näitä valmistöitä itse asiassa tärkeämmiksi kuin konferenssin itsensä töitä, sillä, niin on minulle tänään selitetty, konferenssin onnistuminen tulee suurimmalta osaltaan riippumaan siitä kuinka yksimielisellä tavalla molemmat yllämainitut komiteat saavat suunnitelluksi konferenssin ohjelman.

Mitä konferenssiin muuten tulee, näyttään edelleenkin oltavan sangen epätietoisia sekä sen kokoontumisen paikasta, että ajasta. Onpa nyttemmin sukeltanut esiin sellainenkin ajatus, että konferenssi jakaantuisi kahteen siten, että finanssikonferenssi kokoontuisi Pariisissa ja ekonoominen konferenssi Lontoossa. Tällaista käännettä vastustetaan kuitenkin Sihteeristössä ennen kaikkea sillä käytännöllisellä syyllä, että maailman nykyisen taloudellisen pulan eri probleemit ovat niin täydellisesti riippuvaiset toisistaan, että on mahdotonta jaotella ne kahden eri konferenssin käsiteltäviksi rinnakkain.

Sen puolesta, että konferenssi kokoontuisi Lontoossa, puhuu Sihteeristön mielestä ennen kaikkea se seikka, että Ramsay

Mac-Donald voitaisiin siinä tapauksessa saada konferenssin presidentiksi. Hänen katsotaan onnistuneen ~~xixix~~ erinomaisen hyvin Lausannen konferenssin presidenttinä ja hänen ansiokseen laske-
taan myös Ottawan konferenssin odottamattoman positiivinen tulos. Sen vuoksi toivottaisiin hänen jälleen tulevan käyttämään tai-
toansa tämän uuden konferenssin onnistumiseksi. Kun otetaan huo-
mioon miten suunnattoman suuria probleemeja uuden konferenssin
tulee käsitellä, tahdottaisiin konferenssin menestys taata tar-
mokkaan ja taitavan presidentin valitsemisen kautta. Mutta konfe-
renssein pitämistä vastaan Lontoossa puhuu yhä edelleen sekin
itsessään painava tosiasia, että kaikki kustannukset nousisivat
siitä suhteettomasti paljon suuremmiksi kuin jos konferenssi pi-
dettäisiin Genevessä. Sihteeristö on alustavasti tiedustellut suos-
tuisiko Englanti maksamaan eron siinä tapauksessa että konferens-
si pidettäisiin Lontoossa, mutta Englannin hallitus on antanut
kieltävän vastauksen. Näin ollen jää siis ensi Yleiskokouksen
asiaksi päättää myöntäkö se niin paljon lisävaroja kuin tarvit-
taisiin konferenssin kutsumiseksi koolle Lontooseen.

Mitä taas tulee konferenssin pitämisen aikaan, käyvät sen-
kin suhteen miellpiteet edelleen aivan vastakkaiseen suuntaan.
Kerrotaan Englannin hallituksen haluavan konferenssin koolle niin
hyvissä ajoin ensi marraskuulla, että konferenssi ennättäisi kä-
sitellä kysymystä europalaisten maiden sotaveloista Amerikalle ja
saada vielä valmiiksi ennen joulukuun 15 päivää täyden ehdo-
tuksen taloudellisten etujen myöntämisestä Yhdysvalloille siinä
tapauksessa, että Yhdysvallat suostuisivat pyyhkimään, ellei ko-
konaan, niin ainakin pääosan sotaveloista. Koska mainittuna päi-
vänä Europan jälleen tulisi suorittaa suuria maksuja Yhdysval-
loille, pidetään siis mitä tärkeimpänä, että konferenssi ennättäi-
si juuri siihen mennessä saada tämän osan ohjelmaansa selväksi.
Sitä paitsi on itsestään selvää, että koko nykyisen kansainväli-
sen taloudellisen pulan yhtenä pahimmista aiheuttajista on juuri

ollut sotavelkojen suorittaminen Yhdysvalloille; jos siis konferenssi saisi ennen vuoden loppua tämän pulman selvitetyksi, niin lasketaan, voisi konferenssi nykyistä paljota suuremmalla varmuudella tehdä kaikki muut päätöksensä pulan selvittämiseksi. Mutta tätä optimismia vastaan puhuvat yhä monet tärkeät seikat.

Ensimmäkin epäillään Sihteeristössä varsin vakavasti, ettei noiden molempien lokakuulla kokoontuvien eksperttikomiteain ole mahdollista saada parissa viikossa töitään valmiiksi, jota paitsi hallituksille olisi vielä jätettävä aikaa määrätä kantansa komiteain ehdotusten suhteen. Toiseksi huomautetaan, että Yhdysvaltain hallitus voi määrätä kantansa sotavelkojen suhteen ennen kuluvan vuoden loppua ainoastaan siinä tapauksessa, että Hoover tulee valituksi uudelleen. Jos taas Roosevelt voittaa, ei hän pääse määräämään Yhdysvaltain politiikasta ennen kuin ensi maaliskuulla. Olisi näin ollen paljota järkevämpää antaa eksperttikomiteain työskennellä kaikessa rauhassa helmikuulle saakka, jolloin hallituksille jäisi vielä kannanottoon aikaa sen kunnlopulle ja konferenssi kokoontuisi silloin mahdollisimman hyvillä edellytyksillä maaliskuulla.

Kun Yleiskokous kokoontuu noin kolmen viikon perästä, saanevat johtavat valtiomiehet lopullisesti sopia ei ainoastaan konferenssin kokoontumisen paikasta, vaan kaiken lisäksi myös sopivimmasta ajasta.

Genevessä, 2 p:nä syyskuuta 1932.

Ruebaldmann

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Genevessä olevan lähetystön rap. no 25.

Ministeri. Koleh.

5/9 1982

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

5 p:nä syyskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
36/296/ae: 1-32		
12/9-32	3	11
RYHMÄ	LUKASTO	ASIA
	5	C31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o 25, joka sisältää:

Saksan vaatima "Gleichberechtigung"

siv.1-10.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Kallio

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 25.

Geneve ..... ssa 5 p:nä syys ..... kuuta 19 32.

36/296 hae. i-82		
12/9-82	3	102
PYHILA	OLIN	ACIA
5 C 31.		

Asia: Saksan vaatima .....

"Gleichberechtigung". .....

Viikko sitten Saksan hallitus puki lopullisesti viralliseen muotoon tuon jo kauan ennustetun vaatimuksensa, että toisten maiden on supistettava varustuksiaan suurin piirtein katsoen samalle tasolle kuin Versaillesin sopimus on määrännyt Saksan puolustusvoimiksi, tai, ellei tätä Saksan vaatimusta toteuteta, jättäytyy se varustusten supistamiskonferenssista pois ja katsoo olevansa oikeutettu lisäämään omia varustuksiaan oman vapaan harkinnan mukaan.

Näin on nyt siis tultu siihen ankaraan kriisikohtaan, jota on viime vuosien kuluessa levottomuudella odotettu. Lienee paikallaan ottaa tähän raporttiin erinäisiä kohtia aikaisemmista raporteistani, joissa kuvailin tämän saksalaisen vaatimuksen vaikutusta varustusten supistamiskonferenssin onnistumiseen, jos konferenssin aikana Saksa todellakin menisi virallisesti pyrkimyksissään niin pitkälle kuin aikaisemmat uhkaukset ennustivat.

Raportissani n:o 21 joulukuun 30 pltä /¹⁹³⁰kirjoitin heti sen jälkeen kuin varustusten supistamiskomissioni oli saanut valmiiksi luonnoksensa tehtäväksi kansainväliseksi sopimukseksi:

"Kun nyt tällä hetkellä katselen tilannetta eteenpäin, on käsittäökseni täysi aihe olla pessimistinen ei vain sen suhteen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

mistä edellä on ollut puhe, nimittäin nyt valmistuneen sopimusluonnoksen suhteen turvallisuuden kannalta katsottuna, siksi paljon luonompi se on molempia edeltäjiänsä vuodelta 1923 ja 1924, vaan on parasta olla pessimisti itse sopimuksen lopullisen syntymisenkin suhteen, siinä merkityksessä kuin suuret pacifistit ja eräät pacifismia edustaneet maat ovat tahtoneet edellyttää. Jo pari vuotta takaperin kirjoitin Ministeriölle eräässä raportissa uskovani, että vasta 1940 jälkeen voidaan odottaa jotain tuntu-vampaa varustusten supistamista; siihen mennessä on parasta koet-taa elää jonkinlaisen alustavan sopimuksen provisoriossa. Viime kuukausien tapahtumat ovat mielestäni aivan liiankin räikeällä tavalla antaneet oikeutusta silloiselle pessimismilleni.

" On luonnollisesti kieltämätön totuus, että Kansainliiton syntymisen hetkellä voittaja-vallat todellakin tarkoittivat täyttä totta luvatessaan saada aikaan maailmassa mahdollisimman perus-teellisen varustusten supistamisen. Sota oli ollut koko n.s. sivistyneelle maailmalle hirvittävän raskas eivätkä edes voitta-jatkaan voineet enää luottaa kansojensa sodanhaluun..... Tässä yleisessä vägyyksessä oltaessa vakuuttivat entente-vallat Saksalle ja sen entisille liittolaisille., että kullekin niistä saneltu aseistariisuminen merkitsi itse asiassa vain luonnollista ensi askelta yleistä varustusten supistamista kohti..... Kieltämättä on ^{sota}merivoimien rajoituksen alalla saatu ensin Washingtonin ja sitten Lontoon laivastosopimuksen kautta suorastaan valtavan suuri tulos aikaan..... Samaten arvostelijoilta jää liiaksi huomioon-ottamatta, että varsinkin eräät suurvallat ovat viime vuosina tun-tuvasti vähentäneet maa-armeijojensa taakkaa lyhentämällä palvelus-aikaa ja vastaavasti hävittämällä melkoisen määrän rykmenttejä j.n.e..... Mutta kaiken tämän jälkeen nouseekin juuri sitä helpommin eteen kysymys paljonko ennenkaikkea nämä suuret sotilasmaat katso-vat vielä turvallisuutensa sallivan uusia varustusten supistuksia,

maalla, merellä ja ilmassa. Jos kansainvälinen poliittinen atmosfääri olisi tällä hetkellä suhteellisen hyvä ja lupailisi kaikesta päättäen vielä parantua, silloinhan vielä oikeutetusti voitaisiin odottaa, että varustusten supistamiskonferenssissa tullaan taulukkoja täytettäessä tekemään ehkä hyvinkin suuria myönnytyksiä yleisen varustusten supistuksen aikaansaamiseksi. Mutta kaikki merkithän viittaavat siihen, että useimmat Euroopan maista tulevat konferenssissa paremminkin pyrkimään nykyisten puolustusvoimiensa rajoittamiseen kuin supistamiseen. Sitä tietysti Saksa entisine liittolaisineen ei tule pitämään niille annettujen lupauksen täyttämisenä. Kaiken tämän vuoksi saammekin nähdä että ensi vuosi 1931 tulee tavattomasti kiristämään Euroopan maiden välejä, ja että sitä seuraavan vuoden kaikki varustusten supistamiskonferenssin monet kuukaudet tulevat vieläkin pahemmiksi tässä suhteessa."

Vähäistä myöhemmin oli erään suurvallan (ei Ranskan) edustaja pitemmän aikaa vierailulla luonani, jolloin keskustelun kuluessa mainitsin hänelle pessimistisestä käsityksestäni varustusten supistamiskonferenssin onnistumisen suhteen. Miten hän puolestaan arvosteli silloin tilannetta, sen sisällytin raporttiini n:o 4 helmik. 5 pltä 1931. Otan siitä vertailun vuoksi seuraavan kohdan:

" Keskusteluissaan toisten suurvaltain edustajien kanssa herra Curtius oli antanut ymmärtää vieläkin selvemmin kuin lausunnostaan Neuvostossa, että Saksa ei voi puolestaan hyväksyä varustusten supistamiskomissionin tekemää luonnosta tulevaksi kansainväliseksi sopimukseksi. Ellei, sanoi tämän johdosta vieraini, Saksan kanta tämän vuoden aikana radikaalisesti muutu, ollaan joutumassa mitä ikävimpään tilanteeseen. Saksan kieltäytyminen allekirjoittamasta tehtävää sopimusta ei voi olla johtamatta siihen, että pakostakin nousee kysymys tuleeko Saksan saada lisätä varustuksiaan saavuttaakseen omin asevoimin sen turvallisuuden, minkä se katsoo toisten maitten varustusten rinnal-

la tarvitsevansa, vai onko Saksa koetettava pakottaa pysymään tässä suhteessa Versaillesin rauhan-sopimuksen määräämissä rajoissa. Jos Saksan sallitaan edellisen tapauksen mukaisesti lietsä varustuksiaan, on mahdoton vaatia Saksan naapureita tulevassa konferenssissa suostumaan minhinkään sotavoimiensa supistamiseen, hyvä jos ne saadaan rajoittamaan varustuksensa niiden nykyisiin voimiin. Toisaalta taas, jos voittajavallat tulevat konferenssissa julistamaan, että Saksan jäätyä tehtävän sopimuksen ulkopuolelle sen on pysyttävä nykyisten varustustensa puitteissa, on hyvin luultavaa, että sillä kiihoitetaan aivan äärimmilleen saksalaista nationalismia ja hitleriläisyyttä. Tämä voi äärimmäisessä tapauksessa johtaa siihen, että Saksa lopulta ryhtyy aivan avoimesti varustautumaan paljoa ylitse Versaillesin sopimuksen sallimien rajojen.

Kummassakin näissä tapauksessa tulee tilanne kärjistymään mitä ikävimmällä tavalla ja estämään varustusten supistamisen aikaansaamista siinä nimenomaisessa hengessä kuin Peruskirjan 8 artikla määrää."

Juuri noin kuin yllämainittu suurvallan diplomaatti pelkäsi käyvän on nyt tapahtunut puolitoista vuotta myöhemmin. Nationalismi on tällä hetkellä saavuttanut Saksassa niin kiihkeän muodon, ettei maailma sellaista ole siellä nähnyt maailmansodan jälkeen. Koko oikeisto, kulkekoon se von Papenin hallituksen, tai Hittlerin johdossa, vaatii joko koko muuta maailmaa riisumaan aseensa Saksan varustuksen tasolle, tai ellei näin tapahdu, silloin Saksa jää varustusten supistamiskonferenssista pois ja alkaa varustautua sillä tavalla kuin se itse vapaasti haluaa.

Tosin monet Kansainliiton tärkeimmistä henkilöistä ovat tätä kirjoitettaessa vielä pois Genevestä lomamatkoillaan, mutta on kuitenkin mahdollista tehdä eräitä havaintoja Saksan kannan suhteen.

Jos varustusten supistamiskomissionin päättäessä työnsä v. 1930 lopulla Geneven tietävimmissä piireissä oltiin sangenkin epävarmoja varustusten supistamiskonferenssin todellisesta onnistumisesta, tuntui konferenssin kokoontumisen ensi viikkoina viime helmi- ja maaliskuulla siltä kuin enteet olisivat tuntuvasti parantuneet, mutta sitten alkoi Saksan valtuuskunta uudelleen käyttää samaa kieltä ja sen mukaan laski Geneven optimismi, kunnes viime heinäkuulla konferenssin mennessä hajalle Saksan valtuuskunta esitti tunnetun lausuntonsa, joka selvästi antoi aavistaa, että Berlinissä todellakin ajateltiin sitä, mihin nyt ollaan jouduttu. Senvuoksi ei itse asiassa tällä hetkellä eletä Genevessä sen oudommassa ilmapiirissä kuin viime heinäkuun lopulla, vaan katsotaan avoimeksi tilannetta: Kansainliiton koko pyrkimys saada vihdoinkin yleinen varustusten supistaminen aikaan on kolmannen kerran ajautumassa karille ja se tekee sen nyt uhkaavammassa muodossa kuin koskaan aikaisemmin.

Ottakaamme kylmästi tämän tilanteen suhteen vain muutamia tärkeimpiä näkökohtia tarkastettavaksi.

Monella taholla myönnetään avoimesti Saksan olevan teoreettisesti, eli tarkemmin sanoen juridisesti oikeassa: Parisin rauhankonferenssin aikana elettiin siinä sodanjälkeisen suuren väsymyksen aiheuttamassa optimismissa, että Kansainliiton luomisen kautta päästäisiin entistä ihanteellisempiin kansainvälisiin olosuhteisiin ja että senvuoksi voittajavallat saattaisivat verrattain pian vähentää omat sotavoimansa niin paljon kuin suinkin olisi mahdollista ottamalla huomioon niiden kunkin turvallisuuden tarpeen. Tästä syystä oli siis hyväksi aluksi määrättävä voitettut vallat supistamaan varustuksensa siihen mittaankin saakka kuin voittajavallat katsoivat entisten vastustajiensa turvallisuuden tarvitsevan.

Mutta tätä Versailles'in ja sitä seuranneiden rauhansopimusten juridista sisältöä ja kantavuutta on myös tarkastettava

maailman myöhemmän poliittisen kehityksen valossa.

Ensimmäinen tosiasia on, ettei Kansainliitosta ole lainkaan tullut sellaista kansainvälistä ihannejärjestöä kuin miksi sen perustajat sitä suunnittelivat Parisissa. Yhdysvallat ja Venäjä jäivät heti Liitosta pois kumpikin tavallaan sen jälkeen vielä aiheuttamalla politiikallaan Kansainliitolle mitä suurimpia vaikeuksia.

Yhdysvaltain jättäytyminen Liiton ulkopuolelle on kokonaan ajanut karille Liiton pyrkimyksen päästä selvittämään peruskirjan 16 artiklaa. Kuten tietty, aloitti Liitto tämän artiklan käytännöllisen soveltamisen tarkastuksen jo v. 1921, mutta jouduttaessa analysoimaan blokaadin soveltamista niskoittelevaa valtiota vastaan, jouduttiin heti tekemisiin sen kardinaaliprobleemin kanssa miten Liitto voisi soveltaa blokaadia, jos Yhdysvallat kieltäytyisivät sitä noudattamasta: sehän itse asiassa voisi johtaa siihen, että Liitto kurittaessaan jotain maata saarroilla saisikin Yhdysvallat viholliseksi. Kun näin jo heti alussa oli pakko Yhdysvaltain vuoksi ruveta epäroimään peruskirjan 16 artiklan soveltamisen mahdollisuutta uhattuun asemaan joutuneen maan auttamiseksi, silloin itse asiassa avattiin tie koko sille perääntymispolitiikalle, joka on ollut kymmenen viime vuoden aikana tunnusmerkillistä Kansainliiton yrityksille luoda todella tehokasta kansainvälistä turvallisuutta, jotta sillä tavalla tehtäisiin mahdolliseksi yleinen varustusten supistaminen.

Venäjän jääminen Kansainliiton ulkopuolelle on johtanut yhtä onnettomiin seurauksiin. Jos Venäjästä olisi tullut Liiton jäsen tai edes muuten normaalisia kansainvälisiä periaatteita toteuttanut maa, olisi turvallisuustilanne Euroopassa ja Aasiassa tällä hetkellä toinen kuin nyt on ollut asianlaita. Siitä huolimatta, että Venäjä on Genevessä koettanut teoreettisesti ajaa

mahdollisimman pitkälle menevää varustusten supistamista, on suurin osa maailmaa pitänyt tätä intoilemista pelkkänä propagandana. Venäjän rettelöiminen Kiinassa ja Mandshuriassa sekä Afganistanissa, sen yhä yltynyt varustautuminen Euroopassa ja sen järjestelmällinen pyrkimys maailmanvallankumouksen aikaansaamiseen on pelottamistaan pelottanut hyvinkin monia Euroopan maita sitoutumasta minkäänlaisiin uusiin sanktioihin turvallisuuden ylläpitämiseksi maailmassa.

Tosiasiassa siis on, että tällä hetkellä Kansainliitolla ei ole käytettävänä mitään sellaista yleismaailmallista voimakeinoa niskuroivan valtion kurittamiseksi kuin edellytettiin Pariisin rauhankonferenssissa suunniteltaessa Kansainliittoa ja sen mahdollisuutta aseellisinkin voimin esiintyä maailman rauhan ylläpitäjänä. Tätä taustaa vastaan meidän on katsottava aivan kylmästi Saksan vaatimusta saada nyt joko yleinen varustusten tavaton supistaminen aikaan tai sitten Saksa ryhtyy lisäämään varustuksiaan johtaen sillä ainakin Euroopassa uuteen entistä pahempaan varustuskilpailuun.

Mutta tilanteen kriittisyys käy juuri tällä nimenomaisella hetkellä vieläkin pahemmaksi muutamien toivottavasti tilapäisten poliittisten selkkausten ja muiden vaikeuksien vuoksi.

Ensimmäisenä näistä on mainittava kiinalais-japanilainen selkkaus ja toisena yleismaailmallinen taloudellinen pula, jonka selvättämiseen liittyy mitä läheisimmin Europan sotavelkojen järjestely Yhdysvaltain kanssa.

Mitä edelliseen kysymykseen tulee, voin tällä hetkellä täydellä syyllä toistaa sen mitä kirjoitin raportissani n:o 10 viime toukokuun 27 pltä:

" Onnettomampaa tekoa ei Japani juuri hevillä olisi voinut ajatella Geneven konferenssin onnistumisen järkyttämiseksi kuin Mandshurian valtaus ja Shanghaiin pommitus juuri ennen Geneven konferenssin kokoontumista. Kaiken tämän kautta on osoitettu

maailmalle mitä räikeimmin, että tähän saakka voimassa olevat kansainväliset sopimukset rauhan säilyttämiseksi ovat liiankin selvästi pelkkää paperia. Kansainliiton peruskirja olisi tarjonnut Liitolle erinomaisen tilaisuuden ja pohjan voimakkaalle esiintymiselle Japania vastaan. Mutta käytäntö on ollut juuri päinvastaista kuin mihin teoria olisi sekä oikeuttanut että velvoittanut."

Nyt kolme kuukautta myöhemmin Saksan esittäessä vaatimuksensa Gleichberechtigungista on tilanne Itä-Aasiassa ainakin yhtä huono kuin kirjoittaessani ylläolevat rivit ja entistä enemmän puhutaan nyt Genevessä Japanin mahdollisesta eroamisesta Kansainliitosta.

Mutta jos kiinalais-japanilainen selkkaus sinänsä tekee Saksan k.o. demarchen tällä ajankohdalla mahdollisimman epäedulliseksi, on vielä maailman taloudellisen pulan selvittämisen kannalta Gleichberechtigungen vaatiminen keskellä varustusten supistamiskonferenssin töitä vieläkin onnettomampi askel.

Lausannessa pari kuukautta sitten Saksa todisteli "väellä ja voimalla", että se oli kokonaan kykenemätön enää suorittamaan mitään sotakorvauksia. Myöntyessään näihin Saksan ekonomisiin vaatimuksiin euroopalaiset voittajavallat edellyttivät, että läheisessä tulevaisuudessa saataisiin Yhdysvallat suostumaan yleiseen sotavelkojen pyyhkimiseen tai ainakin radikaaliseen supistukseen. Tämän ohjelman toteuttamiseksi ryhdyttiin Lausannessa alustaviin toimenpiteisiin yleisen kansainvälisen ekonoomisen- ja finanssikongressin kokoontumiseen joko tämän vuoden lopulla tai ainakin ensi vuoden alkupuolella. Mutta keskellä näitä maailman taloudellisen pulan selvittämisen pyrkimyksiä tulee nyt Saksan vaatimus Gleichberechtigungista!

Eräs Harvardin Yliopiston professori, joka vuosittain käy Genevessä henkilökohtaisesti perehtymässä Kansainliiton probleemeihin, istui pari päivää sitten pitkän illan luonani. Saksan Gleichberechtigungea hän sanoi pitävänsä maailman taloudellisen pulan parantamisen kannalta "täytenä hulluutena". Amerikalle,

hän vakuutti, on mahdoton koettaa selittää, ettei Europa jaksa maksaa sotavelkojansa, jos Saksan pitää saada nyt ruveta tuhlaamaan uusia miljardeja varustuksiin pakottaen sillä Europan muut maat varustusten supistamisen asemasta vastaavaan varustustuhlailuun.

Aivan samaa olen kuullut lukuisilta muilta amerikalaisilta näinä päivinä. He vakuuttavat kaikki yhteen ääneen, että sotavelkojen pyyhkimysvaatimus voi johtaa positiivisiin tuloksiin vain sillä edellytyksellä, että Europa Hooverin esittämän selvän vaatimuksen mukaisesti supistaa sotilasbudgettejansa käyttäkseen siten vapautuvat varat maailman taloudellisen pulan voittamiseen.

Kysytään täydellä syyllä, eikö Berlinissä olla todellakaan oltu selvillä miten Gleichberechtigungin vaatimuksen esittäminen juuri tällä ajankohdalla uhkaa mitä pahimmin tehdä tyhjäksi niin hyvin yleisen varustusten supistamisen kuin maailman taloudellisen kriisin nopean selvittämisen.

Genevessä olen kuullut tähän kysymykseen kahtalaisia vastauksia.

Toiset niistä pitävät enemmän tai vähemmän selviönä, että Saksa määrätietoisesti tahtoo saada kielteisen vastauksen vaatimukselleen Gleichberechtigungesta saadakseen sitä tietä itselleen muodollisen syyn varustustensa täydentämiseen. Päästyään nyt sotaveloistaan Saksaa ei enää erikoisemmin kiinnosta maailman taloudellisen pulan selvittäminen, sillä se laskee voivansa oman uuden ekonoomisen ohjelmansa pohjalla päästä muista taloudellisista vaikeuksistaan eikä siis erikoisemmin tunne enää olevansa riippuvainen siitä miten muut maat vapautuvat taloudellisista vaikeuksistaan. Tästä syystä on Saksalle nyt kaikkein tärkeintä pitää Gleichberechtigung niin paljon etualalla kuin mahdollista.

Toinen selitys on vähemmän jyrkkä. Sen mukaan koko tämä sotilaallinen ohjelma on muka Saksalle enemmän sisäpoliittinen

kuin ulkopoliittinen probleemi, nimittäin Saksan nykyisten hallitusten on täytynyt tehdä asiasta positiivinen ehdotus, koska Hitler ystävineen ei muuten kunnolla voida saada syrjäytetyksi valtataistelussa. Tämän selityksen mukaan Saksan hallitus siis tulisi itse asiassa tyytymään johonkin muodolliseen sotilaallisen tasaarvoisuuden tunnustamiseen, vaikka käytännössä Saksa jäisikin vielä sotilaallisesti suhteellisesti heikompaan asemaan kuin mihin saksalaiset äärimmäisyysaineokset toivovat pääsääntöisesti. Mutta tämänkin käsityskannan edustajat valittavat syvästi, että Saksa ei ole voinut jäädä odottamaan kansainvälisesti edullisempaa ajankohtaa k.o. vaatimuksen esittämiselle.

Kahden viikon kuluttua kokoontuu varustusten supistamiskonferenssin n.s. bureau. Siihen mennessä pitäisi siis Saksan hallituksen odotusten mukaan sen saada vastaus. Ellei se taas tule tyydyttävässä muodossa, silloin tulisi Saksan jäädä bureau'n kokouksesta pois. Ennättävätkö tärkeimpien valtioiden johtomiehet nyt näinä viikkoina löytää jonkinlaisen kompromissin, joka ainakin johonkin määrin tyydyttäisi Saksaa, se on hetken arkaluontoisin probleemi.

Miltä kannalta erikoisesti Sveitsi arvostelee tätä tilannetta, ansaitsee oman raporttinsa. Sveitsihän on juuri niitä pieniä maita, joita Saksan sotilaallinen suuruus, tai voimattomuus koskee täydellä strategisella painavuudella.

Genevessä, 5 p:nä syyskuuta 1932.

Riikhard

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Seuravasta olevan lähetystön rap. no 26.
Ministeri Kolsti.

4/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 760.

4 p:nä lokakuuta 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38/296 h.c.		82
10/10.32		
5	C31	

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 26, joka sisältää:
Tuleva kansainvälinen ekonoominen- ja finanssi-
konferenssi siv.1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Salainen.

G e n e v e ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 26.

Geneve ..... ssä 4 p:nä loka kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
88/296/ac	10/10-32	LII
5	C31.	

Asia: Tuleva kansainvälinen
ekonoominen- ja finanssikonferenssi.

Otsakeasiasta kirjoitin viimeiksi raportissani n:o 24 v.k.
2 p:nä. Sen jälkeen on tilanne kehittynyt seuraavasti:

Stresan konferenssi, jonka lähimpänä tehtävänä oli . . .
Europan n.s. agraarimaiden, eli kuten toinen termi kuului: Keski-
ja Itä-Europan maiden taloudellisen ja finanssipulan tutkiminen
ja ohjelman laatiminen niitä kohdanneen pulan selvittämiseksi
oli onnistunut paremmin kuin etukäteen oli uskallettu odottaa.
Alunpitäen oli Briandin n.s. Paneuropalaiseen ohjelmaan kuulunut
myöskin tämän probleemin tutkiminen. Hän oli aivan oikein aa-
vistanut, että pelkästään Itävallan liittämällä Saksaan ei pääs-
täisi pitkällekkään, sillä Unkari, Romania ja Bulgaria jäisivät
joka tapauksessa odottamaan Kansainliiton väliintuloa niiden aut-
tamiseksi. Tämän Anschluss-probleemin rauettua Curtiuksen lievästi
sanoen kömpelön manööverin yhteydessä Briandin politiikkaa vas-
taan laajeni pula vielä seuraavina aikoina ulottumaan edellä-
mainittujen maiden lisäksi Tshekkoslovakiaan, Puolaan ja Kreikkaan.
Senvuoksi olikin Lausannen konferenssi viime kesänä katsonut vält-
tämättömäksi, että kutsuttaisiin koolle erikoinen konferenssi har-
kitsemaan keinoja yllämainittujen maiden taloudellisen ja finansi-
pulan selvittämiseksi. Tässä tarkoituksessa lähetettiin kutsut

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

osanottamiseen tähän konferenssiin seuraaville maille: Saksa, Itävalta, Belgia, Englanti, Bulgaria, Ranska, Kreikka, Unkari, Italia, Hollanti, Puola, Romania, Sveitsi, Tšhekkoslovakia ja Jugoslavia.

En tahdo salata, etteikö Kansainliiton Sihteeristössä oltu ennen konferenssin kokoontumista aivan pessimistisiä sen onnistumisen suhteen. Tämä epäily ei aiheutunut niin paljon itse tehtävän ekoonomisesta kuin poliittisesta vaikeudesta. Oli itsestään selvää, että jos k.o. Keski- ja Itä-Euroopalaiset agraari-^{täyttämään}maat oli saatava kykeneviksi/ulkomaiset sitoumuksensa ja yleensäkin nousemaan taloudellisesta ahdingostaan, niiden täytyy saada rikkaiden kuluttajamaiden välitön avustus. Mutta toisaalta oli ainakin yhtä selvää, että vanhat poliittiset ennakkoluulot ja laskelmat juuri näiden rikkaampien kuluttajamaiden keskuudessa olivat vielä voimakkaasti vallalla. Stresan konferenssin varsinaisimmaksi probleemiksi täytyi siten tulla kysymys miten löytää keskitie siten, että pulaan joutuneiden agraarimaiden auttaminen saattoi täysin tehokkaasti tapahtua herättämättä samalla rikkaiden kuluttajamaiden kesken uusia epäilyksiä ja ennakkoluuloja.

Kun viikko sitten Stresan konferenssin raportti jaettiin, tunnettiin Genevessä melkoista helpoitusta. Tahtomatta tällä kertaa kajota miltei ennenaikaisesti raportin sisältöön tahdon vain mainita, että puhtaasti taloudellisessa suhteessa konferenssi oli ylittänyt optimistisimminkin odotukset. Vanhat vihollismaat, toisaalta Itävalta, Unkari ja Bulgaria, toisaalta Tšhekkoslovakia, Puola, Romania, Jugoslavia ja Kreikka olivat yhteisen taloudellisen hädän painostuksesta löytäneet pohjan taloudelliselle yhteistoiminnalleen. Tähän ahtaampaan kehään olivat vielä joltisellakin yksimielisyydellä liittyneet ennen kaikkea Ranska ja Italia ja osittain Englanti ja Saksa. Tällaisena saavutuksena oli siis Stresan konferenssin raportin määrä viime perjantaina v.k. 30 pnä joutua Europa-komissionin käsiteltäväksi.

Komissionin kokoontuessa oli ensimmäisenä kysymyksenä presidentin valitseminen, kun Briandin kuoleman kautta tämä johtaja-asema oli tullut avoimeksi. Komissionin varapuheenjohtaja, Sveitsin Valaliiton presidentti Motta piti tällöin erinomaisen hyvin keskitetyn puheen Briandin muistolle. Kun ottaa huomioon miten juuri näinä päivinä poliittinen tilanne Europassa on jännittyneempi kuin ehkä ainoanaakaan hetkenä maailmansodan syttymisen jälkeen, tuntuivat Mottan muistosanat ikäänkuin luovan uutta moraalista hohtoa Briandin rauhanrakkauden voimakkaille pyrkimyksille. Sen jälkeen hän ehdoitti komissionin uudeksi presidentiksi pääministeri Herriot'a ja vaali toimitettiin täyden yksimielisyyden merkeissä.

Herriot antoi heti puheenvuoron Stresan konferenssin presidentille ent. ministeri Bonnet'ille, joka erittäin täsmällisessä muodossa selosti konferenssin töiden tuloksia ja tekemiä ehdotuksia. Mutta ilmeisesti olivat konferenssin osanottajamaat, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, liian hätäiset sitomaan Europa-komissionin kädet konferenssin valmistaman ohjelman hyväksymiseksi ilman pienintäkään viivytystä. Sillä tuskin M. Bonnet oli päättänyt selostuksensa, kun kokoukselle jaettiin valmis ehdotus päätöslauselmaksi. Antaakseen tälle toimenpiteelle vielä aivan erikoista pontta, oli asiakirjan otsikoksi pantu: "Projet de Résolution soumis par le Président, d'accord avec plusieurs Délégations."

Jätän tästä pois kaikki nuo tavanmukaiset päätöslauselmien alkukappaleet: Ayant pris connaissance....., Ayant été saisis des rapports....., Convaincus que ....., Affirment sans réserve leur volonté....., tulen ehdotetun päätöslauselman toiseen kohtaan, joka kuului:

Les Etats membres de la Commission d'Etude pour l'Union Europeenne..... 2/ Déclarent, chacun en ce qui le concerne et sous la seule réserve des observations particulières qu'ils ont pu être amenés à formuler, qu'ils sont prêts à mettre en application, dans toute la mesure du possible, sans délai, les directives générales qui en résultent;

Kuten tästä näkyy, oli siis alkuperäisenä tarkoituksena pakoittaa kaikki valtuuskunnat heti ilmoittamaan haluamansa varau-
mat ja sen jälkeen viipymättä toteuttamaan konferenssin kaikki ^{muut} /
päätökset. Mutta tämä oli komissionille liian suuri annos nieltäväksi yhdellä kertaa. Jokseenkin yksimielisesti huudettiin kokous-
salin eri osista, että asia oli lykättävä vuorokaudeksi eteenpäin. Kun Herriot ehdoitti, että joka tapauksessa yleiskeskustelu pan-
taisiin heti alulle, ei kukaan pyytänyt puheenvuoroa ja niin täy-
tyi käsittely lykätä seuraavaan eli t.k. 1 päivään.

Kokouksen siis jatkuessa aloitti keskustelun Englannin valtuus-
kunta, joka uudisti Stresan konferenssista olleen valtuuskunnan va-
rauman, että Englannin hallitus ei voi hyväksyä niitä osia Stresan
konferenssin suosituksista, jotka koskevat kontingentointia ja ehdo-
tetun kahden suuren rahaston perustamista. Tämän jälkeen esittivät
useimmat muut valtuuskunnat, m.m. Suomen puolesta Herra Ulkoasiain-
ministeri, Vapaaherra Yrjö-Koskinen, vaatimuksen, että koko ohjelma
oli alistettava hallitusten yksityiskohtaisesti harkittavaksi.

Toisaalta taas puhuivat lämpimästi ohjelman hyväksymisen puo-
lesta varsinkin ne valtuuskunnat, jotka edustivat taloudelliseen
pulaan joutuneita Keski- ja Itä-Europan maita. Mutta ehkä parhaimman
puheen piti kuitenkin Italian edustaja, suurlähettiläs de Michelis,
joka erittäin taitavasti osoitti miten Stresan Konferenssi kaikista
vaikeuksista huolimatta oli löytänyt taloudellisesti kestävän tien

k.o. maiden auttamiseksi. Mitä aikaisempia yrityksiä tässä suhteessa oli tehty, olivat ne rauenneet moninaisiin poliittisiin vaikeuksiin, kun sitävastoin tällä kerralla oli saavutettu harvinaisen suuri yksimielisyys.

Aivan oman luokkansa muodosti Litvinovin puhe. Hän aloitti tunnetulla ironisella tavallaan huomauttamalla, että Stresan konferenssiin ei oltu kutsuttu mukaan Venäjää, vaikka ensiksi Venäjäkin kuuluu tietävästi Itä-Euroopan ja vaikka toiseksi Venäjä yksinään myy viljaa ulkomaille enemmän kuin kaikki konferenssiin osaaottaneet maat yhteensä. Sen jälkeen hän siirtyi itse konferenssin valmistamaan raporttiin ja osoitti sangen taitavalla tavalla miten konferenssin suosittaman ohjelman toteuttaminen tulisi toista tietä aiheuttamaan Euroopalle uusia taloudellisia vaikeuksia. Hän mainitsi mm., että yksistään Saksassa elää 300.000 tehdastyöläistä Venäjän tilauksista ja useissa muissa eurolaisissa ^{teollisuus} maissa on samalla tavalla melkoinen osa teollisuutta kautta vuoden työssä venäläisten tilausten nojalla. Jos nyt on tarkoitus koettaa sulkea pois k.o. pulaan joutuneiden maiden hyväksi venäläinen vilja eurolaisten teollisuusmaiden markkinoilta, lisääntyy tästä työttömyys teollisuuden alalla, kun Venäjä ei enää voisi yhtä paljon kuin tähän saakka sijoittaa niihin maihin tilauksisansa. Senvuoksi pitäisi olla ilmeistä, että Stresan konferenssin ohjelma on kokonaan yksipuolinen eikä voi käytännössä saada yleistä taloudellista parannusta aikaan Euroopassa.

Loppujen lopuksi Herriot ehdoitti sellaisen kompromissin, että ehdotus päätöslauselmaksi täydennettäisiin siten, että asianomaisille hallituksille jäisi aikaa harkita yksityiskohtaisesti Stresan konferenssin raporttia ja sitten ilmoittaa kantansa Europa-komission seuraavassa kokouksessa, joka todennäköisesti tulee kutsuttavaksi koolle joulukuulla Kansainliiton ylimääräisen yleiskokouksen yhteydessä. Tämä tulikin kokouksen päätökseksi.

Mitä muuten tähän Europa-komissionin istuntoon tulee, oli sillä mielestäni lyhykäisyydestään huolimatta kaksi verrattain tärkeää merkitystä. Ensiksi oli komissioni jälleen pitkän loma-ajan jälkeen kutsuttu koolle ja oli myös saanut uuden vakinaisen presidentin. Voidaan näinollen edellyttää, että M. Herriot tulee pitämään huolta komissionin virkenevästä toiminnasta. Toiseksi oli käsittäkseni hyvä, että Stresan konferenssin raportti oli tullut ainakin alustavasti keskustelun alaiseksi. Monella taholla oli suhtauduttu kieltämättä kovin suurella optimismilla konferenssin töiden tuloksiin ja nyt osoittautui, että ehkä useimmat europalaiset maat epäilevät memmä konferenssin suositusten toteuttamisessa yhtä pitkälle kuin optimistit ovat edellyttäneet. Mutta kun joulukuulla eri hallitusten lopullinen kanta tulee tunnetuksi, silloin voidaan ryhtyä rakentamaan kompromissia, ja sekin on, kaikesta huolimatta, jälleen askel eteenpäin. Sitäpaitsi on itsestään selvää, että Europa-komissionin silloin pidettävä kokous valmistaa välittömästi maaperää ensi vuoden alussa kokoontuvalle kansainväliselle taloudelliselle ja finanssi-konferenssille.

Edellisessä raportissani otsakeasiassa tiedoitin miten Sir John Simon ja Kansainliiton Sihteeristö olivat sopineet keskenään niiden kahden komitean kokoonpanosta, joiden tehtäväksi tulee ryhtyä valmistamaan tulevan kansainvälisen taloudellisen ja finanssikonferenssin kokoontumista. Eilen t.k. 3 p:nä n.s. Neuvoston komitea vahvisti lopullisesti komiteain kokoonpanon. Sen mukaisesti tuli siis Suomen Pankin pääjohtaja Ryti kutsutuksi finanssikomitean jäseneksi.

Edelleen Neuvoston komitea päätti, että komiteain on kokoonnuttava Genevessä t.k. viimeisenä päivänä.

Kuten tietty, on mainittu Neuvoston komitea itse asiassa Neuvosto sinänsä lisättyinä Yhdysvaltain edustajalla Mr. Norman Davis'illa ja Sir John Simon'in toimiessa Neuvoston presidentin

asemassa tämän komitean vakinaisena presidenttinä.

Mitä konferenssin kokoontumisen paikkaan tuli, hyväksyi komitea Mr. Norman Davis'in ehdotuksesta ~~Englanti~~ Lontoon siksi. Sen sijaan ei komitea vielä tahtonut lopullisesti päättää konferenssin kokoontumisen ajasta, vaikkakin tuntui siltä kuin helmikuun 20 päivää olisi pidetty sopivimpana. Sihteeristössä ollaan kuitenkin sitä mieltä, että tämä päivämäärä soveltuu vain siinä nimenomaisessa tapauksessa, että Hoover saa ensi kuussa tapahtuvissa presidentin vaaleissa voiton. Jos taas Roosevelt voittaa, täytyy konferenssin kokoontumisen lykkääntyä maaliskuulle, jotta uusi presidentti ennättäisi määrätä Yhdysvaltain edustajat konferenssiin ja antaa heille oman politiikkansa mukaiset ohjeet.

Siitä huolimatta että Yhdysvaltain lopullinen ohjelma konferenssissa jää näin riippuvaksi presidentinvaalin tuloksista, ilmoitti Mr. Norman Davis Neuvoston komitealle eilen tulevana lähipäivinä jättämään komitean käsiteltäväksi memorandumien, jossa suunnitellaan konferenssin varsinaisimpia tehtäviä.

Palaan asiaan niin pian kuin Mr. Norman Davis'in memorandumit on tullut Neuvoston komiteassa käsitellyksi.

Genèvessä, 4 p:nä lokakuuta 1932.

Roosevelt

C) 28/296 faw 92
rap. 12/10-32

Handwritten signatures and notes:
L. H. ...
...
No. 2. 4/10-32. ...
Geneva, 4/10-32.

S. 702... 353. 1932. II.
Geneva, October 4th 1932.

...IONS.
... COUNCIL FOR THE
... CONFERENCE.

Decisions taken with regard to the convocation
of the Preparatory Commission of Experts and
of the Economic and Financial Conference.

Note by the Secretary-General.

The Secretary-General has the honour to inform the Members
of the Council and of the League that the Organising Committee
of the Council, constituted by a resolution of the Council of
July 15th, 1932, in order to take "such decisions of a
practical character as may be necessary in connection with
the convocation of the Conference" met on October 3rd, 1932,
under the Presidency of Sir John Simon (Great Britain) and took
the following decisions:

1) It nominated the three economic and three financial
experts in conformity with § 3(b) of the Council's resolution
referred to above. A complete list of the Members of the
Commission is attached.

2) As regards the convocation of the Preparatory Commission
and of the Conference itself, the Committee adopted the following
resolutions:

The Organising Committee of the Council, in conformity
with the resolutions of the Council of July 15th and September
27th, 1932:

a) convenes the Preparatory Commission of Experts
for October 31st in Geneva, for the purpose of making the
preliminary examination, mentioned in Annex V of the Lausanne
Protocol, of the questions which will be submitted for the
Economic and Financial Conference and of preparing a draft
annotated agenda for the Conference,

Geneva, October 4th 1932.

LEAGUE OF NATIONS.

ORGANISING COMMITTEE OF THE COUNCIL FOR THE
ECONOMIC AND FINANCIAL CONFERENCE.

Decisions taken with regard to the convocation
of the Preparatory Commission of Experts and
of the Economic and Financial Conference.

Note by the Secretary-General.

The Secretary-General has the honour to inform the Members of the Council and of the League that the Organising Committee of the Council, constituted by a resolution of the Council of July 15th, 1932, in order to take "such decisions of a practical character as may be necessary in connection with the convocation of the Conference" met on October 3rd, 1932, under the Presidency of Sir John Simon (Great Britain) and took the following decisions:

1) It nominated the three economic and three financial experts in conformity with § 3(b) of the Council's resolution referred to above. A complete list of the Members of the Commission is attached.

2) As regards the convocation of the Preparatory Commission and of the Conference itself, the Committee adopted the following resolutions:

The Organising Committee of the Council, in conformity with the resolutions of the Council of July 15th and September 27th, 1932:

a) convenes the Preparatory Commission of Experts for October 31st in Geneva, for the purpose of making the preliminary examination, mentioned in Annex V of the Lausanne Protocol, of the questions which will be submitted for the Economic and Financial Conference and of preparing a draft annotated agenda for the Conference,

b) authorises its President, should the necessity arise, to appoint substitutes for those members of the Preparatory Commission who are nominated by the League.

c) decides that, subject to the necessary financial provision being made, the Economic and Financial Conference shall be held in London, the Committee being informed that the Government of the United Kingdom is disposed to defray such increase of cost as may be involved in holding the Conference in London instead of Geneva;

considers it important that the Conference should take place as soon as possible;

decides that inasmuch as the Preparatory Commission of experts must be allowed adequate time to complete its work and that further a sufficient interval must be allowed for the consideration of its report by Governments, the exact date of this Conference should be reserved for consideration by the Council Committee in November after the Preparatory Commission of Experts has begun its work.

d) requests the Secretary-General of the League of Nations to issue forthwith invitations to all the Members of the League as well as to Afghanistan, Brazil, Costa Rica, Danzig, United States of America, Egypt, Ecuador, Hedjaz, Iceland, U.S. S.R., asking them to send to the Conference representatives with appropriate full powers.

3) The Committee finally decided

a) in order to ensure a liaison between the Rapporteur to the Council on financial questions, the Norwegian

Representative and the Preparatory Commission, to suggest to the latter the desirability of co-opting an expert of Norwegian nationality,

b) to suggest that the Preparatory Commission, if it considers necessary, might associate three representatives of the International Labour Organisation as well as a representative of the International Institute of Agriculture with that part of their preparatory work for which the persons nominated are particularly competent.

The Committee has been informed that the Governing Body of the International Labour Organisation has appointed a delegation consisting of M. Weigert (Germany) as representative of the Government group, M. Cersted (Denmark) as representative of the employers' group, and M. Jouhaux (France) as representative of the workers' group.

CONFÉRENCE ÉCONOMIQUE ET FINANCIÈRE
ECONOMIC AND FINANCIAL CONFERENCE

COMMISSION PRÉPARATOIRE D'EXPERTS
PREPARATORY COMMISSION OF EXPERTS

Liste des Membres de la Commission
List of Members of the Commission

A. Experts désignés par les Gouvernements :

- Allemagne M. WARNECKE, Ministre de l'Économie du Reich,
M. VOCKE, Membre du Conseil de la Reichsbank.
- Belgique M. Emile FRANCOU, Ministre d'État,
M. V. van LANGENHOVE, Secrétaire général du Ministère des affaires étrangères.
- Etats-Unis d'Amérique
- France M. Charles RIST, Professeur à la Faculté de droit,
Sous-Gouverneur honoraire de la Banque de France,
M. Jean PARANTIER, Directeur général honoraire
au Ministère des Finances;
Suppléant :
M. ELBEL, Directeur des Accords commerciaux
au Ministère du Commerce.
- Italie M. Alberto BENEDEUCE, Président de l'Institut national
de Crédits pour les œuvres d'utilité
publique,
M. Giuseppe TASSINARI, Président de la Confédération
nationale agricole.
Suppléant :
M. G. GUARNERI, Directeur de la Confédération
des Sociétés par actions.
- Japon M. Hiroyuki KAWAI, Ministre plénipotentiaire et
Envoyé extraordinaire à Varsovie,
M. Juichi TSUSHIMA, Attaché financier à l'Ambassade
Japonaise à Londres.
- Royaume-Uni Sir Frederic W. LEITH-ROSS, K.C.M.G., C.B., Chief
Economic Adviser to the British Government,
Sir Walter LAYTON, C.B.E., Editor of "The Economist"

B. Experts désignés par le Comité du Conseil :

- M. Léon BARANSKI (Pologne) Directeur de la Banque de Pologne.
- M. Jan DVORACEK (Tchécoslovaquie), Ancien Ministre du Commerce; Directeur
de la "Zivnostenska Banka" à Prague.
- M. Jean LUZY (Suisse) Conseiller fédéral, Chef du Département Fédéral des
Finances et des Douanes.

M. Alfred de NICKL (Hongrie) Ministre plénipotentiaire; Directeur des Accords commerciaux au Ministère des Affaires étrangères.

M. RYTI (Finlande) Gouverneur de la Banque de Finlande.

M. PREBITSCH (Argentine) Ancien Sous-Secrétaire d'Etat au Ministère des Finances.

C. Experts désignés par la Banque des Règlements internationaux :

M. Leonardus J.A. TRIP (Pays-Bas) Président de la Banque néerlandaise.

M. Léon FRASER (Etats-Unis) Vice-Président de la Banque des Règlements internationaux.

✓

Genève, le 4 octobre 1932.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

COMITÉ DU CONSEIL POUR L'ORGANISATION DE LA
CONFÉRENCE ÉCONOMIQUE ET FINANCIÈRE.

Décisions prises au sujet de la convocation de la
Commission préparatoire des Experts et
de la Conférence économique et financière.

Note au Secrétaire Général.

Le Secrétaire général a l'honneur d'informer les Membres du Conseil et de la Société que le Comité d'organisation, constitué par une résolution du Conseil en date du 15 juillet 1932 pour prendre "les décisions d'ordre pratique, ayant trait à la convocation de la Conférence, qui seraient nécessaires", s'est réuni le 3 octobre 1932 sous la présidence de Sir John Simon (Grande-Bretagne) et a pris les décisions suivantes:

1.) Il a nommé les trois experts économiques et les trois experts financiers conformément au § 3 (b) de la résolution du Conseil visée ci-dessus. (Une liste complète des membres de la Commission est jointe à la présente note).

2.) En ce qui concerne la convocation de la Commission préparatoire et de la Conférence elle-même, le Comité a adopté les résolutions suivantes:

Le Comité d'Organisation, conformément aux résolutions du Conseil en date du 15 juillet et du 27 septembre 1932:

a) convoque la Commission préparatoire des experts pour le 31 octobre 1932, à Genève, en vue de procéder à l'examen préalable, mentionné à l'annexe V du Protocole de Lausanne, des questions qui seront soumises à la Conférence économique et financière et de préparer pour la Conférence un projet d'ordre du jour annoté.

b) autorise son Président à pourvoir, si besoin est, à la nomination de remplaçants pour les membres de la Commission préparatoire nommés par la Société des Nations;

c) décide, sous réserve des dispositions financières qui devront être prises, que la Conférence économique et financière aura lieu à Londres, le Comité étant informé que le Gouvernement du Royaume-Uni est disposé à supporter l'augmentation de dépenses qui pourra résulter du fait que la Conférence sera tenue à Londres au lieu de l'être à Genève;

estime qu'il importe de réunir la Conférence le plus tôt possible;

décide, étant donné que la Commission préparatoire des experts doit pouvoir disposer d'un temps suffisant pour achever son travail et, de plus, qu'un intervalle suffisant est nécessaire pour permettre aux Gouvernements d'examiner son rapport, de réserver l'examen de la date exacte de la Conférence à la prochaine

réunion du Comité d'organisation, en novembre, après que la Commission préparatoire des experts aura commencé son travail;

d) demande au Secrétaire général de la Société des Nations d'inviter immédiatement tous les membres de la Société, ainsi que l'Afghanistan, le Brésil, Costa-Rica, la Ville Libre de Dantzig, les Etats-Unis d'Amérique, l'Egypte, l'Equateur, le Hedjaz, l'Islande, l'U.R.S.S., à envoyer à la Conférence des représentants munis de pleins pouvoirs en la matière.

3.) Le Comité a enfin décidé:

a) en vue d'assurer une liaison entre le représentant de la Norvège, rapporteur au Conseil des questions financières, et la Commission préparatoire, de suggérer à cette dernière l'opportunité de coopter un expert de nationalité norvégienne;

b) de suggérer que la Commission préparatoire, si elle l'estime nécessaire, invite trois représentants de l'Organisation internationale du Travail, ainsi qu'un représentant de l'Institut international d'Agriculture, à participer à la partie de son travail préparatoire pour laquelle les personnes désignées sont particulièrement compétentes.

Le Comité a été avisé que le Conseil d'administration de l'Organisation internationale du Travail a nommé une délégation composée de M. Weigert (Allemagne), représentant du groupe gouvernemental, de M. Oersted (Danemark), représentant du groupe patronal, et de M. Jouhaux (France), représentant du groupe ouvrier.

CONFERENCE ECONOMIQUE ET FINANCIERE
ECONOMIC AND FINANCIAL CONFERENCE

COMMISSION PREPARATOIRE D'EXPERTS
PREPARATORY COMMISSION OF EXPERTS

Liste des Membres de la Commission
List of Members of the Commission

A. Experts désignés par les Gouvernements :

- Allemagne M. WARMBOLD, Ministre de l'Economie du Reich,
M. VOCKE, Membre du Conseil de la Reichsbank.
- Belgique M. Emile FRANCOU, Ministre d'Etat,
M. V. van LANGENHOVE, Secrétaire général du Ministère des affaires étrangères.
- Etats-Unis d'Amérique
- France M. Charles RIST, Professeur à la Faculté de droit,
Sous-Gouverneur honoraire de la Banque de France,
M. Jean PARLEMENTIER, Directeur général honoraire
au Ministère des Finances;
Suppléant :
M. EIBEL, Directeur des Accords commerciaux
au Ministère du Commerce.
- Italie M. Alberto BENEDEUCE, Président de l'Institut national
de Crédits pour les oeuvres d'utilité publique,
M. Giuseppe TASSINARI, Président de la Confédération
nationale agricole.
Suppléant :
M. G. GUARNERI, Directeur de la Confédération
des Sociétés par actions.
- Japon M. Hiroyuki KAWAI, Ministre plénipotentiaire et
Envoyé extraordinaire à Varsovie,
M. Juichi TSUSHIMA, Attaché financier à l'Ambassade
japonaise à Londres.
- Royaume-Uni Sir Frederic W. LEITH-ROSS, K.C.I.G., C.B., Chief
Economic Adviser to the British Government,
Sir Walter LAYTON, C.B.E., Editor of "The Economist".

B. Experts désignés par le Comité du Conseil :

- M. Léon BARANSKI (Pologne) Directeur de la Banque de Pologne.
- M. Jan DVORACEK (Tchécoslovaquie), Ancien Ministre du Commerce; Directeur
de la "Zivnostenska Banka" à Prague.
- M. Jean LUZY (Suisse) Conseiller fédéral, Chef du Département Fédéral des
Finances et des Douanes.

M. Alfred de NICKL (Hongrie) Ministre plénipotentiaire; Directeur des Accords commerciaux au Ministère des Affaires étrangères.

M. RYTI (Finlande) Gouverneur de la Banque de Finlande.

M. PREBITSCH (Argentine) Ancien Sous-Secrétaire d'Etat au Ministère des Finances.

C. Experts désignés par la Banque des Règlements internationaux :

M. Leonardus J.A. TRIP (Pays-Bas) Président de la Banque néerlandaise.

M. Léon FRASER (Etats-Unis) Vice-Président de la Banque des Règlements internationaux.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Geneven läänin lähtöajan rap. no 27 -

Ministeriöön.

10/10 1982

N:o 769.

10 p:nä lokakuuta 1932.

140 296 lae	272
15/10. 272	
5 C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 27,
joka sisältää:

Suomen vienti Sveitsiin siv.1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusikallio

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

Vidi: HN

Salainen.

G e n è v e ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 27.

G e n è v e s s a 10 p:nä loka kuuta 19 32.

No 296		27
15/10	27	
5	031	

Asia: Suomen vienti Sveitsiin.

Sen johdosta että näinä aikoina on al/ettava neuvottelut Sveitsin hallituksen kanssa kontingenttien myöntämisestä Suomelle ensi vuodeksi, on syytä koota yhteen erinäisiä tosiasioita, jotka koskevat mitä läheisimmin kaupallisia etujamme yleensä Sveitsissä.

Kaikissa viime vuosina Ministeriölle lähettämässäni kaupallisissa vuosikertomuksissa olen esittänyt huomautuksen, että suuri ostovoittoisuutemme verrattuna vientimme arvoon riippuu ennen kaikkea siitä, että Suomen vienti ei ole järjestänyt omaa välitöntä edustustaan Sveitsissä, minkävuoksi sangen tuntuva määrä tosiasiallisesti suomalaisia vientituotteita saapuu Sveitsiin välikäsien kautta ja tulee siten Sveitsin tuontitilastossa merkityksi tämän välittäjämaan omaksi tuotteeksi. Nyt kun Sveitsi on toteuttanut kontingenttipolitiikan sillä tavoin, että se kohdistuu juuri tärkeimpiin suomalaisiin vientituotteisiin, joudumme kontingenttien määräämisessä kärsimään mitä pahimmin tästä edellisten vuosien epäitsenäisestä ulkomaankaupastamme.

Onnellisimpaan asemaan on joutunut selluloosamme, sillä sitä on tuotu Sveitsiin edellisten vuosien aikana siksi paljon, että

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

.....
.....
.....

täksi vuodeksi meille on myönnetty edellisten vuosien keskimäärä, nim. 1,300 tonnia. Sikäli kuin minun on annettu ymmärtää, tulemme saamaan ensi vuodeksi saman kontingentin.

Paljota pahempaan asemaan on joutunut paperimme sen kautta, että paperituotteitamme ei tullut Sveitsiin välittömästi edellisinä vuosina juuri nimeksikään. Onneksi on kuluvan vuoden aikana emätetty myydä Sveitsiin erilaisia paperilajejamme niin paljon, että kun paperi joutui viime elokuun 15 p. kontingoinnin alaiseksi, Suomen Paperiyhdistyksen myynti Sveitsiin oli ennättänyt tehdä noin 500 tonnia. Vuoden jällellä oleviksi ^{kuukausiksi} tilauksia oli sijoitettu Suomeen suunnilleen yhtä suuri määrä. Kaiken kaikkiaan siis voimmme laskea, että ilman kontingoinnin tuottamia vaikeuksia vuosimyyntimme tällä alalla olisi noussut noin 1000:een tonniin. Mutta sen kautta, että rajoitukset paperin suhteen ovat saatetut voimaan sangen suurella johdonmukaisuudella, supistuu kuluvan vuoden loppupuolen tuonti Suomesta ehkä noin 100:aan tonniin.

Mitä ensi vuoteen tulee, on tilanne erittäin epävarma. Sveitsin hallitus ottaa kontingenttien määräämisen perustaksi edellisten vuosien keskimäärän ja pitää senvuoksi tänä vuona Suomesta tullutta ja vielä tulevaa paperia varsinaisten laskuperusteittensa ulkopuolella. Jotta siis saisimme paperillemme ensi vuodeksi ainakin yhtä suuren kontingentin kuin tämän vuoden myyntimme on ollut, täytyy neuvottelujen perustaksi löytää aivan uusia laskelmia ja näkökohtia.

Mutta ehkä pahimpaan asemaan on joutunut puutavaran vientimme Sveitsiin. Olen juuri saanut eräältä suurelta puutavaraliikkeeltä Baselista kirjeen jossa sanotaan m.m.

Suomesta käsin on kirjoitettu eräälle saksalaiselle toimimelle pyynnöllä, että tämä hankkisi tietoja kuinka paljon Saksasta on myyty suomalaista puutavaraa Sveitsiin ja tämä sak-

salainen toiminimi puolestaan on kääntynyt k.o. sveitsiläisen toiminimen puoleen varmojen tietojen saamiseksi. Mainitussa suomalaisessa kirjeessä lausutaan m.m. seuraavaa:

"Was unser Export von Holzware nach der Schweiz anbetrifft, wurde derselbe in früheren Jahren über Deutschland geleitet und zwar in der Weise, dass deutsche Importeure das Holz nach der Schweiz exportierten, weshalb dasselbe als deutsches Erzeugnis eingeführt wurde. In diesem Jahre ist ein direkter Import über Rotterdam zu Stande gekommen und wahrscheinlich wird der direkte Import noch vergrößert werden. Da aber früher kein direkter Import vor sich gegangen ist, und infolgedessen das Holz in den schweizerischen Statistiken als von deutscher Herkunft erscheint, wäre es von ausserordentlich grosser Bedeutung feststellen zu können, welche Quantitäten von finnischen Holz in den letzten Jahren von Deutschland nach der Schweiz re-exportiert sind.

Sveitsiläinen toiminimi on laatinut pitkään vastauksen ja on samalla hyväntahtoisesti lähettänyt siitä minulle jäljennöksen. Otan siitä vain seuraavat kohdat tähän:

"We have a fact of proof that during the years a minimal average of 800 to 1000 tons is imported from Finland to Switzerland, because the industries use only finnish wood.

It is a matter of fact, that the export ciphers from Germany to Switzerland do not show 100 % of german production. In this case we may not forget that during the last years the places of Mannheim and Karlsruhe had nearly the monopoly in furnishing to Switzerland wood coming from oversea. These firms had no need to indicate the country of origin of the wood. For the custom it was also not necessary to know from where the wood was coming because the duty was all the same. The waggons came from Germany and this country was inscribed in the official statistics."

Edelleen ilmenee tästä kirjeestä kuinka monta tonnia puutavaraa Saksasta on tuotu Sveitsiin vuosittain v.1912 jälkeen. Mainittuna v.1912 se teki yli 15,500 tonnia, mutta pieneni sitten satavuosina kohotakseen v. 1919 lähes 63,000:een tonniin, sen jälkeen se on vaihdellut seuraavina vuosina; vähimmillään se oli vuonna 1927, nimittäin 2,250 tonnia, minkä jälkeen se uudelleen alkoi kohota niin että v. 1930 se teki lähes 5,600 tonnia hypätäkseen viime vuonna yli 21,600 tonniin. Kuluvan vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana se teki lähes 7,800 tonnia.

Esitettyään nämä tilastolliset tiedot kirje jatkaa:

- " These ciphers allow us to see that this export ~~xxxx~~ from German does not only regard material which has grown in Germany, but it regards specially wood which has previously been imported by Germany and which has then been exported." -

Tämän jälkeen lausutaan kirjeessä vähän alempana:

- " The allowance for wood import to Switzerland has been given on basis of the year 1931. This would rather be a very great damage for Finland, because in this case Finland would only be allowed to export 19 Tons to Switzerland. Before this allowance has been given, 492 Tons of wood had already been imported from Finland."

Kaikesta ylläolevasta ilmenee seuraavaa:

- 1/ Suomen sahateollisuus on kaiken aikaa ollut tietoinen siitä, ettei sillä ole ollut välittömiä suhteita sveitsiläisten tuontiliikkeiden kanssa, vaan on järjestelmällisesti sallittu varsinkin saksalaisten välikäsien myydä edelleen suomalaista puutavaraa Sveitsiin saksalaisena puutavarana;
- 2/ Tästä syystä on nyt suomalaisen puutavaran vientiä Sveitsiin Sveitsin aljettua soveltaa puutavarankin tuontiin kontingointia uhkaamassa se vaikeus, että meidän oma keskimääräinen vuotuinen myyntimme tulee otettavaksi ensi vuoden kontingentin pe-

rustaksi Sveitsin virallisten tilastojen mukaan ja Saksan kontingentti tulee vastaavasti vahvistettavaksi kohtuuttoman suureksi senkautta, että siihen sisällytetään myöskin suurin osa suomalaisen puutavaran viennistä Sveitsiin.

3/ Yllämainittu sveitsiläinen puutavaraliike on arvioinut viime vuosina välittömästi ja välillisesti Suomesta Sveitsiin tulleen puutavaran 800 à 1000 tonniksi vuosittain, kun sitä vastoin Sveitsin virallinen tilasto osoittaa, että viitenä viime vuotena on Suomesta tuotu Sveitsiin keskimäärin alle 37 tonnia.

4/ Jos nyt Sveitsin hallitukselta tahdotaan saada suomalaiselle puutavaralle ensi vuodeksi niin suuri kontingentti kuin todellisuudessa vastaisi viiden viime vuoden keskimääräistä tonnilukuamme, täytyisi sen tulla suunnilleen 900 tonniksi eikä noin 37 tonniksi. Mutta millä tavalla tämä radikaalinen ratkaisu vientimme eduksi olisi saatavissa aikaan, on jokseenkin problemaattista. Ero välittömän ja välillisen myyntimme välillä on sekä tonniluvussa, että rahan arvossa niin suhteettoman suuri, että todellista myyntiämme vastaavan kontingentin saaminen vaatii aivan poikkeuksellisen suuria ponnistuksia.

Kuluvan vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana olemme myyneet Sveitsiin kaiken kaikkiaan 247,000 frangin edestä vähemmän kuin samana aikana olemme ostaneet Sveitsistä. Meillä ei ole mitään kontingointia ja senvuoksi voitaneen joltisellakin varmuudella päätätä, että ensi vuonna ostomme Sveitsistä tulevat pysymään, ottaen samalla huomioon yleensä tuontimme suupistumisen, suhteellisesti samansuuruisina. Mikäli tämä otaksuma pitää paikkansa, pitäisi meille siis ensi vuonnakin jäädä kaupassamme Sveitsin kanssa ainakin jonkinlainen tuontienemmys, vaikka Sveitsi ei soveltaisikaan ~~tuontimme~~ vientiimme Sveitsiin

kaikkein ankarimpia rajoituksen periaatteita.

Nousee näin kysymys millä tavoin meidän on saatava Sveitsiltä niin suuri määrä myyntietuja, että kauppatasemme saadaan lähestymään jonkinlaista tasapainoa. Tähän saakka on tuontirajoitusten ulkopuolelle jäänyt vientituotteistamme vain kumikengät ja muut kumituotteet, koska Sveitsillä ei ole itsellään mitään kumiteollisuutta, jota tahdottaisiin tuontirajoituksilla suojella. Jää siis ainoksi mahdollisuudeksemme koettaa hankkia paperillemme ja puutavarallemme ensi vuodeksi hyvinkin paljon suuremmat kontingentit kuin mihin edellisten vuosien välitön myyntimme meidät ilman muuta oikeuttaisi Sveitsin nykyisen kontingenttipolitiikan nojalla.

On itsestään selvää, ettei tehtävä suinkaan kuulu kaikkein helpompiin sentakia, että olemme itse laiminlyöneet edellisten hyvien vuosien aikana hankkia itsellemme asemaa Sveitsin tuontimarkkinoilla. Ainoastaan selkuloosateollisuutemme on jo heti maailmansodan jälkeen osannut arvioida oikein Sveitsin tuontimarkkinain merkityksen ja senvuoksi sillä nyt on taattuna 1,300 tonnin kontingentti ensi vuonnakin. Mutta mitä tulee paperi- ja puutavateollisuuteemme, olemme joutuneet ilmeiseen umpikujaan juuri aikana, jolloin myyntimahdollisuutemme ovat itsessään mahdollisimmam edulliset, mutta jolloin toisaalta Sveitsin kontingenttipolitiikka tuottaa meille erinomaisia käytännöllisiä vaikeuksia.

Mikäli oma henkilökohtainen käsitykseni merkitsee jotain, olisi mielestäni meidän asetettava uusissa neuvotteluissa Sveitsin hallituksen kanssa ehdottomasti etualalle paperin myynnin edut. Lähdän siitä, että tänä vuonna olemme saavuttaneet erittäin hyviä tuloksia ja niitä olisi kehitettävä ensi vuonnakin. Sen sijaan voisimme tyytyä ensi vuonna siihen puutavaramme myynnin ratkaisuun, että saksalaiset välikädet

saisivat edelleen Saksalle annettavan kontingentin puitteissa sijoittaa Sveitsin tuontimarkkinoille niin paljon suomalaista puutavaraa kuin osottautuu mahdolliseksi. Lähdän nimittäin siitä ajatuksesta, että diplomaattisesti meidän on helpompi hankkia ensi vuodeksi kuluvan vuoden myynnin nojalla suurehko kontingentti paperille kuin koettaa saada suuri kontingentti puutavaralle, jota ei vielä koskaan ole tuotu suuremmin määrin välittömästi Suomesta Sveitsiin. Sitäpaitsi rahallisessakin suhteessa merkitsee epäilemättä meille enemmän hyvän kontingentin saaminen paperille kuin puutavaralle.

Mutta loppujen lopuksi on vielä kerran todettava miten haitallista meidän tärkeimmälle vientiteollisuudellemme on myynnin keskittäminen vain muutamien suurvaltain kansalaisten käsiin. Hyvänä taloudellisena aikana voimme kyllä saada tuolaisten suurvaltain välikäsienkin kautta sijoitetuksi tuotteitamme pieniin maihin, mutta heti kun kansainvälinen taloudellinen pula alkaa, silloin joudumme tästä metodista liikaa kärsimään. Palaan senvuoksi vielä kerran vanhaan neuvooni, että meidän vientiteollisuutemme olisi osoitettava nykyistä suurempaa elastisuutta hankkimalla mahdollisimman moneen maahan omat välittömät edustajansa. Ministeri Procopén tultua paperiteollisuutemme myynnin johtoon on paperillemme hankittu itsenäinen asema Sveitsinkin markkinoilla ja tulokset näkyvät siitä heti ilahduttavalla voimalla. Mutta mitä selluloosamme ja paperimme näin on osannut edukseen tehdä, sen pitäisi myös puutavarteollisuutemme vihdoinkin havaita myös kuuluvan etuihinsa.

Genève, 10 p:nä lokakuuta 1932.

Ruuhikanta

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Jenivestā olevan lähetyksen rap no 28.
Ministeri Koletki.

18/10 1932.

N:o 791.

17 p:nä lokakuuta 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

41	29.2.32	32
24/10.32.		
5	C31	

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o
28, joka sisältää:

Kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

Salainen.

Genevessä ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 28

Geneve ..... ssa 17 p:nä loka kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
K. 41/297 k. D. 19 32		
24/10.32		LII
RYHMÄ	OSAOTO	ASIA
5	C. 31.	

Asia: Kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta.

Otsakeasiasta kirjoitin viimeiksi raportissani n:o 23 viime elokuun 31 pltä. Tänään oli Yleiskokouksella viimeinen istuntonsa ja sen tärkeimpänä kysymyksenä oli neljännen komissionin raportti tästä samasta asiasta. On siis syytä selostaa kuinka pitkälle ~~siis~~ tämä XIII:s Yleiskokous pääsi k.o. tärkeän kysymyksen suhteen.

Sanottakoon heti aluksi, että niiden yhdentoista Yleiskokouksen aikana, jolloin olen ollut valtuutettuna mukana, ei ole kertaakaan tapahtunut mitään niin neutonta keskustelua kuin mihin tällä kertaa neljäs valiokunta laski keskustelutasonsa. Sattuvasti sanoi minulle erään suurvallan valtuutettu: "Näyttää siltä kuin valiokunnan jäsenet puhuisivat toista kuin mitä tarkoittavat ja vielä tarkoittavat toista kuin mihin syvimmältään pyrkivät."

Tämä lausunto kuvastaa mielestäni sangen hyvin erinäisten valtuuskuntien menettelyä k.o. asiassa.

Palauttakaamme mieliin millä tavalla kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta ensin syntyi.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Italialaisella taholla oli miltei heti markiisi Pauluccin saapumisen jälkeen aliovaltiosihteeriksi Sihteeristöön v.1927 ilmennyt tyytymättömyyttä Italian muka ala-arvoiseen asemaan Kansainliiton johdossa. Englannilla oli oma miehensä, Sir Eric Drummond, Sihteeristön pääjohdossa ja hänen lähin miehensä, M. Avenol oli ranskalainen. Vastaavasti Työtoimiston päällikönä oli ranskalainen Thomas ja hänen lähimpänä ^{englantilainen} apulaisenaan/ Butler. Oli senvuoksi ainakin teoreettisesti katsoen Italialla syytä esittää vaatimus, että nämä neljä Kansainliiton geneve-läisten virastojen johtajan paikkaa oli jaettava tasaisemmin. Mutta eri asia on pantiinko sittemmin kysymys Sihteeristön korkeimman johdon järjestämisestä uudelle kannalle käytännöllisesti alulle sillä tavalla kuin oikea asia olisi edellyttänyt. Tosiasia on, että kun Yleiskokous 1929 kehoitti Neuvostoa asettamaan komitean tutkimaan tätä kysymystä, jo silloin oli Yleiskokouksessa liian selvästi tullut esille pareminkin eräiden yksityisten maiden juonittelu kuin puhtaasti asiallinen harrastus.

Kun sitten komitea esitti raporttinsa, ilmeni tämä suoranaisiksi vehkeilyksi muuttunut peli vieläkin selvemmin. Kahden maan, Italian ja Saksan edustajat tahtoivat lakkauttaa M. Avenolin viran ja tehdä muutamia muitakin järjestelyjä asiain käsittelyssä, jotta sen kautta Sir Eric Drummondin henkilökohtainen vaikutusvalta saataisiin pienenemään. Komitean enemmistö taas tahtoi suositella uutta järjestelyä siten, että nykyisten kolmen aliovaltiosihteerin lisäksi tulisi vielä korotettavaksi osastopäälliköistä viisi tähän arvoon, jotta sen kautta pienille maille varattaisiin mahdollisuus saada omat miehensä Kansainliiton korkeimmille johtopaikoille.

Raportissani n:o 23 viime elokuun 31 pltä esitin sen otaksunan, että tämän syksyn Yleiskokous hyvin mahdollisesti ei pääsisi yksimielisyyteen muutoin kuin jättämällä Sihteeristön pääjohdon jokseenkin entiselleen. Näin nyt onkin, suurin piirtein katsoen, todellisuudessa käynyt. Yleiskokouksen tänä päivänä tekemä päätös sisältää seuraavaa:

- 1/ Pääsihteerin rinnalle perustetaan vielä toinen pääsihteerin apulaisen virka.
- 2/ Säilytetään entiset 3 alivaltiosihteerin virkaa.
- 3/ Alennetaan korkeimpien ennestään olevien: pääsihteerin, hänen apulaisensa ja kolmen alivaltiosihteerin palkkoja niin paljon, että siten saadaan palkatuksi uusi pääsihteerin apulainen.

Niin järkeviltä kuin nämä päätökset pinnalta katsoen näyttävätkin sisältyy tähän kompromissitulokseen, kuten sanottu, mahdollisimman suuri määrä mitä ikävimpiä juonitteluja.

Heti kun viime keväänä Albert Thomas kuoli ja hänen tilalleen nimitettiin Mr. Butler pääjohtajaksi BIT:ehen syntyi Saksan ja Italian taholla kiihkeä halu saada juuri säilytetyksi se Sihteeristön pääsihteerin apulaisen virka, jota nämä molemmat maat juuri olivat siihen saakka vaatineet lakkautettavaksi. Tämä äkkimuutos tietysti aiheutui siitä, että ne kumpikin toivoivat nyt saavansa tämän viran omalle miehelleen. Mutta tällä välin olivat myös erinäiset pienet maat ennättäneet tuudittautua unelmaan, että joku niiden edustajista tulisi nimitettäväksi pääsihteerin apulaiseksi. Senvuoksi oli koko Yleiskokouksen aikana käymässä yhtämittaista juonittelua kaikkien intressoitujen muuttaessa ehdotuksiaan ja laskelmiaan aina sen mukaan miten niiden omat yksityiset pyrkimykset näyttivät edistyvän tai taantuvan. Siten syntyi tämä lopullinen kompromissi.

Heti kun neljäs valiokunta oli viime lauantaina illalla vihdoin päässyt yksimielisyyteen, kutsuttiin Neuvosto koolle käsittelemään kysymystä Sir Eric Drummondin seuraajasta. Yksimielisesti Neuvosto päätti suosittaa Yleiskokoukselle M. Avenolin nimittämistä pääsihteeriksi. Tänä aamuna Neuvostolla oli salainen istunto, jossa päätettiin: Neuvosto nimittää M. Joseph Avenolin Kansainliiton pääsihteeriksi ja alistaa tämän nimityksen Yleiskokouksen hyväksyttäväksi sen ensi ylimääräisessä kokouksessa. Nimitys tulee voimaan sinä päivänä, jolloin nykyinen pääsihteeri luopuu tehtävistään."

Kuten tästä päätöksestä ilmenee, eivät siis vielä kaikki vaikeudet ole voitettut. Tänään vielä Yleiskokous olisi voinut antaa vahvistuksensa M. Avenolin nimitykselle, mutta erinäiset valtuuskunnat ovat tahtoneet pidättää itselleen noin puolentoista kuukauden ajan jatkaa juonittelujaan jällelläolevien "saaliiden" jaossa. Italia toivoo saavan oman miehensä M. Avenolin seuraajaksi, mutta sitä ennen täytyisi saada varmuus, että saksalainen tulee nimitettäväksi BIT:n varapäälliköksi. Tuohon toiseen pääsihteerin apulaisen virkaan taas pyrkii monen eri pienen maan mies ja senvuoksi on täytynt jättää aikaa lopullisille "lehmäkaupoille". Näistä jälkimmäisistä ehdokkaista mainitaan m.m. herra Ekstrand, Ruotsin entinen lähettätiläs Argentiinassa, joka nykyisin on Kansainliiton Sihteeristön opium-osaston päällikkö; toisena skandinaavisena ehdokkaana lienee Norjan nykyinen ministeri Pariisissa, herra Colban, joka aikaisemmin on palvellut Sihteeristössä; kolmas ehdokas lienee Sihteeristön hygieenisen osaston päällikkö, puolalainen tohtori Rajchman; neljäntenä mainitaan Espanjan nykyinen suurlähettätiläs Pariisissa, M. de Madariaga, joka samaten on ollut Sihteeristön palveluksessa. Mutta ehdokkaita on ollut paljoa enemmän ja var-

maankin tulee vielä uusia nimiä sukeltamaan esiin lähiviikkoina.

On tarpeetonta tässä selostaa mitä neljännen valiokunnan k.o. raportti sisältää osastopäälliköiden virkojen jakamisesta eri kansallisuuksien kesken, sillä sen vyyhdeh selvittäminen tullee varsinaisimmin esille vasta senjälkeen kuin näiden tärkeimpien paikkojen täyttämässä on päästy lopulliseen ratkaisuun.

Nyt päättyneen riidan intohimokkuutta ei kuvasta mikään paremmin kuin Norjan valtuuskunnan ~~xxxx~~ jäsenen, herra Hambron esiintyminen neljännessä valiokunnassa. Kansainliitossa oli aikaisempina vuosina kylläkin totuttu tämän Norjan suurkäräjän puhemiehen kiihkeään kielenkäyttöön, mutta tänä vuonna hän saavutti tällä alalla Kansainliiton ennätyksen hyökkäyksillään itseensä Sir Eric Drummondia vastaan, milloin tämä virka-asemansa puolesta antoi valiokunnalle selityksiä ja koetti sovittaa pahimpia erimielisyyksiä. Herra Hambron esiintyminen joutui sitä ikävämpään valoon, kun aivan samaan aikaan de Valera, Neuvoston presidenttinä, antoi Neuvoston puolesta Sir Eric Drummondille mitä kiittävimmän tunnustuskirjelmän hänen ainutlaatuisista ansioistaan Kansainliiton tärkeimmän elimen luoja ja johtajana. ~~Tänään~~ M. Politis lopettajaispuheessaan samalla tavalla kiitti koko Yleiskokouksen nimessä Sir Eri-ciä hänen palveluksistaan^{ja}/Yleiskokous esitti vilkkain suosionosoituksin samaa myötätuntoa. Kun herra Hambro hyvin kernaasti aina tahtoo esiintyä pienten kansain jonkinlaisena erikoistulkkina, täytyy syvästi valittaa, että ainakin tällä kertaa hänen taisteluasenteensa johti kokonaan toisenlaiseen tulokseen. Puhuttiin nimittäin aivan yleisesti, että hän tavoittelee itse tuota uutta pääsihteerin apulaisen virkaa.

Hän on kuitenkin peruuttanut nämä huhut.

Mitä uuteen pääsihteeriin tulee, täytyy vaalia pitää erityisen onnistuneena. M. Avenol on ollut Sir Eric Drummondin kaikkein läheisin työtoveri ei ainoastaan virka-asemansa vuoksi vaan kaikissa muissakin suhteissa. Keskustellessani äskettäin hyvinkin pitkältä markiisi Pauluccin kanssa, sain häneltä seuraavan selityksen:

Kansainliiton tulevaisuudelle on mitä välttämättömintä, että Sir Eric Drummondin luomat traditiot Sihteeristössä saavat jatkaa ja sen voi parhaiten taata juuri M. Avenol, joka pitkien vuosien aikana on ollut aivan harvinaisen onnistuneesti mitä täydellisimmässä yhteistoiminnassa Sir Ericin kanssa. Jos M. Avenolin rinnalle saadaan ensiksi pienten maiden ja toiseksi Italian edustaja pääsihteerin apulaisina ja jos lisäksi Englannin ääni saa vaikuttaa tasoittavaksi, silloin täytyy voida odottaa, että Kansainliiton toiminta tulee jatkumaan mahdollisimman hyvin enteinä.

Omasta puolestani luulisin voivani täysin yhtyä Markiisi Pauluccin käsitykseen. Mutta tämä tulos olisi ollut saavutettavissa jo alun pitäen verrattain helposti, ellei neuvotteluihin v.1929 saakka olisi sotkettu niin tavaton määrä erinästen valtioiden yksityisiä pyrkimyksiä ja intriigejä.

Genèvessä, lokakuun 18 p:nä 1932.

Pauluccini

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁

ASIA: _____

Genevessä oleva lähetyksen rap. no 29.

Ministeri Kolsti.

18/10 1932.

N:o 792.

18 p:nä lokakuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Re 42/298 he. D. 19 32		
24/10-32		ENT.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 29, joka sisältää:

Varustusten supistaminen ja turvallisuuskysymys uusimmassa vaiheessaan siv. 1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruudtohalli.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 29 .

Geneve ..... ssa 18 p:nä loka kuuta 19 32.

ULKOASIAN MINISTRIÖ		
No 42/298/ae. 10. 19 32		
24/10. 32. 3. LII.		
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C 31	

Asia: Varustusten supistaminen ja
turvallisuskysymys
uusimmassa vaiheessaan.

Reportissani n:o 25 viime syyskuun 5 pltä selostin mihin ilmeiseen umpikujaan varustusten supistamiskonferenssin työt olivat joutumassa sen kautta, että Saksa oli esittänyt Gleichberechtigung-vaatimuksensa uhaten jäädä konferenssin n.s. Bureaun kokouksesta pois, elleivät toiset europalaiset suurvallat viipymättä tunnustaisi sille ainakin teoreettisesti sotilaallista tasa-arvoisuutta. Samalla huomautin miten tämän äärimmäisen arkaluontoisen riitakysymyksen herättäminen kansainvälisen politiikan juuri nykyvaiheessa uhkaa vaikuttaa erittäin epäedullisesti myöskin sotavelkojen korvauskysymykseen ja sitä tietä vielä tulevaan kansainväliseen taloudelliseen ja finanssikonferenssiin. Nyt 6 viikkoa myöhemmin on tilanne kehittymässä ilmeisesti yhäkin huonompaan suuntaan.

Tässä ei ole tilaa yksityiskohdittain tarkastella jo-
kaista viime viikkojen poliittista väliastetta, minkävuoksi tyy-
dyn lyhyeen yhteenvetoon.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....
.....
.....

- 1) Tavallinen. .... lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
- 3) Ei tiedoituksiin. ....
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

Jos tahtoo psykologisesti analysoida Ranskan vastausta Saksan yllämainittuun vaatimukseen voitaneen sitä sopivimmin kutsua diplomaattisanalyyttiseksi, jotavastoin Englannin vastaus oli ennen kaikkea juridinen ja toruva. Epäilemättä e Herriot teki takstillisesti oikein pidättäytyessään jyrkästä esiintymisestä ja jättäessään sen tehtävän Sir John Simon' ille. Samana päivänä kuin Englannin vastaus tuli Genevessä tunnetuksi olin keskusteluissa M. Aghnideksen kanssa, joka on, kuten tietty, Sihteeristön varustusten supistamisosaston päällikkö. Kysymykseeni mitä hän puolestaan arvelee siitä, vastasi hän empimättä sen olevan jyrkimmän nootin, minkä hän koskaan on rauhan aikana saanut käteensä.

Että Sir John Simon ja yleensä Englannin hallitus katsoi tilanteen vaativan näin poikkeuksellisen pontevaa esiintymistä, tuli varmaankin suurimmalle osalle maailmaa täytenä yllätyksenä. Saksalaiset itse olivat kaiken aikaa odottaneet Englannilta sangen pitkälle menevää kannatusta ja Kansainliiton piireissä oli epäilemättä enemmistö saman odotuksen kannalla varsinkin, kun Sir John oli Japanin-Kiinan selkkauksen suhteen osoittanut sangen suurta häilyväisyyttä, etten sanoisi heikkoutta. Kun senvuoksi Englannin vastaus nyt Saksalle tuli näin päättävässä muodossa, oli se luonnollisesti omansa herättämään ei ainoastaan Berlinissä, vaan ykensä muuallakin sangen voimakasta vastavaikutusta.

Sen jälkeen on kaikkialla vilkkaasti jatkettu väittelyä siitä mitä kaikkea Saksan vaatimus todellisuudessa sisältää ja samoin mitä myös Ranskan, Englannin ja Italian vastaukset viimekädessä tarkoittavat. Varsinkin Saksassa on koetettu tulla siihen johtopäätökseen, että Italia on kokonaisuudessaan asettunut Saksan kannalle, kun taas Italian itsensä edustajat Kansainliitossa ovat tahtoneet todistaa, että heidän vastauksensa

lähentelee itse asiassa Englannin vastausta. Ja epäilemättä tämä italialainen tulkinta onkin sikäli oikea, mikäli otetaan varteen vain Englannin nootin loppuosa, missä viitataan jatkuvien neuvottelujen välttämättömyyteen sovinnon aikaansaamiseksi. Sitävastoin on Italia ollut verrattain halukas nielemään Saksan vaatimuksen juridiset perustelut, kun taas Englanti tässä osassa vastaustaan jyrkästi kieltää Saksalta oikeuden yksipuolisesti päättää mitenkä se tahtoo suhtautua Versaillesin rauhansopimuksen k.o. määräyksiin.

Jos näiden juridisten näkökohtien alalla tahdotaan löytää Italian ja Englannin kannan välillä sittenkin jonkinlaista yhtäläisyyttä, luulisin sen voitavan selittää parhaiten siten, että sanotaan Englannin pysyvän kirjaimellisesti kiinni rauhansopimuksen määräyksissä, jotavastoin Italia pukee vastauksensa tämän osan paremminkin käytännöllis-poliittiseen muotoon vastustamalla ajatusta, että Saksa pääsisi mielin määrin lisäämään varustuksiaan. Ja tämän Italian kannan ymmärtää täysin hyvin. Sehän ei taloudellisesti jaksa kunnolla ylläpitää varustuskilpailua Ranskan kanssa; senvuoksi jos Saksan vapaasti lisätessä varustuksiaan Ranska ja Englanti katsoisivat olevansa pakoitettut menettelemään samoin, silloin Italian asema kävisi suorastaan kestäättömäksi. Vain saamalla toiset europalaiset suurvallat supistamaan varustuksiaan mahdollisimman paljon voi Italialla olla toiveita pysyä neljäntenä täysipainoisena suurvaltana Euroopassa; uuden varustuskilpailun kautta se auttamattomasti sortuisi samaan verrattain toisluokkaiseen asemaan, missä se oli ennen maailmansotaa.

Kaiketi Saksa käsitti Gleichberechtigung-vaatimuksensa tosiasiallisesti tuottaneen Ranskan, Englannin ja Italian taholta näin erittäin negatiivisen tuloksen, koskapa se

jättäytyi pois viime syyskuulla varustusten supistamiskonferenssin n.s. Bureaun kokouksista ja samoin siitä alakomiteasta, joka tutkii n.s. vahvuuksia (effectifs).

Tätä kiusallista tilannetta on nyt viime viikkoina koetettu monin erilaisin keinoin selvittää, mutta tuloksetta. Kansainliiton geneveläisissä piireissä ei suinkaan olla oltu erikoisen tyytyväisiä siihen, että Ramsay Mac Donald on yrittänyt saada kokoon jonkinlaista välittävää konferenssia Lontoon. Miltei poikkeuksetta ovat kaikki tärkeimmät ei-englantilaiset johtohenkilöt Assembleessa olleet sitä mieltä, että varustusten supistamiskonferenssin tulisi kylmästi jatkaa töitensä kokonaan välittämättä siitä ottavatko saksalaiset niihin osaa vai ei. Näiden henkilöiden mielestä koko Gleichberechtigung-vaatimus on Saksalle paljoka enemmän sisäpoliittinen "huutokauppa kysymys" kuin ulkopoliittinen välttämättömyys. Senvuoksi, sanotaan, on Kansainliiton koko toiminnalle mitä turmiollisinta, että varustusten supistamisen tehtävä jätetään riippuvaksi siitä miten Saksan eri puolueet vaalitaistelun kiihkossa lisäävät vaatimuksiaan Saksan varustusten täydentämiseksi. Kun kerran Saksa on k.o. suhteessa Versaillesin rauhansopimuksen sitoma, olisi varustusten supistamiskonferenssin kylmästi jatkettava toimintaansa ja valmistaa yleinen kansainvälinen sopimus, jolloin saataisiin ilman Saksan myötävaikutustakin aikaan se tulos, mihin maailma tämän konferenssin kautta tietoisesti pyrkii.

Mutta Ramsay Mac Donaldilla on tilanteesta päinvastainen käsitys. Koska konferenssin presidentillä, Mr. Hendersonilla on sama kanta kuin useimmilla muilla Genevessä, ovat pahat kielet tahtoneet väittää Englannin pääministerin pelkää pahansuopaisuudesta tahtovan osoittaa maailmalle, ettei hänen entinen ystävänsä Hendersonin kykene selvittämään Gleichberechtigung-vyyhteä, minkävuoksi hänen on riennettävä apuun.

Mutta kylmästi ottaen täytynee sentään myöntää Ramsay Mac Donaldin tarkoitusperien lähteneen paljoa realisimmista syistä. Genevessä tiedetään erinomaisen hyvin, että samaan aikaan kuin Saksan hallitus äskettäin päätti tässä kuussa panna alulle uuden panssarilaivan rakentamisen, se yhteen menoon, alkoi varustaa armeijaa niillä aselajeilla, jotka Versaillesin sopimus on siltä kieltänyt. Jättämällä siis Saksan konferenssin ulkopuolelle täytyisi suurvaltain joko vapaasti sallia Saksan jatkaa tätä kiellettyä varustautumistaan, tai sitten olisi Kansainliiton käytävä kaikella ankaruudella estämään Saksaa näin uhkaamasta varustusten apistamispolitiikan onnistumista. Teoreettisesti katsoen on siis Ramsay Mac Donaldilla epäilemättä ollut täysi syy koettaa välittää Saksan ja sen entisten vihollisten välillä. Eri asia on onko hän osannut tarpeellisella joustavuudella hoitaa tätä erinomaisen arkaluontoista tilannetta. Hänen onnistui kylläkin saada Herriot luokseen viime viikolla ja tällöin päästiin verrattain helposti yksimielisyyteen jatkomenettelystä, s.o. neuvottelujen tulisi tapahtua, mikäli mahdollista, juuri Genevessä eikä suinkaan Lontoossa, niinkuin Ramsay Mac Donald ensin oli suunnitellut. Myöskin Italia on valmis tulemaan mihin kokouspaikkaan tahansa. Mutta nyt on Saksa kieltäytynyt hyväksymästä Genevää kokouspaikaksi, ja todennäköisesti Saksa samalla pitää ainakin takataskussaan valmiin vaatimustaan, minkä se esitti jo viime elokuulla, ettei se nimittäin yleensä suostu mihinkään neuvotteluihin, ellei jo etukäteen sille tunnusteta tuota "tasaarvoisuutta".

Tällä tavoin ollaan nyt lokakuun jälkimmäisellä puoliskolla ja Kansainliiton Yleiskokouksen päätyttyä asiallisesti yhtä pitkällä kuin viime heinäkuun lopulla, jolloin Saksan valtuuskunta Commission générale'n lopettaessa työnsä merkitytti pöytäkirjaan Gleichberechtigung-vaatimuksensa. Toisin sanoen

suurvallat ovat menettäneet kolme mitä tärkeintä kuukautta saamatta konferenssin töitä edistymään juuri askeltakaan. Ja samaan aikaan ovat vielä europalaisten suurvaltain keskinäiset välit käyneet sotkuisemmiksi kuin mitä ne ovat olleet hyvinkin moneen vuoteen.

Sillävälän kuin suurpoliittinen tilanne on kehittynyt tällaiseksi ovat kuitenkin varustusten supistamiskonferenssin johtohenkilöt katsoneet välttämättömäksi suunnitella tulevia töitä ikäänkuin niitä ei häiritsisikään mikään ankara kontrolli Saksan tasaarvoisuudesta. Mr Henderson, Sir Eric Drummond, M. Aghnides, sekä Politis ja Benes ovat viime viikkoina pitäneet lukuisia kokouksia vahvistaen täksi vuodeksi työohjelman. Sen mukaan lykätään Bureaun kokoontuminen marraskuun kolmanteen päivään ja Commission générale kutsutaan koolle jonakin sopivana päivänä marraskuun 21 päivän jälkeen. Täten jäisi suurvalloille aikaa vielä noin viisi viikkoa koettaa sovittaa miten Saksa saataisiin palaamaan takaisin Commission généraleen.

Myöskin vahvuuksia tutkiva alakomitea on viime viikkoina ollut koolla hajaantuakseen väliaikaisesti viime lauantaina t.k. 15 päivänä. Tämä alakomitea on edelleen neuvotellut lähinnä n.s. Hooverin ehdotuksen pohjalla pääsemättä vielä lopullisiin tuloksiin. Senvuoksi ei myöskään minun ole syytä tästä tarkemmin selostaa alakomitean töiden tuloksia. Tyydyn vain toteamaan, että juuri ennen alakomitean istuntojen päättymistä Ministeri Massigli, Ranskan edustaja, valittaen Saksan poissaoloa, esitti pitemmässä lausunnossa analyysin Saksan poliisivoimista, joita hän piti paljoka enemmän sotilaallisesti harjoitettuna ja aseistettuna kuin mitä yleensä kuuluu muissa maissa poliisivoimien ominaisuuksiin. Tämän vuoksi alakomitea päätti asettaa jaoston tutkimaan

alakomiteassa edustettujen maiden poliisivoimien luonnetta, jotta löydettäisiin sopiva metodi minkä nojalla yleensä voitaisiin määritellä millaiset poliisivoimat on katsottava varsinaisiksi poliisijoukoiksi, jotka jätetään k.o. sopimuksen ulkopuolelle ja mitkä taas ovat näin sotilasluontoisia, että ne ovat otettavat tehtävän sopimuksen puitteisiin. Alakomitea kokoontuu uudelleen t.k. 27 päivänä.

Genevessä, lokakuun 18 päivänä 1932.

Ruokkamaa

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA: _____

Seuraava olevan lühetytönä rap. no 30.

Ministeri Baleski.

24/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

N:o 809.

lokakuun 24 p:nä 1932.

43 292/ae. 82
29/10.32.
5 C31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Genève-lähetystön raporttia n:o 30, joka sisältää :

Kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta II

siv.1 - 6

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruben Hultén

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,
H e l s i n k i.

GENEVESSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 30.

Genevessä 24 p:nä loka kuuta 1932.

143 297ke	82
29/10-32	
5	031

Asia: Kysymys Sihteeristön
korkeimmasta johdosta. II.

Sen jälkeen kuin kirjoitin otsakeasiasta raportissani n:o 28 t.k. 17 p:nä on tilanne huomattavasti selventynyt.

Tavoillensa uskollisena oli Mussolini "nimittänyt" markiisi Pauluccille seuraajaksi Sihteeristön italialaiseksi alivaltiosihteeriksi Italian ministerin Wienissä Giacinto Auritin, vaikka luonnollisesti Kansainliiton omat elimet suvereenisella vallalla nimittävät itse korkeimmatkin Sihteeristön virkamiehet. Mutta kun nyt Yleiskokous päättikin säilyttää pääsihteerin apulaisen viran ja vielä lisäksi perustaa toisen uuden samallaisen viran, aukeni Italialle mahdollisuus saada oma miehensä toiseksi pääsihteerin apulaiseksi. Näin korkeaan virkaan oli ministeri Auriti liian vähän ansioitunut ja sen vuoksi täytyi keksiä sopiva peräytymismuoto Mussolinin jo suorittamalle "nimitykselle". Täksi pelastuskeinoksi löydettiin sellainen menettely, että itse Sir Eric Drummond matkustaa tapaamaan Mussolinia neuvotellakseen tämän kanssa sopivan ehdokkaan löytämisestä uudeksi pääsihteerin apulaiseksi. Tällä tavalla säilytetään siis muodollisesti Kansainliiton oma vapaa päätäntövalta, vaikka käytännöllisesti Italialle samalla varataan mahdollisuus suosittaa määrättyä ehdokasta. Mutta tämä Sir Ericin vierailu tulee Italian diktaattorille muutoinkin kuin muodollisessa suhteessa vähemmän tervetulleesti. Oikeastaa-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi tavallinen
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

han Mussolinin tulisi ottaa Kansainliiton korkein virkamies virallisesti vastaan itse Roomassa, mutta aikaisemmin vahvistettu ohjelma vaatii Mussolinia näinä aikoina matkustamaan kuningaskunnan eri osissa ottamassa vastaan nöyrän kansan rajattomat uskollisuuden vakuutukset häntä itseään ja hänen tjranniuttaan kohtaan. Näin ollen täytyy Sir Ericin vastaanoton tapahtua sivumennen jollain rautatieasemalla, jottei Mussolinin matkasuunnitelmat häiriytyisi.

Mitä muuten itse asiaan tulee, ei se sentään siitä kärsi, vaikka Sir Ericin ja Mussolinin neuvottelut näin tapahtuvat vain käden käänteessä. Genevessä tiedetään jo aivan hyvin kuka on Italian ehdokas k.o. virkaan. Siksi nimittäin on määrätty suurlähettiläs Augusto Rosso, joka useat vuodet oli Italian ulkoasiainministeriön kansainliitto-osaston päällikkö, kunnes äskettäin tuli nimitetyksi suurlähettilääksi Washingtoniin. Sinne hän ei kuitenkaan ennättänyt vielä lähteä, kun hänet määrättiin Italian valtuuskunnan jäseneksi viime Yleiskokoukseen. Hän voi siis tämän uuden järjestelyn kautta jättää Amerikan-matkansa sikseen.

Voinen suuremmitta erehdyksittä sanoa, että suurlähettiläs Rosso on ehkä kaikkein soveliaim mies edustamaan Italian nimeä Kansainliiton Sihteeristön korkeimpien johtajien joukossa. Hän on erinomaisen tasapuolinen kaikessa esiintymisessään, sen vuoksi hän on aina ollut Italian kaikkein suosituimpia edustajia Kansainliitossa. Jos Mussolini vain ymmärtää jättää hänelle "vapaat kädet", ei voi olla suurta epäilystä siitä, etteikö hän tule menestymään uudessa tärkeässä tehtävässään Kansainliiton palveluksessa. Kun Mussolini v. 1927 lähetti markiisi Pauluccin Sihteeristön alivaltiosihteeriksi tämän siihen saakka oltua hänen kabinettipäällikkönään, teki Mussolini sen suunnattoman virheen, että antoi Pauluccin tehtäväksi "fascistuttaa" Sihteeristö ja yleensä Kansainliitto niin paljon kuin mahdollista. Ne italialaiset

Sihteeristön virkamiehet, jotka eivät ennestään olleet ilmoittautuneet fascisteiksi, joutuivat Pauluccin kautta ankaran painostuksen alaiseksi. Eräskin heistä, joka kieltäytyi tottelemasta Mussolinin käskyä tässä suhteessa, sai rangaistukseksi sen, että hänen isältään riistettiin eläke, kun häneen itseensä ei voitu päästä käsiksi. Miten Paulucci muuten koettikin toteuttaa korkean herransa määräyksiä, eivät ne yleensä ottaneet onnistuakseen, sillä Kansainliitto ei kerta kaikkiaan voi peräytyä määräyksestään ja itsessään aivan oikeasta periaatteestakin, että Kansainliiton virkamiesten tulee olla yksinomaan Kansainliiton palvelijoita eikä omien ~~omien~~ isänmaittensa ensi käden edustajia Kansainliitossa. Tämä periaatteellisen jyrkkä kanta sai nyt äskeisessä Yleiskokouksessa lopullisen vahvistuksensa Yleiskokouksen määrätessä, että Kansainliiton Sihteeristön kaikki osastopäälliköt ja heitä korkeammat virkamiehet antavat Neuvoston julkisessa istunnossa näin kuuluvan juhlallisen vakuutuksen : " Je prends l'engagement solennel d'exercer en toute loyauté, discrétion et conscience les fonctions qui m'ont été confiées en qualité de ..... de la Société des Nations, de m'acquitter de mes fonctions et de régler ma conduite en ayant exclusivement en vue les intérêts de la Société, sans demander ni recevoir d'instructions d'aucun gouvernement ou autre autorité extérieure".

Sihteeristön alempien virkamiesten tulee samaten tämän jälkeen antaa samallinen suullinen ja kirjallinen sitoumus Sihteeristön nimityskomitealle.

Viisi vuotta koetettuaan itsevaltiaasti määrällä Italian nimessä Kansainliiton Sihteeristön asioista on nyt siis Mussolini kärsinyt lopullisesti aivan musertavan tappion. Hänen ainoaksi hyvityksekseen jää se, että markiisi Paulucci tämän kuun lopulla jättäessään Kansainliiton matkus-

taa Siciliaan "lepäämään". Koska katson Pauluccin äskettäin puhuneen minulle puhtaasti luottamuksellisesti palveluksestaan Kansainliitossa ja nyt tapahtuvasta siirtymisestään ainakin jonkinlaiseen epäsuosioon Italiassa en ole mielestäni oikeutettu tässä selostamaan hänen vilpittöntä tunnustustaan. Tyydyn vain toteamaan, että hän poistuu katkeralla mielellä ensin yritettyään ajaa Mussolinin ahtaita tarkoituksiperiä ja sen jälkeen vasta opittuaan ymmärtämään, että Kansainliiton koko menestys vaatii virkamiehiltä, olkoon mitä kansallisuutta tahansa, ehdottoman lojaalista antautumista yksinomaan Kansainliiton periaatteitten palvelukseen ja tarkoituksiperien edistämiseen.

Mussolinin luota Sir Eric Drummond matkustaa tällä viikolla Berliiniin vastaavasti neuvottelamaan Saksan hallituksen kanssa sopivan ehdokkaan löytämisestä ministeri Dufour-Feroncen seuraajaksi Sihteeristön alivaltiosihteerinä.

Ilmeisesti Saksan hallitus voi ottaa Sir Ericin vastaan paljokaan tyytyväisemmin mielin kuin mitä Mussolini on voinut tehdä. Tosin Saksa on viime Yleiskokouksessa monen muun maan tavoin ajanut Sihteeristön korkeimman johdon asiassa sangen selvästi omia etujansa, mutta mitään sellaisia kommelluksia ei tällöin kuitenkaan ole tehty niinkuin Italia on onnettomuudekseen tehnyt.

Sitä paitsi voi Saksan hallitus verrattain hyvällä omalla tunnolla merkitä ansiokseen vielä sen, että se tarjoaa k.o. virkaan miestä, joka ilmeisesti on oppositiossa von Papenin politiikkaan. Herra Ernst Trendelenburg erosi äskettäin valtakunnan ekonomisten asiain ministeriön valtiosihteerin virasta, koska ei voinut hyväksyä nykyisen hallituksen talouspolitiikkaa. Mutta toisaalta on tohtori Trendelenburg Kansainliitossa erittäin suurta arvovaltaa nauttiva henkilö. Hän on kauan ollut Kansainliiton ekonomisen komitean jäsen ja on monella muullakin tavalla osoittanut suurta harrastustaan Kansainliittoa kohtaan. Samoin kuin M. Rosso tulee hän Kansainliiton Sihteeristön johdossa var-

masti saamaan erinomaisen laajaa kannatusta osakseen.

Sitäpaitsi on huomattava, että hän työjaossa Sihteeristöissä tulee paljoo tärkeämpään asemaan kuin mitä hänen edeltäjällensä ministeri Dufour-Feroncella on ollut. Hänelle nimittäin annetaan kaikkien ekonomisten ja finanssikysymysten korkein johto, joka tähän saakka on kuulunut M. Avenol'ille, kun sitä vastoin hänen saksalainen edeltäjänsä hoiti lähinnä n.s. intellektuaalista yhteistoimintaa kansojen kesken.

Mitä tulee ministeri Dufour-Feroncen jo tapahtuneeseen poistumiseen Kansainliiton palveluksesta, olisi väärin arvioida verrattain korkealle hänen tyytyväisyyttään, kun hän nyt on matkustanut Genevestä ryhtyäkseen maansa lähettilään tehtäviin Belgradissa. Vielä tuonnottain uskottiin hänen tulevan suurlähettilääksi Japaniin, mutta Saksan nykyinen hallitus ei ole löytänyt hänelle Belgradia parempaa toiminta-alaa. Hän on kylläkin sikäli markiisi Pauluccia onnellisemmassa asemassa, että hänelle on heti löydetty edes jokin uusi toimi ja tehtävä, mutta sittenkin hänen täytyy tuntea syvimässä mielessään pettymystä, ettei hänen palvelustaan Kansainliitossa sittenkään ole hänen ~~oma~~ oman kotimaansa nykyisen hallituksen silmissä arvioitu tätä korkeammalla. Hän on siis Pauluccin tavoin ilmeisesti saanut kärsiä siitä, että hän on Kansainliitossa pitänyt etualalla Liiton omia tarkoitusperiä eikä ole ajanut ensisijassa kotimaansa yksityisiä intressejä.

Edellisessä raportissani otsakeasiasta mainitsin muutamia huhuttuja ehdokkaita siihen pääsihteerin apulaisen virkaan, joka on varattu jonkun pienen maan kansalaiselle. Olen nyttemmin saanut tietää, että Norja epäilee ministeri Colbanin mahdollisuuksia tulla valituksi, Sen vuoksi lienee tarkoituksena työntää esiin tuomari Hansen, joka tällä hetkellä on Cairon Tribunal Mixten jäsen. Olen egyptiläi-

sestä lähteestä tänään saanut tietää, että hän nauttii Egyptissä erittäin suurta arvovaltaa. Mutta norjalaiset lähteeni taas sanovat epäilevänsä voisiko herra Hansenkaan tulla vakavasti kysymykseen, sillä häntä ei tunneta lainkaan Kansainliiton piireissä.

Koska viime raportissani otsakeasiasta esitin oman mielipiteeni Sihteeristön korkeimman johdon suhteen käydyistä kiivaista väitteistä viime yleiskokouksen 4:ssä valiokunnassa, on syytä tähän lisätä mitä professori Alfred Zimmern on eräässä äskeisessä puheessaan Oxfordissa lausunut samasta asiasta. Kuten tietty, on hän n.s. Zimmernin kursien johtaja, joille kurseille kokoontuu vuosittain suuri määrä ylioppilaita kaikista maista perehtymään Kansainliiton toimintaan. Mainitussa puheessaan hän on erittäin ankarasti arvostellut Sihteeristön korkeimman johdon suhteen käytyä taistelua ja tehtyjä päätöksiä. Hänestä eri maiden täysin itsekäs esiintyminen asiassa on tehnyt Kansainliitolle pelkkiä karhunpalveluksia. Koska professori Zimmernillä on henkilökohtaisesta kokemuksesta aivan harvinaisen tarkka asiantuntemus kaikesta mikä koskee Kansainliittoa, on syytä kiinnittää täysi huomio tähän hänen arvosteluunsa.

Genevessä, lokakuun 24 p:nä 1932.

Rudolf Dahms

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *C31.*

ASIA: _____

Genevessä olevan lähetystön rap. no 31.

Ministeri Holsti.

10/11 1932.

N:o 845.

marraskuun 10 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
44/297/10.10.32		
16/xi.32	32	LJL
YHÄÄ	U. M. M.	ASIA
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
31, joka sisältää:

Kansainliitto ja Yhdysvallat siv. 1-5-
Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Ruusu:

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 31.

Geneve ssa 10 p:nä marraskuuta 1932

ULKOASIANMINISTERIÖ		
44 297 ae. D. 10 32		
16/XI.32.3	LIIK.	
WIKINA	CLASSE	ACIA
5	Cgt.	

Asia: Kansainliitto ja Yhdys-
vallat.

Voitaneen isommita erehdyksittä väittää, että suuremmalla jännityksellä kuin missään kaupungissa Europassa odotettiin/toissaitana ja eilen tietoja vaalien tuloksista Yhdysvalloissa. Ja tällä korkeimmilleen kohonneella mielenkiinnolla Genevessä on ollut omat suuret oikeutuksensa. Täällä on kuukausmääriä neuvoteltu varustusten supistamisesta, täällä parhaillaan valmistellaan tulevaa kansainvälistä ekonomista ja finanssikonferenssia, parin viikon kuluttua kokoontuu jälleen Neuvosto käsittelemään kiinalais-japanilaista selkkausta, lyhyesti sanoen: kaikkien näiden mitä suurimpien kansainvälisten probleemien ratkaisuun ensi vuonna voi ehkä hyvinkin tärkeällä tavalla vaikuttaa näiden päivien vaalien tulos Yhdysvalloissa.

Luonani oli toissaitana satakunta vierasta Kansainliiton eri piireistä. Saattoi hyvin havaita miten jännitys kohoamistaan kohosi kuta likemmäksi tultiin keskiyötä. Silloin melkoinen osa vieraita poistui Club Internationaleen kuulemaan radioteitse ensimmäisiä vaaliuutisia. Että Hoover tulisi häviämään, sitä pitivät melkein kaikki aivan varmama. Mutta yhtä vakuutettuja eivät kaikki olleet siitä tulisivatko senaatin ja edustajahuoneen vaalit johtamaan yhtä selvään tasavaltalaisten perusteelliseen tappioon. Kun nyt kaikkien vaalien tulokset ovat

Jakelu [kitjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

selvät, on syytä tarkastaa millä tavalla demokraattien yleinen voitto voi vaikuttaa Kansainliiton ja Yhdysvaltain väliseen yhteistoimintaan kaikkien niiden suurten probleemien suhteen, jotka odottavat lähinnä juuri ensi vuoden kuluessa ratkaisua. Ettei oma käsitykseni voisi johtaa ehkä yksipuolisen analyysin esittämiseen, tahdon ottaa selostukseni pohjaksi erään salaisen asiakirjan, joka on syntynyt eräissä Kansainliiton tärkeimmissä "piireissä" ja jonka sain myöhään eilen illalla salaisesti luettavakseni.

Tässä asiakirjassa sanotaan heti aluksi, että k.o. vaalien tulos merkitsee mitä syvällisintä muutosta Yhdysvaltain koko hallituksessa, kongressissa ja ulkomaisessa edustuksessa, jota paitsi voidaan odottaa, että suhde Kansainliittoon tulee entistä selvemmäksi ja määrätietoisemmaksi. Tätä viimeksimainittua otaksu-
maa perustellaan seuraavasti:

" Se tulee johtumaan yhtä paljon välttämättömyydestä pysyä uskollisena demokraattisen puolueen ohjelmaa kohtaan Woodrow Wilsonin ajoilta kuin myös käytännöllisestä pakosta. Demokraattien ei tee ainakaan mieli työskennellä yhdessä Geneven kanssa, vaan he tulevat havaitsemaan sen yhtä välttämättömäksi kuin se on käynyt republikaaneille, jotka 1920 julistivat Kansainliiton kuolleeksi, mutta 1930:een mennessä olivat tulleet pakotetuiksi lähettämään edustajansa miltei kaikkiin Kansainliiton tärkeimpiin konferensseihin ja komissioeihin. Tosin Mr. Roosevelt on eräässä varomattomassa lausunnossaan Kansainliitosta herättänyt Liiton ystävien keskuudessa jyrkkää vastustusta, ja vaikka hän ei ole julkisesti sitä peruuttanut, on hän kuitenkin yksityisesti antanut selityksiä sen suhteen. Yleensä koko käsitys Amerikassa Kansainliitosta on muuttumassa jonkinlaisesta idealistisesta "maailman ristiretkeläisyydestä" paljoka käytännöllisemmäksi kysymykseksi miten on parhaiten suojeltava Amerikan omia etuja.

Tällöin on osoittautunut yksinpä republikaanisenkin hallituksen aikana että Yhdysvaltain pysyminen entisessä eristäytyneisyydessään on maan eduille ei ainoastaan mahdoton, vaan suorastaan vaarallinen kanta. Siten ollaan parhaillaan laajasti tutkimassa miten voitaisiin toisaalta suojella Amerikan etuja ja turvata Amerikalle sille kuuluva osuus kansainvälisestä yhteistoiminnasta ja samalla toisaalta miten voitaisiin suostua kansainvälisiin velvoituksiin, joiden täyttäminen tuonnempana ei voisi tuottaa epäilyksiä. Voidaan pitää varmana, että Yhdysvallat liittyvät Haagin tuomioistuimeen ehkä jo vanhan kongressin kokoontuessa joulukuulla." - Tämän jälkeen k.o. asiakirjassa siirrytään Mr. Stimson'in tuonnottaiseen selitykseen, että Yhdysvallat ovat enemmän tai vähemmän valmiit hyväksymään periaatteen, että Briand-Kellogg-paktin pitämiseksi voimassa kaikkien sopimukseen yhtyneiden valtioiden on neuvoteltava keskenään toimenpiteistä rauhanrikkoojaa vastaan. Mutta, jatketaan asiakirjassa: "on kuitenkin käynyt entistä yhä selvemmäksi, ettei edes tämä tule riittämään, vaan että täytyisi löytää joku täysin juridisesti muodollisen selvä suhde Kansainliiton ja Yhdysvaltain yhteistoiminnalle, niin ettei se jäisi riippumaan, kuten tähän saakka, pelkästään Yhdysvaltain yksipuolisesta kohteliaisuudesta ottaa osaa Kansainliiton toimintaan."

Tämän yleisen arvioinnin ja laskelman jälkeen siirrytään asiakirjassa erikoiskysymyksiin.

Ensimmäisenä esitetään varustusten supistamisprobleemeista seuraavaa:

Ei ole syytä odottaa tällä alalla mitään muutosta Yhdysvaltain politiikkaan, Kaksi johtavaa demokraattia, nim. Mr. Norman Davis ja senaattori Swanson ovat Yhdysvaltain valtuutettuja varustusten supistamiskonferenssissa. Edellistä huhutaan tulevaksi

uuden hallituksen jäseneksi ja jälkimmäisestä tulee senaattori Borah'n jälkeen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja. Se varustusten supistamisohjelma, joka presidentti Hooverin nimessä on jätetty Geneven konferenssille, on saanut Yhdysvaltain korkeimpien armeija- ja laivastopiirien hyväksymisen osakseen ja siten täytyy voida odottaa, että Yhdysvaltain valtuuskunta konferenssissa tulee pysymään tämän ohjelman kannalla Rooseveltinkin aikana. "Hooverin ehdotus, sanotaan k.o. asiakirjassa, sisältää Yhdysvaltain kansallisen ohjelman ja siihen voidaan kylläkin tehdä joitakin muutoksia, mikäli olosuhteet sitä vaativat, mutta sitä ei voida peruuttaa".

Toiseksi kosketellaan kiinalais-japanilaista selkkausta; siitä sanotaan:

Tälläkään alalla ei ole odotettavissa mitään perusteellista politiikan muutosta. Mikäli itse metodissa voi ilmetä erilaisuutta, täytyy odottaa sen pukeutuvan entistä kiinteämmän yhteistoiminnan etsimisen muotoon Kansainliiton kanssa.

Mitä taas tulee varsinaisiin taloudellisiin problemeihin, huomautetaan, että Rooseveltin eri puheista on mahdoton saada aivan varmaa kuvaa siitä mikä tulee olemaan hänen lopullinen tullipolitiikkansa. Servuoksi on parasta jättää toistaiseksi esittämättä otaksunia millä tavalla Yhdysvaltain uusi hallitus tulee määrittelemään kantansa tulevan kansainvälisen ekonoomisen- ja finansskonferenssin tehtävien suhteen.

Sen sijaan sanotaan tässä asiakirjassa n.s. sotaveloista, että demokraattien saatua vallan käsiinsä niinhyvin hallituksessa kuin kongressissa nyt pitäisi olla entistä helpompi päästä Yhdysvaltain ja Euroopan velallismaiden kesken tässä kysymyksessä positiiviseen ratkaisuun. "Paljon tulee riippumaan siitä millä tavalla Europa esittää tämän vaatimuksensa ja miten se tulee suhtautumaan varustusten supistamiseen, joka amerikalaisen mielissä on eroittamattomasti yhdistynyt velkojen supistamisen kysymykseen".

Tämä asiakirja sisältää vielä otaksumisia uuden hallituksen kokoonpanosta, tärkeimmistä muutoksista Yhdysvaltain ulkomaisessa edustuksessa j.n.e., mutta jätän nämä seikat tässä tarkemmin selostamatta.

Loppukappaleessaan asiakirja sisältää yhteenvedon, jossa sanotaan: "Siten enteet jatkuvasta tai suorastaan lisääntyvästä edistyksestä ulkopoliittikan alalla ovat lupaavia. Demokraateilla on suuresta voitostaan kaikki prestige puolellaan, heillä on mahdollisuus saada kokoon voimakas hallitus, heillä on edelleen kehoituksena Wilsonin-ajan traditiot". Demokraatit voivat nyt kahden seuraavan vuoden ajan näyttää mihin ne pystyvät, vai onko republikaanien jälleen päästävä tavalla tai toisella nousemaan nykyisestä häviöstään.

Kuten kaikesta ylläselostamastani ilmenee, ollaan Geneven tietävimmissä piireissä jokseenkin toivorikkaita odotuksissa, että suunnan muutos Yhdysvaltain hallituksessa ja kongressissa tulee helpoittamaan nykyisten suurimpien kansainvälisten pulmakysymysten ratkaisua. Jos omasta puolestani tahtoisin tähän lisätä vielä jotain, lienee parasta sittenkin supistaa se vain lyhyeen huomautukseen, että Norman Davisin äskeisistä neuvotteluista Lontoossa, Pariisissa ja Roomassa tiedetään Genevessä mahdollisimman tarkasti ja että tulevan kansainvälisen ekonomisen konferenssin valmistuksesta huolehtiviin komiteoihin täällä Genevessä on samaten Yhdysvaltain taholta otettu erittäin arvovaltaisesti osaa. K.o. asiakirjan tekijöillä on siten ollut mahdollisimman pätevät lähteet käytettävänä.

Genevessä, 10 p:nä marraskuuta 1932.

Rudolf Kauts

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 32.

Ministeri Kolehmainen.

11/xi 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

11 p:nä marraskuuta 1932.

N:o 847.

Herra Ulkoasiainministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
145297/ac. 82		
17/xi. 32.		
IRRA	OSIO	ASIA
5	C31	

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o 32, joka sisältää:

Katumellakat Genevessä siv. 1-8.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Hoeltel

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 32.

Geneve ..... ssa 11 p:nä marraskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
45/297/le. D. 1932		
18/XI.32.		LUC
FRANKA	C. ASIO	ASIA
5	C30.	

Asia: Katumellakat Genevessä.

Viisi vuotta sitten tapahtui Genevessä katumellakoita sen johdosta, että työväestö tahtoi näyttää mieltään parin tunnetun tuomion vuoksi Yhdysvalloissa. Silloinen viha kohdistui myös osittain Kansainliittoon, jonka Sihteeristön ulkopuolella tapahtui yhteenottoja poliisin kanssa. Lyhyesti: mielenosoittajat jättivät omat viranomaisensa ja kansalaisensa rauhaan purkaakseen sitä enemmän harminsa ulkomaalaisia kohtaan. Toissaillaan tapahtumat Genevessä, jolloin sotaväki ampui toistakymmentä ihmistä kuoliaaksi, haavoitti yli 50 ihmistä ja jolloin mielenosoittajat runtelivat yli parikymmentä sotilasta, aiheutuivat sensijaan ainakin ulkonaisesti kokonaan kotoisista syistä. Sanon tahallani "ulkonaisesti", sillä on syytä silttenkin uskoa, että tosiasiallisesti oli Moskovalla sormensa mukana näissä mellakoissa.

Näiden ikävien tapahtumien ymmärtämiseksi ei mielestäni riitä pelkkä tavallinen syyttely, että vastuussa niistä on joko yksinomaan työväki, tai yksinomaan porvaristo. Syytä on selvästi ollut kummallakin puolella.

Alkakaamme ensin porvarillisten puolueiden eräistä miinus-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. ....
2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
3) Ei tiedoituksiin. ....
4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

ilmiöistä.

Viime vuodesta saakka on Geneven vähävaraisempia piirejä syvästi kuohuttanut Banque de Genève'n onneton romahdus johtajien yltiöpäisen toiminnan vuoksi. Pankin tallettajat olivat pääasiassa paikallisia pikkuporvareita ja heidän pelastamiseksi täytyi Geneven kantaan heittää varoistaan pankin ammottavan kuilun peittämiseksi noin 20 miljoonaa frangia. Kun ottaa huomioon, että koko kantaan väkiluku ei ole läheskään 200,000 ihmistä, ymmärtää hyvin että kantaan pieneläjäin taholla alettiin tuntea entistä suurempaa katkeruutta puoluejohtajia kohtaan, jotka kantaan hallituksen jäseninä eivät olleet riittävän tarkkokaasti valvoneet tämän kantaan oman pankin toimintaa sen paremmalla tavalla.

Pari viikkoa sitten paljastui Genevessä toinen suuri skandaali. Pari toiminimeä joutui kiinni suunnattomasta sprin salakuljetuksesta, jonka kautta Valaliitto oli menettänyt tullituloissa noin 2 miljoonaa frangia. Ennen kuin viranomaiset ennättivät saada syylliset kiinni, pääsivät nämä pujahtamaan parin kilometrin päässä olevan rajan poikki Ranskan puolelle. Näiden röyhkeys meni vielä niin pitkälle, että sieltä käsin he toimittivat haastatteluja geneveläisiin lehtiin ja eräs heistä vielä tarjoutui palaamaan takaisin ehdolla, että pääsisi vapaaksi syytteestä, jos hän ilmiantaisi joukon muita toisenlaisia tullipetkutuksia harjoittaneita henkilöitä. Kun ottaa huomioon, että pelkissä sakoissa näitä petkuttajia odottaa 8 miljoonan frangin tuomio, voi käsittää, että kaikki hyvät geneveläiset ovat perusteellisesti suutuksissaan näille veijareille.

Näitä ja monia muita pienempiä syitä ovat eräät paikalliset sosialisti- ja kommunistijohtajat viime aikoina käyt-

täneet sängen kiihkeästi hyväkseen hyökätäkseen "koko Geneven porvarillista mädännäisyyttä kohtaan" kuten varsinaisin iskulause on kuulunut. Geneven sosialistien johtajista on kaksi nimittäin Nicole ja Dicker parlamentin alahuoneen jäseniä, ja edellinen on Geneven vasemmisto-socialistisen lehden "Le Travail"n päätoimittaja. Yleensä toisin kuin Sveitsin muut sosialistiset johtohenkilöt ovat Nicole ja Dicker kuumaverisiä intoilijoita, jotka eivät lehdessään säästä poliittisia vastustajiaan hyvinkin räikeiltä syytöksiltä. Siitä saakka kuin Banque de Genève sortui on "Le Travail" saanut ~~riiki~~ henkilökohtaisista hyökkäyksistään toisen kunnialoukkauskanteen toisensa jälkeen ja on tullut tuomituksi suuriin sakkoihin ja korvauksiin. Tuosta äskeisestä spriijutusta on Nicole löytänyt uuden aiheen henkilökohtaisiin parjauksiin ja on jälleen syytteessä, jolloin häneltä vaaditaan uusia tuhansia frangeja hyvitystä.

Tätä viimeaikaista katkeraa raskutusta porvarien ja työväenjohtajien kesken on aivan erikoisessa määrin käyttänyt hyväkseen eräs paikallinen tyhjäätoimittaja, joka on kauan etsinyt itselleen parempaakin esiintymisen mahdollisuutta kuin mitkä hänen toimittamansa pilalehti "Pilori" tarjoaa, tarkoitan M. Georges Oltramare'a. Aikoinaan hän oli Kansainliiton palveluksessa, mutta partiin pois sopimattomuutensa vuoksi. Tämän jälkeen hän ryhtyi julkaisemaan tuota katulehteensä, jonka päätehtäväksi tuli Kansainliiton kaikinpuolinen parjaaminen. Muutama vuosi sitten hän koetti perustaa jonkinlaisen fashistisen puolueen Geneveen, mutta joutui entistäkin enemmän naurunalaiseksi. Vasta nyt, kun Banque de Genève'n luhistuminen kärjisti pahasti porvareiden ja vasemmiston välejä, tarjoutui M. Oltramarelle tilaisuus nousta kurssissa. Oltramaren kaikki päättömyydet tuomi-

nessaan yhtä hyvin sveitsiläisen demokratian kuin sosialismin ja kommunismin vain sentakia, että Nicole ja Dicker saivat istua parlamentissa, saivat julkaista "Le Travail"ta j.n.e. alkoivat vähitellen tepsyä ja siten muodostui äskettäin Genevessä äärimmäisen anti-demokraattinen puolue nimeltä Union nationale.

Tämän uuden puolueen muutamien johtajien, joukossa tietysti Oltramare, piti nyt toissailtana järjestää Plain Palais'n kaupunginosan kunnallistalolle kokous, jossa tahdottiin vaatia Nicolen ja Dickerin eroittamista edustajatoimistaan Bernissä. Asiaan kuuluu, että Plain Palais'n kaupunginosa takalistoineen vastaa Helsingin Sörnäsiä ja Hermannia. Piti siis olla itsestään selvää, että rähinättä eivät tämän kaupunginosan asukkaat voisi sallia kokouksen pitämistä, jossa heidän edustajiltaan parlamentissa tahdottiin vastoin lakia vaatia edustajapaikkaa pois.

Geneven viranomaisten asema kävi toissapäivänä aamupäivällä mitä tukalimmaksi. Työväki vaati, että hallitus estäisi Oltramaren kokouksen pidon. Mutta kokoontumis- ja puhevapaus on Sveitsissä ainakin yhtä pyhä kuin Englannissa. Vaikka siis Geneven hallitus ymmärsi, että kokouksen salliminen tulisi johtamaan yhteentörmäyksiin, se ei missään tapauksessa voinut kieltää kokouksen pitämistä. Se päätti siis pitää huolta siitä, että kokoukseen saisivat ottaa osaa vapaasti kaikki kansalaiset niin palkan kuin kokoontumissaliin mahtuu. Mutta koska tästä lainkirjaimen tarkasta noudattamisesta saattoi olla seurauksena yhteentörmäyksiä, pyydettiin kanttoonin poliisivoimien lisäksi Bernin hallitukselta pataljoona sotaväkeä. Täksi joukko-osastoksi määrättiin pataljoona Geneven omia alokkaita, jotka olivat Lausannessa koolla. Kun tieto tästä levisi työläispiireihin, saivat hurjimmat ainekset päähänsä ostaa 30 kiloa jauhetta pippuria!

Kokous kului miltei häiriöttä, vaikka saliin oli tullut myös melkoinen joukko työläisiä. Sen sijaan Nicole ja pari kiivainta kommunistijohtajaa pitivät palopuheita kadulla, jolloin edellinen lopuksi innostui vaatimaan vallankumousta! (Aseena 30 kg. pippuria!) Ja kommunistijohtajat kohottivat eläköön-huutoja Neuvosto-Venäjäälle. Kun vähäiset poliisivoimat eivät saaneet 2 à 3000:een henkeen noussutta väkijoukkoa hajaantumaan, kutsuttiin komppania alokkaita avuksi. Näille nuorille poikasille, joilla ei ollut panoksia mukanaan, heitettiin silmät täyteen pippuria ja sitten ruvettiin riistämään heiltä kiväärejä ja kypäreitä. Komentavilta upseereilta otettiin samaten aseet ja kypärit. Kaiken lisäksi löivät pahimmat mallas-telijat sotilaita näiden omilla aseilla.

Nyt kutsuttiin toinen komppania avuksi, kukin sotilas sai 10 panosta ja lisäksi lähetettiin kuorma-autoilla 2 konekivääriä. Tästä yhä vain paheni mellakka ja silloin komentava majuri käski antaa kolme eri varoitusta torvella. Kun sekään ei johtanut väkijoukon hajaantumiseen, annettiin käsky ampua.

Sveitsin sanomalehdet arvostelevat tietysti tätä onnetonta tapahtumaa kahdelta jyrkästi vastakkaiselta kannalta.

Poikkeuksetta kaikki työväen lehdet kiinnittävät kaiken huomionsa siihen, että aseetonta väkijoukkoa on ammuttu 20 metrin etäisyydeltä, että kuulat ovat osuneet kuolleisiin ja haavoittuneisiin, useimmiten päähän, tai rintaan, harvemmin vatsaan ja siten siis komentava upseeri on suorastaan tarkoittanut ammutta^{aa} ihmisiä kuoliaaksi sen sijaan, että olisi ammuttanut varotuslaukauksia ilmaan, tai käsenyt tähdätä jalkoihin.

Toisten puolueiden lehdet taas asettuvat yhtä jyrkästi Geneven hallituksen ja komentavan upseerin puolelle. Ne osoittavat kuinka päätöntä on ollut puhe "työväen rauhallisesta mielenosoituksesta" kun kansanjoukko räökkäsi kokemattomia alokkaita pitkän aikaa niin että kolmattakymmentä sotilasta täytyi toi-

mittaa sairaalaan. Järjestelmällisestä mellakoimisen halusta on parhaana todistuksena kaikkien mellakoitsijoiden varustautuminen pippurilla pimittämään poliisien ja sotilaiden silmät. Ja yleisellä tyytyväisyydellä otettiin eilen kautta Sveitsin vastaan tieto, että Geneven hallitus oli vangituttanut Nicolen yllätyksestä vallankumoukseen.

Eilen neuvottelivat Geneven paikalliset työväen johtajat ja erikseen koko sosialistisen puolueen johto Bernissä yleislakon julistamisesta vastalauseeksi näiden onnettomien selkkausten johdosta Genevessä. Samaan aikaan Geneven hallitus antoi määräyksen neljälle pataljoonalle jalkaväkeä tarvittaessa tarttua aseisiin. Kun Lausannessa tapahtui katumielenosoituksia heti Geneven mellakoiden jälkeen, on Vaudin kanttoonin hallitus antanut vastaavan määräyksen yhdelle jalkaväen pataljoonalle. Bernin kanttoonin hallitus taas on asettanut prikaatin jalkaväkeä ja prikaatin ratsuväkeä valmiuteen. On nimittäin muistettava, että Sveitsillä ei ole mitään vakinaista sotaväkeä, vaan milloin ei ole joitakin joukko-osastoita koolla harjoituksia varten, silloin annetaan tällainen "piketti-määräys" joillekin pataljoonille tai niitä suuremmille osastoille.

Jos nyt kylmästi katselee koko tätä tilannetta, ymmärtää hyvin miksi yleensä Kansainliiton piireissä pidetään toissaillan selkkausta paremminkin paikallisen pikkumaisuuden kuin todella uhkaavan vaaran ilmauksena. Nicolen ja Oltramaren tapaiset yltyöpäät ovat viime kuukausien aikana lietsonneet tavatonta katkeruutta kumpikin tahollaan ja sitten on tahdottu näyttää kuka on "suurempi herra". Siten on Nicole tehnyt kaikista Geneven n.s. porvarillisista aineksista "mädänneitä fascisteja" ja toisaalta on Oltramare vastannut leimaamalla kaikki työläiset Moskovan uhkaaviksi käytyreiksi.

Kun ottaa edelleen huomioon miten historiallinen pyhä jokaiselle sveitsiläiselle on kansalaisvapaus, voidaan suunnitella jakaa tasan Oltramaren ja Nicolen kesken häpeä siitä, että edellinen joksinkin provokatoorisessa tarkoituksessa järjesti jälkimmäisen valitsijain keskeen vastalausekokouksen ja että jälkimmäinen vuorostaan ylllytti kansanjoukkoja järjestysvaltaa vastaan.

Mutta, kysytään jälleen Kansainliiton piireissä, miten on selitettävissä sotaväen ampuminen? Miksi hallitus lähetti järjestyksen ylläpitämiseen aivan nuoria alokkaita, jotka väkijoukon survoessa heitä olivat kokonaan tottumattomat palauttamaan järjestyksen keskuudessaan? Siten sotilaat joutuivat kovin helposti aivan eristettyyn asemaan ja heiltä voitiin riistää aseet, kypärät j.n.e. Vihdoin, kun uusi komppania saapui paikalle ja se antoi kolmella eri torvensoitolla merkin ammunnan alkamisesta, miten voitiin edellyttää, että suureksi osaksi viatonta katselijajoista muodostunut kansanjoukko osasi ymmärtää mistä oli kysymys? Vihdoin pudistetaan päätä sille, että kivääreillä ja kuularuiskuilla ammutaan, kuten komentava upseeri myöntää, toista sataa laukausta korkeintaan 20:n metrin päässä oleviin ihmisiin tähtäämällä näitä suoraan ruumiin arimpiin elimiin.

Joskin nyt kuolleitten joukossa on eräs pahimmin räyhänneitä kommunistijohtajia, on myös moni aivan rauhallinen porvarillinen töllistelijä menettänyt henkensä, heidän joukossaan leipuri, joka on pitänyt minut viisi vuotta "leivässä".

Ennen kaikkea täytyy toivoa, että Sveitsin työväki osaa pysyttäytyä erossa Nicolen ystävien turmiollisesta vaikutusvallasta ja varsinkin kaikenlaisista Moskovan kätyreistä. Samaten olisi mitä välttämättömintä, että muualla maailmassa arvosteltaisiin toissa-illan mellakoita oikeissa mittasuhteissa. Kansainliiton pääkaupunkia ei uhkaa mikään sellainen vallankumouksellinen vaara kuin erinäisissä piireissä on koetettu uskotella. Sveitsin hallitus kykenee ylläpitämään todellista järjes-

tystä eikä pelkää käyttää aseita silloinkin kuin yleensä vielä muualla maailmassa turvaututaan pamppuihin ja paloruiskuihin eikä heti paikalla kivääreihin ja kuularuiskuihin.

Bernin hallitus on määrännyt erään korkean upseerin panemaan toimeen tutkimuksen ampumisen syistä. Raportti julaistaneen aivan lähi aikoina. Silloin saadaan virallinen vastaus ehkä moniinkin nyt Kansainliiton piireissä esitettyihin kysymyksiin siten kuin edellä olen selostanut.

Genevessä, marraskuun 11 p:nä 1932.

Rudolf H. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. n:o 33.
Ministeri Kolehmainen.

17/11 1932.

Vidi: H.V.

N:o 852.

15 p:nä marraskuuta 1932.

46/29/32		32
21/11/32		
5	C 21.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
33, joka sisältää:

Katumellakat Genevessä. II. siv.1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 33.

Genevessä ~~ssa~~ 14 p:nä marraskuuta 19 32.

DOKOASIA	
46/292/ae	10 92
21/11.32	
5	031

Asia: Katumellakat Genevessä. II.

Sen jälkeen kuin lähetin raporttini n:o 32 t.k. 11 p:ltä otsakeasiasta on tilanne kehittynyt seuraavasti:

Geneven työväen taholla pohdittiin heti Nicolen vangitsemisen ja edellisen illan ammunnan jälkeen yleislakkoa; huhuttiinpa, että yleislakko julistettaisiin kautta Sveitsin.

Tosiaksi kuitenkin tuli, että perjantaina t.k. 11 p:nä Geneveen saapui Bernistä kolme tunnettua sosialistijohtajaa koettamaan rauhoittaa Geneven työväkeä tyytymään vain 24 tunnin paikalliseen laksoon seuraavaksi päiväksi, jolloin mellakoissa kaatuneet 12 uhria haudattaisiin. Kun tämä päivä oli lauantai, merkitsi siis lakko oikeastaan työstä luopumista vain aamupäiväksi. Sitäpaitsi päättivät jäädä lakon ulkopuolelle kaikki raitiotieläiset, sekä vesijohto-, kaas- ja sähkötyöläiset.

Oikeastaan on kylmästi ajatellen vaikea olla hymyilemättä koko tälle lakkotouhulle puhtaasti työläisten kannalta katsottuna. Sillä ketä he nyt oikeastaan joutuivat kunnioittamaan tällä mielenosoituksellaan? Lakkoa eivät järjestäneet sen enempää kommunistit kuin sosialistit vaan ammattikuntalaiset ja heistäkin tärkeimmästi vain rakennustyöläiset. Mutta ammutuista taas oli vain yksi todellisesti tunnettu kiihkokommunisti, eräs toinen oli puoluekannaltaan

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

sosialisti, mutta ei tiedetä oliko hän mukana mielenosoittajana vaiko pelkästään uteliaana katsojana. Kaikki muut kaatuneet, nimitäin 10 henkilöä, olivat viattomia sivullisia. Eräs 14-vuotias poika kuoli kadulla äitinsä syliin, eräs mies ammuttiin ravintolan biljaardipöydän ääreen luodin läväistystä ikkunan, edellisessä raportissa mainittu leipuri palasi ystäviensä luota vieraisilta, kun sai tappavan luodin, eräs isä oli matkalla kasarmiin tapaamaan kuularuiskukomppaniaan kuuluvaa poikaansa, kun 2 luotia kaatoi hänet. Muut tapaukset ovat samanlaisia. Lyhyesti sanoen ammunnan uhrit kuuluivat saatujen tietojen mukaan paljoa enemmän porvaristoon kuin konsanaan järjestyneeseen työväkeen. Mutta lakko piti kuitenkin järjestää, jotta sisu saisi edes jotain tyydytystä.

Yhtä vähän asiallisuutta kuin oli tällä lauantaiksi järjestetyllä "yleislakolla" oli hallituksen järjestämällä vastatoimenpiteillä. Tuskin lakko oli päätetty perjantai-iltana, kun Geneven hallitus päätti mobilisoida neljä pataljoonaa lisää jalkaväkeä omasta kanttoonistaan. Kun tästä voimasta vain kolme pataljoonaa kuuluu ammuntaan osaaottaneen alokaspataljoonan lisäksi kanttoonin vakinaisiin joukkoihin, täytyi neljänneksi pataljoonaksi ottaa eräs nostovaen pataljoona, joka sittemmin esiintyi lauantaia Geneven kaduilla ennen maailmansotaa käytännössä olleissa univormuissaan. Mutta kaiken lisäksi päätettiin pyytää Bernin hallitukselta vielä lisää apua ja yöllä vasten lauantaia alkoi Lausannesta virrata Geneveen kaikkiaan kolme pataljoonaa jalkaväkeä.

Kun uhrien hautaus oli ennättänyt päättyä lauantaia klo 3, ja tosiasiallisesti lakko oli päättynyt klo 12 päivällä, silloin vannoi Genevessä kahdeksan pataljoonaa sotilasvalansa. Sanomalehtien tietojen mukaan kuuluu toimitus olleen hyvin juhlallinen.

Olin aamupäivällä käynyt Sihteeristössä saadakseni tavata korkeampia ulkomaalaisia upseereita, jotka siellä olivat koolla eräiden alikomiteain töissä, tunnettuja ulkomaalaisia sanomalehtimiehiä ja Sihteeristön eri osastojen virkamiehiä.

Tahdoin näiltä eri piireiltä tiedustella miten ne suhtautuivat viime päivien tapahtumiin Genevessä. Heidän lausunnoistaan pänen tähän muutamia näytteeksi:

Eräs ulkomaalainen upseeri ei voinut olla puhumatta verrattain harmistuneessa äänilajissa siitä, että useihin taloihin Kansainliiton Sihteeristön ympäristössä oli edellisenä yönä sijoitettu kuularuiskuja ikäänkuin Kansainliittoa uhkaisi tuon seuraavaksi päiväksi suunnitellun lakon vuoksi kovinkin suuri vaara. Oikeastaan koko touhu teki suorastaan lapsellisen vaikutuksen.

Eräs ranskalainen yleisesikuntaupseeri sanoi, että Herriot'in uusi ehdotus vakinaisten armeijain poistamisesta ja miliisijoukkojen ottamisesta niiden tilalle oli oikeastaan joutunut näiden Geneven tapahtumien vuoksi naurunalaiseksi. Jos siviilihenkilöt, hän huomautti, riitaantuvat poliittisten vastustajain kanssa ja sitten juoksevat kotiinsa pukeutumaan miliisiupseereiksi ja miliisisotilaksi kaikin samanlaisin seurauksin kuin täällä viime päivinä on tapahtunut, silloin voidaan Euroopassa joutua millaisiin onnettomuuksiin tahansa. Ranskan hallitus on tunnetusti hanakka käyttämään sotaväkeä mellakoitsijoita vastaan, mutta mikään Ranskan hallitus ei uskaltaisi käyttää sotaväkeä niin päättömästi kuin Genevessä on tehty näinä päivinä ja tehdään parhaillaan, kun keskitetään noin 5,000 miestä vuorokauden lakon ajaksi kaupunkiin, jossa tuskin on sen enempää edes jonkinlaiseen vastarintaan kykenevää työväkeä ja sekin on ainakin pääosaltaan aseetonta.

Eräs entinen englantilainen upseeri oli ehkä vieläkin enemmän ihmeissään näistä sotilaallisista voimannäytteistä. Hän kysyi minkälaisia aseellisia voimia Englannissa tarvittaisiinkaan pitämään kurissa lähes kolme miljoonaa työntöntä, jos seurattaisiin Geneven hallituksen esimerkkiä.

Ulkomaalaiset sanomalehtimiehet täällä ovat yleensä erinomaisen kiusallisessa asemassa. Miltei poikkeuksetta he ovat kaikki ankaria kommunismin vastustajia ja Sveitsin lämpimiä ihailijoita. Heidän joukossaan on monta sellaista, joka on kierrellyt kautta maailman sodissa, vallankumouksissa ja muissa vakavissa melskeissä. Kaikki edellytykset asettua mella-koitsijoita vastaan Geneven kanttonaalisen hallituksen puolelle ovat ilmeisesti olemassa. Mutta toisaalta taas nämä ulkomaalaiset sanomalehtimiehet eivät voi olla tekemättä vertailuja tšekäläisten mellakoiden ja syiden, sekä Geneven hallituksen sotilaallisen menettelyn ja toisaalta muissa maissa esiintyvien paljon suurempien työvään mielenosoitusten ja niihin liittyvien hallitusten toimenpiteiden välillä. Senvuoksi ovatkin verrattain harvat ulkomaalaiset kirjeenvaihtajat sähköittäneet lehdilleen sen arvostelunsa, minkä he täällä avoimesti esittävät suullisesti. Jos, niin sanotaan näissä piireissä, viime keskiviikon mellakoitsijoita olisi hoideltu paloruiskuilla ja uhkailtu pistimillä sen sijaan että heti käytettiin kiväärejä ja kuularuiskuja, olisi menetelty paljoa viisammin. Samaten on sanomalehtimiesten mielestä sotavään suuri keskittäminen Geneveen ja kuularuiskujen sijoittaminen pitkin kaupunkia paljoa enemmän omansa palvelemaan kommunistista propagandaa kautta maailman kuin edistämään Kansainliiton asiaa.

Että tämä sanomalehtimiesten yksityinen arvostelu on osunut suurin piirtein katsoen oikeaan, ilmenee siitä mitä tapahtui viime lauantai-iltana erään kasarmiksi otetun kansakoulun edustalla. Noin satakunta nuorempaa kommunistia ja muita samantlaisia mellastelijoita oli kokoontunut huudoin ja vihellyksin

kadulta käsin kiusaamaan kouluun sijoittunutta pataljoonaa, joka oli tuotu Valaisin kanttoonista. Mutta joukon päälliköt olivatkin täysin tapahtumien tasalla. Paloruiskut pantiin käymään ja sillä saatiin suurin osa rähisijöistä lähtemään tiehen; loputkin katosivat, kun joukko sotilaita ilmestyi pistimin puhdistamaan katua.

Valaliiton hallitus on antanut Geneven kanttonaalisille viranomaisille lisävaltuuksia, joiden nojalla eilen vangittiin muutamia kommunisteja. Useimmat olivat joko ulkomaalaisia tai muista kanttooneista kotoisin.

Tänään on suurin osa Geneven kaupunkiin keskittetyistä joukoista joko laskettu palveluksesta vapaaksi, tai lähetetty takaisin kotikanttooneihinsa.

Jatkoa marraskuun 15 p:nä.

Tämän aamun sveitsiläiset ja ulkomaalaiset lehdet luovat osittain tärkeää lisävalaisua viime päivien tapahtumiin, osittain ne vain sotkevat ristiriitaisuuksillaan entistä kuvaa.

Ehkä tärkeimpänä valaisuna voidaan pitää seuraavaa kahta tosiasiaa:

Edellisessä raportissani k.o. mellakoista viittasin siihen, että kaiken todennäköisyyden mukaan Moskovan sormet olivat järjestelemässä viime keskiviikon mellakoita. Nyt on Parisin kommunistinen lehti L'Humanité riemuissaan kiirehtinyt kertomaan miten Geneven sosialistit, kommunistit ja anarkistit ovat yhdessä esiintyneet porvaristoa vastaan, mutta varsinaisen kunnian niittävät kommunistit, sillä "Ils étaient au premier rang et c'est sur leur initiative que ce rassemblement se transforma en une vaste démonstration de rue". Tämä lehti väittää kaiken lisäksi, että joukko sotilaita alokaspataljoonasta oli yhtynyt mellastajiin!

Toiseksi havaitaan tänä aamuna julkaistussa Valaliiton hallituksen määräämän tutkintotuomarin ensimmäisestä, alustavasta raportista, että sanomalehtien edellisinä päivinä esittämät tiedot ammunistapahtumasta ovat olleet enemmän harhauttavat kuin oikeat. Tosiasiaksi ilmoittaa tutkintotuomari seuraavaa:

Ensimmäiseen komppaniaan, joka alokaspataljoonasta lähetettiin mellakoitsijoita vastaan, kuuluikin vain 80 sotilasta eikä kaksi kertaa niin paljon kuin ensin eli otaksuttu. Näistä väkijoukko saarsi keskeensä noin 30 ja siten vain noin 50 kykeni seuraamaan upseereitaan joukon perääntyessä etsimään selkätukea näyttelypaviljongin edustalta. Tässä asemassa annettiin kaksi merkkiä torvella varoitukseksi ja kun väkijoukko ei sittenkään hajaantunut, ammittiin 10 à 15 sekunnin aikana 112 laukausta kivääreistä, 25 laukausta pistooleista ja 30 luotia kuularuiskusta. Tämä kaikki tapahtui siinä uskossa, että muuten väkijoukko olisi mahdollisesti tappanut kaikki sotilaat.

Tämä virallinen lausunto oikaisee siis sen aikaisemman käsityksen, että amunnan olisi suorittanut apuun rientänyt toinen komppania. Nyt ilmeneekin entistä selvemmin, että koko ampuminen on ollut seurauksena siitä, että nuo 25 päivää sotilaallista harjoitusta saaneet sotilgat, jotka ensiksi lähetettiin mielenosoittajia hajoittamaan, menettivät liian helposti malttinsa saatuaan pippuria silmiinsä, iskuja ja potkuja j.n.e. Häntäntyneinä joukkonsa hajoamisesta ja kurin katoamisesta sitten upseerit ovat antaneet ampumismääräyksen ottamatta lainkaan lukuun, että valtavasti suurin osa kadulla olleista ihmisistä oli pelkkää rauhallista, uteliasta yleisöä, joka ei vähäkään tiennyt, että nuo kaksi signaalia merkitsikin kuolemanvaaraa. Tässä hämmennyksessä jäi upseereilta kaiken lisäksi huomaamatta, että olisi ollut amuttava joko ilmaan tai ihmisten jalkoihin, mutta ei parinkymmenen metrin päästä suoraan päin ruumiin arimpia elimiä.

Kuten edellisestä raportistani ja myös tämän raportin alkuosasta ilmenee, on juuri kaikki varsinainen epäily ja arvostelu kohdistunut vain tähän seikkaan koko viime keskiviikon mellakoista: Ei olisi pitänyt käyttää vajaan neljän viikon harjoitusta saanutta alokasjoukkoa mellakoitsijoita vastaan, joiden rettelöimisen halu oli vanhastaan erinomaisen hyvin tunnettu. Tätä pahimman hetken laskuvirhettä on sitten viime päivinä koetettu

korjata sillä, että on keskitetty Geneveen useita vanhempia pataljoonia, että tärkeisiin paikkoihin on sijoitettu kuularuiskuja j.n.e. Täten taas on annettu todelliselle tilanteelle vakavampi leima kuin mihin on ollut syytä.

Sihteeristöissä katsotaan, että noihin keskiviikko-illan räyhäämisiin ja sotilaiden ahdistamisiin otti osaa noin 200 à 300 kommunistia ja muuta rettelöimisiä halunnutta miestä, jota vastoin rauhallisten uteliain katselijain luku lienee ollut noin kahden tuhannen paikkeilla. Täytyy syvästi valittaa, että itse asiassa näin vähäpätöisestä alkusyyistä ei ainoastaan Geneven, vaan lisäksi koko Sveitsin hyvä nimi on saatettu maailman silmissä epäedulliseen valoon. Ei voi olla pienintäkään epäilystä siitä, etteikö Sveitsi toden tullen pysty ylläpitämään ikimuistoista vapauttaan ja kansanvaltaansa. Joskin mainittu alokaspataljoona kokemattomuudesta ja hätiköimisestä teki virheitä, on Sveitsin armeija varmasti pohjaltansa täysin terve ja pystyvä suojelemaan maata. Aivan oikein eräs sveitsiläinen lehti mielestäni sanookin, että viime keskiviikon onnettomuus on aiheutunut ennen kaikkea siitä, että armeijaa harjoitetaan torjumaan ulkonaisen vihollisen hyökkäykset, mutta sitä ei ole harjoitettu esiintymään oman maan kansalaisia vastaan katumelakoiden sattuessa.

Kun piakkoin alkaa oikeudenkäynti Nicolea ja noin paria kymmentä muuta vangittua vastaan, saadaan lopullinen selvyys kaikkiin viime päivien onnettomiin tapahtumiin alkusyineen ja seurauksineen.

Genevessä, marraskuun 15 p:nä 1932.

Ruokkilahti

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Seurassa olevan lähtöksen rap. no 34.

Ministeri Kolehmainen.

15/11/1932.

N:o 853.

15 p:nä marraskuuta 1932.

Vide: H.V.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
34, joka sisältää:

Kysymys Sihteeristön korkeimmasta johdosta, III.

siv. 1-

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Runeberg

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n.

Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 34.

Geneve ..... ssa 15 p:nä marras kuuta 19 32.

42/298 (ao) 11. 1932		
21/11.32.9		111
RYHMÄ	C. ASIA	ASIA
5	031	

Asia: Kysymys Sihteeristön korkeim-
masta johdosta. III.

Edellisessä raportissani otsakeasiasta, n:o 30 v.k. 24 p:ltä mainitsin m.m., että pienten maiden ehdokkaaksi pääsihteerin ensimmäiseksi apulaiseksi on ilmestynyt lukuisia henkilöitä, näiden joukossa norjalainen tuomari Hansen, Egyptin Tribunal mixte'n jäsen Kairossa. Nyttemmin alkaa näyttää siltä kuin muut näistä ehdokkaista rupeaisivat väistymään Mr. Phelanin tieltä.

Mr. Phelan on kansallisuudeltaan irlantilainen, hän on ollut Työtoimiston palveluksessa sen perustamisesta, eli v:sta 1920 saakka toimien sen diplomaattisen divisionan päällikkönä. Hänen ehdokkuuttaan vastaan puhuu ainakin johonkin määrin se, että hän on itse asiassa brittiläinen. Hänen puolestaan on taas minulle esitetty ennen kaikkea seuraavaa:

Tämän talven kuluessa tulee tapahtumaan Sihteeristön korkeim-
massa johdossa siksi paljon muutoksia, että Kansainliiton omaan etuun kuuluu koettaa saada avoimiksi joutuviin paikkoihin niin monta Kansainliiton työssä ennestään ansioitunutta miestä kuin mahdollista. Tässä suhteessa kykenee Mr. Phelan kilpailemaan yleensä min-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. .... lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
 3) Ei tiedoituksiin. ....
 4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

kä pienen maan edustajan kanssa tahansa. Mitä taas tulee siihen, että hän on tavallaan katsoen brittiläinen, ei se saa merkitä lainkaan niin paljon kuin se tosiasia, että brittiläisten dominioitten kansalaisten täytyy saada nauttia siinä ominaisuudessa samoja etuja kuin kaikkien Kansainliiton jäsenvaltioiden kansalaiset yleensä. Sitäpaitsi mitä erikoisesti juuri Irlantiin tulee, on se osoittautunut olevansa kaikista dominioista itsenäisin. Sen kansalaisille pitäisi siis voida uskoa Kansainliiton korkeimpia johtopaikkoja yhtä suurella luottamuksella kuin toisten pienten maitten kansalaisille.

Edelleen olen kuullut viralliselta irlantilaiselta taholta, että Mr. Phelanin ehdokkuutta ajavat erittäin tarmokkaasti hyvin monet vaikutusvaltaiset valtuuskunnat. Näistä ehkä merkillisin on nyttemmin Espanjan ilmoittama kannatus. Se merkitsee siis sitä, että Espanja on luopunut suurlähettiläs de Madariagan ehdokkuudesta. Kuvaavaa on vielä, että erinäisissä toisissa piireissä on koetettu työntää esiin M. Azcarate'n, Sihteeristön minoriteettiosaston päällikön ehdokkuutta, mutta vaikka M. Azcarate on kansallisuudeltaan espanjalainen, ei Espanjan hallitus ole hyväksynyt hänen ehdokkuuttaan, vaan kannatta pontevasti Mr. Phelanin nimittämistä.

Puhtaasti Suomen kannalta asiaa katsoen luulisin Mr. Phelanin nimittämistä pääsihteerin ensimmäiseksi apulaiseksi kaikin puolin edulliseksi. Hän on aina osoittanut erittäin suurta myötätuntoa Suomea kohtaan. Milloin pääsihteeri itse ei allekirjoittaisi Kansainliiton nimessä jotain sähkösanomaa, jossa vaaditaan toimenpiteitä kansainvälisen rauhan säilyttämiseksi t.m.s., on syytä laskea psykologisesti, että rauhan säilymistä uhkaavaan maahan vaikuttaisi sittenkin hieman enemmän Mr. Phelanin allekirjoittama sähkösanoma kuin jos hänen tilallaan olisi joku herra Hansen, tai herra Azcarate, tai joku muu henkilö, jonka isänmaa on tunnettu ylenpalttisesta pacifismistaan tai muusta sotilaallisesta voimattomuudestaan.

Edellisessä raportissani kerroin vielä, että pääsihteerin toiseksi apulaiseksi tullee italialainen suurlähettiläs Rosso, siltä näytti todellakin Sir. Eric Drummond'in käydessä tapaa-massa Mussolinia. Mutta sen jälkeen on sukeltanut esiin uusi italialainen ehdokkuus, nimittäin presidentti Massimo Pilottin nimi. Hän on Italian ulkoasiainministeriön lainopillisena neuvonantajana ollut mitä moninaisimmin tavoin Kansainliiton Yleiskokouksissa, komissioneissa ja konferensseissa mukana. Ettei häntä aikaisemmin ole ajateltu, johtuu ennen kaikkea siitä, ettei häntä ole pidetty Mussolinille tarpeeksi mieluisana henkilönä. ~~xxxxxx~~ Sitä suuremmalla syyllä on hänen mahdollista ehdokkuuttaan tervehditty Kansainliiton taholla suurella tyytyväisyydellä. Hänet tunnetaan erittäin taitavaksi lakimieheksi, kiihottomaksi väittelijäksi ja Kansainliiton hartaaksi kannattajaksi. Nyttemmin lienee suurlähettiläs Rosso haluton luopumaan paikastaan Washingtonissa ja se helpoittaa Pilottin vaalia. Mutta sanotaan eräiden italialaisten piirien vastustavan hänen ehdokkuuttaan, koska hän ei muka nauttisi tarpeeksi suurta arvovaltaa senvuoksi ettei hän ole ammattidiplomaatti. Että tämä väite on itsessään sangen teennäinen, on sanomattakin selvää.

Suomen kannalta on M. Pilottin ehdokkuutta tervehdittävä yleisellä tyytyväisyydellä. Esim. suomalaisten laivojen korvausasiassa hän oli **3-miehen** alakomitean jäsen, jonka komitean tehtävänä oli vuosi sitten antaa asiasta lausuntonsa Neuvostolle. Tässäkin tapauksessa hän osoitti erinomaista tasapuolisuutta, seikka, mikä ei ollut niinkään helppoa, kun tiedettiin yleensä suurvaltain mieluummin näkevän, että asia ei lopullisesti joutuisi Neuvoston ratkaistavaksi.

Näiden molempien tärkeimpien avoinnaolevien virkojen täyttäminen tulee todennäköisesti esille Neuvostossa ensi viikolla.

Mitä alivaltiosihteereihin tulee, on saksalainen tohtori Trendelenburg jo saapunut Geneveen ja ryhtynyt töihin Sihteeristössä, vaikka ei vielä täysin virallisessa muodossa, sillä hänelle lopullisesti tulevat tehtävät kuuluvat vielä toistaiseksi M. Avenolille.

Senkautta, että Englanti menettää Sir Eric Drummondin eroamisen kautta oman faktillisen edustajansa Sihteeristön korkeimmassa johdossa, pidetään itsestään selvänä, että Englanti saa täytettäväkseen toisen alivaltiosihteerin paikan. Suurimmat mahdollisuudet lienee Sir Eric Drummondin nykyisellä kansliapäälliköllä, kapteeni Waltersilla tulla nimitetyksi tähän virkaan, vaikka toisaalta oikeastaan finanssiosaston päällikkö, Mr. Loveday olisikin arvossa lähempänä saada tämä korotus.

Koska ministeri Sugimura ei eronne ennenkuin yhdessä Sir Ericin kanssa ensi kesäkuussa, ei siis kolmannen, nimittäin japanilaisen alisihteerin viran täyttäminen ole vielä toistaiseksi kiireellisenä kysymyksenä.

Genevessä, marraskuun 15 p:nä 1932.

Rudolf W. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA: _____

0
Suomen⁷ olevan lähetystön rap. no 35.

Ministeri Kolehmainen.

15/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

N:o 856.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

16 p:nä marraskuuta 1932.		
48/298/ae. 10 97		
23/11/32.3	Lit.	
5	C30.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
35, joka sisältää:

Diplomaattinen edustus Kansainliitossa

siv.1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuhkoma

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 35.

Geneve ..... ssa 15 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
48/298 no. 1932		
23/11.32	3	LII.
RYHMÄ	U. 20.11	ASIA
5	C 31	

Asia: Diplomaattinen edustus
Kansainliitossa.

Aivan liian usein kuulee otaksumisia, että Kansainliiton jäsenvaltioiden vakinainen edustus /on järjestetty Genevessä kaikinpuolin asianmukaisella diplomaattisella tavalla. Senvuoksi lienee syytä kerran kosketella tätä kysymystä, jotta tulisi osoitetuksi kuinka itse asiassa epätyytyttävä tämä tilanne on.

Mitä ensinnä suurvaltoihin tulee, ovat ne alusta saakka joltisenkin suurella vapaudella katsoneet, että niiden saatua täyttää Sihteeristön tärkeimmät johtopaikat ja sen lisäksi vielä useat osastopäälliköidenkin viroista omilla miehillään ne eivät ole tarvinneet mitään vakinaista diplomaattista edustusta Genevessä. Tosin Ranska ja Saksa ovat johonkin määrin tahtoneet antaa pääkonsuleilleensa Genevessä vakinaisen edustuksen leiman Kansainliitossa, mutta näilläkin mailla on Englannin ja Italian tavoin ulkoasiainministeriöissään suuret Kansainliiton osastot, jotka saapuvat sangen mieslukuisina kaikkiin Kansainliiton kokouksiin Genevessä. Yhdysvallat taas ovat antaneet konsulaariselle edustukselleen Genevessä tehtäväksi

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

seurata kaikkia Kansainliiton töitä. Itse konsuli on ammattidiplomaatti ja hänellä on suuri henkilökunta käytettävänä. Mutta muodollisesti ei ole tälle edustukselle Kansainliitossa tahdottu antaa muuta kuin kuivasti konsulaarinen leima, etteivät Kansainliiton vastustajat Amerikassa saisi aihetta huutoihin, että Yhdysvallat ovat tosiasiallisesti aivan pysyväisesti edustettuina Kansainliitossa. -- Japanilla taas on Genevessä oma vakinainen toimistonsa, mutta varsinainen johto on keskitetty Parisin suurlähetystöön.

On itsestään selvää, että tämä suurvaltain käyttämä järjestelmä on niille itselleen rahallisesti kallis ja Kansainliiton muille jäsenvaltioille epämieluisa.

Mitä ensimmäiseen seikkaan tulee, on luonnollista, että kymmenien valtuutettujen, sihteerien ja kanslia-apulaisten alituinen lähettäminen Geneveen, näiden asuminen kalleissa hotelleissa j.n.e. maksaa vuoden mittaan enemmän kuin jos suurvalloilla olisi omat vakinaiset lähetystönsä Genevessä. Mutta jonkinlaisena vastapainona on ollut se tosiasia, että suurvaltain korkeat johtohenkilöt Sihteeristössä ovat saaneet palkkansa Kansainliitolta samalla kun he ovat olleet kiinteässä kosketuksessa omien hallitustensa kanssa.

Juuri tämä viimeksimainittu seikka on, kuten sanottu, herättänyt melkoista mielipahaa pienten maiden taholla. Niiden on joko täytynyt ylläpitää omalla kustannuksellaan vakinaisia lähetystöjä Genevessä, tai sitten ne ovat suurvaltain tavoin lähettäneet ulkoasiainministeriöistään kaikkiin kokouksiin tilapäisiä valtuuskuntia. Yleensä ovat köyhemmät maat käyttäneet edellistä menettelyä, rikkaammat jälkimmäistä.

Tällä hetkellä on Kansainliitossa pienempien jäsenvaltioiden vakinainen edustus seuraava:

A. Vakinaisia lähetystöjä (Délégations permanentes)

Etelä-Afrikalla, Itävallalla, Canadalla, Kiinalla, Columbialla, Cuballa, Tanskalla, Suomella, Kreikalla, Unkarilla, Irlannilla, Virolla, Latvialla, Liberialla, Perulla, Persialla, Puolalla, Portugalilla, Romanialla ja Jugoslavialla.

B. Vastaava edustus Työtoimistossa.

Edellisten maiden lisäksi Argentiinalla, Bulgarialla, Norjalla, Ruotsilla, Tshekoslovakialla ja Uruguaila, sekä nyttemmin myös Albanialla.

Kaksi vuotta takaperin julkaisi League of Nations Association of the U.S.A. sangen mielenkiintoisen tutkielman nimeltä "Permanent Delegations to the League of Nations". Siinä huomautettiin miten vuosi vuodelta vakinainen edustus Kansainliitossa on kasvanut ja kehittynyt, miten tälle edustukselle on yhä enemmän aljettu antaa täysin diplomaattinen luonne ja miten on odotettavissa, että tämä kehitys tulee nopeasti jatkumaan.

Tämän syksyn Yleiskokous käsitellessään kysymystä Sihteeristön korkeimmasta johdosta kiinnitti huomiota myös tuohon tosiasialliseen epäkohtaan, että Sihteeristön korkeimmat virkamiehet itse asiassa olivat samalla omien maittensa, s.o. suurvaltain edustajia Genevessä. Tietysti tällaisesta järjestelystä on ehkä useinkin ollut sikäli hyötyä, että Sihteeristössä on saatu nopeasti tietää mitä joissakin kiireellisissä asioissa suurvaltain hallitukset ajattelevat. Mutta tämä hyöty ei ole voinut riittävästi vastata sitä itse asiassa selvää periaatteellista vääryyttä, että suurvallat maksattavat Kansainliitolla tärkeimmän vakinaisen edustuksensa Genevessä. Käsitellessäni edellisissä raporteissani otsakeasiaa huomautin miten viime Yleiskokous päättikin, että tämän jälkeen Sihteeristön korkeimman johdon on vannottava Neuvoston edessä virkavalaa, jossa lupaudutaan olla ottamatta mitään hallitukselta

tai yleensä keltään muultakaan ohjeita ja neuvoja Kansainliiton asiain hoitamiseksi.

Kun nyt siis tämä Kansainliiton päätös riistää suurvalloilta mahdollisuuden käyttää pääsihteeriä, hänen molempia apulaisiaan ja kolmea alivaltiosihteeriä edustajinaan sillä tavoin kuin tähän saakka, on välittömästi noussut kysymys katsovatko suurvallat tämänkin jälkeen tulevansa toimeen ilman niiden itsensä palkkaamaa vakinaista edustusta Genevessä. Saksa ja Italia ovat jo kiirehtineet antamaan vastauksensa: ne tulevat perustamaan tämän talven kuluessa vakinaiset lähetystöt Geneveen. Sen jälkeen ei tietysti enää voi olla muuta kuin ajan kysymys milloin Ranska, Englanti ja Japani tulevat menettelemään samalla tavalla.

Tämä käänne vuorostaan herättanee uudelleen eloon vanhan kysymyksen Geneven lähetystöjen luokittelusta. Brasilian diplomaattinen edustus Kansainliitossa kulki aikoinaan suurlähetystön nimellä. On siis hyvin mahdollista, että suurvallat tulevat antamaan edustajilleen suurlähettilään arvon. Useimpien pienten maiden edustajilla on ministerin arvo, mutta heidän Kansainliittoon ilmoitettu virallinen nimityksensä on hyvinkin kirjava, niinkuin voidaan nähdä "Annuaire de la Société des Nations"ista! Todennäköisintä on, että kaikki maat kiirehtivät lähiaikoina järjestämään tämän edustajainsa virallisen nimityksen yhdenmukaiselle kannalle.

Jo siitä saakka kuin ensimmäiset vakinaiset valtuuskunnat eli lähetystöt perustettiin Geneveen on tuon tuostakin pohdittu kysymystä eikö Geneven lähetystöjen päälliköiden tulisi jollakin lailla järjestyä diplomaattikunnaksi. Mutta asia on aina rauennut milloin mistäkin syystä. Joskus ovat aloitteen tekijät siirtyneet Genevestä pois eivätkä heidän seuraajansa ole tulokkaina tahtoneet puuttua asiaan. Joskus on sanottu, että Sveitsin hallitus ei mielellään soisi toisen diplomaattikunnan muodollista järjestäytymistä Sveitsin alueella, koska se muka houkuttelisi liiaksi Bernin diplomaatteja pyrkimään paljoo mielenkiin-

kiintoisempaan Geneven diplomaattikuntaan ja sillä tavalla voisivat Bernin lähetystöt yksin tein kokonaan kadotakin toinen toisensa jälkeen. Vihdoin on väitetty, että Sir Eric Drummond olisi toisinaan ollut vakinaisten lähetystöjen perustamista vastaan Geneveen, koska se muka "häiritsisi" Kansainliiton puolueetonta toimintaa, toisinaan taas hänen sanotaan kovinkin harrastaneen lähetystöjen saamista Geneveen. Täten muka on hänen kantansa myös vaihtumisellaan vaikuttanut Geneven lähettiläiden järjestäytymispyrkimyksiin.

Joka tapauksessa on tämän syksyn kuluessa Genevessä asuvien eri maiden vakinaisten edustajien kesken tämän tätä puhuttu järjestäytymisen tarpeellisuudesta ja ensimmäinen varsinainen tilaisuus, jossa asiasta neuvotellaan, pidetään parin päivän kuluttua. Sen jälkeen saataneen tietää onko Sveitsin hallituksella, joka kaikissa suhteissa on auliisti antanut Kansainliittoon akkreditoituille vakinaisille edustustoille kaikki diplomaattiset oikeudet, todellakin mielessä vastustaa niin luonnollista asiaa kuin Geneven lähettiläiden järjestäytymistä doyenin johdolla diplomaattikunnaksi.

Syy, mikä käsittäkseni lähinnä on johtanut yllämainittuihin järjestäytymisen pyrkimyksiin, ei suinkaan ole ollut niin paljon diplomaattista turhamaisuutta kuin käytännöllistä laatua. Tosiasia on, että vakinaiset edustajat usein joutuvat Kansainliiton eri kokouksissa verrattain vaikeaan välikäteen tietojen hankkimisessa. Ne pienet maat, jotka ovat edustettuina Neuvostossa, saavat välittömästi tietää kaiken salaisimmankin, mitä tapahtuu esim. Neuvoston, tai joidenkuiden sen alijaostojen istunnoissa, kun taas kaikkien muiden pienten maiden edustajien täytyy koettaa kaikenlaisia kiertoteitä urkkia itselleen tietoja. Kaikkein onnellisimmassa asemassa tietysti ovat suurvallat, sillä ne ovat edustettuina kaikissa Neuvoston ja tärkeimpien komiteain kokouksissa. Mutta vieläkin epäoikeutetumpaa on se käytäntö, että monista ko-

kouksista annetaan heti niiden päätyttyä selostus sanomalehtimiehille, mutta ei niille pienille maille, joilla ei satu olemaan omaa edustajaansa kokouksessa. Tämä pitää paikkansa myös kovin monessa tapauksessa ennen kokouksia tai kokousten aikana tapahtuvan asiakirjojen jakelun suhteen: me vakinaiset edustajat saamme pyytää sanomalehtimiehiltä nähdäksemme asiakirjoja, sillä koska meidän maamme eivät satu olemaan juuri siinä kokouksessa edustettuna, emme saa näitä asiakirjoja muutoin kuin joko juoksemalla niitä hakemaan jakeluvirastosta, tai sitten meidän on odotettava, kunnes jakelu toimitetaan meille tuonnempana kotiin.

Varsinkin nyt tämän vuoden aikana, jolloin varustusten su-pistamiskonferenssilla on alituisen ollut lukuisia pienempiä komissionoja työskentelemässä, on Kansainliittoon nimitettyjen vakinaisten diplomaattisten edustajain keskuudessa herättänyt melkoista mielipahaa se epätasaisuus mikä on vallinnut heidän mahdollisuuksistaan seurata eri kokousten kulkua.

Epäkohdan poistamiseksi kääntynevät eri lähetystöjen päälliköt lähi aikoina Sihteeristön puoleen esittäen toivomuksensa.

Toisena syynä Geneven diplomaattien järjestäytymisen pyrki-mykseen luulisin voivani mainita joltisellakin oikeutuksella hil-jaisen pelon, että elleivät pienten maiden edustajat piakkoin otata tätä askelta, tulevat suurvaltain myöhemmin nimitettävät suurlähettiläät vastustamaan tätä, jotta heidän kunkin vaikutusvaltansa tuntuisi Sihteeristössä sitä selvempänä.

Omasta puolestani minun täytyykin avoimesti myöntää, etten näe suurvaltain suurlähettiläisen ilmestymistä Geneveen pelkästään valoisin katsein. Ottakaamme tosiasiat sellaisina kuin ne todellakin ovat:

Ensiksi suurvalloilla on vakinaiset paikat Neuvostossa. Heillä tulee edelleen olemaan käsissään, sanottakoon annettavista valois-ta mitä tahansa, Sihteeristön tärkeimmät virat. Toisin sanoen suurvalloilla on kaksinkertainen johto-asema Kansainliitossa. Kun nyt tulevat vielä lisäksi suurlähettiläät vakinaisesti hoitamaan omien

maittensa etuja Kansainliitossa, olisi todellakin edemmän kuin ihmeellistä, ellei näiden diplomaattien sana tulisi tuntumaan Kansainliiton asiain johdossa erittäin suurella painolla. Suurvaltain edustajat Neuvostossa ovat alituisesti pakoitettut tekemään keskenään kompromissejä. Ja sama on tähän saakka ollut Sihteeristön korkeimman johdon henkilöillä, kun he ovat koettaneet sovittaa keskenään saadaksensa asiat menemään eteenpäin. Mitaän tällaista kompromissin pakkoa suur-lähettiläillä ei tule olemaan omassa keskuudessaan, vaan he tulevat täydellä voimalla ajamaan omien maittensa erikois-intressejä Sihteeristössä jättäen sitten Sihteeristön ja Neuvoston asiaksi löytää tie sovitteluihin.

Ottamalla huomioon tämän uuden tekijän Kansainliiton elämässä, nimittäin suurvaltain vakinaisten edustajien ilmes-tymisen Geneveen voi ymmärtää, että Genevessä asuvien pien-ten maiden diplomaattisten edustajain keskuudessa on näinä viikkoina tunnettu moninaistakin tarvetta järjestäytyä.

Genevessä, marraskuun 16 p:nä 1932.

Ruudolf Kallio

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. no 36.

Ministeri Kolsti.

21/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 876.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

22 p:nä marraskuuta 1932.

Viik: H.V.

LÄHETYS	
№ 149/298/ae	11.11.32
28/11.32	L.H.
HERRA ULKOASIAINMINISTERI, HELSINKI	
5	C31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o 36, joka sisältää:

Suurvaltain uusi varustusten supistamisohjelma siv. 1-16.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Walden

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Liite

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 36 .

Geneve:ssa 21 p:nä marraskuuta 19 32.

49/298		
28/11.32	Liit.	
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C39	

Ministeri R. Holsti, raportti n:o 36,

Asia: Suurvaltain uusi varustus-
ten supistamishjelma.

Otsakeasiasta kirjoitin viimeksi raportissani n:o 29 viime kuun 18 p:ltä huomauttaen, mihin umpikujaan ^{asirivunna} konferenssi oli joutumassa sen ^{lohdonta} kautta, että Saksa oli ensiksi heinäkuulla Commission généralen loppuistunnoissa ja sen jälkeen diplomaattisilla démarch-eilla antanut tietää, ettei se enää tulisi ottamaan osaa konferenssin töihin, ellei sille annettaisi varmoja takeita n.s. Gleichberechtigungista. Sen jälkeen on ^{Taan} jälleen maailmassa paljonkin tapahtunut suurta ja mielenkiintoista, mutta eilen aljettiin jälleen suurvaltain kesken Genevessä neuvotella ^{mitä} joko Saksa saadaan palaamaan takaisin konferanssiin. Optimistit olivat odottaneet, että Ranskan ja Englannin uusimpien virallisten kannanottojen jälkeen Saksa vaivatta saataisiin palaamaan konferenssiin ja voisi ottaa osaa Commission généralen kokoukseen, jonka oli määrä alkaa ~~t.k.~~ ^{marraskuun} 28 p:n paikkeilla. Näihin optimisteihin kuului ennen kaikkea itse konferenssin puheenjohtaja Henderson. Mutta eilisistä suurvaltain välisistä neuvotteluista oli juuri sen verran tulosta, että Commission généralen kokoontuminen päätettiin lykätä ainakin ensi viikon loppuun, ellei vieläkin etäämmäksi. Sen verran siis on nyt konferenssin todelliset työt edistyneet siitä kun Commission générale ha- jaantui heinäkuun lopulla, eli neljä kuukautta sitten.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Monelta taholta olen kuullut vakuutuksia, että ellei Saksa nyt kymmenen päivän kuluessa tee lopullista päätöstään palaamisestaan takaisin konferenssiin, se jätetään kylmästi konferenssin ulkopuolelle ja saa siten jäädä myös Versailles'in rauhansopimuksen sitomaksi. Omasta puolestani en viime raportissani uskonut näitä uhkailuja, eikä ole tälläkään hetkellä vakuutettu, että uhkaus pannaan käytäntöön.

On muistettava ensiksi, että Saksalla on jälleen hallituspula. Sanottakoon von Papenin keisarillisesta aave-hallituksesta muuten mitä tahansa, ainakin se osasi pelottaa ja huiputtaa ulkomaalaisia hallituksia yhtä hyvin kuin keisari Wilhelm parhaina aikoinaan. Olisivatpa Saksan entiset viholliset kohdelleet sitä Brüningin hallituksen aikana yhtä suurella suopeudella kuin von Papenin hallitusta viime kesänä Lausannen konferenssissa, olisivat varmaankin poliittiset olot Saksassa tällä hetkellä paljokaan terveemmällä pohjalla kuin nyt von Papenin yritettyä turhaan vääntää Saksan poliittisen kehityksen ajassa taaksepäin ainakin parikymmentä vuotta. Mutta kun tuo suuri ulkopoliittinen bluffaus onnistui sotavelkojen asiassa ja kun Gleichberechtigung-vaatimuskin on jälleen pannut Ranskan ja Englannin tekemään uusia suuria myönnytyksiä, mikä silloin oikeastaan pakottaisi Saksaa keskellä hallituspulaa nyt heittämään sikseen hyvän tilaisuuden koettaa hankkia vielä lisää nöyryyttäviä myönnytyksiä entisiltä vihollisiltaan. Ulkoasiainministeri von Neurath neuvotteli eilen pitkästi sekä Sir John Simonin, että Mr. Norman Davisin kanssa ja jo nämä keskustelut pakoittivat konferenssin johdon ilmoittamaan, ettei Commission généralen kokouksesta viikon kuluttua voikaan tulla mitään. Kun vielä Herriot saapuu tuonnempana tänne, silloin tietysti syntyy uusia vaikeuksia. Ja kun loppujen lopuksi Genevessä aljettaisiin päästä edes jonkinlaiseen sovintoon Saksan paluusta, silloin tietysti nousee

vielä viime hetkessä Berlinistä käsin uusia epäilyksiä ja vaatimuksia. Melkein luulisin oikeimmaksi edellyttää, että Saksa palaa konferenssiin takaisin vasta sinä hetkenä kuin se loppujen lopuksi näkee, että sen entiset vastustajat kiuseantuneina tästä painostus- ja vitkastelupolitiikasta todellakin alkavat pitää suurempana riskinä konferenssin epäonnistumista kuin pelkäävät Saksan jättämistä konferenssista pois. Milloin tämä "viittä vailla viimeistä määrääkää" hetki tulee, on vaikea sanoa, mutta se voi olla yhtähyvin ensi kuun kuin tämän kuun puolella.

Tässä tavallisen raportin puitteissa on mahdoton analysoida Ranskan uusinta myönnytystä Gleichberechtigungin hyväksi, siksi laaja on Herriotin ja Paul Boncour'in tunnettu uusi ohjelma. Mutta eräitä tärkeimpiä periaatteita, joiden varaan koko tämä ohjelma on rakennettu, on sitävastoin sitä suurempi syy tässä analysoida.

Ensinnäkin on todettava, että Ranska myöntää ehkä vielä selvemässä muodossa kuin Herriotin tunnetusta puheesta Commission généralessä viime heinäkuun 22 p:nä, että Saksalla on oikeus vaatia k.o. tasa-arvoisuutta, mutta ~~se~~ ei johdu suinkaan siitä juridisesta tulkinnasta, jonka Saksa on tahtonut antaa Versaillesin rauhansopimuksen eri määräyksille, vaan ~~se~~ johtuu ^{tämä} tämän konferenssin poliittisista tarkoituksista. Tässä Ranskan uusimmassa kannanilmaisussa esiintyy siis aivan sama tulkinta Versaillesin rauhansopimuksen määräyksistä kuin sisältyi Sir John Simonin ensimmäiseen vastaukseen Saksalle Gleichberechtigung-asias^{sa}. Voittanee siis pitää lopullisena selviönä, että mikäli konferenssissa tullaan tekemään Saksalle lopullisia myönnytyksiä tässä asiassa, se tulee tapahtumaan puhtaasti poliittisista syistä, mutta ei Versaillesin rauhansopimuksen muka juridisista velvoituksista.

Toinen tärkeä periaate, joka sisältyy Ranskan uusim-
paan ehdotukseen, koskee jo n.s. ~~resolusionissa~~ ^{päätöksen lausekkeissa} XIV
v. 1922 hyväksyttyä ohjetta, että varustusten vähentä-
misessä tai rajoittamisessa on otettava huomioon kunkin
maan erikoiset maantieteelliset, poliittiset yms. turvalli-
suusnäkökohdat.

Mutta niin selvää kuin tämän pitäisi olla nykyisel-
le konferenssille, en voi välttyä epäilyksiltä, etteikö täs-
tä periaatteesta vielä tulla konferenssissa väittelemään
hyvinkin hanakasti. Koko kymmenvuotinen tendenssihän Kansain-
liitossa on ollut tinkimistään tinkiä pois / Kansainliiton
peruskirjan velvoituksista pitää huolta turvallisuuden säi-
lymisestä, jotta siten ^a voitaisiin tehdä varustusten supis-
taminen käytännöllisesti mahdolliseksi. Tätä suuntaa ovat
ajaneet ennen kaikkea ne maat, jotka ovat maantieteellisesti
turvatussa asemassa, nimittäin Yhdysvallat, Englanti, Ruotsi,
Norja, Espanja j.n.e., sekä taas täydestä voimattomuuden tun-
teesta Tanska ja puhtaasta poliittisesta kieroilusta tietysti
Neuvostovenäjä, kaikkia maita ^{han} on tässä tarpeeton luetella.
On hyvin vähän luultavaa ^{sen} senvuoksi, että nämä maat nyt
ilman muuta nielisivät sen itsessään ainoan järkevän peri-
aatteen, että varustusten supistaminen on toteutettava otta-
malla yksityiskohtaisesti huomioon jokaisen maan sisäisen ja
ulkonaisen turvallisuuden tarpeen^{ve}.

Ensimmäisenä käytännöllisenä johtopäätöksenä tästä peri-
aatteesta on Ranska sisällyttänyt uuteen ohjelmaansa ehdo-
tuksen keskinäisten takeiden antamisesta Europan mannerval-
tioiden kesken rauhan säilyttämiseksi. Tuo Herriot~~n~~ ja
Ramsay MacDonaldin v.1924 Yleiskokouksessa luoma ajatus
kansainvälisistä takeista tässä suhteessa sillä tavalla kuin

se sitten tahdottiin toteuttaa n.s. Geneven ^{protokollan} ~~protokollan~~ pohjalla, sukeltaa nyt siis esiin uudelleen Herriot'in nimissä, mutta näin kovin paljoa vaatimattomammassa muodossa. Voi käsittää, että sellaiset vapaat ja kaukonäköiset englantilaiset valtiomiehet kuin Lordi Cecil ja Lordi Gray ovat kiirehtineet antamaan ^{työnsä} ~~kaiken~~ siunauksensa tälle Ranskan ohjelman kardinaalikohtalle. Kun Baldwinin hallitus v.1925 kaatoi Geneven ^{protokollan} ~~protokollan~~, tapahtui se suureksi osaksi siitä syystä, ettei Englanti voinut mielestään enää toista kertaa vaatia dominioitaan sitoutumaan sotilaallisiin velvoituksiin rauhan säilyttämiseksi Euroopassa; muissa maanosissa taas dominioitten pakko sekaantua rauhan palauttamiseen ehkä olisi ollut vähemmän säikäyttävää laatua. On siis hyvin ymmärrettävissä, että Englannin itsensä ja yleensä koko brittiläisen maailmanvallan jättäminen tämän uuden turvallisuuspaktin ^{ajomuksen} ~~ulkopuolelle~~ tavallaan yksinkertaistuttaa probleemin. Mutta siitä ei suinkaan vielä seuraa, että konferenssissa saataisiin tämä ehdotus toteutetuksi. Palaan asiaan kosketeltuani ensin erästä toista Ranskan ohjelman kohtaa, sillä mielestäni se mahdollisuus on olemassa, että konferenssi helpoimmin voi hyväksyä ^{tämän} ~~sen~~ ^{ajomuksen} ~~ajatuksen~~ ^{ajomuksen} ~~europalaisesta~~ ^{ajomuksen} ~~turvallisuuspaktista~~, ^{ajomuksen} ~~tarkoit-~~ ^{nime} ~~tan~~ ehdotettuja määräyksiä Parisin paktin täydentämiseksi.

Kuten täetetty, tapahtui vuosi takaperin ensi kerran, että Yhdysvaltain virallinen edustaja otti osaa Kansainliiton Neuvoston neuvotteluihin, kun oli käsiteltävänä kysymys japanilaisten esiintymisestä Kiinassa. Ettei asialle kuitenkaan olisi muodollisesti annettu sitä leimaa, että Yhdysvallat istuvat Neuvostossa, selitettiin juhlallisesti, että Neuvosto ja Yhdysvallat näin toimiessaan yhdessä ovat itse asiassa Parisin ^{ajomuksen} ~~paktin~~ elin, että Kansainliiton Sihteeristö toimii tämän elimen Sihteeristönä ja että vastaisuudessakin milloin joku

Parisin ~~paktin~~ ^{sojunnukkeen osallisuus} jäsenvaltio uhkaa rikkoa tätä ~~paktia~~ ^{sojunnukkeen} vastaan, ~~silloin~~ voidaan tämä elin jälleen kutsua koolle huolehtimaan sen pitämisestä voimassa. ~~nyt~~ ^{Tänä} syksynä on itse ~~Mr.~~ ^{herra} Stimson selittänyt, että Yhdysvallat nyttemmin ovat taipuvaiset ottamaan harkittavaksi hiiden velvollisuuden ~~toisten~~ ^{kontra} Parisin ~~paktin~~ ^{sojunnukkeen osallisuus} valtioiden kanssa aina neuvotella yhteisestä esiintymisestä, milloin joku ~~valtio~~ ^{on} uhkaa rauhan säilyttämistä. On nyt siis itsestään selvää, että Ranskan hallitus on kiirehtinyt sisällyttämään tämän vaatimuksen uuteen ohjelmaan. ^{sa} Kuten raportissani n:o 31 t.k. 10 p:ltä huomautin, pidetään Kansainliiton piireissä Rooseveltin vaalin jälkeen hyvinkin mahdollisena, että Yhdysvallat todella tulevat suostumaan tällaisten määräysten sisällyttämiseen tehtävän varustusten supistamissopimuksen puitteisiin.

Juuri se seikka, että on ainakin joitakin toiveita olemassa saada Parisin ~~pakti~~ ^{sojunnukkeen} tällä tavalla täydennetyksi, on mielestäni yhtenä pahimmista esteistä saada konferenssi toteuttamaan ^{se} tuon Ranskan ohjelman ^{ta} kohdan, joka tarkoittaa uuden turvallisuus~~paktin~~ ^{sojunnukkeen} järjestämistä Euroopan mannervaltioiden kesken.

Tämä epäilykseni ^{Tulee} on ^{maaksi} sitäkin suurempi, jos Parisin ~~paktia~~ ^{sojunnukkeen} täydentävät määräykset eivät supistu ^{si} pelkästään Stimsonin ehdotukseen, että vaaran uhatessa kaikki ~~tähän~~ ^{sojunnukkeen osallisuus} ~~paktin~~ ^{sojunnukkeen} jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään toimenpiteistä rauhaa uhkaavaa valtiota vastaan, vaan lisäksi nimenomaan sitouduttaisiin Ranskan uuden ehdotuksen tavoin katkaisemaan kaikki ~~ekonomiset~~ ^{taloudelliset} ja ~~finanssisuhteet~~ ^{ravalliset} rauhanhäiritäjän ~~kanssa~~ ^{an} ja vielä kieltäydyttäisiin tunnustamasta ~~rauhanhäiritäjän~~ ^{Tämän} suorittamat alueelliset valtaukset. Nämä molemmat viimeksi mainitut velvoitukset, kuten tietty, kuuluvat

Kansainliiton

peruskirjan 10 ja 16 artiklain nojalla välittömästi jokaisen Kansainliiton jäsenvaltion velvoituksiin. Nyt siis olisi lähinnä kysymys siitä, saadaanko Yhdysvallat ja Venäjä suostumaan siihen, että tehtävä varustusten supistamisso-
pimus saa sisältää samat yksityiskohtaiset määräykset. Jos niin käy, silloin, kuten sanottu, epäilen vahvasti tuleeko Ranskan ehdoittamasta Europan erikoisesta turvallisuus-
sopimuksesta mitään.

Ehdotuksensa täksi uudeksi europalaiseksi turvallisuus-
sopimukseksi Herriot ja Paul Boncour ovat hahmoitelleet seuraavasti:

Poliittisessa suhteessa olisi sopimuksen tarkoituksena antaa kaikille sopimukseen yhtyneille europalaisille maille mahdollisimman suuri turvallisuus, jotta ^{niiden} ~~sen kautta~~ tehtäisiin varustusten supistamisen onnistuminen mahdollisimman laajaksi. Kansainliiton Neuvoston tehtäväksi tulisi ~~ppättää~~ kaikista toimenpiteistä hyökkäävää valtiota vastaan ja täl-
löin riittäisi pelkkä ^{enemmistö} ~~Neuvoston~~ päätös.

Mutta jo sodan uhan asteella saisi uhattu valtio pyytää Neuvoston väliin tuloa, tutkimusten toimeenpanoa j.n. e. Syntyneet riitaisuudet olisi ratkaistava Acte généralen pohjalla.

Sikäli kuin nämä poliittiset edellytykset toteutuvat, käy Ranskan ehdotuksen mukaisesti mahdolliseksi ryhtyä varustusten supistamiseen Europassa. Ehdotuksen tästä erikoisesta kohdasta en tahdo tilan puutteessa sisällyttää tähän raporttiin muuta kuin sen yleisen ajatuksen, että siirryttäisiin suurin piirtein katsoen miliisi ^{järjestelmän} ~~systemin~~ kan-
nalle.

Epäilemättä on Europassa maita, jotka verrattain hel-
posti voitaisiin saada yhtymään tähän ehdotukseen, mutta rohkenen suuresti epäillä voidaanko ilman muuta odottaa, että kaikki Europan maat suostuisivat tähän.

Epäilykseni ovat ennen kaikkea poliittista ja ^{Taloudellista} ~~ekonoo-~~
mista laatua.

Poliittisessa suhteessa on mielestäni muistettava, että tässäkin nimenomaisessa tapauksessa vaikuttavat maantieteelliset ym.s. syyt sangen tärkeällä tavalla. Esim. Venäjällä on jo tällä hetkellä osittainen miliisisysteemi, mutta senkin nojalla ylläpidetyt venäläiset joukot muodostavat Venäjän useille naapureille ilmeisen suuren vaaran. Uusimmat kokemukset Sveitsistä osoittavat, että milloin äkisti tarvitaan joukkoja koolle vaikkapa vain ylläpitämään sisäistä järjestystä, nuorimmat miliisijoukot ovat aivan käyttökelvottomat. Jos vielä Ranskan ehdotuksen mukaan palvelusaikaa lyhennetään huomattavasti alle vuoden, silloin tulisi uhatussa asemassa olevien pienempien europalaisten maiden miltei mahdottomaksi yhdellä iskulla saada niin tehokkaat puolustusjoukot koolle, että vihollisen hyökkäys kyettäisiin kunnolla torjua, kunnes Europan toisten maiden joukot ennättävät ^{apua} ~~väliin~~.

Oma kysymyksensä tässä yhteydessä myös on ammattiupseerien kohtalo. Jos tarkoituksiksi tulisi soveltaa Sveitsin systeemiä, jonka mukaan suurin osa upseereista on tavallisia siviilihenkilöitä, kävisi uhatussa asemassa oleville maille sitäkin vaikeammaksi luottantua pelkastaan tällaisten puolustusjoukkojen varaan, vaikka olisikin luvassa tämän uuden sopimuksen nojalla saada toisilta jäsenvaltioilta sotilaallista apua.

Mitä taas ekonomisiin epäilyksiin tulee, osoittaa Sveitsin kokemus, että jos on tarkoituksena ylläpitää todella tehokasta armeijaa ja ilmailuvoimia, täytyy sotilasbudjetin kohota suuremmaksi kuin mitä samankokoiset vakinaiset puolustusvoimat maksavat.

Jos näin käsittäkseni ^{stereni mukaan} monessa Europan maassa syntyä suuria epäilyksiä hyväksyä Ranskan ehdotus yleisestä milii-
sijärjestelmän toteuttamisesta ^{magnosabamme} Euroopassa, on taas toisaalta luullakseni odotettavissa eräiden toisten maiden taholta yhtä paljon vastahakoisuutta sitoutua antamaan sotilaallista apua hyökkäyksen uhrille.

Ranskan uuden ohjelman tarkoituksena on nimittäin jakaa europalaisten maiden armeijat tavallaan kolmeen pääluokkaan. Kolmanteen kuuluisivat kaikki merentakaisen siirtomaiden erikoiset puolustusvoimat. Ne eivät luonnollisesti kuulu varsinaisesti tämän raportin puitteisiin ja voin ne siis jättää tästä yhteydestä pois. Molemmat ensimmäiset pääluokat eroavat toisistaan sen kautta, että ensimmäiseen kuuluisivat kunkin maan omat, heikommin asestetut puolustusvoimat, kun taas toiseen pääluokkaan luettaisiin paremmin asestetut erikoisjoukot, jotka tarpeen tullen voidaan Kansainliiton nimessä lähettää ^{sotilaallisesti} hyökkäystarkoituksessa kurittamaan rauhan rikkojaa.

Näistä viimeksimainituista sotajoukoista tulee, kuten sanottu, toinen vakava riidanaihe konferenssille. On muistettava, että Englannin lisäksi ovat sellaiset maat kuin Ruotsi, Norja, Tanska, Hollanti j.n.e. tähän saakka aina vastustaneet kaikkia Kansainliiton yrityksiä saada aikaan positiivisia sitoumuksia antaa sotilaallista apua hyökkäyksen uhrille. Englanti jäisi nyt Ranskan uuden ehdotuksen mukaan näitten velvoitusten ulkopuolelle ja sikäli käy teoreettisesti katsoen probleemi kieltämättä helpommaksi. Mutta sopii kysyä, eikö Englannin vapauttaminen näistä velvoituksista tule tekemään useita Europan mantereen valtioita vieläkin halutto-

U/
 mammaksi sitoutua ^{maan} sotilaallisiin sanktioihin?

Näitä epäilyksiäni ei tule käsittää haluttomuudeksi toivoa parasta. Tosiassiallisesti pessimismini johtuu siitä, että olen kymmenen vuotta istunut kaikissa Kansainliiton kokouksissa, joissa vähänkin on keskusteltu mahdollisuuksista saada täydemetyksi Kansainliitto ^{peruskirjaa} jonkinlaisilla sotilaallista luonnetta olevilla sitoumuksilla. Kun nyt Ranska toisaalta suosittaa vielä kerran tämän periaatteen käytännöllistä toteuttamista, jotta toisaalta voitaisiin Euroopassa siirtyä jonkinlaisen heikonpuoleisen miliisisysteemin kannalle, en todellakaan voi välttyä epäilykseltä, että konferenssille käy ylivoimaiseksi saada näissä suhteissa onnellisia tuloksia aikaan. Senvuoksi myös rohkenen olla sitä mieltä, että konferenssi voi suhteellisesti helpommin päästä yksimielisyyteen jonkinlaisesta Parisin-paktin täydentämisestä sillä tavalla kuin edellä on ollut puhe.

Mitä vihdoin tulee Ranskan ehdotukseen erinäisten aseiden keskittämisestä kussakin maassa Kansainliiton ^{valvoma} kontrollin alaiseen ^{ii/} varastointiin, jätän sen vähemmän tärkeänä ajatuksena tässä käsittelemättä samoinkuin Ranskan laivasto-ohjelman. Myöskään ei ole syytä kajota Ranskan ehdotukseen ilmailuvoimista, koska se suurin piirtein katsoen on tunnettu jo Tardieu'n ehdotuksesta viime helmikuulla.

Tämän erittäin laajan ranskalaisen ohjelman rinnalla tekee Englamin uusi ohjelma luonnollisesti sangen köykäisen vaikutuksen. Sen pääkohdat ovat seuraavat:

Ensiksi olisi kaikkien Euroopan maiden juhlallisesti sitouduttava olemaan missään olosuhteissa koettamatta aseellisin keinoin ratkaista jotain nykyistä tai tulevaa poliittista riitaisuuttaan.

Itse periaatteessa tämä sisältää saman vaatimuksen

kuin Ranskankin ehdotus, mutta siltä puuttuu moraalisen voiman ^{lisäksi} määräys sanktioista. Voidaan hyvällä syyllä kysyä, tehdäänkö oikeastaan tällä englantilaisella ehdotuksella mitään palvelusta maailmalle, kun kerran kaikki euroopalaiset ja muutkin maat ovat yhtymällä Parisin ^{sojunnakkeen} ~~paktiin~~ ja julistaneet sodan ^{kaiken} ^{kaikkeen} ^{politiikan} kielletyksi välikappaleeksi?

Toiseksi Sir John Simon puheessaan Bureau'n kokouksessa torstaina, t.k. 17 p:nä, ehdoitti, että tehtävään sopimukseen varustusten supistamisesta sisällytettäisiin Saksan suhteen samat määräykset kuin yleensä kaikkien muiden maiden suhteen.

Tämä englantilaisen ohjelman kohta tahtoo siis tarjota Saksalle tuon sen vaatiman tasa-arvoisuuden. Mutta niin täysin hyväksyttävä kuin onkin ajatus, että Saksa saavuttaisi muiden maiden joukossa sotilaallisessakin suhteessa täyden tasa-arvoisuuden, nousee käytännöllisesti kysymys tuleeko Saksa vastaavasti hyväksymään sen entisten vihollisten ehdotukset sillä tavoin, että sovinto saadaan aikaan. Tähän saakka Saksa on vaatinut kaikkia muita maita poistamaan ne aseet, jotka Versailles'in rauhansopimus kieltää siltä, tai sitten Saksan on saatava täydentää aseistustaan niin, että sille tulee samat aseet kuin ^{muutka} jätetään muille maille. Riita koskee esim. vedenalaisia. Pienille maille tämä on välttämätön puolustusase. Mutta jos nyt Saksa saisi oikeuden rakentaa vedenalaisia, muuttuisivat siitä kaikki Lontton laivastosopimuksen tärkeimmät perusteet. Ei siis suinkaan ole vähäksyttävä niitä vaikeuksia, joita konferenssille koituu tämän itsessään niin luonnolliselta näyttävän englan-

tilaisen ehdotuksen käytännössä toteuttamisesta. Vaikeudet ovat itse asiassa sitäkin suuremmat, kun Saksan vaatimus kohdistuu, kuten sanottu, moniin muihinkin aseisiin ~~eikä~~^{kuin} vain vedenalaisiin.

Kolmas kohta Sir John Simonin ohjelmassa tahtoo ulottaa tasa-arvoisuuden soveltamisen Saksaan myös ~~siihen mitä~~ tulee tehtävän sopimuksen voimassaolon aikaan ja sopimuksen tarkistamiseen.

Tämä tarjous on itsessään niin luonnollinen, ettei se kaipaa puoleltani muuta huomautusta kuin sen, että jos keran edellisen kohdan vaikeudet voitetaan, silloin tämän kolmannen kohdan määräysten ottaminen sopimukseen syntyy kuin itsestään.

Englannin ohjelman neljäs kohta koskee sekin lähinnä juuri Saksaa. Siinä semoin luvataan Saksalle kvalitatiivisessa suhteessa periaatteellisesti sama aseistus kuin muille maille. Oikeastaan ei minun tarvitse tämän viimeisen kohdan suhteen tehdä mitään lisähuomautuksia, sillä siihen soveltuvat täydellisesti samat kommentaariot kuin molempiin edellisiin kohtiin.

Kuten kaikesta ylläsanotusta ilmenee, on ~~siis~~ Englannin hallituksen uusimman ohjelman tarkoituksena luvata Saksalle niin paljon hyvitystä kuin mahdollista, jotta Saksa tuntisi Gleichberechtigung-vaatimuksensa tulevan hyväksyttäväksi ja siten lupaisi palata takaisin konferenssiin. Mutta niin kuin tämän raportin alussa jo selitin, eivät näiden päivien enteet ole lainkaan olleet optimismin kehoittavaa laatua. Tuleeko suunta muuttumaan lähimpien kymmenen päivän kuluessa, jää pian nähtäväksi.

Sanottuani kaiken tämän Ranskan ja Englannin uusimmista ohjelmista puhtaasti käytännölliseltä kannalta katsottuna

tunnen vastaavasti ainakin yhtä suureksi velvollisuudeksi muuttaman huomautuksen lisäämisen itse konferenssin teoreettisten onnistumisen edellytysten laadusta ja luonteesta tällä hetkellä.

Kun varustusten supistamiskomissionⁱⁿ pari vuotta sitten sai valmiiksi ehdotuksensa tehtäväksi sopimukseksi huomautin useissa raporteissani pitäväni ehdotusta monessa suhteessa hyvänä, toisissa suhteissa sängen heikkona, mutta sanoin epäileväni sopimuksen lopullisen syntymisen poliittisia edellytyksiä, siksi huonoksi olivat kansainväliset poliittiset suhteet muodostuneet viime vuosina. Kun varustusten supistamiskonferenssi kokoontui viime helmikuulla, näytti aluksi siltä kuin sopimuksen syntyminen yllämainitun ehdotuksen pohjalla tulisi sitenkin edistymäänsuhteellisen vaivattomasti. Mutta myöhemmin viime keväänä esiintyivät eripuraisuudet uudelleen niin pahoin, että presidentti Hooverin täytyi kiirehtiä tekemään oma ehdotuksensa konferenssin työohjelmaksi.

Jos nyt tätä taustaa vastaan tarkastetaan, mitä todellisia edellytyksiä puhtaasti asiallisessa suhteessa on olemassa konferenssin onnistumiselle, pitäisi niiden olla parempien kuin ehkä koskaan aikaisemmin.

Ensimmä on nyt konferenssilla edessään Ranskan ehdotus Parisin ~~puolesta~~ ^{Asiainmukaisesti} sellaisesta käytännöllisestä täydentämisestä, että jos tämä ehdotus toteutetaan, vaikkapa vain ~~Mr.~~ ^{hän} Stimsonin suositsemassa n.s. konsultatiivisessa merkityksessä, silloin on edes joitakin takeita olemassa siitä, että koko sivistynyt maailma saadaan nousemaan ainakin jonkinlaisiin kuritustoimenpiteisiin rauhanrikkoojaa vastaan. Vieläkin onnellisempaa tietysti olisi, jos tehtävä sopimus tältä osaltaan täydennettäisiin nimenomaan samoilla määräyksillä kuin sisältyy Kansainliiton peruskirjan kymmenenteen ja kuudentoista artiklaan.

Toiseksi, jos saataisiin edes Europan maat sitoutumaan todella tehokkaisiin sotilaallisiin sanktioihin rauhanrikkojaa vastaan, tulisi rauhan säilyminen Europassa turvatuksi paremmin kuin koskaan tähän saakka. Englantikin on ehdotuksensa ensimmäisessä kohdassa hyväksynyt itse periaatteen uuden europalaisen sopimuksen solmimisesta. Tarvittaisiin vain, että Englanti ottaisi askeleen pitemmälle ja ryhtyisi painostamaan niitä Europan maita, jotka tähän saakka ovat olleet haluttomimmat suostumaan pakollisiin sotilaallisiin sanktioihin.

Kolmanneksi sisältää Hooverin ja Ranskan uusi ehdotus käytännöllisiä suunnitelmia varustusten supistamisesta. Sovitteluilla pitäisi tässäkin suhteessa päästä tuntuvasti eteenpäin. Ilmasta tapahtuvan pommituksen sekä kaasusodan kieltäminen on suurin piirtein katsoen jo kaikkien maiden ohjelmassa Genevessä. Raskaan tykistön, tankkien y.m. pahimpien hyökkäysaseiden käyttämisen rajoittaminen pitäisi samaten olla verrattain helposti toteutettavissa. Myöskin lentoaseen suhteen näyttään vähitellen päästävän erinäisten kompromissien kautta suotuisiin tuloksiin.

Samaten lienee tällä hetkellä olemassa suurempia toiveita kuin aikaisemmin sopimuksen aikaansaamisesta Ranskan ja Italian laivastokilpailun lopettamiseksi ja näiden maiden lopulliseksi yhtymiseksi Lontoon sopimukseen.

Jos sitten vielä voitaisiin löytää tarpeeksi joustava ohjelma maavoimien rajoittamiseksi ja supistamiseksi, olisivat pahimmat esteet konferenssin onnistumiselle raivatut tieltä. Ranska alleviivaa aivan erikoisella voimalla vaatimustaan, että kunkin maan puolustusvoimia rajoitettaessa tai supistettaessa on otettava päällimmäisenä huomioon maan maantieteelliset,

poliittiset, j.n.s. turvallisuusnäkökohdat. Jos tässä periaatteessa pysytään johdonmukaisesti, silloin voitaneen löytää sopiva ratkaisu myös armeijain rajoittamiselle tai supistamiselle. Maat, jotka ovat naapuruutensa puolesta edullisessa asemassa, voivat ehkä suhteellisen helposti omaksua miliisisysteemin, kun taas epäedullisessa asemassa olevien maiden tulisi käsitteäkseni saada itse määrätä haluavatko ne säilyttää vakinaiset armeijansa ~~myöskin~~ oman ^{omien} turvallisuutensa ^{mielen} eikä ainoastaan Kansainliiton tarpeita silmällä pitäen.

Jos yhdistetään nämä kaikki eri ehdotukset, muodostavat ne kauttaaltaan paljokaikkea paremman kokonaisuohjelman kuin on varustusten supistamiskomissionin ehdotus kansainväliseksi sopimukseksi. Laskien helmikuun alusta joulukuun alkuun on maailma menettänyt 10 kuukautta konferenssin itsensä ja sen eri komissionien väittelyihin, mutta rakentava tulos on sittenkin ollut erinomaisen suuri.

Nyt on siis lähinnä vain kysymys siitä, saadaanko poliittisesti toteutetuksi ^{te} mitä älyllisessä suhteessa tällä hetkellä on konstruktivista tarjolla.

Erittäin paljon tulee riippumaan siitä, miten Saksa näinä aikoina tahtoo suhtautua konferenssin kulkuun. Jos se jatkaa vastarintaansa, ennustaa se hyvinkin monen mielestä uusia vakavia poliittisia selkkauksia Euroopalle. Tällöin on luonnollisesti sängen vaikea saada kaikkia Euroopan maita suostumaan varmoihin sotilaallisiin sanktioihin.

Toisena pahan^{en} probleemina on Japanin mielivaltainen esiintyminen Itä-Aasiassa. Elleivät Kansainliiton jäsenvaltiot ja Yhdysvallat saa Japania pysymään kansainvälisissä sitoumuksissaan, silloin kysytään Genevessä monenkin valtuuskunnan taholta: kannattaako vielä suostua varustusten suureen supistamiseen, koska yksikin ainoa suurvalta näin uskaltaa uhitella kansain-

välisen sitoumusten loukkaamattomuutta.

Turhan takia eivät tällä hetkellä Genevessä koolle olevat valtiomiehet myönnä yksityisissä keskusteluissaan, että edessä olevat viikot tulevat merkitsemään koko lähimpien vuosien kehitykselle ~~suunnattoman~~ paljon. Kaikilla on vielä korvissaan ^{hän} ~~Mr.~~ Norman Davisin lausunto ^{marlas} ~~17~~ p:nä Sir John Simonin puheen jälkeen, että nyt on kerta kaikkiaan ajettava täydellä voimalla ~~varustusten supistamis-~~ ^{aseiden} konferenssi voitollisiin positiivisiin tuloksiin, jotta saataisiin maailman sotilaallinen taakka tuntuvasti kevennetyksi. Vasta sen jälkeen voidaan kutsua kansainvälinen taloudellinen konferenssi koolle.

Tälle ^{hän} ~~Mr.~~ Norman Davisin lausunnolle ei voi ~~löytyä~~ ^u muuta kuin yksi tulkinta. Elleivät Euroopan maat lähikaukana suostu sotilasmenojensa suureen supistamiseen, eivät Yhdysvallat puolestaan tule taipumaan sotavelkojen vähentämiseen ja silloin on myös turha kutsua kansainvälistä ^{Taloudellista} ~~ekonomista~~ konferenssia koolle.

Että Genevessä todellakin on otettu varteen tämä amerikkalainen kannanilmaisu, se saatiin havaita eilen, jolloin Neuvoston komitea päätti salaisesti, että kansainvälisen ~~ekonomisen~~ ^{Taloudellisen} konferenssin kokoonkätsuminen lykätään ainakin ensi huhtikuulle. Ramsay MacDonaldin harrastus, että ^{Taloudellisen} ~~ekonomisen~~ konferenssi kokoontuisi ensi tammi-kuulla, rinnan ^{aseiden} ~~varustusten supistamis-~~ konferenssin kanssa Genevessä, on siten lopullisesti hautautunut. ~~Varustusten supistamis-~~ ^{aseiden} konferenssille jätetään siten aikaa koettaa lopettaa työnsä ensi huhtikuuhun mennessä.

Russell

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA: _____

Geniivessä olevan lähetystön rap. no 37.

Ministeri Kolehmainen.

28/xi 1932.

N:o 886.

27 p:nä marraskuuta 1932.

Herra Ulkoasiainministeri,

ULKOAS.	NUMERO
50/298 he.	32
$\frac{1}{xii} - 32$	
YHMA	
5 C34.	

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
37, joka sisältää:

Kiinan ja Japanin selkkaus. siv.1-7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Runeberg

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 37 .

Geneve ..... ssa 27 p:nä marraskuuta 1932.

ULKO	NO	50/298/ae.	32
		1/11.32	
		5	C 31

Asia: Kiinan ja Japanin

selkkaus.

Tämän raportin tulisi oikeastaan syntyä vasta parin kolmen päivän kuluttua, jolloin Neuvosto on todennäköisimmästi tehnyt lopullisen päätöksensä n.s. Lyttonin raportista. Mutta kaksi seikkaa pakottaa minut puuttumaan asiaan jo tällä hetkellä. Ensiksi jatkuvat neuvottelut kontingenteista ensi vuodeksi jälleen huomenna Bernissä ja minun on nyt tällä kertaa koetettava saada neuvottelut loppuun, vaikka siihen menisikin kolme tai neljä päivää, sillä joulukuun alkupuolella ei jääne mitään aikaa uusiin Bernin matkoihin. Toiseksi päättäne Neuvosto huomenna tai ylihuomenna lykätä Lyttonin raportin Yleiskokoukselle, jonka tulisi nykyisen suunnitelman mukaan kokoontua jo 8 à 10 päivän kuluttua. On näinollen välttämätöntä viipymättä saattaa Ministeriön tietoon millaiseksi tilanne k.o. asian suhteen on jo kehittynyt ja millaiseksi se myös jäänee siksi, kunnes Neuvoston raportti esitetään Yleiskokoukselle.

Neuvosto on nyt viikonpäivät käsitellyt Lyttonin raporttia. Kuten tavallista, amettiin aluksi molempien riitapuolten esittää mielipiteensä Lyttonin raportin sekä yleisistä suuntaviivoista, että myös sen detaljeista. Jälkimmäisiin seikkoihin ei tässä ole syytä erikoisemmin syventyä, sillä elleivät Lyttonin komitean jäse-

---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

---

net itse paikan päällä ole muka ymmärtäneet milloin japanilaisen, milloin kiinalaisen valtuuskunnan mielestä tarpeellisella tasapuolisuudella selostaa näitä yksityiskohtia, sitä mahdottomampi on Genevestä käsin sivullisena ymmärtää missä väittelyn kohdissa japanilainen valtuuskunta ja missä kiinalainen valtuuskunta on esittänyt asiallisia oikeuksia.

Mitä taas itse pääkohtiin tulee, on suurin piirtein katsoen Kiinan edustaja Neuvostossa, Mr. Yen antanut täyden hyväksymisen Lyttonin raportin varsinkin sille osalle, jossa ankarasti arvostellaan Japanin koko k.o. politiikkaa. Yhtä selvästi taas päinvastaiselle kannalle on asettunut Japanin päävaltuutettu Neuvostossa M. Matsuoka, jonka mielestä Lyttonin komitean raportti perustuu jokseenkin alusta loppuun saakka täysiin väärinkäsityksiin ja senvuoksi myös tulee johtopäätöksissään aivan onnettomiin tuloksiin.

Suuremmitta erehdyksittä voi sanoa, että koko Neuvostolain Japania lukuunottamatta on ollut valmis hyväksymään raportin. Tämä kannanotto on johtunut useista eri syistä.

Ensimmäkin on muistettava, että raportti olisi jo alunperin tullut Japanille vieläkin epäedullisemmaksi, ellei komitea tietoisesti olisi tavoitellut kompromissia, jotta siten olisi Japanille ilmennyt mahdollisuus saada peräytyä edes jonkinlaisella kunnialla poliittisista virheistään ja pahoista teoistaan. Monellakin hyvin arvovaltaisella taholla on enemmän tai vähemmän julkisesti moitittu komiteaa tästä liian suuresta myötätuntoisuudesta Japania kohtaan.

Toiseksi on Neuvostossa otettu huomioon, että Lyttonin komiteaan on kuulunut myös Yhdysvaltain edustaja ja että Kansainliiton kannalta on mitä tärkeintä saada Yhdysvallat täysin sidotuksi ei ainoastaan tässä erikoistapauksessa, vaan yleensäkin esiintymään mahdollisimman kiinteästi Kansainliiton kanssa milloin on välttämätöntä panna toimeen itse

paikan päällä tutkimuksia tapahtuneista ilmeisistä rikkomuksista Kansainliiton omaa ja myös Parisin paktia vastaan. Jos siis kerran Yhdysvallat ovat taipuvaiset hyväksymään Lyttonin raportin, ei pitäisi Neuvostolla olla syytä menettellä toisin. Yhdysvaltoja on täällä näinä päivinä ollut Neuvoston ulkopuolella edustamassa itse Mr. Norman Davis ja hän on ollut mitä läheisimmässä yhteistoiminnassa Neuvoston kaikkien tärkeimpien jäsenten kanssa.

Kolmanneksi on Neuvoston täytynt ottaa huomioon, että varustusten supistamiskonferenssin onnistuminen ehdottomasti edellyttää Kansainliiton ja Yhdysvaltain voimakasta esiintymistä kaikkia rauhan säilymistä uhkaavia väkivaltaisuuksia vastaan, muussa tapauksessa tulevat varmasti hyvinkin monet maat osoittautumaan vastahakoisiksi supistamaan varustuksiaan.

Neljänneksi ei ole ollut syytä sulkea silmiä siltä ~~kin~~ tosiasialta, että suurvalloilla on näinä aikoina täällä Genevessä sängen arkaluontoisia neuvotteluja Saksan taivuttamiseksi palaamaan varustusten supistamiskonferenssiin. Tämän ikävän tilanteen lisäksi ei pitäisi antaa Japanin terrorisoida maailmaa omilla sotilaallisilla mielivaltaisuuksillaan. Jos kerran entiset entente-vallat ovat saaneet tehdä varustusten supistamiskonferenssin onnistumiseksi sängen suuria myönnytyksiä Saksalle ja jos nyt vuorostaan koetaan taivuttaa Saksa vastaaviin myönnytyksiin, jotta varustusten supistamiskonferenssi saataisiin onnistumaan, silloin täytyy kaiken johdonmukaisuuden nimessä vaatia myös Japanilta tärkeitä tinkimisiä.

Mutta yhtä selvää kuin on ollut, että koko viime viikon aikana Neuvoston ja Mr. Norman Davisin koko myötätunto on ollut Lyttonin komitean puolella, yhtä itsepäisesti on M. Matsuoka taistellut Lyttonin raportin hyväksymistä

vastaan. Kun Neuvoston presidentti, Mr. de Valera tahtoi kutsua Lordi Lyttonin itsensä antamaan lähinnä Japanin hyökkäysten johdosta suullisia lisäselvittelyjä, ei edes siihen saatu Japania taipumaan. Useaan otteeseen M. Matsuoka selitti, että komitean toimiala oli ollut Itä-Aasiassa eikä Genevessä ja että komitea oli itsekin katsonut raportin valmistumisen jälkeen tehtävänsä päättyneeksi.

Tällainen oli tilanne toissapäivänä t.k. 25 p:nä, kun Mr. Norman Davis sekaantui asiaan antamalla yksityisesti M. Matsuokan tietää, että asiassa täytyi ehdottomasti päättää ~~ehdottomasti~~ eteenpäin. Ellei siis Neuvosto katsoisi voivansa päättää omalta osaltaan täysin positiivisella tavalla Lyttonin raportista, tulisi asian siirtyä 19-miehen komissionille, jotta se puolestaan käsitteleisi raporttia ja lähittäisi sen sen jälkeen Yleiskokoukselle. Sanotaan Mr. Norman Davisin luvanneen, että Yhdysvallat tulisivat tässä tapauksessa suhtautumaan jonkinlaisella lisämyötätunnolla Japanin esittämiä vastaväitteitä kohtaan. Jotta Japanin valtuuskunnalle jäisi aikaa tämän johdosta hankkia itselleen uusia ohjeita, ei Neuvostolla eilen ollut istuntoa, vaan kokoontui se uudelleen huomenna maanantaina t.k. 28 p:nä.

Sikäli kuin tänään olen saanut tietää, tulee M. Matsuoka huomenna ilmoittamaan Neuvostolle, että Japani ei enää vastusta raportin lähettämistä 19-miehen komissionille ja Yleiskokoukselle.

Tämän mukaan siis tulisi Neuvosto huomenna, tai ainakin ylihuomenna lähettämään Lyttonin raportin 19-miehen komissionille ilman että Neuvosto on omasta puolestaan tehnyt yksityiskohtaisempaa päätöstä raportin hyväksymisestä sen sisällön ja suositusten suhteen.

M. Hymans, joka on 19-miehen komissionin presidentti, on eilen antanut tietää, että hän voi palata Geneveen t.k. 29 p:nä, joten komissioni voi heti sen jälkeen ryhtyä käsittelemään Lyttonin komitean ja Neuvoston raportteja.

Kuten yllämainitsin, on tarkoitus kutsua Yleiskokous koolle joko joulukuun 5 päivänä tai jonain sen jälkeisenä päivänä. Sihteeristöstä sain eilen tietää suunnitelmalla olevan, että Yleiskokous istuisi sillä kertaa vain muutaman päivän ja hajaantuisi sen jälkeen noin viikoksi, jotta Japanin valtuuskunnalle jäisi tilaisuus tiedottaa hallitukselleen tilanteesta. Sen jälkeen Yleiskokous kokoontuisi uudelleen raportin lopullista käsittelyä varten.

Geneve on täynnä huhuja Japanin aikeista luopua Kansainliitosta mieluummin kuin hyväksyä missään muodossa Lyttonin raporttia. Viikko takaperin oli Japanin valtuuskunnalla kokous Parisissa ja siellä sanotaan valmistetun jokseenkin huolellisesti tätä Japanin lähtöä Kansainliitosta.

Toisaalta taas otetaan nämä uhkaukset verrattain rauhallisesti. Japanille eroaminen Kansainliitosta tuottaisi kaikissa suhteissa pelkkää vahinkoa. Solmittuaan 1902 liiton Englannin kanssa se pääsi suurvallan asemaan ja siitä se nyt sortuisi takaisin toisen luokan valtioksi, jos sen ääni kaatoisi suurvaltain välisistä neuvotteluista, tapahtukoot ne Kansainliiton Neuvostossa, tai sen ulkopuolella. Sitäpaitsi eroaminen Kansainliitosta ei tuottaisi Japanille mitään suurempia mahdollisuuksia kuin sillä nykyisin on ajaa omaa politiikkaansa Itä-Aasiassa. Genevessä tiedetään kyllä hyvin, että Japanissa on varsinkin nuorempien upseerien joukossa voimakas virtaus fascistiseen henkeen päämääränään ulkopoliit-

tisella alalla koettaa toteuttaa ~~toteuttaa~~ ohjelma: Aasia aasialaisille. Mutta Genevessä tahdotaan viimeiseen saakka uskoa, että järjen ääni voittaa Japanissakin ja sallii suuremmitta selkkauksitta Kansainliiton ja Yhdysvaltain ratkaista Mandshurian kysymyksen niinkuin nyt on suunniteltu.

Mitä Suomen valtuuskunnan esiintymiseen ~~tulee~~ Yleiskokouksessa tulee, ei mielestäni ole esiintynyt aihetta, joka puhuisi kaman muutoksen puolesta. Itä-Aasian riidan ollessa tämän vuoden alkupuolella Yleiskokouksessa esillä asetui Suomen valtuuskunta kaikissa muissa suhteissa sangen pidättäytyvälle kannalle paitsi, että valtuuskunta olisi mielellään nähnyt Ministeri Erichin tulevan n.s. 19-miehen komissioniin, jonka tehtäväksi jätettiin kiinalais-japanilaisen selkkauksen valmisteleva käsittely. Kuten tietty, asetui Yleiskokous sille kannalle, että Suomen olisi parempi jäada komissionista pois ja niin tapahtuikin, joskin Ministeri Erichin saama animäärä oli vähällä tehdä hänestä komissionin jäsenen.

nyt syksyllä taas Neuvoston vaalin jälkeen oli täytettävä komissionissa yksi avoimeksi tullut paikka ja siihen valittiin myöskin Suomen kannatuksella Turkki.

Kun nyt siis kiinalais-japanilainen konflikti jälleen joutuu noin viikon kuluttua Yleiskokouksessa esille, olisi Suomen valtuuskunnan, käsitykseni mukaan jälleen asettauduttava paremminkin passiiviselle kuin aktiiviselle kannalle. Tosin pitkin syksyä on monelta eri taholta annettu minun ymmärtää, että Suomen tulisi varsinkin nyt Lyttonin raportin valmistuttua esiintyä tarmokkaasti raportin hyväksymisen puolesta. Kun kuitenkin puollan painavastaista menettelyä, johtuu se seuraavista syistä:

Suomessa kieltämättä on sangen voimakas yleinen mieli-
pide suosiollinen Japanille ennen kaikkea siitä syystä,
että Japanin aggressiivisen politiikan lasketaan ainakin
sitovan Venäjän huomiota Itä-Aasiaan, ellei suorasteen
johtavan aseelliseen yhteentörmäykseen. Mutta tätä parem-
minkin pelkkään otaksumisiin nojautuvaa kannanottoa vastaan
on asetettava se paljoka tärkeämpi poliittinen tosiasia,
että Suomen ehdottomiin etuihin kuuluu kansainvälisten so-
pimusten täysi loukkaamattomuus. Japanin menettely on tämän
Suomen kaikkein tärkeimmän ulkopoliittisen edun kanssa il-
meisessä ristiriidassa. Tästä syystä on Suomen käsittääk-
seni annettava täysi kannatus Kansainliiton ja Yhdysval-
tain pyrkimyksille estää Japania rikkomasta Beruskirjaa
ja Parisin paktia vastaan.

Mutta kun on todennäköistä, että maailman tärkeimmät
valtiot tulevat Lyttonin raportin kompromissiohjelman nojal-
la tekemään joitakin myönnytyksiä Japanin poliittisten etu-
jen varteenottamiseksi, olisi Suomen omalta kannalta edul-
lisinta pidättäytyä esiintymästä sen enempää tätä kompro-
missia vastaan kuin varsinkaan sen puolesta. Senvuoksi siis
olisi mielestäni edullisinta, ettei Suomen valtuuskunnan
puolelta esiinnyttäisi pitemmillä lausunnoilla puoleen tai
vastaan, vaan tyydyttäisiin äänestämään sen lopullisen eh-
dotuksen puolesta, jolla on suurimmat edellytykset tulla
hyväksytyksi Yleiskokouksen päätökseksi.

Genevessä, marraskuun 27 p:nä 1932.

Reuter

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Seurassa olevan lähtelyalun rap. n:o 38.
Ministeri Kolehmainen.

5/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o *413*

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

5 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

57 298 Sal. 32

10/12.32.

Herra Ulkoasiainministeri,

5^e C^o 81

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
38, joka sisältää:

Vielä kerran Sihteeristön korkein johto

siv. 1 - 3.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Rautio

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Geneve SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 38.

Geneve ssa 5 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
51 298 ac. 32
10/12.32.
5 C 31

Asia: Vielä kerran Sihteeristön korkein johto.

258
Kolmessa raportissa olen käsitellyt otsakeasiaa, viimeiksi raportissani n:o 34 v.k. 15 päivältä. Senjälkeen on tilanne kehittynyt seuraavasti:

Vielä kolme viikkoa sitten oltiin siinä uskossa, että Neuvosto täyttäisi ilman mitään viivytystä sen pääsihteerin apulaisen paikan, joka oli tuleva jonkun pienen maan edustajalle. Edellisissä raporteissani olin maininnut useitakin ehdokkaita tähän virkaan, m.m. norjalaisen tuomari Hansenin Egyptin Tribunal mixtestä, suurlähettiläs de Madariagan ja Sihteeristön minoriteettiosaston päällikön Azcaraten (molemmat viimeksimainitut espanjalaisia), Työtoimiston diplomaattisen divisionan päällikön Mr. Phelanin (irlantilainen) j.n.e. Lisäksi olin todennut, että tuomari Hansenilla ei ollut mitään mahdollisuuksia ja että suurlähettiläs de Madariaga ei ollut lopullisesti asettunut ehdokkaaksi, joten oikeastaan viime kädessä vaali tapahtuisi Azcaraten ja Phelanin välillä. Mutta tähän päivään mennessä ei nimitystä ole tapahtunut ja näyttää asia yhä venyvän.

Tällä välin olin useilta eri tahoilta saanut tietää, että yksinpä Ruotsi vastusti tuomari Hansenin nimittämistä. Julkisesti Ruotsin kielteistä kantaa motivoitiin sillä, että herra Hansen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

* ulkomaanedustuksen tied n:o 244. - ministeriö.

oli Kansainliiton koko työlle yhtä täydellisesti sivullinen kuin myös Kansainliiton piireille tuntematon henkilö. Mutta tätä Ruotsin niin sanoakseni virallista kantaa kuuluu täydentäneen vielä ehkä paljoka tärkeämpi salainen näkökohta: Ruotsilla on Sihteeristössä osastopäällikkönä ministeri Ekstrand, jolla muutenkin on Kansainliiton suhteen ansioita ja senvuoksi olisi paljoka luonnollisempaa, että Norja kannattaisi herra Ekstrandin nimittämistä pääsihteerin lähimmäksi mieheksi kuin, että Norja koettaa hankkia m.m. Ruotsin kannatusta herra Hansenin ehdokkuudelle. Siis jälleen tuo vanha kateus Skandinavianmaiden kesken, joka esiintyi niin selvästi m.m. silloin kun nämä maat eivät voineet sopia ehdokkaasta Courin tuomariksi.

Mitä taas tulee muihin ehdokkaihin, kuulin viimeksi tänään suurlähettiläs de Madariagalta, että vaikka M. Azcarate on hänen maanmiehensä, hän sittenkin ehdottomasti asettaa Mr. Phelanin etualalle. Mutta Sihteeristön korkein johto tuntuu haluavan saada M. Azcaraten tähän virkaan ja kun asia ei ole mennyt tus-kattomasti Neuvostossa lävitse, on pidetty parempana lykätä nimitys tuonneemmaksi, jotta sillävälin ennätettäisiin huolehtia tarpeellisesta propagandasta. Omasta puolestani rohkenen vieläkin olla sitä mieltä, että puhtaasti Suomen kannalta katsottuna Mr. Phelanin nimittäminen olisi parempi. Hänellä on "omia mielipi-teitä", niinkuin jokaisella kunnan irlanttilaisella on, jota vastoin M. Azcarate on tunnettu paremminkin hienotunteisesta arkailustaan.

Mitä tulee Italialle varattuun pääsihteerin toisen apulaisen virkaan, on sekin vastoin odotusta jäänyt täyttämättä. On ollut vaikeampi päästä selville mistä tämä epäily johtuu, sillä huhuja on ollut monenlaisia. Mutta todennäköisintä kuitenkin on, että niin pian kuin pääsihteerin ensimmäisen apulaisen virka alkaa lo-pullisesti löytää miehensä, silloin tulee myöskin M. Pilotti

nimitetyksi.

Sikäli kuin näinä päivinä olen kuullut selitettävän, tapah-
tunevat nämä molemmat nimitykset vielä tänä vuonna tullakseen
voimaan ensi tammikuun ensimmäisenä päivänä.

Genevessä, 5 p:nä joulukuuta 1932.

Ruudellanti

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31

ASIA:

Genevessä olevan lähetyslain rap. n:o 89.
Ministeri Kolsti.

5/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

N:o *914*

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

5 p:nä joulukuuta 1932.

52 298 lae. : 32
10/12.32.
Herra Ulkoasiainministeri,

5 C 31

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
39, joka sisältää:

Diplomaattinen edustus Kansainliitossa II.

siv. 1 - 4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Rosinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

Geneve SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 39.

Geneve ssa 5 p:nä joulukuuta 1932

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
52/298/ae	1932
10/12-32	
5	081

Asia: Diplomaattinen edustus

Kansainliitossa II.

Otsakeasiasta annoin erinäisiä ennakkotietoja raportissani n:o 35 v.k. 16 päivältä. Sen jälkeen on tilanne kehittynyt ehkä sangenkin huomattavalla tavalla.

Genevessä olevien permanenttisten edustusten päälliköiden kesken on eri vierailuiden aikana pohdittu järjestäytymisen tarvetta verrattain yksityiskohtaisesti. Tällöin on väliaikaisena doyenina toiminut tohtori Riddell, joka vuodesta 1925 saakka on ollut Kanadan vakinainen edustaja Genevessä ja on siis tavallisen diplomattisen järjestyksen mukaan vanhimpana tuleva doyeniksi, jos diplomaattikunta saadaan muodostetuksi samanlaisilla edellytyksillä kuin muissa pääkaupungeissa. Mutta koska Sveitsin hallituksella lienee asian suhteen joitakin toisarvoisia muodollisia epäilyksiä, on yksityisesti tahdottu ensin pyytää M. Politiksen lausuntoa ja sen jälkeen tulee tehtäväksi eräitä varovaisia tiedusteluja Sveitsin hallitukselta ja Sir Eric Drummondilta.

Tällä välin ovat vakinaiset edustajat pohtineet erästä paljoka käytännöllisempää asiaa, nimittäin oikeutta saada nykyistä paremmin olla läsnä erinäisten komiteain kokouksissa ja myös niissä Neuvoston istunnoissa, joista yleisö on suljettu pois, mutta jot-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

ka eivät siltä ole merkityt salaisiksi. Edellisessä raportissani selvittelin tarkemmin myös mitä epäkohtia on olemassa asiakirjain jaossa. Tahdon nyt ottaa esimerkin tässä suhteessa, joka koskee meitä itseämme.

Useaan kertaan tämän syksyn kuluessa on Ulkoasiainministeriö sähköteitse pyytänyt Lähetystä toimittamaan kappaleita sen alakomitean mietinnöstä, joka on tutkinut kysymystä tullinimikkeiden yhtäläistytymisestä, mutta Lähetys ei ollut voinut niitä saada, koska asiakirjaa aluksi pidettiin salaisena. Mutta alakomiteassa edustetut maat saivat ne heti omilta miehiltään ja nämä antoivat niitä vielä joillekuille muille maille. Vasta erinomaisten vaikeuksien jälkeen Lähetystön onnistui saada muutamia kappaleita ennenkuin asiakirja tuli julkisuuteen.

Virkaveljeni ovat omasta puolestaan kertoneet lukuisista tapauksista, jolloin he ovat saaneet hallituksiltaan pyynnön viipymättä toimittaa niille eräitä Kansainliiton tekeilläolevia raportteja j.n.e. Mutta Sihteeristössä on vastattu, että asiakirjat ovat toistaiseksi salaisia. Virkaveljeni ilmoitettua tästä vastauksesta eivät heidän hallituksensa vielä olleet emättäneet saada tämän vastauksen ennenkuin jo sanomalehdet ovat sähkösammissaan julkaisseet asiakirjain pääsisällön. Kaikki tämä on johtunut siitä, että salaisina pidetyt asiakirjat ovat annetut sanomalehtimiehille samalla hetkellä kuin ne jaetaan yleensä koko yleisölle ja siis myös Genevessä oleville vakinaisille edustajille.

Näiden ilmeisten epäkohtien johdosta päättivät Kansainliitossa olevat vakinaiset edustajat lähettää viisi vanhinta jäsentänsä Sir Eric Drummondin puheille pyytämään helpoitusta niin hyvin eri komiteain kokousten seuraamiseen kuin asiakirjain saamiseen, jos mahdollista, jo ennenkuin ne saatetaan julkisuuteen.

Vanhimpina Genevessä olevina vakinaisina edustajina tulivat tällöin kysymykseen Tohtori Riddell, Ministeri Pflügl (Itavaita), Lähetystöneuvos Borberg (Tanska), Ministeri Antoniade (Rumania) ja allekirjoittanut. Mutta koska herrat Pflügl ja Borberg olivat esteelliset, edellinen loman ja jälkimmäinen erään kokouksen vuoksi, täydensivät lähetystä Ministerit Raphael (Kreikka) ja Lester (Irlanti).

Sir Eric Drummond otti lähetystön vastaan viikko sitten, eli t.k. 29 päivänä. Hän myönsi heti mitä asiakirjan jakoon tulee, että lähetystön esittämät toivomukset olivat aivan oikeutetut ja lupasi antaa vastaavia määräyksiä. Sitävastoin oli hänellä erinäisiä epäilyksiä sen suhteen miten vakinaiset edustajat saisivat olla läsnä erinäisten komiteain istunnoissa, koska komiteat itse päättävät kokoustensa luonteesta. Mutta itse pääasiassa hän ymmärsi täysin miten epäoikeutettua on, että erinäiset maat, lähinnä juuri suurvallat voivat vaivatta seurata komiteain töitä, koska niillä aina on omat miehensä komiteoissa, jotavastoin pienet maat jäävät tietojen puolesta jokseenkin selvästi riippumaan samanlaisista tiedoituksista kuin sanomalehdet. Hän lupasi näinollen ottaa harkittavakseen miten pienten maiden vakinaisille edustajille valmistettaisiin entistä parempi mahdollisuus seurata komiteain töitä jo alkuaasteelta alkaen.

Olen tahtonut kertoa kaiken tämän lähinnä sen johdosta, että Journal des Nations v.k. 30 päivänä otsakkeella " Un corps diplomatique à Genève" antoi sangen vaillinaisen ja yksipuolisen selostuksen ylläkosketelluista kysymyksistä. Mitään diplomaattikuntaa ei suinkaan ole vielä päätetty perustaa Geneveen, vaan ollaan siinä asiassa edelleen kokonaan tiedustelevalla kannalla. Mitä taas tulee mainitun lähetystön käyntiin Sir Eric Drummondin puheilla, oli se alusta loppuun saakka yksinomaan

täysin ystävällistä keskustelua toivomusten esittämisen muodossa eikä suinkaan minkään järjestyneen diplomaattikunnan painostuksen harjoittamista lisätujen saamiseksi. Sir Eric Drummond itsekin käsitti asian joka suhteessa pelkäsi ystävälliseksi vetoomukseksi hänen tunnettuun erinomaiseen avuliaisuuteensa; siitä on parhaana todistuksena hänen vilpitön lupauksensa koettaa viipymättä täyttää kaikki esitetyt toivomukset.

Edellisessä raportissani mainitsin myös miten Italia ja Saksa ovat nyttemmin aikeissa nimittää kumpikin oman vakinaisen edustajansa Kansainliittoon. Siitä tein sen johtopäätöksen, että muut suurvallat tulisivat seuraamaan tätä esimerkkiä. Niin onkin nyt käynyt, sillä Englanti on kiirehtinyt tiedoittamaan, että ulkoasiainministerin alituiset matkat Geneveen tuottavat häiriötä ulkoasiainjohdon säännölliselle toiminnalle Lontoossa ja että senvuoksi Englanti tulee nimittämään Kansainliittoon suurlähettilään, jotta senjälkeen ulkoasiainministeri saapuisi Geneveen vain tärkeimmissä tapauksissa.

Tämä Englannin päätös on vuorostaan antanut voimakasta vauhtia huhuille, että presidentti Roosevelt tulisi puolestaan nimittämään Geneveen jonkinlaisen kommissarion, joka voisi suuremmalla arvovallalla kuin nykyinen maskeerattu edustaja, s.o. karriääriconsuli, seurata Kansainliiton toimintaa ja tarvittaessa esiintyä Yhdysvaltain varsinaisena edustajana kaikissa kansainvälistä politiikkaa koskevissa kysymyksissä.

Kaikista enteistä näkyy siis, että nykyhetken tärkeimmät kansainväliset probleemit, kuten varustusten supistaminen, maailman taloudellisten probleemien selvittäminen, Mandshurian sotkun järjestäminen j.n.e., ovat olleet omansa kaikista vastaväitteistä huolimatta lujittamaan Kansainliiton omaa rakennetta ja kansainvälistä arvovaltaa.

Genevessä, 5 p:nä joulukuuta 1932.

Roosevelt

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁

ASIA:

Genevessä olevan lähetystön rap. n:o 40.
Ministeri Kallio.

10/12 1932.

N:o 924.

10 p:nä joulukuuta 1932.

53/2996e.	32
17/12-32	3
5	Co

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o 40, joka sisältää:

Kiinan ja Japanin selkkaus. siv.1-9.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Rautio

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Päiväys:
alussa 10 p.
lopussa 12 p.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 40.

Geneve ..... ssa 10 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 53/299 Ae. 11.11.32		
17/12.32	5	1111
ASIA	ASIA	ASIA
5 C31		

Asia: Kiinan ja Japanin
selkkaus.

Raportissani n:o 37 v.k. 27 p:ltä selostin n.s. Lyttonin komitean raportin käsittelyä Neuvostossa samoinkuin Neuvoston päätöstä lähettää se sellaisenaan Yleiskokoukselle, jonka oli määrä kokoontua t.k. 6 p:nä. Asiaan tietysti olisi kuulunut, että Neuvosto olisi esittänyt Yleiskokoukselle oman käsityksensä niin hyvin raportin alkuosasta, joka sisälsi laajan yleisselityksen kiinalais-japanilaisen konfliktin synnystä ja kehityksestä, kuin myös raportin loppuosasta ehdotuksineen riidan ratkaisuksi. Mutta Japanin äärimmäisen jyrkän vastarinnan vuoksi Neuvosto ei uskaltanut ottaa vastuulleen tilanteen kärjistämistä entistäkin pahemmaksi ja sen vuoksi Neuvosto tahtoi lykätä vastuun Yleiskokoukselle.

Kun Yleiskokous alkoi t.k. 6 p:nä, saatettiin siis hyvällä syyllä odottaa sangenkin ankaraa arvostelua Japanin koko k.o. politiikasta. Heti ensimmäisenä päivänä esiintyivät Kiinan ja Japanin virallisten edustajain, M. Yenin ja M. Matsuokan jälkeen useiden pienten maiden valtuuskuntien puheenjohtajat. Suurlähettiläs de Madariaga tosin puhui kauniisti maansa, Espanjan vuosisataisista hyvistä suhteista sekä Kiinaan että Japaniin, mutta tehosti aivan erikoisen voimakkaasti miten Kansainliiton

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

syntymisen kautta kansainväliseen politiikkaan oli tuotu kokonaan uusi valtatekijä, nimittäin moraalit. Sitä oli sovellettava myöskin kiinalais-japanilaisen selkkauksen selvittämiseen. Japanin esiintyminen oli Lyttonin raportissa osoitettu sitovasti kokonaan vieraaksi Kansainliiton noudattamille periaatteille ja senvuoksi Liiton oli nyt näytettävä auktoriteettinsa Japania vastaan.

Sveitsin presidentti Motta käsitteli tilannetta lähinnä sovitteluvoimassa hengessä. Yleiskokouksen tuli löytää käytännölliset keinot rauhan palauttamiseen. Siinä suhteessa täytyy odottaa hyvää tahtoa myös Japanilta ja Kiinalta. "Maailman oman tunteen majesteetin äänen edessä täytyy järjen voittaa" oli hänen puheensa voimakas loppuajatus ja välitön vetoisuus Japaniin.

Mutta mielestäni ensimmäisten puheiden joukossa oli kaksi, jotka kohosivat asiallisuudessa aivan harvinaisen korkealle tasolle. Toisen niistä piti M. Benesh ja toisen M. Politis. Että Politiista aina kuunnellaan erinomaisen mielellään Kansainliitossa, on vanha totuus, mutta Benesh yllätti tällä kertaa kaikki kuulijansa siihen määrin, että tätä hänen puhettansa pidettiin yhtenä paraimmista, mitä koskaan on Kansainliitossa esitetty.

Jo se tapa, jolla Benesh käsitteli kiinalais-japanilaista selkkausta, oli sinänsä kokonaan uusi. Hän ei puhunut Kiinasta enempää kuin oli välttämättömintä kosketellessaan Lyttonin raporttia. Otettuaan raportin tärkeimmät poliittiset toteamiset lähtökohdaksi hän analysoi Japanin suhdetta Kansainliittoon ja osoitti kohta kohdalta miten Japanin väkivaltainen esiintyminen oli auttamattomassa ristiriidassa koko Kansainliiton tarkoituksensa kanssa. Ellei Japani taipuisi noudattamaan Kansainliiton periaatteita, syntyisi siitä mitä vaarallisin ennakkotapaus koko Kansainliiton tulevaisuudelle. Missä maanosassa tahansa voisi tämän

jälkeen syntyä samanlaisia väkivaltaisuuksia ja ennen kaikkea mihin jouduttaisiin, jos Euroopassa jotkut maat ryhtyisivät noudattamaan samanlaista väkivaltaisen valtauksen politiikkaa. Koko Kansainliiton tulevaisuus voi mennä raunioiksi, ellei Japani taivu tinkimättä noudattamaan velvollisuuksiaan Kansainliiton jäsenenä ja toistenkin rauhansäilyttämistä tarkoittavien kansainvälisten sopimusten allekirjoittajana.

Jos Benesh näin liikkui paremminkin käytännöllisten poliittisten näkökohtien puitteissa, oli sensijaan Politiksen puhe lähinnä juridinen analyysi tilanteesta. Hänkin puhui pääasiassa Japanin menettelystä ja kosketteli Kiinaa vain kokonaan sivutekijänä. Kun Japani on väittänyt esiintyneensä Mandshuriassa ja Shanghaissa vain itsepuolustuksen tarkoituksessa, osoitti Politis, että itsepuolustus ei saa mennä pitemmälle kuin on välttämätöntä. Mutta Japanin sotilaallinen esiintyminen suunnattomine alueellisine valtauksineen on kokonaan ylittänyt kaiken sen, mitä kansainvälisen oikeuden ja Kansainliiton peruskirjan kannalta voidaan pitää oikeutettuna itsepuolustuksena. Hän otti esimerkiksi tuon tunnetun tapauksen 1925, jolloin ensiksi pienehkö bulgarialainen joukko oli mennyt rajan yli Kreikan puolelle ja jolloin samanlainen pienehkö kreikkalainen rajanvartioston osasto oli karkoittaessaan bulgarialaisia pois vuorostaan siirtynyt Bulgarian alueelle. Kansainliitto toteasi kreikkalaisten näin tehneen enemmän kuin kuului lailliseen itsepuolustukseen ja sen vuoksi Kreikka pakotettiin maksamaan Bulgarialle korvausta tapahtuneesta loukkauksesta sen alueellista loukkaamattomuutta kohtaan. Samassa hengessä on nyt sovellettava Japanin menettelyyn Kansainliiton periaatteita.

Muista pienten maiden edustajista, jotka puhuivat lyhyesti pääasiassa samaan suuntaan kuin yllämainitut henkilöt, luetelen tässä lyhykäisyyden vuoksi vain muutamia: Unden (Ruotsi), Moresco (Hollanti), Connolly (Irlanti).

Keskustelun näin jatkuttua kaksi päivää, tuli survaltain vuoro esiintyä. Jo etukäteen saatettiin tietysti odottaa, että nyt muuttuisi puheiden sävy.

Ensimmäisenä esiintyi Paul-Boncour ilmoittaen Ranskan hallituksen hyväksyvän Lyttonin-raportin. Siinä ei oltu edellytetty, että kaikissa suhteissa voitaisiin palauttaa Mandshuriassa status quo ante. Sitäpaitsi oli otettava huomioon että konstituonaalisessa suhteessa Kansainliitto oli heikko. Tätä tosiasiaa ei Ranska koskaan laiminlyö esittämästä milloin suinkin esiintyy tilaisuus puhua Liiton voimakeinojen järjestämisen ja täydentämisen puolesta. Senvuoksi olisi Yleiskokouksen nyt Lyttonin-raportin jälkimmäisen osan nojalla koetettava löytää sovittavia keinoja, joita sitten suositeltaisiin riitapuolille näiden noudatettavaksi.

Sir John Simon tahtoi samaten, että Yleiskokous tutkisi tilannetta ennen kaikkea käytännölliseltä kannalta. Hänestä olisi väärin tehdä sellainen johtopäätös, että vain eräät pienet maat huolehtivat Kansainliiton arvovallasta. Päinvastoin, hän vakuutti, Englantti on valmis kaikkine voimineen toisten Kansainliiton jäsenvaltioiden kanssa ottamaan osaa keinojen etsimiseen riidan ratkaisuksi siten, että samalla pidetään silmällä Mandshuriassa syntyneen tilanteen tavatonta monimutkaisuutta. Mutta juuri tästä probleemin luonteesta vuorostaan johtuu, että neuvotteluihin pitäisi kutsua mukaan myöskin Yhdysvallat ja Venäjä, joilla kummallakin on suuria etuja valvottavana Mandshuriassa.

Italian edustaja Aloisi hyväksyi samaten Lyttonin-raportin ja tehtiä käytännöllisten ratkaisukeinojen etsimisen välttämättömyyttä. Samaan suuntaan puhui suurin piirtein katsoen myös von Neurath.

Tätä lyhyttä selostustani tärkeimmistä puheista on syytä täydentää eräillä kommentaarioilla.

On luonnollisesti ollut mitä tärkeintä, että lähinnä juuri pienten maiden taholta on niin peittelemättömän selvästi annettu Japanin ymmärtää, että sillä, vaikka onkin suurvalta, ei ole pienintäkään oikeutta rikkoa Kansainliiton peruskirjaa, Parisinpaktia, n.s. 9-vallan sopimusta j.n.e. vastaan. Mutta tämän teoreettisen toteamisen takana on kuitenkin kaikin puolin ollut se heikkous, että ennen kaikkea juuri sellaiset maat kuin Ruotsi, Hollanti, Sveitsi ja Espanja ovat aina Kansainliitossa väheksyneet jokaista yritystä luoda Kansainliitolle mahdollisimman luja rakenne ja asettaa Liiton käytettäväksi riittäviä sotilaallisia voimakeinoja. Näin on tälläkin kertaa ilman muuta annettu ymmärtää, että suurvallat hoitakoot Japanilaisten karkoituksen Mandshuriasta. Mutta millä tavalla nykyinen ajankohta tarjoaa suurvalloille tilaisuutta aseelliseen esiintymiseen Japania vastaan, siitä ei kukaan pienten maitten edustaja ole sanonut sanaakaan. Juuri samoina tunteina kuin Yleiskokouksessa käsiteltiin k.o. asiaa neuvottelivat suurvaltain pääedustajat keskenään sekä Saksan palauttamisesta varustusten supistamiskonferenssiin, että velkojen maksamisesta Yhdysvalloille. Sitäpaitsi itse Yhdysvallat ovat tapahtuvan hallituksenvaihdoksen kautta kokonaan voimattomat sitoutumaan sotilaalliseen esiintymiseen Japania vastaan. Tällaisissa olosuhteissa on todellakin perätö vaikeaa ajatella, että Yleiskokouksen voimakkaimmillakaan puheilla olisi saatu ainoatakaan suurvaltaa sitoutumaan sotilaalliseen esiintymiseen Japania vastaan.

Tätä taustaa vastaan on tarkastettava suurvaltain edustajien esiintymistä Yleiskokouksessa. Tahdotaan vetää Yhdysvallat ja Venäjä mukaan yhteisiin neuvotteluihin, vaikka tällaisella yhä jatkuvalla lykkääntymispolitiikalla annetaan Japanille uusia mahdollisuuksia lujittaa sotilaallista valtaansa Mandshuriassa. Että tällä kaikella jälleen heikennetään Kansainliiton arvovaltaa, se näkö-

kohta lykätään auttamattomasti taka-alalle, jotta "realipoliittiset" (!) näkökohdat pääsisivät siitä enemmän vaikuttamaan.

Mitä taas sellaisiin puhujiin kuin Beneshiin ja Politikseen tulee, jäivät he tässä Yleiskokouksessa kieltämättä päätä pitemmäksi kaikkia muita puhujia. He ovat aina johdonmukaisesti tahonneet kehittää Kansainliiton omia voimakeinoja niskoittelevaa valtaa vastaan ja senvuoksi olikin heillä täysi oikeus myöskin tällä kertaa osoittaa kuinka auttamattoman vaarallista on, että sallitaan kenenkään omin päin ryhtyä valloitus-toimenpiteisiin, vaikkapa muodollisesti itsevarjelun varjolla.

Että kiinalaiset olivat koko Yleiskokouksen ajan enemmän kuin tyytyväiset, on sanomattakin selvä, mutta japanilaisten vuoro tuli myhäellä, kun suurvaltain edustajat viittasivat siihen, ettei oloja Mandshuriassa tule pyrkiä palauttamaan entiselleen. Ja heille tuli suoranaishana makupalana von Neurathin puheen se onneton kohta, jossa sanottiin: "Dans le cas présent, ainsi que dans tout cas analogue où des intérêts importants des Etats se trouvent en oppositions, il est indispensable que la Société des Nations se rende bien compte des forces vivantes des peuples et de l'organisation naturelle que prend leur développement, et il faut qu'elle sache en apprécier la valeur".

Tuskin von Neurath oli saanut lausutuksi tämän, kun Sir John Simon, joka istui kokouksessa aivan edessäni, kääntyi ympäri minuun päin kuiskaten: "There you have the Corridor problem again". Mutta puheen lopussa tuli vieläkin selvempää kieltä seuraavassa muodossa: "--l'étude du conflit sino-japonais nous amène nécessairement à nous rendre compte, à côté des considérations générales auxquelles je viens de faire allusion, d'une vérité fondamentale, à savoir: si nous voulons réellement créer une garantie effective pour que les conflits futurs ne tendent pas à s'acheminer vers des solutions de force, mais pour qu'ils trouvent au contraire une

solution juste et équitable, sans l'intervention de forces militaires, si nous voulons renforcer l'autorité de la Société des Nations pour qu'elle puisse réaliser son but suprême, nous devons assurer une péréquation complète des forces militaires de tous les Etats. Cette péréquation des forces militaires est la condition première et indispensable pour assurer efficacement le règlement pacifique des conflits. Elle est une condition sans laquelle tous les moyens juridique quels qu'ils soient restèrent problématiques. S'il avait fallut encore en donner la preuve, celle-ci aurait été fournie par les événements qui se sont déroulés récemment en Extrême-Orient".

Tällöin käantäyivät hyvinkin monet katseet Paul-Boncouriin, joka istui suoraan takanani. Hän oli huomannut Sir Johnin sanovan minulle jotakin ja nyt vuorostaan hän antoi minua ymmärtää kuinka vähän oli syytä ainakaan tällä ajankohdalla ruveta puhumaan sotilaallisista väkivaltaisuuksista Europan japanilaisten menettelyn mukaisesti. Mutta Japanin valtuuskunnalle tämä kaikki oli mitä tervetulleinta balsamia.

Tahdon lisätä vielä pari sanaa täydentääkseni psykologista kuvaustani.

Kenraali McCoy, Lyttonin-komitean amerikkalainen jäsen, joka on viettänyt 30 vuotta Filippiineillä ja muuallakin Itä-Aasiassa, oli pari päivää sitten luonani vieraisilla kertonut hyvinkin paljon komitean matkoista, kokemuksista ja yksityisistä mielipiteistä. Tässä yhteydessä hän myös teroitti aivan erikokoisesti miten suorastaan mahdotonta kristittyjen kansojen on ymmärtää Kiinan ja Japanin syvällisimpiä syitä kummankin vaatien Mandshuriaa itselleen. Yhtenä kaikkein tärkeimmistä tällaisista syistä on uskonnollinen tekijä, nimittäin vainajain palvelus.

Miljoonien kiinalaisten perheiden esi-isien haudat ovat Mandshuriassa ja näiden lukemattomien esipolvien vainajain henget eivät saisi lepoa, jos heidän hautansa joutuivat japanilaisten valtaan. Kautta vuosituhansien kiinalaiset ovat tottuneet pitämään japanilaisia sivistymättömänä kansana ja sellaisen kansan haltuun ei voida luovuttaa esi-isien hautoja. Toisaalta taas vaikuttaa Japanin politiikkaan aivan samalla tavalla vainajain palvelus seuraavasta syystä: Japanin historia on suurimmalta osalta ollut mahtavien klaanien historiaa ja klaanihenki elää voimakkaasti vieläkin juuri sinä, mitä japanilaiset pitävät parhaimpana patriotisminaan. Marsalkka Yamagata, meille suomalaisille niin tuttu venäläis-japanilaisen sodan ajoilta 1904-1905 on japanilaisten mielestä muuttunut suorastaan tarunomaiseksi sen kautta, että Japanin onnistui karkoittaa venäläiset Mandshuriasta. Samaan klaaniin kuin Yamagata on kuulunut myös M. Tanaka, joka on kaikista vastaväitteistä huolimatta silttenkin inspiroinut Japanin sotilaspiirit nykyiseen valtauspolitiikkaan Mandshuriassa. Mutta tämän klaanin jäsen on myös M. Matsuoka ja senvuoksi hänet on lähetetty hoitamaan tätä asiaa Kansainliitossa, vaikka Neuvostossa istuukin Japanin edustajana kaikissa muissa asioissa suurlähettiläs Matsudaira.

On pidettävä mielessä, sanoi kenraali McCoy, että Kansainliiton tulee olemaan äärimmäisen vaikeaa juridisilla todisteluilta löytää ratkaisu mitä vakavimmalle riidalle, kun se kuitenkin kaikkienkin näin pohjistuu mitä syvällisimpiin esi-isien palveluksen salaisiin voimiin.

Kuvattuani näin eri kannoilta Yleiskokouksessa pidettyjä puheita tulen lopulta itse päätöslauselmiin, joilla oli määränä koota yhteen eri puheiden sisältä ja luoda suuntaviivat ratkaisulle.

Yleiskokoukselle jaettiin t.k. 8 päivänä kaksi eri ehdotusta päätöslausemaksi. Toisen olivat valmistaneet Ruotsin, Irlan-

nin, Espanjan ja Tshekoslovakian valtuuskunnat, toisen- taas Sveitsin ja Tshekoslovakian valtuuskunnat.

Edellisessä oli kieltämättä erittäin taitavasti poimittu sekä Lyttonin-raportista, että useista juuri pidetyistä puheista nasevimmat kohdat Japania vastaan. Tämän ehdotuksen hyväksyminen olisi siis sinänsä tiennyt Japanin politiikan mitä jyrkintä tuomitsemista. Jälkimmäisessä ehdotuksessa taas ei kosketeltu itse pääasiaa vaan lähinnä menettelytapaa asian käsittelemiseksi edelleen.

M. Matsuoka vaati viipymättä edellisen ehdotuksen peruuttamista ja käytävissä puhuttiin jo, että jos tämä päätöslauselma joutuisi säilymään, Japanille ei jäisi muuta mahdollisuutta kuin erota Kansainliitosta. Välttääkseen konfliktin kärjistymistä lykkäsi presidentti Hymans molemmat ehdotukset päätöslauselmiksi puhemiesneuvoston valmistettaviksi. Kun sitten Yleiskokous kokoontui uudelleen eilen, jaettiin uusi ehdotus päätöslauselmaksi, joka perustui lähinnä jälkimmäiseen, Sveitsin ja Tshekoslovakian ehdotukseen. Siinä ehdotettiin, että 19-miehen komissioni kokoontuisi uudelleen viipymättä harkitsemaan jatkomenettelyä ottamalla huomioon kaiken sen mitä Yleiskokouksessa on esitetty Lyttonin-raportin johdosta. Keskustelutta tämä puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin ja Yleiskokous laskettiin taas lomalle, kunnes 19-miehen komissioni tekee sille lopullisen ehdotuksensa. Toisin sanoen Yleiskokous voi vielä kokoontua ennen joulua, mutta joka tapauksessa tammikuulla.

P
Presidentti Hymans on kutsunut 19-miehen komissionin koolle t.k. 12 päiväksi.

Genevessä, joulukuun 12 päivänä 1932.

Ruokkainen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C21.*

ASIA: _____

Seurassa olevan lähetysten rap. n:o 41.

Ministeri Kolehmainen.

12/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

12 p:nä joulukuuta, 1932.

N: 925.

Herra Ulkoasiainministeri,

5 C31

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
41, joka sisältää:

Vielä kerran Sihteeristön korkein johto.

siv.1-4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuhikainen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 41.

Geneve .....ssa 12 p:nä joulukuuta 1932.

Salainen.

57 299 lae. : 32
17/12-32
5 C30

Asia: Vielä kerran Sihteeristön
korkein johto. II.

Näyttää siltä kuin verrattain pitkäksi aikaa saisin nyt jättää otsikossa mainitun asian käsittelemisen, sillä t.k. 9 päivänä päästiin tärkein askele eteenpäin ja viimeinen askel otettaneen vasta ensi kevään loppupuolella.

Sinä päivänä Neuvosto puolestaan vahvisti pääsihteeri Sir Eric Drummondin päätökset, joilla M. Pilotti nimitettiin toiseksi pääsihteerin apulaiseksi ja tohtori Trendelenburg alivaltiosihteeriksi. Sen jälkeen tohtori Trendelenburg vannoi Neuvoston edessä tuon nyttemmin käytäntöön otetun valan, jonka mukaan hän sitoutuu palvelemaan yksinomaan Kansainliittoa ja olemaan ottamatta vastaan neuvoja tai kehoituksia hallituksilta tai yksityisiltä.

Mutta vastoin kaikkia odotuksia ei Neuvosto vielä päässytkään yksimielisyyteen tuon pääsihteerin vielä avoinna olevan apulaisen paikan täyttämisestä. Niinkuin edellisissä raporteissani ot-sakeasiasta olen tiedoittanut, on lukuisista ehdokkaista jäljellä oikeastaan vain kaksi, nimittäin Työtoimiston diplomaattisen divi-sionan päällikkö Mr. Phelan ja Sihteeristön minoriteettiosaston päällikkö M. Azcarate. Kummankin ehdokkaan puolesta on harjoitet-tu ankaraa painostusta. M. Azcaraten puolesta on huomautettu, että

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

hän on kauan palvellut Sihteeristössä ja on omalla osastollaan tottunut hoitamaan mitä arkaluontoisimpia kysymyksiä. Espanjalaisena hän soveltuisi hyvin edustamaan pieniä maita Sihteeristön korkeimmassa johdossa. Näistä syistä Sihteeristön nykyinen korkein johto ehdottomasti haluaisi häntä tähän tärkeään virkaan.

Mutta kieltämättä Mr. Phelanin hyväksi nyt viime päivinä esitetyt näkökohdat ovat vieläkin painavammat. Jos ranskalaisen Avenolen ja italialaisen Pilottin rinnalle kolmanneksi korkeimmaksi virkamieheksi Sihteeristössä tulisi M. Azcarate, olisi siis Sihteeristön korkein johto kokonaan latinalaisen rodun käsissä. Kysytään senvuoksi Mr. Phelanin ystävien taholta onko todellakin Kansainliiton etujen mukaista jättää Sihteeristö tällä tavalla kokoonpannun yksipuolisesti Välimeren maihin rajoittuvan johdon varaan? Jos sitävastoin Mr. Phelan nimitettäisiin k.o. virkaan, saataisiin aivan välittömästi brittiläinen vaikutus edustetuksi Sihteeristön pääjohdossa. Mutta vieläkin tärkeämpää on, että hänen kauttaan saataisiin voimakkaita suhteita Yhdysvaltoihin, missä irlantilainen vaikutus on aina ollut erittäin suuri.

Kun nyt siis Neuvostossa ei ole päästy yksimielisyyteen kumpiko näistä ehdokkaista olisi nimitettävä, on ensinnäkin päätetty jättää virka toistaiseksi täyttämättä ja toiseksi on aljettu vakavasti epäillä eikä olisi yksin tein paras luopua kummastakin ehdokkaasta ja etsiä uusi. Tällöin ovat jälleen katseet kääntyneet niihin maihin, jotka eivät ole latinalaisia, tai eivät edes katolilaisia. Ensi kevääseen mennessä pitäisi nyt siis joko löytää tuo uusi kolmas ehdokas, tai sitten sopia nimitettäväksi Mr. Phelan tai M. Azcarate.

Mainitsen lopuksi vielä parista muusta odotettavana olevasta tärkeästä nimityksestä.

Senkautta että M. Avenol on nimitetty pääsihteeriksi, täytyy joku Sihteeristön ranskalaisista tirehtööreistä luopua paikastaan.

Kun informatio-osaston päällikön, M. Comertin sopimus piakkoin päättyy, tulee hän siis eroamaan Sihteeristön palveluksesta, jota vastoin transiitti-osaston päällikkö, M. Haas, hänkin ranskalainen, saa jäädä paikoilleen.

Mutta myöskin M. Pilottin nimitys vaatii, että joku italialaisista tirehtööreistä eroaa lähiaikoina. Kysymyksessä ovat ekonoomisen osaston päällikkö Stoppani ja mandaatti-osaston päällikkö M. Catastini. Näistä jälkimmäinen saanee väistyä.

Nämä kaikki muutokset olivat meillä valtuutetuilla mielessä t.k. 9 päivänä, kun Yleiskokous ryhtyi käsittelemään viimeistä kysymystä päiväjärjestyksessä, nimittäin vahvistuksen antamista M. Avenolen nimittämiseksi uudeksi pääsihteeriksi. Äänestykseen otti osaa 44 valtuuskuntaa, eräat valtuuskunnat, kuten Chile, Hollanti ja Turkki ilmestyivät näyttämölle vasta vaalin tapahduttua. Annetuista lipuista sisälsi 42 hyväksymisen, 1 kielteisen äänen ja 1 lippu oli virheellisesti täytetty.

Tämän jälkeen hyväksyttiin päätöslauselma, jossa esitettiin mahdollisimman sisältörikkaasti ja muotokauniisti Kansainliiton Yleiskokouksen kiitokset Sir Eric Drummondille hänen ainutlaatuisen tärkeästä ja monipuolisesta työstään Kansainliiton hyväksi.

Yleiskokouksen presidentti piti erikseen Sir Ericille kiitospuheen ja lopuksi lausui vielä sydämellisiä onnittelun ja luottamuksen sanoja M. Avenolelle. Etel-Amerikan valtioiden nimessä puhui Sir Ericille Guatemalan edustaja Neuvostossa, M. Matos ja toisten maiden kiitokset esitti M. Politis. Sekä Sir Eric Drummond että M. Avenol vastasivat kumpikin.

Tuntuu joskus niinkuin suorastaan kuulisi omin korvin historian lehden kääntyvän. Jos nyt luotu Kansainliiton Sihteeristön uusi korkein johto saa kymmenessä vuodessa kehitetyksi Kansainliittoa niin paljon kuin nyt väistyvät johtomiehet ovat tehneet, silloin voidaan moninkertaisella kiitollisuudella kautta maailman

jälleen kerran kuunnella historian lehden kääntymistä kolmannen vuosikerran täytettäväksi uusilla voitoilla kansojen järjestäytymiseksi elämään keskinäisessä rauhassa lujan oikeusjärjestyksen turvassa.

Vuodesta 1922 saakka olen ollut Yleiskokouksissa läsnä, mutta en ole koskaan tuntenut valtuuskuntien poistuvan viimeisestä istunnosta sellaisella juhlamielellä.

Genevessä, 12 päivänä joulukuuta 1932.

A. J. A. A.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Seurassa olevan lähetysten rap. n:o 42.
Ministeri Koalsti.

15/12 1982

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 934.

RH/ML.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

15 päivänä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
55/299 he. 1932		
24/12-32	EUROPA	ASIA
5	C 21	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
42, joka sisältää:

Suurvaltain uusi varustusten supistamis-
ohjelma II. siv.1-9.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

Ruusu Haavio

Herra Ulkoasiainministeri
Antti Hackzell,
Helsinki.

G e n e v e ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 42.

Geneve .....ssä 15 p:nä joulukuuta 1932.

55/299 pe. 11.12.32		
21/12.32	3	111
		ASIA
5	C 31	

Asia: Suurvaltain uusi varustusten supistamisohjelma. II.

Vihdoinkin eilen kokoontui Commission générale ensimmäisen kerran sen jälkeen kuin se hajaantui heinäkuun lopulla. Mutta tällä kertaa Commissionin istunto kesti vain kais ja puoli tuntia; seuraavalla kerralla, kun jälleen kokoonnutaan tammikuun 31 päivänä, toivotaan päästävän uuteen täyteen vauhtiin.

Kaikissa tänä syksynä lähettämissäni raporteissa varustusten supistamiskonferenssista olen ollut verrattain pessimistinen useistakin eri syistä. Ennen kaikkea olen pitänyt mahdottomana asettua niiden kannalle, jotka presidentti Hendersonin tavoin ovat kaiken aikaa tahtoneet uskoa parhainta töiden nopean sujumisen suhteen, mikäli on ollut kysymyksessä ratkaisun löytäminen Saksan tunnetulle Gleichberechtigung-vaatimukselle. Vihdoinkin viime sunnuntaina t.k. 11 päivänä saattoivat Englannin, Ranskan, Italian, Saksan ja Yhdysvaltain valtuutetut allekirjoittaa täällä Genevessä keskinäisen sopimuksensa, jonka nojalla Saksa katsoi mahdolliseksi palata takaisin konferenssiin. Heti sen jälkeen lähetti Ramsay MacDonald Hendersonille virallisena ilmoituksena tämän sopimuksen ja niin saattoi Henderson jälleen kutsua eiliseksi Commission généraleen kokoon. Saksakin oli nyt uudelleen mukana.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Hyvään geneveläiseen tapaan kuuluu, että aina tilaisuuden tullen pidetään mahdollisimman monen maan taholta kauniita tervehdys- ja kiitospuheita ja niin kävi tälläkin kerralla, mikäli oli kysymyksessä Saksan palaaminen konferenssiin. Saksan edustajalla, ministeri Weizsäcker'illä oli siten täysi aihe kiittää Hendersonista alkaen kaikkia puhujia ja uudelleen te- roittaa mieliin konferenssin tärkeyttä maailman rauhan turvaa- miseksi. Mutta jos näihin puheisiin yhteensä kului puoli tun- tia, meni runsaasti kaksi tuntia aivan päinvastaisiin puheisiin. Hyvinkin monen pienen maan taholta annettiin nimittäin aika- moinen löylytys suurvalloille niiden käyttämästä poikkeukselli- sesta menettelystä Saksan taivuttamiseksi tulemaan takaisin. Puhuja toisensa jälkeen huomautti, että konferenssilla ei ole mitään sellaista elintä kuin Englannin, Ranskan, Italian, Sak- san ja Yhdysvaltain ministerien ja muiden edustajain komitea, joka käsittelee tärkeimpiä riitakysymyksiä omassa keskuudessaan. Kysymys Saksan paluusta olisi siten ollut käsiteltävä tässä konferenssin poliittisessa komissionissa eikä sen ulkopuolella. Kun oli tullut tunnetuksi, että Ramsay McDonald tahtoo jälleen tammikuun puolivälissä pitää Lontoossa uuden suurvaltain väli- sen kokouksen konferenssin asioista, käytti Litvinoff eilen mahdollisimman myrkyllistä kieltä tällaisesta menettelystä. Oi- keastaanhan, hän sanoi m.m., ei konferenssia lainkaan tarvit- taisi muutoin kuin silloin tällöin kuullakseen mitä suurval- lat ovat varustusten supistamisasioista päättäneet keskenään, ja kun suurvallat näin ovat käyneet omin päin koko ohjelman lävitse, silloin konferenssi kokoontuisi vain allekirjoittamaan sen, mihin suurvallat ovat keskenään suostuneet.

Epäilemättä tällä kirpeällä arvostelulla on ollut oma oikeutuksensa. Muistakaamme miten Parisin rauhankonferenssissa "The big four" ja "The big five" Wilsonin, Clemenceaun ja Lloyd Georgan johdolla hoitivat koko Versaillesin rauhansopi-

muksen valmistamisen ja käskivät sitten kaikki muut konferenssissa edustetut maat sen muutta mutkitta allekirjoittamaan. Viime kesänä menetteli Ramsay McDonald Lausannen konferenssissa aivan samalla tavalla, pienet maat ilmoittivat silloin vastalauseensa. Että nyt tällä kertaa kritiikin ääni tuli esiin samoista syistä, oli kieltämättä jälleen täysin paikallaan.

Mutta toisaalta täytyy myöntää, että suurlähettiläs de Madariaga osui myös jokseenkin oikeaan, kun hän eilen koetti puolustaa suurvaltain menettelyä. Ensiksi hän huomautti, että konferenssin tehtävänä on pakottaa ennen kaikkea juuri suurvallat, jotka edustavat korkeimmalleen kehitettyä sotilasvaltaa, vähentävät mahdollisimman paljon varustuksiaan. Siitä taas suurvallat pääsevät nopeimmin yksimielisyyteen välittömissä neuvotteluissa keskenään. Toiseksi hän palautti mieliin, että nyt suurvaltain välillä tehty sopimus tarkoitti yksinomaan erään suurvallan palauttamista takaisin konferenssiin. Saksan esittämät vaatimukset koskivat lähinnä toisia euroopalaisia suurvaltoja ja senvuoksi oli mitä luonnollisinta että ne koettivat päästä Saksan kanssa yksimielisyyteen, koko konferenssin osanotto näihin neuvotteluihin olisi vain hidastuttanut nopean ratkaisun aikaansaamista.

Sir John Simon oli ainoa niistä t.k. 11 päivän sopimuksen allekirjoittajista, joka eilen oli komissionin istunnossa läsnä. Hän siis sai tehtäväkseen koettaa puolustaa suurvaltain menettelyä. Hän teki sen todistelemalla miten pääasia oli nopean ratkaisun aikaansaaminen ja se oli mahdollista vain supistamalla neuvottelijain lukumäärä niin pieneksi kuin suinkin. Sopimus oli kauttaaltaan hyvä ja senvuoksi komissionin ei tulisi "katsoa lahjaksi saatua hevosta suuhun", kuten hän leikkillisesti huomautti.

Näiden väittelyiden jälkeen komissioni hyväksyi päätöslauselman, jossa kiitettiin k.o. sopimuksesta ja päätettiin

kokoontua uudelleen tammikuun 31 päivänä. Tälläväläin tulevat erikoiskomiteat edelleen jatkamaan työtään.

Mitä tulee k.o. suurvaltain väliseen sopimukseen sinänsä, en tahtoisi vielä nytkään kuulua optimisteihin. Kieltämättä on ollut erinomaisen tärkeää saada Saksa palaamaan konferenssiin, mutta eri asia on tullaanko nyt tehdyn sopimuksen pohjalla vieläkään edistymään nopeasti. Päinvastoin rohkenen olla sitä mieltä, että todelliset vaikeudet ovat vielä kokonaan edessä, kun tulee tehtäväksi käytännölliset johtopäätökset tämän sopimuksen eri periaatteista.

Sopimuksen ensimmäisessä kohdassa Englanti, Ranska ja Italia sitoutuvat konferenssissa kannattamaan täyden tasa-arvoisuuden toteuttamista Saksan ja sen entisten liittolaisten hyväksi pitämällä samalla kertaa silmällä kaikkien kansojen turvallisuutta. Tässä ilmenee siis lähinnä juuri Englamin edustama kanta siitä saakka kuin Saksa heinäkuulla esitti Gleichberechtigung-vaatimuksensa.

Mutta on turha uskoa, että konferenssi voi helposti ratkaista mitä todellisuudessa käytännön kannalta kukin maa tarvitsee turvallisuudekseen. Sitä probleemia ei Kansainliitto ole vielä koskaan käytännössä harkinnut, Muistakaamme, että varustusten supistamiskomissionikin valmistaessaan luonnoksensa kansainväliseksi sopimukseksi tuli lopulta pakoitetuksi valmistamaan pelkkiä taulukoita eri aselajeista, jotta myöhemmin kukin maa saisi täyttää nämä taulukot pitäen silmällä omaa turvallisuuttaan. Koko tämä tärkein probleemi varustusten supistamiskonferenssissa on vielä käytännöllisesti käsittelemättä, ellei oteta lukuun Amerikan valtuuskunnan valmistamia taulukoita minkäverran kukin maa menettäisi puolustusvoimiaan, jos kolmanneksella vähennettäisiin ne voimat, jotka eivät kuulu poliisijoukkoihin, vaan suoranaisiin puolustusvoimiin. Olisi mielestäni näinollen turhaa optimistia uskoa,

että k.o. sopimusten ensimmäinen kohta olisi omansa jouduttamaan konferenssin töiden onnistumista tässä suhteessa.

Sopimuksen toisessa kohdassa Saksa sitoutuu palaamaan takaisin konferenssiin. Kieltämättä Saksa anaistee kaiken kiitoksen siitä, että se viime kuukausien aikana osoittamallaan itsepäisyydellä on pakoittanut toiset suurvallat ottamaan varteen enemmän kuin ne ehkä muuten olisivat tulleet tehneeksi varustusten supistamisen turvallisuuden niin hyvin poliittiselta kuin taloudelliselta kannalta. Mutta ennen kaikkea juuri tässä sopimuksen kohdassa piilee uusia suuria vaaroja. Kaikkialla Genevessä kysytään melkoisella huolestuksella tuleeko Saksa nyt tämän jälkeen tyytymään saavutuksiinsa, vai innostuuko se Lausannen konferenssin menestyksen ja tämän sopimuksen nojalla esittämään yhä uusia ja uusia vaatimuksia uhaten muuten. ellei niihin suostuta, jälleen jättää konferenssin. Ja valitettavasti on tälle pelolle antanut voimakasta yllykettä ulkoasiainministeri von Neurathin juuri antama haastattelu eräälle unkarilaiselle sanomalehdelle. Siinä nimittäin aivan avoimesti myönnetään, että Saksalla on vielä vaatimuksia taskussaan ja ne on hyväksyttävä, muuten Saksa poistuu jälleen konferenssista.

Kysytään edelleen mitä nämä Saksan uudet vaatimukset tulevat olemaan? Rajoittuvatko ne puhtaasti sotilaallista luonetta oleviin vaatimuksiin, vai tuleeko niihin mukaan kysymyksiä rajojen muuttamisesta? On sanomattakin selvä, että tällainen saksalainen politiikka, jos siihen turvaudutaan, ei voi olla omansa jouduttamaan konferenssin töitä.

Sensijaan on sopimuksen kolmas kohta mielestä erinomainen saavutus, jos pysytään käytännöllisissä johtopäätöksissä. Siinä Englanti, Ranska, Saksa ja Italia nimenomaan sitoutuvat

yhtymään konferenssissa juhlalliseen julistukseen toisten Euroopan maiden kanssa siitä, etteivät nämä maat pyri ratkaisemaan aseellisin keinoin mitään nykyistä tai tulevaa riitaisuuttaan. Tässä siis on otettu sopimukseen olennaiset kohdat Englannin ja Ranskan uusimmista ohjelmista joita käsittelevän raportissani n:o 36 v.k. 23 päivästä. Mutta kaikesta huolimatta en voi sittenkään olla uudistamatta tässä yhteydessä samaa kritiikkiäni, minkä esitin mainitussa raportissani n:o 36. Mielestäni ei nimittäin pelkkä tuollainen sitoumus tuo turvallisuusprobleemille Euroopassa lopullista ratkaisua, vaan se voidaan saavuttaa vasta siinä tapauksessa, että kaikki Euroopan maat vastaavasti sitoutuvat myös keskinäiseen taloudelliseen, finanssi- ja sotilaalliseen avunantoon, niinkuin Ranskan ehdotus edellyttää. Mutta tästä tärkeimmästä puolesta ei sopimuksessa puhuta mitään. Jää nähtäväksi tuleeko Saksa konferenssissa itse hyväksymään sotilaallisia sanktioita ja tuleeko se myös koettamaan taivuttaa Skandinavian maat, Hollannin j.n.e. sanktioiden kannalle. Omasta puolestani luulisin, että Saksa ja nuo muut yllämainitut maat tulevat hylkäämään vaatimuksen sanktioiden sisällyttämisestä tehtävän sopimuksen tähän osaan. Tuskin Italiakaan suostuu siihen, luonnollisesti Sveitsi jättäytyy ulkopuolelle neutraliteettinsa nimessä, Saksan tavoin kieltäytynevät siitä myös Itävalta ja Unkari, mahdollisesti myös Bulgaria ja Turki. Ja olisiko Venäjän yhtymisestä sanktioihin todellista hyötyä, on enemmän kuin problemaattista. Voi siten olla hyvinkin mahdollista, että sotilaallisista voimakeinoista sopivat keskenään lähinnä vain ne maat, jotka jo tätä nykyä liukautuvat Euroopassa Ranskaa lähimpiin ystäviin. On näinollen käsittäkseni syytä pysyä odottavalla karmalla k.o. suurvaltain uuden sopimuksen kolmannenkin kohdan suhteen., kunnes nähdään tuonnempana miten käy kysymyksen erikoisesti euroopalaisista sanktioista.

Tulen näin suurvaltain uuden sopimuksen viimeiseen, eli neljanteen kohtaan. Se ei sisällä asiallisesti muuta kuin Englannin, Ranskan, Saksan, Italian ja Yhdysvaltain uuden sitoumuksen koettaa konferenssissa saada aikaan perusteellinen varustusten supistaminen.

Ottakaamme tämäkin kohta kylmän realipoliittisesti. Tällöin voimme palauttaa mieliimme ne puheet, jotka suurvaltain edustajat pitivät konferenssin ensimmäisenä kuukautena ja havaitsemme tällöin heti, että uusi sopimus lyhyesti toistaa sen, mikä samojen suurvaltojen taholta tuli vakuutetuksi silloin. Jos lisäksi kuuntelee verrattain tarkasti mitä Genevessä tällä hetkellä puhutaan tuosta muka tulevasta perusteellisesta varustusten supistamisesta, käy entistäkin selvemmäksi, että on syytä supistaa tuntuvasti kaikkia odotuksia.

Viime viikkoina on tahdottu tehdä suuri numero Mr. Norman Davisin neuvotteluista toisten suurvaltain kanssa väittämällä, että hän todellisuudessa olisi tahtonut saada konferenssin verrattain pian loppumaan siten, että konferenssin tulokseksi julistettaisiin ensiksi Commission généralen päätöslauseimat viime heinäkuulta täydennettyinä joillakin määräyksillä, joiden hyväksyminen nykyhetkellä näyttää mahdolliselta. Mikäli olen kuullut amerikalaisen valtuuskunnan taholta, on tämä väite ollut perusteeton. Yhtä paljon on Yhdysvaltain taholta kielletty sen huhun todenperäisyys, että Mr. Norman Davis olisi tahtonut jättää kaikki myöhemmät keskustelut perustettavan pysyvän varustusten supistamiskomissionin haltuun. Mutta toisaalta pidetään tällä hetkellä Genevessä hyvin todennäköisenä seuraava tulosta:

Konferenssi kokoontuu mahdollisimman pian ensi keväänä käsittelemään erikoiskomiteain ja Commission généralen raportteja. Silloin lyödään lopullisesti kiinni kaasusodan kieltäminen ja erinäisten aggressiivisimpien aselajien poistaminen. Toiseksi

tullevat keskustelun alaisiksi Ranskan ehdotukset Parisin paktin täydentämisestä ja europalaisesta turvallisuussopimuksesta. Kolmanneksi voitaneen sopia joistakin periaatteista sotilasmienojen suoranaisiksi supistamiseksi. Vielä voitaneen keskustella sotilas- ja siviili-ilmailun saattamisesta rajoitusten ja kansainvälisen kontrollin alaiseksi. Senjälkeen sovittaneen pysyvän komissionin asettamisesta toisaalta kontrolloimaan tehtävän sopimuksen noudattamista ja toisaalta valmistamaan uuden konferenssin kokoonkutsuamista. Mutta mitään perusteellista varustusten supistamista tällä kertaa sen sanan laajemmassa merkityksessä on turha odottaa. Sikäli siis kuin nämä kaikkien suurvaltain taholta täällä kuulemani selitykset tilanteesta pitävät paikkansa, on suurvaltain k.o. sopimuksen neljäs kohta enemmän bluffia kuin vakavaa tarkoitusperää, tai uskoa.

Omasta puolestani luulisin kuitenkin asialliseksi vielä lisätä, ettei sentään tällainenkaan tulos olisi halveksumisen arvoinen. Pitäessämme mielessä miten Saksa kaikenlaisine vaatimuksineen vaikeuttaa konferenssin onnistumista ja miten Japani politiikallaan Mandshuriassa suorastaan uhmailee kaikkea järkevää kansainvälistä politiikkaa, silloin on kaiken järjen nimessä supistettava vaatimuksiamme varustusten supistamiskonferenssin suhteen. Jos ensi toukokuuhun mennessä saataisiin valmiiksi sekin vaatimaton ohjelma, jonka pääkohdat juuri yllä olen maininnut, voisi maailma olla konferenssiin suhteellisen tyytyväinen. Jos sitten tuo uusi komissioni, jonka tehtäväksi tulee toisaalta kontrolloida sopimuksen toteuttamista ja toisaalta valmistaa uuden konferenssin kokoontumista, saa riittävän suuret valtuudet, voi sen toiminta muodostua verrattain tulokselliseksi. Genèveä lasketaan tällä hetkellä, että komissioni voisi saada uuden ohjelman valmiiksi noin kahdeksassa tai kolmessa vuodessa, joten uusi konferenssi voisi kokoontua

v. 1936:n kuluessa. Siihen mennessä kaikilla valtioilla olisi ollut tarpeeksi työtä panna täytäntöön nyt tehtävän sopimuksen määräykset ja siten saataisiin jälleen pohja uuden konferenssin työskentelylle. Sitten tämä uusi konferenssi kävisi käsiksi sellaisiin problemeihin kuin n.s. effectifs'ien tuntuvaan rajoittamiseen ja mahdollisesti kansainvälisten joukko-osastojen luomiseen.

Muutama vuosi takaperin kirjoitin eräässä raportissani, etten usko täysin tehokkaaseen varustusten supistamiseen ennen kuin 1940:n jälkeen. Ensi vuonna alkavat useat Euroopan maat saada vähän alokkaita puolustusvoimiinsa ja tätä miesten puutetta tulee automaattisesti jatkumaan aina v. 1940:een saakka, minkä jälkeen alokkaita jälleen aljetaan saada normaalisisistä syntyneisyyden luokista. Nyt ruvetaan Genevessä aivan yleisesti puhumaar tästä varustusten supistamisen toteuttamisesta vain asteettain. Siten vuodeksi 1936 ennustetun konferenssin takaa alkaa jo hämmöittää uusi konferenssi 1939-1940, jolloin suuret laivasto-sopimukset tulevat tarkastettaviksi. Pessimismini, jonka olen esittänyt myöskin tässä raportissani, pohjistuu hyvin suurelta osalta juuri uskoon, että todella tehokas varustusten supistaminen voidaan saada aikaan vain asteettain.

Genevessä, 15 päivänä joulukuuta 1932.

Ruusu-Pelturi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5.

OSASTO: ..... 831.

ASIA: .....

Genevessä olevan lähetystön rap. no 43.

Ministeri Halsti.

16/12-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

N:o 942.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

19 päivänä joulukuuta 1932.

No 56 / 299 Sal 132		
27/12-32	to -	LII/1
5.	831.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
2, 44, joka sisältää:

Velkojen maksu Ameriikalle siv.1-8.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruofflahti

Herra Ulkoasiainministeri
Antti Hackzell,
Helsinki.
=====

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 43.

Geneve ..... ssa 16 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAIN		N:o 56 / 299 Sal. 12 32	
27/12-32	Liit. —		
5.	631.		

Asia: Velkojen maksu Amerikalle.

Suuremmitta erehdyksittä voi sanoa, että Genevessä tuskin koskaan on samalla kertaa ollut niin monta tärkeää probleemia rinnakkaisesti odottamassa ratkaisuaansa kuin tämän kuukauden kahtena ensi viikkona. Kysymys Gleichberechtigungista, jotta Saksa saataisiin takaisin varustusten supistamiskonferenssiin saatiin selväksi t.k. 11 päivänä viiden suurvallan allekirjoittaman sopimuksen kautta. Mr. Norman Davis jatkoi samaan aikaan neuvottelujaan erikseen Ranskan ja Italian kanssa saadakseen nämä vallat sopimaan yhteisestä laivasto-ohjelmasta, jotta ne voisivat liittyä Lontoon laivasto-sopimukseen, mutta tähän mennessä ei ole vielä kuulunut positiivisia tuloksia. Kolmanneksi on Yleiskokous käsitellyt jokseenkin ristiriitaisessa hengessä kiinalais-japanilaisen selkkauksen selvittämistä. Ja neljänneksi alkoivat Englannin ja Ranskan kesken neuvottelut velkojensa maksamisesta Yhdysvalloille. Tuskin Ramsay McDonald ja Herriot näyttivät päässeen Genevessä tästäkin asiasta yksimielisyyteen, jota neuvottelut Parisissa vielä selvensivät, kun viime viikon lopulla annettiin useiden pienten maitten edustajille täällä salainen viittaus seurata yhteisesti velkakysymyksen kulkua, jotta, mikäli mahdollista, näidenkin maiden esiintymisessä syn-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

tyisi ainakin jonkinlaista johdonmukaisuutta. Huomattettiin nimittäin siitä vaarasta, että jos kaikki pienet velallismaat vastaisivat kukin aivan irrallisesti toisistaan, voisi helposti syntyä se vaara, että Yhdysvaltain viralliset piirit ja ennen kaikkea kongressi vaikeasti saisi yleiskuvan tilanteesta. Siitä vuorostaan voisi johtua väärinkäsityksiä ja niitä on tällä hetkellä koetettava aivan äärimmilleen välttää.

Mutta kosketuksista pienten maitten edustajain kesken ei kuitenkaan parhaallakaan tahdolla voinut tulla mitään yhtenäistä, sillä Parisista alkoi saapua huhuja, että Herriot mahdollisesti ei tulisikaan saamaan edustajakamarissa riittävää enemmistöä maksujen suorittamiselle. Varmasti tiedettiin ainoastaan, että Englanti ja Italia tulisivat suorittamaan eränsä eilen t.k. 15 päivänä. Tšhekoslovakia ilmoitti jättävänsä maksun sikseen, jos Ranska menettelisi samalla tavalla; jos taas Ranskan maksaisi, lupaisi Tšhekoslovakia tehdä saman sillä rajoituksella, että Ameriikka ei saisi ottaa k.o. summaa, miljoona viisisataatuhatta dollaria, rahassa maasta siirrettäväksi muuante, vaan voisi Ameriikka sillä summalla ostaa tšhekkiläisiä tuotteita. Viron ja Puolan taholta annettiin ymmärtää, että nekin mahdollisesti turvautuisivat viime tingassa samanlaiseen tarjoukseen kuin Tšhekoslovakia. Tiedot Belgiasta ja Rumaniasta kävivät viime viikon lopulla jokseenkin selvästi negatiiviseen suuntaan, kun taas Kreikka, Itävalta, Unkari ja Jugoslavia pitivät maksun suorittamista ylivoimaisena.

Tämän viikon alussa tuli sitten tieto, että Belgiakaan ei saisi maksuansa suoritetuksi ja että Herriot tuskin tulisi saamaan maksun suorittamiselle parlamentin kannatusta. Tämän jälkeen kävi Genevessä suorastaan mahdottomaksi enää voida seurata tilanteen kehitystä, siksi nopeasti se muuttui miltei tunti tunnilta. Sitten tuli t.k. 13 päivänä tieto, että seuraavana yönä Herriot tulisi kaatumaan ja että siitä johtuisi Ranskan kieltäytyminen

24 tuntia myöhemmin vastaamasta virallisesti sitouksestaan. Mutta vastoin sitä, mitä Benesh oli minulle aivan viime hetkeen saakka väittänyt, tulikin Geneveen Pragista odottamaton tieto, että Tscheckoslovakia oli viime tingassa päättänyt menetellä toisin kuin Ranska.

Eilen siis suorittivat Yhdysvalloille maksunsa Englanti ja Italia, sekä pienistä maista vain neljä, nimittäin Tscheckoslovakia, Liettua, Latvia ja Suomi. Suurimman summan, eli 95 ja puoli miljoonaa dollaria maksoi Englanti. Tscheckoslovakian erä teki, kuten sanottu, puolitoista miljoonaa dollaria, Italian 1,245,437 dollaria, Suomen 186,235 dollaria, Latvian 148,852 dollaria ja vihdoin Liettuan ainoastaan 92,386 dollaria. Yhteensä siis sai Ameriikka periä saataviaan 98,672,910 dollaria sen sijaan, että sen olisi tullut saada nostaa yhteensä 124,934,421 dollaria. Toisin sanoen Eurooppa suoritti kuitenkin noin 80 %:ia.

Ranskan osuus teki 19,261,432 ja Belgian 2,125,000 dollaria, kun taas Puolan olisi ollut maksettava 4,427,980 dollaria. Jos nämä maat olisivat täyttäneet sitoumuksensa, olisi siis suurin piirtein katsoen koko konflikti Ameriikan kanssa voitu välttää.

Tiedon levittyä Genevessä, että Ranska oli jättänyt maksunsa sikseen, se herätti vallan tavatonta huomiota. Toisaalta lui sängen arvostelevia ääniä, toisaalta oltiin suoraan sanoen tyytyväisiä.

Arvostelu esitti kantansa tueksi pääasiassa seuraavat näkökohdat.

Kaikki ne henkilöt, jotka lähinnä ovat vastuussa tulevan kansainvälisen taloudellisen konferenssin valmistustöistä, taikka jotka muuten ovat tärkeissä asemissa, lausuvat heti epäimättä julki pelkonsa, että konferenssin onnistuminen joutuu kärsimään kovia kolahduksia tästä Ranskan menettelystä. Ranskan olisi tul-

lut maksaa Herriot'n esittämällä syillä itsessään niin mitätön erä kuin 20 miljoonaa dollaria. Sillä olisi osoitettu Ameriikalle, että Eurooppa rehellisesti haluaa vastata allekirjoituksistaan, jos sellaiset vararikon partaalla olevat maat kuin Kreikka, Unkari ja Itävalta olisivat jättäneet maksunsa suorittamatta, ei se olisi Amerikan silmissä näyttänyt mitään mainitsemisen arvoiselta laiminlyönniltä, Mutta että Ranska näin ostentatiivisesti asettui maksukyvyttömiä maiden johtoon, sitä Ameriikassa ei tulla hevillä unhoittamaan. Jo pelkästään alkoholin viennissä Yhdysvaltoihin heti kieltolain kaatumisen jälkeen olisi Ranska pian saanut tämän summank takaisin. Sitäpaitsi pidetään Yhdysvalloissa Ranskaa maailman kolmantena suurena pankkiirimeana ja tällaisen maan jättäminen täyttämästä rahallisia sitoumuksiaan on raskas isku kaikelle kansainväliselle lainausliikkeelle. Täytyy näinollen kysyä ennätetäänkö ensi kevääseen mennessä todellakin tehokkaalla tavalla parantaa tärkeimpien maiden luottamusta toinen toisensa finanssi- ja talouspolitiikkaan, jotta tuon kansainvälisen taloudellisen konferenssin onnistuminen tulisi taatuksi. Ainakin tällä hetkellä ei ole syytä antaa tähän kysymykseen mitään optimistisiä vastauksia.

Ne taas, jotka katsovat tilannetta päinvastaiselta kannalta, lähtevät pääasiassa seuraavista näkökohdista:

Yhdysvaltain ei tulisi arvostella tilannetta ahtaasti muodolliselta kannalta, kun kuitenkin Lausannen konferenssin jälkeen kaikki tietävät, että aikaisemmat sopimukset sotaveloista ovat menettäneet kaiken asiallisen merkityksensä. Ei edes Saksa ota vakavalta kannalta niin tuoretta sitoumustaan kuin Lausannen päätöstä, että sen tulisi vielä suorittaa entisille vihollisilleen kolme miljaardia Rmk:aa. Voi näinollen loppujen lopuksi olla suoranaisesti eduksi, että Ranska on asettunut maksuistaan kieltäytyneiden europalaisten maiden johtoon. Tällöin täytyy Yhdysvaltain lopultakin ymmärtää, että hetki sotavelko-

jen pyyhkimiseen on auttamattomasti tullut ja että ensi kesäkuun 15 päivänä eivät enää maksa nekään maat, jotka vielä eilen tahtoivat vastata sitoumuksistaan. Näinollen siis on hyvinkin mahdollista, että Ranska on tehnyt Euroopalle suoranaisen palveluksen, vaikka se itse saisikin jonkun aikaa kärsiä ameriikkalaisesta boikottauksesta ja muista vihamielisyyden ilmaisuista. Mutta, jatketaan näiden optimistien taholta, se mahdollisuus on aina olemassa, että Ranska aivan lähiaikoina saa Yhdysvallat taipumaan joihinkin myönnytyksiin ja sen jälkeen Ranska maksaa nuo 20 miljoonaa dollaria. Silloin se välttyy kaikilta niiltä pahoilta seurauksilta, joita on odotettavissa, ellei se maksaisi lainkaan. Tässäkin tapauksessa jäisi kuitenkin Yhdysvaltain mieliin ainakin jonkinlainen varoitus, että on väittämätöntä selvittää kysymys sotaveloista hyvissä ajoin ennen ensi kesäkuun 15 päivää.

Suomen kamalta on ollut erikoisen mielenkiintoista seurata näitä keskusteluita Genevessä, mikäli ne lähinnä ovat koskeneet kysymystä velkojen alkuperäisestä järjestelystä.

On itsästään selvää, että vasta näinä aikoina on yleisemmin tultu kiinnittäneeksi huomiota siihen kovin erilaiseen menettelyyn, jota Yhdysvallat ovat noudattaneet sotavelkojen aikaisemmassa järjestelyssä. Kun ensimmäisenä Englanti kiirehti 1923 sopimaan Yhdysvaltain kanssa alkuperäisistä sotaveloistaan, sitoutui se maksamaan 82 %:ia niistä. Heti senjälkeen sai Suomi samat ehdot ja seuraavana vuonna vaati Ameriikka Liettua ja Unkaria menettelymään samalla tavalla, mutta Puolan täytyi sitoutua maksamaan 89 %:ia. Seuraavana eli v.1925 muuttui jo Ameriikan tämä politiikka siten, että Virolta vaadittiin 82 %:ia niinkuin Latvialtakin, Rumanialta 79 %:ia, Tshekoslovakialta 80%:ia, mutta Belgialta vain 54 %:ia ja Italialta 32 %:ia. Sopimus Ranskan kanssa syntyi 1926, jolloin Ranskan tuli suostua maksamaan 50 %:ia, vieläkin paremmat ehdot sai samana vuonna Jugoslavia nimittäin 32 %:ia. Sitten myönnettiin 1929 Kreikalle niin edulliset ehdot kuin 34 %:ia ja vihdoin 1930 suostuttiin perimään Itävallaltavain 40 %:ia.

Kun nyt koko velkakysymys on näin kriittillisessä muodossa tullut päiväjärjestykseen, on, kuten sanottu, Genevessä ikäänkuin havahduttu kysymään miten todellakin Yhdysvallat ovat näin kokonaan eri tavalla kohdelleet Euroopan maita. Esim. Italia joutui tähän velkaan pyrkiessään saavuttamaan alueellisia laajennuksia j.n.e., kun taas Tshekkoslovakian ameriikkalainen velka syntyi pääsääntöisesti vasta sodan lopulla, kun oli aseistettava ja kuljetettava Siperian kautta nuo kuuluisat tshekkiläiset legiionit Venäjältä takaisin kotimaahansa. Pitäisi näinollen todella arvostella Tshekkoslovakian velkautumista paljoa inhimillisemmällä tavalla kuin Italian paremminkin imperialistisista syistä syntyntä velkaa. Mutta, niinkuin edellä ilmeni, suoritti Tshekkoslovakia eilen Yhdysvalloille melkoista suuremman summan kuin Italia.

Samaten kysytään melkoisella hämmästyksellä mistä syistä Yhdysvallat ovat k.o. asiassa kohdelleet siksi ankarasti kaikkia muitakin uusia valtioita, kuten Puolaa, Liettuaa, Latviaa, Viroa, ja Suomea, kun taas monet muut vanhemmat euroopalaiset maat ovat saaneet aivan harvinaisen edullisia ehtoja, lähinnä tietysti Ranska, Belgia, Kreikka, Serbia ja Itävalta. Luonnollisesti olisi näiden uusien köyhien maiden täytynt päästä paljoa helpommalla kuin esim. juuri Ranska.

Kolmanneksi huomautetaan Genevessä, että Yhdysvallat n.s. Hooverin moratoriolla kiirehtivät auttamaan Saksaa, ja kun nyt Lausannen konferenssissa tahdottiin vielä uudella rohkealla päätöksellä vapauttaa Saksa sotaveloistaan, silloin olisi Yhdysvaltain pitänyt todellakin ymmärtää, että muunkin Euroopan vuoro on tullut saada k.o. asiassa huojuunusta. Lopputulos Yhdysvaltain koko puheenalaisesta lainapolitiikasta on siten tosiasiallisesti se, että maailman sodassa suurimmat taloudellisetuhraukset tehnyt Englanti ja Euroopan köyhimmat maat kantavat suhteellisesti raskaimman kuorman ameriikkalaisista sotaveloistaan,

Ranska ja Italia pääsevät kovin paljon helpommalla ja Saksa on nyt jo toisen kerran maailmansodan jälkeen tyytyväisenä hykertelemässä käsiään, että sen on onnistunut vääntää pääosa finanssikuormastaan entisten vihollistensa niskaan. Sillä on ulkomaisesta lainauspolitiikastaan tällä hetkellä ainakin 12 miljardin Reichsmarkan lainaushyöty yli sen, minkä se on maksanut viime vuosina entisille vihollisilleen.

Tällaiset tosiasiat silmiensä edessä ovat, kuten sanottu, hyvinkin arvovaltaiset henkilöt näinä aikoina Genevessä pudistelleet päitään ja kyselleet toisiltaan miten tämä kaikki on voinut olla mahdollista.

Oman valaisunsa tähän on antanut keskustelu t.k. 14 päivänä Englannin alahuoneessa, jolloin niin tärkeät valtiomiehet kuin Churchill, Lloyd George, Sir Robert Horne ja Mr. Chamberlain väittelivät siitä tapahtuiko velkojen järjestely Amerikan ja Englannin välillä mahdollisimman viisaalla tavalla. Mutta tuloksena voidaan pitää, että Englannissa on vieläkin mitä arvovaltaisinkin mielipide sillä puolella, että silloisissa olosuhteissa ei voitu odottaa parempia ehtoja kuin saatiin.

Tämä englantilainen käsitys on epäilemättä sengen tärkeä tietää arvostellessamme olisiko Suomella ollut mahdollisuutta saada parempia ehtoja kuin mitä meille myönnettiin. Mikäli asia on ollut keskustelun alaisena Genevessä, on meille selvästi luettu ansioksi, että lojaalisesti olemme tyytyneet samoihin ehtoihin kuin on annettu Englannille, että myös olemme säännöllisesti maksaneet sitoumuksenne ja että sen teimme eilen. Mutta yhtä selvästi on minun annettu ymmärtää, että nyt, kun velkojen lopullinen järjestely on edessä, meidän on vaadittava kaikkein täydellisintä "suosituimmuutta". Tätä kantaa olen edustanut edellisissä raporteissani k.o. asiasta ja voin siis mielihyvällä todeta, että Genevessä nyt täysin hyväksytään sellainen vaatimus.

Kun näin kysymys Europan sotaveloista Ameriikalle käy kohti uutta ratkaisua, on epäilemättä syytä esittää eräitä psykologisia näkökohtia valaisemaan muutamia edellä koskettlemiäni seikkoja. Teen sen kuitenkin ajan puutteessa vasta tuonempana jossain sopivassa yhteydessä.

Genevessä, 16 päivänä joulukuuta 1932.

Aleksander

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 31

ASIA:

Geneven seuran lähetysten rap. no 44.

Ministeri Holsti.

21/12-32

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

N:o 952.

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

21 päivänä joulukuuta 1932.

57 299 100 ... 92	
27/12-32	LIL
RYH	751A
5	C 31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
44, joka sisältää:

Uudet venäläis-kiinalaiset suhteet siv.1-4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Antti Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri
Antti Hackzell,
Helsinki.

Geneve ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 44.

Genevessä ~~ssa~~ 21 p:nä joulukuuta 1932.

Asia: Uudet venäläis-kiinalaiset
suhteet.

Eilen Yleiskokouksen n.s. 19-miehen komissioni tuli siihen verrattain lohduttomaan tulokseen, ettei vieläkkään ole mahdollista löytää kiinalais-japanilaiselle selkkaukselle sellaista ratkaisua, jonka kumpikin riitapuoli suostuisi hyväksymään. Komissionin laatima ehdotus suositukseksi, jonka Yleiskokous puolestaan hyväksyisi, oli rakennettu, kuten odottaa sopikin, monen kompromissin varaan. Kaikessa näkyi suurvaltain halu välttää jyrkkää kannanottoa sen enempää toista kuin toista riitapuolta vastaan. Mutta jos hyvin saatettiin odottaa, ettei Japanin valtuuskunta tulisi hyväksymään mitään järjestätkään sovittelua, tuli eilen sitä suurempana yllätyksenä nyt Kiinankin valtuuskunnan suutahtaminen: sekin vaati nyt puolestaan täydellisen hyvityksen saamista, sillä puolinaisuuksiin se ei katsonut voivansa tyytyä.

Eilen ja tänään on Genevessä aivan yleisesti käsitetty, että tämä Kiinan jyrkkyys on johtunut ennen kaikkea Litvinovin uusimmasta nokkelasta nappulan siirrosta kansainvälisen politiikan shakkilaudalla. Kuten tietty, ilmoitti Litvinov muutama päivä sitten virallisesti täällä Kiinan päävaltuutetulle, Mr. Yenille, että Moskovan-hallitus oli päättänyt unhoittaa vanhat vihansa ja solmia uudelleen diplomaattiset suhteet Kiinan kanssa. Tästä tiedonannosta

---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Mr. Yen ihastui niin ikihäväksi, että oli ainoana ulkomaalaisena diplomaattina Geneven asemalla saattamassa Hänen Punaista Ylhäisyyttään, kun Litvinov matkusti Genevestä. Samaan aikaan Mr. Yen antoi hallituksensa lämpimästi ymmärtää, että hän halusi tulla nimitetyksi Moskovaan Kiinan suurlähettilääksi. Mutta vaikka Mr. Yen puhuu englantia aivan loistavasti ja vaikka maailmassa on monta suuremista suurlähettilään paikkaa, katsoo Mr. Yen nykyhetken tilanteen vaativan hänen henkilökohtaista toimintaansa ennen kaikkea juuri Moskovassa.

Tämä Litvinovin uusi poliittinen shakinsiirto on epäilemättä kannustanut Kiinan valtuuskuntaa entistäkin sitkeämpään esiintymiseen Japania vastaan. Hänelle ei siis riittänyt, suurin piirtein katsoen, koko Kansainliiton ja Yhdysvaltain esiintyminen Japania vastaan, vasta nyt tämä uusi Moskovan ystävyys antaa hänelle lopullisen rohkeuden vaatia Kiinalle täydellisintä hyvitystä Japanin kustannuksella.

Mutta japanilaiset eivät olisi japanilaisia, elleivät he samassa silmänräpäyksessä olisi oivaltaneet mikä mainio tilaisuus tästä venäläis-kiinalaisten diplomaattisten suhteiden palauttamisesta heille koituu /^{koettaa} kääntää nyt vuorostaan maailman sympatiat Japanin puolelle. Siitä saakka kun Litvinov ja Mr. Yen aloittivat äskeisen veljeilynsä on Japanin valtuuskunta erinomaisella tarmolla koettanut selittää kaikille täällä Genevessä, että Kiina on lopultakin paljastanut politiikkansa salaisimman tarkoituksiperän: ovien avaamisen uudelleen bolshevistiselle propagandalle kautta koko Kiinan. Maailman tulisi muistaa, niin toivotetaan nyt Japanin valtuuskunnan taholta, miten tuhoisiin tuloksiin ministeri Tshernyh'in toiminta Venäjän lähettiläänä Kiinassa johti tuonnottaisina vuosina, mihin skandaaleihin päättyi Tshernyh'in salainen juonittelu ja miten voimakkaasti kommunismi vieläkin on edustettuna Kiinan eteläisissä armeijoissa, ylioppilaiden keskuudessa, suurissa työläiskeskuksissa, maaseudun maattomien lukemattomissa laumoissa j.n.e. Jos nyt Kiinan hallitus tällä tavoin

demonstratiivisesti riemuitsee Venäjän uudesta ystävydestä, voidaan olla varmat, ettei sillä tule olemaan rohkeutta asettaa rajoja Venäjän uuden diplomaattisen ja kaupallisen edustuksen vehkeilyille kaikissa osissa Kiinaa. Kiinan nykyisinkin suuri sisäinen sekasorto tulee näinollen nopeasti lisääntymään ja pian tulee koko Itä-Aasia muodostamaan mitä täydellisimmän vaaran nykyiselle Kansainväliselle järjestykselle, ellei Japanin sallita vapain käsin koettaa palauttaa järjestystä Kiinassa. Mutta tämä järjestyksen palauttaminen vuorostaan vaatii pitkäaikaista asteettaista toimintaa ja senvuoksi olisi Japanin nyt riidattomasti sallittava toteuttaa politiikkansa Mandshuriassa.

Jos siis Kiinan valtuuskunnan kielteinen kanta, kun sen oli annettava lausuntonsa 19-miehen komissionin ehdotuksesta, tuli aivan päivänselvästi niin jyrkäksi tämän uuden venäläisen ystävyuden johdosta, on toisaalta myös Japanin valtuuskunnan kanta terästynyt aivan samasta Litvinovin politiikasta. Ei siis suinkaan ole ihme, että komissioni tuskastuneena sovitteilyrityksiinsä päätti lykätä asian jatkokesittelyn ensi tammiukuulle. Muodollisesti tätä lykkäystä perusteltiin eilen sillä selityksellä, että Japanin ja Kiinan valtuuskuntien tuli näinä väliviikkoina saada neuvotella tarkemmin hallitustensa kanssa. Tosiasiallisesti kaikki tietävät kuitenkin, että komissioni hajaantui todettuaan, ettei sillä ole tällä hetkellä mitään mahdollisuutta päästä työssään eteenpäin.

Paljon suuria herroja on näinä päivinä matkustanut Genevestä, kuka kaatuakseen, kuten Herriot, kuka puolittaisen tyytyväisenä, kuten Ramsay MacDonald ja Sir John Simon, kuka sangenkin ilostuneena, kuten von Neurath, mutta ainoastaan Matsuokalla ja Yenillä on ollut täysi nauru mielessään, sillä kumpikin laskee nyt Mandshurian riidan joutuvan kokonaan uuteen vaiheeseen. Mutta heitäkin molempia viimeksimainittuja suuremmoisemmin on voinut riemuita todellisella Mefisto-mielellä kotimatkallaan Litvinov, sillä hän on samalla siirroilla lyönyt

maahan kaikki tähän saakka kiinalais-japanilaisen selkkauksen suhteen valmistetut suunnitelmat. Ainoana lohdutuksena voi olla se tosiasia, että pian tulee Kansainliiton ja Yhdysvaltain vuoro vuorostaan näyttää valtiotaitonsa, sillä niiden kunnia ei toki sentään salli, että kiinalais-japanilainen pulma jäisi lopulta Moskovasta käsin ratkaistavaksi.

Genevessä, 21 päivänä joulukuuta 1932.

Antony D. Watts

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 031.

ASIA:

Genèveissä olevan lähetystön rap. n:o 45.

Ministeri Kolehmainen.

23/12 1932.

N:o 955.

23 päivänä joulukuuta 1932.

58 299/ae. 32
28/12-32
5 C31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
viisi kappaletta Geneven-lähetystön raporttia n:o
45, joka sisältää:

Englantilais-persialainen öljyriita siv.1-4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri
Antti Hackzell,
Helsinki.

Salainen.

Geneve ..... SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 45.

Geneve ..... ssa 23 p:nä joulukuuta 1932.

58 299/ae. 82
28/12.32
5 C 81

Asia: Englantilais-persialainen
öljyriita.

Ollessani t.k. 17 päivänä M. Avenolen luona aterialla, jonne oli kutsuttu m.m. Sihteeristön korkein johto, sain heti monelta taholta paremminkin huvittavassa hengessä kyselyjä mitä Suomi nyt ajattelee, kun Englanti on Peruskirjan XV artiklan nojalla vaatinut Neuvoston ottamaan ratkaistavakseen sen ja Persian välillä syntyneen riidan Anglo-Persian Oil Companyn ja Persian hallituksen välillä tehdyn sopimuksen rikkomisesta. Kaikki näkyvät erinomaisen hyvin muistavan miten vuosi takaperin Englanti Lordi Cecilin kautta kynsin hampain vastusti suomalais-englantilaisen laivariidan käsittelyä Peruskirjan tämän saman artiklan nojalla, niinkuin yleensäkin Englannin mielestä kaikki Peruskirjan artikkelit olivat mahdotomat antamaan tukea Suomen Hallituksen käsitykselle, että mainittu riitamme kuului Neuvoston kompetenssiin. Ennen Sir Eric Drummondin saapumista tähän tilaisuuteen M. Avenolen luona, ennätin näin saada aivan selvän kuvan siitä miten Sihteeristössä pidetään täysin epäjohdonmukaisena, että nyt kun Englanti itse esiintyy kantajana, silloin sille Peruskirjan artikla XV antaa täyden toimintaoikeuden, mutta Englannin itsensä ollessa vastaajana tämä artikla on kaikkein sopimattomin käsittelyn perustaksi Neuvostossa. Kun sitten Sir Eric Drummond saapui, havaitsi hän

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

heti mistä seura oli keskustellut ja pöydässä ollessani hänen vierustoverinaan hän otti heti asian omasta alotteestaan puheeksi kanssani. Itse pääasiaan, nimittäin Peruskirjan artiklaan XV, hän ei tahtonut kajota, mutta sain kuitenkin selvän kuvan siitä, että hänestäkin Englannin menettely verrattain analogisissa tapauksissa oli vähemmän puolustettavissa. Loppujen lopuksi hän kuittasi asian sillä, että sanoi jättävänsä Englannin ja Persian välisen riidan, niinkuin oli tehnyt myös englantilais-suomalaisessa tapauksessa, M. Avenolen hoidettavaksi.

Kun syksyllä 1931 Suomen puolelta neuvoteltiin laiva-asiamme valmistelua Neuvoston 3-miehen komitean kanssa, tahdottiin puoleltamme nimenomaan tehostaa miten asia oli käsiteltävä lähinnä juuri Peruskirjan XV:n artiklan puitteissa. Komitean jäsenet, herrat de Madariaga, Colban ja osittain myös Pilotti, tuntuivat kallistuvan tämän kannan puolelle, kun saivat vastaansa Englannin täyden kieltäytymisen hyväksyä sellaista menettelyä. Lordi Cecil ja muut Englannin edustajat selittivät kerta toisensa jälkeen, että jos tämä artikla otettaisiin sovellettavaksi, sillä avattaisiin tie kiertämään kaikki ne varaukset, joita eri maat ovat tehneet Courin ~~statutien~~ 36 pykälän suhteen. Tällä Englannin painostuksella oli vaikutusta ensiksi M. Pilottiin, joka suurvallan edustajana ei voinut olla näkemättä asiaa toisen suurvallan silmillä, ja senjälkeen peräytyivät myöskin herrat de Madariaga ja Colban siihen määrin, että sittemmin heidän raporttinsa kolmannessa osassa lyhyesti julistettiin, ettei artikla XV soveltunut tähän tapaukseen, vaan oli se käsiteltävä artiklan XI nojalla. Kun sitten asia tuli Neuvostossa esille viime tammikuun 30 päivänä, koetti Lordi Cecil kaikella sillä arvovallalla, joka hänelle kuuluu yhtenä Peruskirjan alkuperäisistä laatijoista, todistella sekä Vapaaherra Yrjö-Koskista, että de Madariagaa, Pilottia ja Colbania vastaan, ettei edes artikla XI suonut Suomelle oikeutta saattaa tämä asia Neuvoston ratkaistavaksi.

Nyt kun Persian shaahi jokseenkin selvästi syrjäyttämällä oman hallituksensa politiikan käski keskeyttää keskustelut Anglo-Persian Oil Companyn kanssa, koska tämä ei ollut heti hyväksynyt Persian uusia vaatimuksia korvauksesta, katsoi Englanti välttämättömäksi kannella Persian omavaltaisesta menettelystä Neuvostolle. Kantelukirjelmä, päivättyä t.k. 16 päivänä alkaa ilmoituksella joka kuuluu:

"Les circonstances qui ont donné naissance au différend entre le Gouvernement impérial persan et le Gouvernement de Sa Majesté dans le Royaume-Uni, différend dont ce dernier a jugé nécessaire de saisir le Conseil en vertu de l'article 15, se présentent comme suit."

Kuten tästä ilmenee, ei siis Englamin hallitus ole tahtonut edes tarkemmin määritellä mikä tämän artiklan arkaluontoisista momenteista olisi lähinnä otettava lukuun, seikka joka sekin ansaitsee oman huomionsa.

Kantelu oli Neuvostossa ensi kertaa esillä jo t.k. 19 päivänä ja, kuten tämän raportin alusta ilmenee, odotettiin kaikkialla Genevessä suurella mielenkiinnolla miten Sir John Simon tulisi lähemmin perustelemaan alotettansa. Mutta hän sairastuikin ja hänen sijaansa ilmestyi Foreign Officen korkein lainopillinen neuvonantaja Sir William Malkin. Senjohdosta, ettei Persia luonnollisesti muutaman päivän ilmoituksen nojalla voinut puolestaan antaa yksityiskohtaisia selityksiä, lykkäytyi asian jatkokäsittely tammikuulle.

Mutta näyttää siltä kuin lykkäystä ei enää tarvittaisikaan, sillä eilisten tietojen mukaan neuvottelut yhtiön ja Persian hallituksen välillä tulisivat johtamaan aivan lähiaikoina positiivisiin tuloksiin.

Käyköön asian vaikka näinkin päin, joka tapauksessa on Englannin kantelu Neuvostolle erinomaisena tukena Suomen Halli-

tukselle sen omassa asiassa. Tietysti on olemassa erinäisiä eroavaisuuksia Anglo-Persian Oil Companyn ja Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiön tapausten välillä, jos tahdotaan mennä juridiisiin saivarteluihin. Esim. mainittu öljyyhtiö toimii julkisesti yksityisenä yhtiönä, vaikka maailmansodan alusta alkaen osake-enemistö kuuluu Englannin hallitukselle. Suomalaisten laivanomistajain yhtiöissä taas ei ole valtion varoja lainkaan. Öljy-yhtiön ja Persian hallituksen välillä on voimassa kirjallinen sopimus, kun taas suomalaisten laivanomistajain ja Englannin hallituksen välillä ei koskaan saatu selvää sopimusta aikaan. Mutta toisaalta on itsessään selvää, että yhtä mielivaltainen kuin on ollut Persian shaahin menettely julistaessaan muitta mutkitta sopimuksen rikki oli aikoinaan suomalaisten laivojen takavarikoiminen Englannin viranomaisten toimenpiteistä. Ja jos Persian shaahi väsyi muutama kuukauden neuvotteluihin, on Suomella ollut syytä yli 10 vuoden turhien neuvottelujen jälkeen sitäkin selvemmästi vastia vihdoinkin Neuvoston väliintuloa. Loppujen lopuksi, jos tällaisessa yksityisen yhtiön kärsimässä loukkauksessa Peruskirjan artikla XV on Englannin mielestä sopivin perusta asian käsittelylle Neuvostossa, silloin on ollut kokonaan asiatonta riistää Suomelta oikeus ja tilaisuus saada sen yksityisten kansalaisten asia ratkaistuksi saman artiklan nojalla. Oikeastaan kuuluisi nyt asiaan, että Englanti Persian shaahin tavoin ilman uusia viivytyksiä selvittäisi riitansa meidän kanssamme ja maksaici mitä sen maksa tulee. Silloin pudisteltaisiin Genevessä päitä vähemmän kuin mitä näinä päivinä on tehty.

Genevessä, 23 päivänä joulukuuta 1932.

Ruokkelahti